

รายงานการวิจัย
เรื่อง

**บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ**

**The Role of Cultural Organization in the Development of Thai
Culture in the Information Technology Age.**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วสันต์ ชีวะสารณ์
Asst. Prof. Vassan Cheewasarth.

**ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ 2541**

คำนำ

การพัฒนาประเทศโดยใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปราศจากความคิดในด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชน ย่อมไม่สามารถกำหนดอนาคตอันรุ่งโรจน์ของประเทศได้อย่างแท้จริง จากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมามีปรากฏให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศตามระบบเศรษฐกิจ โดยไม่นำพาต่อวัฒนธรรม ได้สร้างปัญหาให้กับสังคมไทยมากมาย ประเพณีนิยมและเอกลักษณ์ของชาติ ได้ถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ ดังนั้นจึงควรจะได้มีการพัฒนา พื้นฟูและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยให้คืนกลับมา เพื่อสร้างความสมดุลควบคู่กับการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาวัฒนธรรมของชาติ นับว่าเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการอีกมากและด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ปัจจุบันได้มีองค์กรทางวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยวิธีการแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นการก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศ ดังนั้นองค์กรทางวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาท กลยุทธ์และระบบงานขององค์กร โดยนำเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์มาใช้ดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมให้บังเกิดผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความสัมฤทธิ์ผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาท การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และแนวทางการร่วมมือขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยตามเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้ คงจะเป็นประโยชน์ สำหรับการค้นหาแนวทาง เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรทางวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ได้อุดหนุนทุนการวิจัย ขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและ ใ้มอบข้อมูลต่างๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒน์ ชีวะสารณ์

ชื่องานวิจัย : บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วสันต์ ชีวะสารณ์
ทุนวิจัย : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
ปีที่ทำวิจัย : พ.ศ. 2542

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย 2) เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 3) เพื่อศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เป็นองค์กรที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ทุกภูมิภาคของประเทศ รวม 18 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สถาบันราชภัฏ กลุ่มภาคเอกชน คือ บริษัท จำกัด และธนาคารพาณิชย์ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows หากำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ได้ยึดถือนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายของต้นสังกัดเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย มีตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับชาติ และการขยายขอบเขตไปสู่นานาชาติและได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลอื่นเข้าร่วมงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่ นักวิชาการจนถึงประชาชนในท้องถิ่น การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินการโดยใช้สิ่งพิมพ์ การประชุม สัมมนา และการอบรม ส่วนการเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ดำเนินการโดยภาคเอกชน เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังมีการจัดประกวด นิทรรศการวัฒนธรรมไทย การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และอินเทอร์เน็ต ในการส่งเสริมให้มีองค์กรอื่นดำเนินงานทางวัฒนธรรม จะให้ความสำคัญกับชมรมในสถาบันการศึกษา และเข้าร่วมดำเนินงานกับองค์กรระดับจังหวัด อำเภอ ชุมชน และมูลนิธิ

ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย การดำเนินงานส่วนมากเป็นองค์กรภาครัฐ ส่วนองค์กรภาคเอกชนไม่ได้มีการแบ่งสายงานด้านวัฒนธรรมชัดเจน จึงไม่เน้นการทำวิจัย ทิศทางการวิจัยเป็นการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ จุดเน้นที่ต้องการวิจัยเป็นเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีสำหรับการส่งเสริมการทำวิจัยทางวัฒนธรรม ได้สนับสนุนการทำวิจัยลักษณะเป็นกลุ่ม สหวิทยาการ และร่วมมือกับองค์กรอื่น การนำผลวิจัยไปใช้เป็นการให้เกิดประโยชน์ในการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม ส่วนงบประมาณการวิจัยได้มาจากงบประมาณแผ่นดิน องค์กรภาคเอกชน เงินรายได้ขององค์กร และทุนวิจัยจากองค์กร มูลนิธิต่างประเทศ

ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ประเภทกิจกรรมที่องค์กรจัดอยู่สม่ำเสมอได้แก่ การจัดงานมหกรรมทางวัฒนธรรมเนื่องในวันเทศกาล การร่วมจัดกิจกรรมได้ดำเนินการร่วมกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และกลุ่มองค์กรทางวัฒนธรรม แหล่งที่มาของงบประมาณดำเนินกิจกรรมได้มาจากงบประมาณแผ่นดิน เงินรายได้ขององค์กร และองค์กรเอกชน

ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย มีการดำเนินงานฟื้นฟูวัฒนธรรมในระดับพื้นบ้าน ท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ การสืบทอดวัฒนธรรมองค์กรได้ดำเนินการเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น และของไทยโบราณ วิธีการสืบทอดวัฒนธรรมไทยได้ดำเนินการโดยการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน ส่วนการอนุรักษ์ศิลปกรรมที่มีคุณค่า เป็นผลงานศิลปกรรม และการรวบรวมอนุรักษ์ในรูปของเอกสาร และรูปแบบอื่นๆ

2. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยและการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ทั้ง 3 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ทั้ง 4 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

**Research Title : The Role of Cultural Organization in the Development Thai Culture
in the Information Technology Age.**

Researcher : Asst. Prof. Vassan Cheewasarth.

Grant : Office of The National Culture Commission

Year : 1999

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to examine the role of both government and private cultural organizations in the development of Thai culture; 2) to investigate their use of information technologies for cultural promotion; and 3) to study the ways to create cooperation between government and private sectors in order to develop cultural activities. The subjects of this study, selected by a purposive sampling, are 18 government and private cultural organizations from every region of the country. They are then classified into 3 groups: the Ministry of University Affairs group or universities, the Ministry of Education group or Rajabhat Institutes, and the private group or companies and commercial banks. The instrument for data collection consists of a checklist and a five-level rating-scale. The analysis is performed using SPSS for Windows program to calculate percentages, arithmetic means, standard deviations, and F-test.

The research findings are as follows:

1. The role of government and private cultural organizations in promoting Thai culture is that the organizations follow the policy of the National Economic and Social Development Plan as well as the policy of the related control offices for their operation. The scope of their cultural development ranges from local, regional, and national levels to international level. There is also a promotion of participation among people like academicians and local people. The publicity and public relations are mostly done through print media, meeting, seminar, and training, while electronic media like television are highly used by the private sector. Besides, other publicity includes contests, Thai cultural exhibits, participating in community cultural activities, local newspaper, and Internet. In order to include other organizations in cultural development, they pay

attention to students' clubs in academic institutions, and also cooperate with provincial, district, and community organizations as well as foundations

Most research activities are performed by government organizations. Since private organizations have not clearly arranged a separate cultural section, their research performance is not distinguished. The trend is toward a research for application with emphasis on customs and traditions. As for cultural research promotion, team and interdisciplinary research among organizations are encouraged. The research findings are applied to benefit cultural restoration and conservation. The financial budgets received are from the Government budget, private sector, income of the organization, and international organizations or foundations.

To operate Thai cultural activities, the organizations emphasize the restoration, conservation, and transfer of Thai culture. Their regular activity is a cultural festival. These government and private organizations cooperate with the community and cultural groups to operate activities. The financial sources are the Government Budget, income of the organization, and private organizations.

To restore, conserve, and transfer Thai culture, the activities are the cultural restoration at the local, regional, and national levels; the cultural promotion and conservation about Thai life, local and ancient Thai customs and traditions; and the cultural transfer promotion through mass media. Collecting art objects, documents, and other art forms is operated as a way to conserve valuable arts.

2. The use of information technologies by government and private organizations to promote Thai cultural development has been investigated. The development and collection of Thai cultural information are overall moderate, while the presentation and dissemination of information are overall low. When the use of information technologies to promote cultural development of the government organizations and that of the private sector are compared, there is no difference in these three aspects.

3. Considering the need for cooperation in cultural development of government and private organizations, the cultural cooperation promotion, knowledge, information technology, and personnel aspects are overall in the high level. When their needs for cooperation are compared, there is no difference between them in these 4 aspects.

สารบัญ

คำนำ

บทคัดย่อ

ABSTRACT

สารบัญ

รายการตาราง

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย	3
	ระเบียบวิธีวิจัย	3
	วิธีการเก็บข้อมูล	4
	การวิเคราะห์ข้อมูล	4
	ขอบเขตการวิจัย	4
	วิธีการดำเนินงานวิจัย	5
	สถานที่ทำการวิจัยหรือเก็บข้อมูล	6
	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	8
	ความหมายของวัฒนธรรม	8
	องค์ประกอบของวัฒนธรรม	13
	หน้าที่ของวัฒนธรรม	16
	คำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรม	17
	วัฒนธรรมของชาติไทย	18
	การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทย	22
	วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมในสังคมไทย	25
	แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมไทย	32

	เรื่องที่ควรพัฒนาในวัฒนธรรมไทย	34
	องค์กรทางวัฒนธรรม	35
	บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐ	36
	บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาคเอกชน	37
	องค์กรทางวัฒนธรรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	39
	องค์กรทางวัฒนธรรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	91
	องค์กรทางวัฒนธรรม ภาคเอกชน	114
	เทคโนโลยีสารสนเทศ	122
	ความหมายของสารสนเทศ	124
	ประเภทของระบบสารสนเทศ	127
3	วิธีการวิจัย	134
	กลุ่มตัวอย่าง	134
	แบบแผนการวิจัย	135
	เครื่องมือในการวิจัย	135
	ลักษณะของเครื่องมือ	136
	เกณฑ์การให้คะแนน	137
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	137
	การวิเคราะห์ข้อมูล	138
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	139
4	ผลการวิจัย	141
	ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง	141
	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผล	141
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	141
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	142
5	สรุป อภิปรายผลการวิจัย	177
	วัตถุประสงค์การวิจัย	177

บทที่

หน้า

กลุ่มตัวอย่าง	177
เครื่องมือในการวิจัย	177
การเก็บรวบรวมข้อมูล	178
การวิเคราะห์ข้อมูล	178
สรุปผลการวิจัย	179
อภิปรายผลการวิจัย	202
ข้อเสนอแนะ	213

บรรณานุกรม	216
ภาคผนวก	218
ประวัติผู้วิจัย	240

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	สถานภาพขององค์กรที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน	142
2	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม	144
3	ค่าความถี่และร้อยละ นโยบายของกรวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	145
4	ค่าความถี่และร้อยละ ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	146
5	ค่าความถี่และร้อยละ ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	147
6	ค่าความถี่และร้อยละ การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลในองค์กรอื่นเข้ามา ร่วมดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	147
7	ค่าความถี่และร้อยละ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	148
8	ค่าความถี่และร้อยละ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ดำเนินการ โดย	149
9	ค่าความถี่และร้อยละ การส่งเสริมให้มืองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย	149
10	ค่าความถี่และร้อยละ ทิศทางการวิจัยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	150
11	ค่าความถี่และร้อยละ ประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ต้องการดำเนินการ	151
12	ค่าความถี่และร้อยละ จุดเน้นด้านการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีความต้องการดำเนินการ	151
13	ค่าความถี่และร้อยละ ขอบเขตการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน	152
14	ค่าความถี่และร้อยละ ลักษณะการทำวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ส่งเสริม	152

15	ค่าความดีและร้อยละ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านใด	153
16	ค่าความดีและร้อยละ แหล่งเงินอุดหนุนการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้รับ	153
17	ค่าความดีและร้อยละ นโยบายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	154
18	ค่าความดีและร้อยละ รูปแบบการจัดกิจกรรมที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการ	155
19	ค่าความดีและร้อยละ ประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้นมาเสมอ	155
20	ค่าความดีและร้อยละ การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกับองค์กรอื่น	156
21	ค่าความดีและร้อยละ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกับองค์กรใด	156
22	ค่าความดีและร้อยละ แหล่งที่มาของงบประมาณการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	157
23	ค่าความดีและร้อยละ การฟื้นฟูวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	158
24	ค่าความดีและร้อยละ การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้านต่างๆขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	159
25	ค่าความดีและร้อยละ การดำเนินกิจกรรมสืบทอดทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	159
26	ค่าความดีและร้อยละ วิธีสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	159
27	ค่าความดีและร้อยละ วิธีการสนับสนุน ขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	160
28	ค่าความดีและร้อยละการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภทต่างๆ ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	161
29	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม	162

30	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม	163
31	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม	164
32	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม	165
33	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกลุ่มภาคเอกชน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม	165
34	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกลุ่มภาคเอกชน ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม	166
35	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม	167
36	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านวิชาการ	168
37	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	169
38	ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านบุคลากร	170
39	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	172
40	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ	172
41	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	173

ตาราง

หน้า

42	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร	173
43	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านการส่งเสริม พัฒนาวัฒนธรรมไทย	174
44	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านวิชาการ	175
45	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	175
46	ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร	176
47-50	ลำดับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนา วัฒนธรรมไทย	192 - 197
51-53	ลำดับเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรม ขององค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	197 - 198
54-57	ลำดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	199 - 202

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง ซึ่งหมายรวมถึง ความคิด ศิลปะ วรรณคดี คณิตศาสตร์ ปรัชญา ศิลปกรรม จรรยา ภาษา กฎหมาย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งต่างๆ ที่บรรพชนได้สร้างขึ้น ซึ่งได้ถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อๆ มา เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ในลักษณะนี้ วัฒนธรรมจึงเป็นการแสดงออกถึงความเจริญงอกงามของชาติที่เจริญแล้ว

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่มั่นคง และมีค่าแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2531 : 13) กล่าวว่า วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นปัจจัยให้คนไทยในชาติได้ประพฤตินทางที่ดีงาม มีคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และประเทศชาติ สมควรต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง และกว้างขวางเป็นพิเศษตามนัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ระบุไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ”

ฉะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องต้องกัน ดังนี้

1. ส่งเสริมการบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัยฟื้นฟู และพัฒนาวัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต การพัฒนาประเทศด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการป้องกันประเทศ ป้องกันการทำลายวัฒนธรรมและศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจประชาชน
2. เผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านนำไปสู่ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ ตลอดจนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ
3. ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขในชาติ และมีความรัก ห่วงเห่นวัฒนธรรมไทยยิ่งขึ้น

4. สนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติรวมทั้งรู้จักเลือกสรรวัฒนธรรมของต่างชาติที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย หรือผลจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมโดยนำมาถ่วงปรองปรอง คัดแปลงให้เหมาะสม กับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยและความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

5. สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและของเอกชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยการระดมสรรพกำลังทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมให้มั่นคง เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจนร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อให้วัฒนธรรมมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร รวมถึงกระแสวัฒนธรรมของต่างชาติ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งคุณประโยชน์และเป็นสิ่งทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมี การ รักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมไทยไปสู่คนรุ่นใหม่หรือประชาชนทั่วไป ให้เกิดความสำนึก และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิธีการในการรักษา ส่งเสริม พัฒนา วัฒนธรรมไทยมีหลายรูปแบบ อาจดำเนินการโดยวิธีจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์ วิจัย และการพัฒนาทางวัฒนธรรม การยกย่องเชิดชูเกียรติ ศิลปิน นักประดิษฐ์คิดค้น และบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อนำวัฒนธรรมไปสู่ประชาชนทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ การจัดบริการทางวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสสัมผัสวัฒนธรรม ให้ความรู้ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ตลอดจนการอนุรักษ์ ทำนุบำรุง และฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติซึ่งได้ตั้งสมมติบทมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในการธำรงรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ขณะเดียวกันปัจจุบันมีองค์กรอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้ดำเนินงานทางวัฒนธรรมขึ้นอีกหลายองค์กร

จากระบบเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันทำให้โลกนี้แคบลงเหมือนเป็นหมู่บ้าน (Global Village) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร การประมวลผลที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งยังเก็บข้อมูลและสารสนเทศได้ด้วยปริมาณมหาศาล เกิดการพัฒนาทางด้านภาษา ระบบการเขียน การพิมพ์ การผลิตสื่อสารข้อมูลรูปแบบอื่นๆ นำไปถ่ายทอดทั้งทางเสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว จนสร้างการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นการก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Age) ซึ่งในการพัฒนางานทางวัฒนธรรมขององค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนปัจจุบัน มีความจำเป็นจะต้องพัฒนาบทบาทการดำเนินงานและการปรับเปลี่ยนระบบงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม รวมถึงการร่วมมือดำเนินงานทางวัฒนธรรมระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน จึงจะทำให้ระบบการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีความสัมฤทธิ์ผล บรรลุจุดมุ่งหมาย และได้ผลตามความต้องการ

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาว่า องค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ได้ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย กับได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมอย่างไร และมีแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยภาคสนาม โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปยังที่ตั้งขององค์กรทางวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกแห่งด้วยตนเอง เพื่อทำการสัมภาษณ์ สังเกต บันทึกภาพนิ่ง และเก็บแบบสอบถามที่ได้ส่งไปล่วงหน้า

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. ทำหนังสือติดต่อ องค์กรทางวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย
4. สร้างแบบสอบถาม
5. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์
6. เดินทางไปเก็บข้อมูล เก็บแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
7. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดเทป
8. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล
9. เดินทางไปเก็บข้อมูลซ่อมเสริมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์
10. เขียนรายงานการวิจัย
11. จัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

วิธีการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามใช้ส่งทางไปรษณีย์ไปล่วงหน้า เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ จะเก็บกลับด้วยตนเอง เพื่อจะได้แบบสอบถามให้ครบสมบูรณ์ที่สุด

การสัมภาษณ์ ใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทางวัฒนธรรม

การสังเกต ใช้สังเกตข้อมูลทางด้านกายภาพ การดำเนินงาน การนำเสนอ และอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ในการวิจัย

การบันทึกภาพนิ่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเขียน การดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรในรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการถ่ายภาพ ใช้การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และเขียนรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ องค์กรที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ องค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ทุกภูมิภาคของประเทศที่สุ่มแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม รวม 18 แห่ง คือ กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่มหาวิทยาลัย จำนวน 6 แห่ง กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันราชภัฏ จำนวน 6 แห่ง และกลุ่มภาคเอกชนได้แก่บริษัท จำกัด และธนาคารพาณิชย์ จำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ภาคเหนือ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ภาคกลาง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ภาคตะวันออก	มหาวิทยาลัยบูรพา
ภาคตะวันตก	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคใต้	มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคเหนือ	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
ภาคกลาง	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคตะวันออก	สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
ภาคตะวันตก	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
ภาคใต้	สถาบันราชภัฏภูเก็ต

3. กลุ่มภาคเอกชน

บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ เป็นองค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

3.2.2 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

3.2.3 แนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลขององค์กรทางวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
3. สร้างแบบสอบถาม
4. เดินทางเก็บข้อมูลภาคสนาม
5. วิเคราะห์ - เรียบเรียงข้อมูล
6. เดินทางเก็บข้อมูลซ่อมเสริม
7. เขียนรายงานวิจัย
8. จัดพิมพ์รายงานวิจัย

สถานที่ทำการวิจัยหรือเก็บข้อมูล

ภาคเหนือ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ภาคกลาง

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)

ภาคตะวันออก

มหาวิทยาลัยบูรพา
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคตะวันตก

มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี

ภาคใต้

มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นข้อพิจารณาในการพัฒนาองค์กรทางวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกำหนดงานพัฒนาทางวัฒนธรรม ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนบทบาท กลยุทธ์ และระบบงานขององค์กรให้สามารถดำเนินงานพัฒนาทางวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความสัมฤทธิ์ผล

2. สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศแบบต่างๆ มาใช้เสริมสร้างการดำเนินงานทางวัฒนธรรมได้อย่างเข้มแข็ง
3. ก่อให้เกิดแนวคิดการประสานความร่วมมือ ดำเนินงานพัฒนาทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง การปฏิบัติภารกิจหน้าที่ขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชนในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม
2. องค์กรทางวัฒนธรรม หมายถึง องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม องค์กรภาครัฐได้แก่ องค์กรกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัย และกลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สถาบันราชภัฏ องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ องค์กรกลุ่มเอกชน ซึ่งมีสถานภาพเป็นบริษัท จำกัดและธนาคารพาณิชย์
3. การพัฒนาวัฒนธรรมไทย หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ให้เกิดความเจริญก้าวหน้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งดำเนินการ ดังนี้
  - 3.1 บทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย 4 ด้าน คือ
    - 3.1.1 การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย
    - 3.1.2 การศึกษาค้นคว้าวิจัย
    - 3.1.3 การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
    - 3.1.4 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย
  - 3.2 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมไทย 3 ด้าน คือ
    - 3.2.1 การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม
    - 3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม
    - 3.2.3 การนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม
  - 3.3 แนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม 4 ด้าน คือ
    - 3.3.1 การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม
    - 3.3.2 วิชาการ
    - 3.3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ
    - 3.3.4 บุคลากร
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ที่ได้แปลงเป็นสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้ในการจัดเก็บ และประมวลข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ โดยผ่านการคัดสรร วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นผลตามต้องการ ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการรวบรวม จัดเก็บ การรับ การบันทึก การประมวล การสื่อสาร และการแสดงผล

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

วิวัฒนาการทางสังคมของมนุษย์ ตั้งแต่เริ่มแรกมีการรวมกลุ่มในยุคบรรพกาล มีวัตถุประสงค์ในการอยู่ร่วมกันเพื่อการยังชีพ มีความสัมพันธ์ในกลุ่มและมีผู้นำกลุ่ม เป็นที่มาของการเพิ่มขนาดของเผ่าพันธุ์และปัจจัยในความจำเป็นเพื่อการรักษาเผ่าพันธุ์ นำไปสู่การสังคมกับกลุ่มอื่นๆ ในที่สุดแต่ละเผ่าพันธุ์ได้กำเนิดกิจกรรมของสังคมเฉพาะของเผ่าพันธุ์ขึ้น กำหนดความคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตลอดจนสร้างเสริมสิ่งต่างๆ รู้จักการถ่ายทอดความรู้สึกและความรู้ให้แก่กันเป็นภาษา มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำรงชีวิตเป็นผลให้มนุษย์พัฒนาตนเองมาตามลำดับ การจดจำ การถ่ายทอด การสืบสานจึงกลายเป็นมรดกสืบทอดค่อๆ กันมา เป็นค้ำกำเนิดของขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษา วรรณคดี และศิลปะทุกชนิด ซึ่งในแต่ละสังคมเผ่าพันธุ์ของมนุษย์จะมีแบบอย่างเฉพาะคน เป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ที่มีความเจริญทางสติปัญญา จึงเป็นที่มาของคำว่า “วัฒนธรรม”

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” เสาวภา ไทพยวัฒน์ (2539 : 1 - 2) กล่าวว่า เป็นคำที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้แทนคำว่า “Culture” ซึ่งนักมานุษยวิทยาชาวต่างประเทศเป็นผู้เสนอคำว่า “Culture” เพื่อให้ความหมายของคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษได้มีการใช้อย่างถูกต้องในภาษาไทย พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครานุรักษ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติคำว่า “วัฒนธรรม” จากความหมายคำว่า “Culture” โดยคำเดิมทรงใช้คำว่า “พฤฒิศรรรม” แต่เนื่องจากไม่เหมาะสมกับการใช้สำหรับคนไทย ในเวลาต่อมาทรงเปลี่ยนมาเป็นวัฒนธรรม

วัฒนธรรม มาจากภาษาบาลี วุฒฺสว ซึ่งแปลว่า งอกงาม ส่วนคำว่า “Culture” ในภาษาอังกฤษหรือ Cultus ในภาษาละติน แปลว่า งอก

คำนิยามของคำว่า “วัฒนธรรม” ในพจนานุกรม หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ

ส่วนในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน

พระยาอนุนานราชชน (2531 : 32) ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า ถ้าเปิดดูคำ “Culture” ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษจะพบความหมายที่ให้ไว้ว่า เพาะปลูก และบำรุงให้เจริญงอกงาม เขาใช้ว่า Agriculture” คือเกษตรกรรม และยังมีคำอื่นอีกมากซึ่งมีคำ “Culture” ประกอบอยู่ข้างท้ายอันมีความหมายเป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่นการบริหารหรือบำรุงร่างกาย ก็ใช้ว่า Physical Culture ถ้าบำรุงปัญญาความคิดก็ใช้ว่า Intellectual Culture ถ้าบำรุงจิตใจก็ใช้ว่า Spiritual Culture อย่างนี้เป็นต้น ถ้าเป็น Culture ในส่วนรวมก็ใช้ว่า National Culture คือวัฒนธรรมของชาติ หรือ Social Culture คือวัฒนธรรมของสังคมถ้าเป็นของเอกชน Individual Culture คือวัฒนธรรมของเอกชน แต่โดยเหตุของผู้พูดผู้ใช้ กล่าวแต่คำว่า Culture หรือวัฒนธรรมลอยๆ คำเดียว จึงทำให้เข้าใจพลาดจากจุดที่หมายของคำไปก็ได้

โดยเหตุที่ Culture หรือวัฒนธรรม เป็นเรื่องต้องอาศัยเปรียบเทียบกัน จึงจะทราบได้ว่าเจริญหรือเสื่อม หรือเลว ซึ่งเป็นไปในทางดีราคาให้คุณค่าแก่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง ความดี และความงาม เพราะฉะนั้น คำว่า Culture หรือวัฒนธรรมจึงมีความหมายได้หลายแง่ สุดแล้วแต่ผู้ใช้จะใช้ในแง่ไหน เมื่อนำมาใช้เป็นสามัญ ก็ใช้แต่ความหมายในแง่หนึ่งแง่ใดโดยเฉพาะ สุดแต่ผู้พูดผู้ใช้จะหยิบยกเอาแง่ไหนขึ้นมากล่าว เช่น “คนนี่ไม่มีวัฒนธรรม” “คนนี่ทำผิดวัฒนธรรม” โดยผู้ใช้มุ่งจะใช้ในแง่หนึ่งของวัฒนธรรมหรือไม่ใช้หมายถึงอะไรก็ได้ ที่คนเห็นว่าดีหรือเลว เหตุนี้ จึงเป็นอีกประการหนึ่งที่ทำให้ไม่ทราบได้ชัดว่าวัฒนธรรมคืออะไร

ถ้าจะให้บทนิยามคำ วัฒนธรรม ตามแนวที่กล่าวมาแล้วนี้

วัฒนธรรม คือสิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรมคือ วิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวม ที่ถ่ายทอดได้ เรียนกันได้เอาอย่างกันได้

วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อน สืบต่อเป็นประเพณีกันมา

วัฒนธรรม คือ ความคิดเห็นความรู้สึกความประพฤติและกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษาศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบประเพณีเป็นต้น

วัฒนธรรม คือ มรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม

พระเทพเวที (2532 : 18) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรมภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมนั้นรวมไปถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งหมดของสังคมตั้งแต่ภายในจิตใจของคน มีค่านิยม คุณค่าทางจิตใจ

คุณธรรม ลักษณะนิสัย แนวความคิดและสติปัญญา ออกมาจนถึงท่าทางและวิธีปฏิบัติของมนุษย์ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจทำให้การมองและการปฏิบัติของมนุษย์ต่อธรรมชาติแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญาทั้งหมด ที่ได้ช่วยให้มนุษย์ ในสังคมนั้นๆ อยู่รอดและเจริญเติบโตมาได้และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในบัดนี้

ในยุคสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ใช้แนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2531 : 14 - 16)

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่า การที่สังคมไทยจะดำรงอยู่ได้อย่าง มั่นคงและสามารถดำเนินการรักษา ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมให้เป็นไปอย่างดี ตามนัยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ที่ระบุไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ” นั้น ต้องมี ประกาศแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนสามารถดำเนินการรักษา และส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องต้องกัน โดยถือเป็นนโยบายระยะยาวแห่งชาติ สืบเนื่องมาจาก ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกาศเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2524

คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2529 ให้ประกาศเรื่องแนวทางในการ รักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ท้าย ประกาศฉบับนี้ ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ในหมวด 2 ได้กล่าวถึง ความหมาย ธรรมชาติและความสำคัญของวัฒนธรรม ดังนี้

หมวด 2

ความหมาย ธรรมชาติ และความสำคัญของวัฒนธรรม

2.1 วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและ การแสดง ออกซึ่งความรู้ที่ก่อกำเนิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและ ซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือ วิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรร ปรับปรุง แก้ไข จน ถือกันว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และได้ใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นในสังคม

2.2 วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพาศปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคม มีการสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีตหรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับ และยึดถือเป็นแบบแผนประพาศปฏิบัติร่วมกันก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

2.3 วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ใช้แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้จึงต้องประปรังเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย

2.4 วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนในสังคมใหญ่ ย่อมมีเนื้อหา รูปแบบ บทบาท และหน้าที่ แตกต่างกันไป หากว่าความแตกต่างนั้นไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมโดยรวมแล้ว ก็สมควรให้กลุ่มชนทั้งหลายมีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน สภาพความแตกต่างเช่นนี้เป็นธรรมชาติของวัฒนธรรม

2.5 วัฒนธรรมอาจจำแนกได้เป็นหลายประเภท เช่น วัฒนธรรมประจำชาติ วัฒนธรรมสากล และวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบความคิดและวัตถุประสงค์ในการประยุกต์ใช้ของผู้จำแนกการจัดหมวดหมู่ของวัฒนธรรมเพื่อความสะดวกในการสื่อความและการประสานงาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานวัฒนธรรม

2.6 วัฒนธรรมเป็นทั้งพื้นฐานและเครื่องมือสำหรับสร้างเสริมความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชาชน วัฒนธรรมจะช่วยชักนำให้คนประพาศศีล ปฏิบัติธรรม และพร้อมที่จะเผชิญชีวิตร่วมกันบนแผ่นดินเดียวกันทั้งในยามสุขและยามทุกข์

2.7 วัฒนธรรมเป็นกรอบ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมเป็นหลักในการประพาศปฏิบัติของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสมาชิกและของสังคมได้

2.8 วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ หรือประจำหมู่คณะ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน อันจะทำให้บังเกิดความรักสามัคคีกัน และจะส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะและธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ

ฮาเวีย เปเรส เดอ กวย่า (Javier Perez de Cuellar) ประธานคณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา กล่าวถึง วัฒนธรรมว่า วัฒนธรรม คือ กระบวนการถ่ายทอดพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นจุดกำเนิดที่มีพลวัตของความเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ เสรีภาพ และนวัตกรรมในเรื่องโอกาสทั้งหลายด้วย วัฒนธรรม คือ พลังงาน แรงบันดาลใจ และการให้สิทธิให้เสียงให้อำนาจ ให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องความหลากหลาย ดังที่คล็อด เลวี - เสตราส์ กล่าว

ไว้ว่า หากความหลากหลายทางวัฒนธรรม “อยู่เบื้องหลังเรา รอบๆ ตัวเรา และเบื้องหน้าเรา” เราก็จะต้องเรียนรู้วิธีที่จะไม่ทำให้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น โดยต้องเรียนรู้วิธีทำให้วัฒนธรรมทั้งปวงดำรงคงอยู่ร่วมกันได้อย่างผสมผสานกลมกลืน (สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ 2541 : 6)

อรอนงค์ สุวรรณกุล (2531:91) ได้กล่าวว่า ความหมายที่นักวิชาการหลายๆ ท่านได้ให้ไว้คงได้ยกมาให้พิจารณา แล้วข้างต้นพอจะสรุปถึงสาระสำคัญของคำว่า “วัฒนธรรม” (Culture) ได้ว่า

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งได้มีการยอมรับนับถือเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติอยู่ในสังคมนั้น ในลักษณะที่เป็นกระสวนและมีการแสดงออกในรูปลักษณะของพฤติกรรม (Behavior) ของมนุษย์หรือในลักษณะที่เป็นรูปธรรม (Materials) ที่สามารถจับต้องมองเห็นได้ด้วยตาของเรา
2. ได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมือนกันกันอย่างต่อเนื่องมิได้ขาดสาย จากชนรุ่นหนึ่งมาอีกรุ่นหนึ่ง (From generation to generation) จนกระทั่งถึงปัจจุบัน
3. และอาจมีการปรับ (Adjust) ปรับแต่งบ้างเพื่อให้วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตนั้นดำรงอยู่ได้ตลอดไป แม้สภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป
4. เป็นสัญลักษณ์ (Symbols) แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมนั้น ทั้งอาจในแง่ของด้านที่เกี่ยวกับหลักความเชื่อ ศาสนาและเชื้อชาติ ภาษา ขนบประเพณี (Tradition) เป็นต้น
5. วัฒนธรรมที่ได้มีการปรับปรุงพัฒนาและยกระดับให้สูงขึ้นในทางด้านนามธรรมและด้านจิตใจ ซึ่งแตกต่างจากธรรมชาติของสัตว์โลกโดยทั่วไปจนกลายเป็น “อารยธรรม” หรือ “Civilization” นั่นเอง

หรือถ้าหากจะให้คำจำกัดความที่กินความได้หมดและสั้นที่สุดก็น่าจะใช้คำว่า หมายถึงวิถีทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมีการถ่ายทอดพฤติกรรม คุณลักษณะ และ Pattern ไปในรูปแบบหรือแนวทางเดียวกันจากชนรุ่นหนึ่งไปสู่ชนรุ่นต่อๆ ไป โดยไม่ขาดสาย และกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งสังคมนั้นและหมายรวมไปถึงการแสดงออกซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้นด้วย ถ้าได้มีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีและเจริญขึ้น

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535 : 3) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

1. องค์คติ (Concept) หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ความเข้าใจ อุดมการณ์ เช่น ความคิดเห็นหรืออุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ ความเข้าใจเรื่องมนุษย์ ความเชื่อเรื่องผี เรื่องกฎแห่งกรรม ความศรัทธาในเรื่องพระเจ้าองค์เดียว ฯลฯ องค์คติจะเป็นสิ่งที่มีบทบาทหรือความสำคัญมากในวัฒนธรรม เพราะจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของมนุษย์

2. องค์การ (Organization) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีกฎระเบียบแบบแผน ซึ่งจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตาม เช่น กลุ่ม ชมรม สมาคม ฯลฯ ซึ่งองค์การที่เล็กที่สุดได้แก่ ครอบครัว

3. องค์พิธีกรรม (Usages) หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ หรือ คือพฤติกรรมต่างๆ เช่น การทำความเคารพ พิธีเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การตาย เป็นต้น

4. องค์วัตถุ (Instrumental and Symbolic Objects) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีรูปร่างสามารถจับต้องได้ เรียกว่า วัฒนธรรมวัตถุ เช่น รถยนต์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และสิ่งที่ไม่มียูปร่าง เช่น ภาษา ตัวเลข ศาสนา เป็นต้น

ในการศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมโดยใช้กระบวนการศึกษาตามแบบวิทยาศาสตร์ทางสังคม เสาวภา ไทพยวัฒน์ (2539 : 9 - 10) ได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของเลสลี ไวท์ (Leslie White) กับแนวคิดวัฒนธรรมทางวัตถุนิยมของมาร์วิน แฮร์ริส (Marvin Harris) โดยสรุป ดังนี้

ทฤษฎีวิวัฒนาการของเลสลี ไวท์ ได้จำแนกองค์ประกอบของวัฒนธรรมไว้ โดยชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงทางด้านมโนทัศน์ของมนุษย์และการถ่ายทอดทางภาษา ซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดวัฒนธรรมสรุปได้ดังนี้

1. ระบบความคิดและความเชื่อ (Ideological Component) เนื่องจากมนุษย์มีภาษาในการช่วยสื่อสารเชื่อมโยงความคิดและความเชื่อ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และแสดงการกระทำที่ปรากฏในสังคม ความเชื่อดังกล่าวนี้ได้อาศัยภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดต่อกันในสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

2. ระบบสังคม (Sociological Component) หมายถึง วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ ในส่วนของประเพณี กฎเกณฑ์ จารีตต่างๆ ซึ่งใช้ภาษาในการสื่อสาร และถือปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นระบบสังคมทุกชาติทุกภาษาจึงยึดมั่น ในระบบสังคมที่เหมือนกัน

3. ระบบความรู้สึก อารมณ์ และท่าที (Sentimental Component) ความรู้สึกที่ถ่ายทอดโดยอาศัยการปฏิบัติคนเป็นเครื่องแสดง เช่น ความเคารพต่อผู้อาวุโส ความกตัญญูแก่ผู้ที่ต่อผู้มีอุปการคุณ ความรู้สึก อารมณ์ และท่าทีที่ปรากฏ

4. ระบบเทคโนโลยี (Technological Sector or Component) การที่มนุษย์ใช้สิ่งอื่นแทนมือมาตั้งแต่สมัยหินเก่า การรู้จักใช้หิน เพื่อทำอาวุธ ให้บังเกิดไฟ คุณสมบัติดังกล่าวนี้ได้ถ่ายทอดทางภาษาทำให้เกิดการสะสมความรู้ได้

ข้อสรุปตามทรรศนะของเลสลีย์ ไวท์ ได้ให้ความสำคัญในการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดทางวัฒนธรรม แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ และความฉลาดในการรู้จักใช้ภาษาเพื่อการเชื่อมโยงการอยู่ร่วมกันในสังคม นักมานุษยวิทยากลุ่มนี้เน้นถึงระบบความเชื่อ (Belief System) และค่านิยมทางสังคม (Social Values)

ส่วนหลักการของแนวความคิดวัฒนธรรมวัตถุนิยมของมาร์วิน แฮร์ริส (Marvin Harris) ซึ่งศึกษาตั้งแต่วิวัฒนาการทางสังคมของมนุษย์นับตั้งแต่เริ่มแรก การรวมกลุ่มในยุคบรรพกาล โดยวัตถุประสงค์ในการอยู่ร่วมกันเพียงเพื่อการยังชีพ เมื่อมีเผ่าพันธุ์ของตนเองแล้วจึงจัดในความจำเป็นเพื่อการรักษาเผ่าพันธุ์ นำไปสู่การสังคมกับกลุ่มอื่นๆ องค์ประกอบของวัฒนธรรมในทรรศนะของแฮร์ริส ประกอบไปด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน คือ

1. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อันได้แก่ วิธีการผลิตแบบยังชีพ ซึ่งสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เริ่มตั้งแต่การกิน การอยู่อาศัย การสืบพันธุ์ การดำรงพันธุ์ รวมถึงการเอาชนะภัยธรรมชาติหรือการรักษาความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ให้สอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

2. โครงสร้าง (Structure) หรือระเบียบความสัมพันธ์ (Order Relationship) ทั้งในระดับครอบครัว การเมืองการปกครองอันเป็นที่มาของสถาบันครอบครัว และสถาบันอื่นๆ ในสังคม จัดเป็นโครงสร้างส่วนล่างในระดับครอบครัวมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ จะมีระเบียบปฏิบัติอันเป็นแบบแผนในการดำรงชีวิต เช่น มีหัวหน้าครอบครัว การแบ่งหน้าที่ของชายหญิง ความเอื้ออาทรต่อคนในครอบครัว สำหรับในระดับการเมืองการปกครอง ทุกสังคมของมนุษยชาติเมื่อรวมกลุ่มเป็นเผ่าพันธุ์แล้วจะมีหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่ดูแลกลุ่มให้มีความสุข ซึ่งเป็นที่มาของการกำเนิดหมู่บ้าน เมือง อาณาจักร รัฐ มีระบบการใช้น้ำ มีการแบ่งงาน การจัดเก็บภาษี การแบ่งหน้าที่ การออกคำสั่ง การรวมกำลัง ในยามสงคราม เป็นต้น

3. โครงสร้างส่วนบน (Super structure) คือส่วนที่ครอบคลุมศิลปะ คนตรี นาฏศิลป์ วรรณกรรม พิธีกรรม กีฬาและนันทนาการต่างๆ ของสังคม ในทรรณะของแฮริส โครงสร้างส่วนบนมีความสำคัญน้อยกว่าโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ความสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์อยู่ที่ปัจจัยในการผลิตและการสืบพันธุ์ของชาติพันธุ์ ตลอดจนความสมดุลระหว่างธรรมชาติสิ่งแวดล้อมกับประชากรในเชิงปริมาณ

ประเภทของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชชน (2531 : 34) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ เพื่อได้อยู่ดีกินดีมีความสุขสบายในการครองชีพ วัฒนธรรมประเภทนี้ ได้แก่สิ่งที่จำเป็นเบื้องต้นในชีวิต 4 อย่าง และสิ่งอื่นๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เป็นเครื่องป้องกันตัวก็สงเคราะห์เข้าอยู่ในประเภทนี้ได้

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ ในที่นี้ หมายถึงถึงสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่การศึกษาวิชาความรู้อันบำรุงความคิดทางปัญญา เช่น ศาสนาและจรรยา ศิลปะและวรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมความรู้สึทางจิตใจให้งอกงามหรือให้สบายใจ

เสาวภา ไททยวัฒน์ (2539 : 5) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมตามแนวคิดของนักสังคมวิทยาไว้ 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกันทางด้านวัตถุ (Material Culture) วัฒนธรรมประเภทนี้เน้นในสิ่งที่เป็นรูปธรรมอันเป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาของคน ซึ่งเป็นที่มาของปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกด้าน ตั้งแต่การประดิษฐ์คิดค้นรูปแบบการก่อสร้าง และวัสดุของที่อยู่อาศัย การคิดค้นยารักษาโรคทุกชนิด เครื่องนุ่งห่ม และอาหาร ตลอดจนความคิดทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการประดิษฐ์เครื่องยนต์ โทรศัพท์ โทรสาร เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ (Non - material culture) วัฒนธรรมประเภทนี้เน้นสิ่งที่ไม่ใช่รูปธรรม กล่าวคือ เป็นนามธรรมอันเกิดจากความคิดคำนึงในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรม ค่านิยม ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์ เป็นต้น

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535 : 4) อ้างถึงองค์ประกอบ 4 ส่วนของวัฒนธรรม คือ องค์
 มติ องค์การ องค์พิธีกรรม และองค์วัตถุ ดังกล่าวมาแล้ว จึงแบ่งวัฒนธรรมออกได้เป็น 2 ประเภท
 คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น บ้าน
 ถนน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่แบบ
 แผนแห่งพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ อันมีความคิด ความเชื่อ หรือความศรัทธาของมนุษย์

หน้าที่ของวัฒนธรรม

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2539 : 12) แบ่งหน้าที่ของวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมในภาพรวม
 และระดับครอบครัว กล่าวคือ

หน้าที่ของวัฒนธรรมที่มีต่อสังคมในภาพรวม โดยสรุป คือ

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยวัฒนธรรมของแต่ละ
 สังคมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อม แต่แนวคิดในการสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่าง
 สันติสุข วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีส่วนสัมพันธ์กัน วัฒนธรรมมิได้เป็นเครื่องชี้วัดหรือลบล้าง
 ความด้อยความเด่น หรือความดีในวัฒนธรรมของตนเองเหนือวัฒนธรรมของสังคมอื่นๆ

2. วัฒนธรรมเป็นผลรวมจากภูมิปัญญาของคนในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงได้รับการ
 ถ่ายทอด สั่งสม สืบสาน และในบางโอกาสอาจเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีการดำรง
 ชีวิตได้ นอกจากนี้วัฒนธรรมจำแนกได้หลายลักษณะ เช่น วัฒนธรรมระดับชาติ วัฒนธรรมเฉพาะ
 พื้นที่ วัฒนธรรมย่อยของเชื้อชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

หน้าที่ของวัฒนธรรมในระดับครอบครัว หรือวัฒนธรรมในส่วนย่อยของแต่ละสังคม
 ทั้งนี้เริ่มต้นตั้งแต่

1. การกำหนดบทบาทและสถานภาพของสถาบันครอบครัว วัฒนธรรมในแต่ละชาติ
 ศาสนา จะมีความแตกต่างกันในครอบครัว สังคมไทยให้ความสำคัญแก่สามี เป็นต้น

2. การกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันของแต่ละในสังคม ข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม และถือเป็นประเพณีการปกครอง เช่น การให้ความสำคัญของผู้นำในสังคม การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันและการนับถือระบบอาวุโส เป็นต้น

3. การควบคุมคนในสังคม มิให้ประพฤติปฏิบัติคนที่ผิดต่อประเพณี เช่น ในสังคมไทยให้ความสำคัญแก่การแต่งงานจะต้องมีประเพณีการสู่ขอ การหมั้น

4. แสดงถึงสัญลักษณ์ของคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เช่น การยกมือไหว้แสดงการทักทาย

5. การกำหนดค่านิยมและความเชื่อในการดำรงชีวิตของคนในสังคมดังเช่น สังคมของผู้นับถือพุทธศาสนา จะสั่งสมความเชื่อในกฎแห่งกรรม การรู้จักให้อภัยแก่กันพร้อมทั้งหล่อหลอมอุปนิสัยความมีเมตตาธรรมในการดำรงชีวิต

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2525 : 4) กล่าวถึงหน้าที่ของวัฒนธรรมว่าไม่มีสังคมใดดำรงอยู่ได้โดยปราศจากวัฒนธรรม ฉะนั้นวัฒนธรรมย่อมมีความสำคัญซึ่งพอสรุปได้ คือ

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เมื่อวัฒนธรรมแตกต่างกัน วิถีการดำเนินชีวิตหรือพฤติกรรมจึงแตกต่างกัน

2. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม เช่น สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง

3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุม และสร้างความเป็นระเบียบให้แก่สังคม

4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางวัตถุหรือเทคโนโลยี

คำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับสังคมของมนุษย์ ซึ่ง เสาวนีย์ .จิตต์หมวด (2535 : 5) กล่าวว่าในแต่ละกลุ่มสังคมย่อมมีวัฒนธรรมของกลุ่ม ส่วนสังคมรัฐมักประกอบด้วยหลายกลุ่มสังคม ฉะนั้นจึงย่อมเกิดภาวะความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้เกิดศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายคำ เช่น

วัฒนธรรมหลัก (Mainculture) หมายถึงวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ในสังคม หากเป็นสังคมชาติวัฒนธรรมหลักก็คือ วัฒนธรรมประจำชาติ วัฒนธรรมหลักของสังคมไทย ได้แก่ พุทธศาสนา ภาษาไทย เป็นต้น

วัฒนธรรมรอง หรือ อนุวัฒนธรรม (Subculture) หมายถึง วัฒนธรรมของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่ในสังคม

การแพร่กระจาย (Diffusion) หมายถึง การที่วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งแพร่ไปสู่ในอีกสังคมหนึ่ง โดยทั้งสองสังคมอาจอยู่ห่างไกลกัน

การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) หมายถึงการที่สังคม หรือกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน หรือติดต่อกันจนฝ่ายหนึ่งหรือ ทั้งสองฝ่ายรับเอาวัฒนธรรมที่มีใช้ของคนเข้ามาปฏิบัติ หรือมาประยุกต์ปฏิบัติจนเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของคน

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation) การทำให้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมหมดไป ซึ่งเกิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่มีความเข้มข้นมาก จนทำให้กลุ่มสังคมหนึ่งละทิ้งวัฒนธรรมของตน และรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาปฏิบัติ

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) หมายถึงการขัดแย้งระหว่างคน อันเกิดจากความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม

ชาติพันธุ์นิยม (Ethnocentrism) หมายถึง คนในวัฒนธรรมหนึ่งรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมของตนดีกว่าวัฒนธรรมของผู้อื่น หรือวัฒนธรรมของผู้อื่นค้ำกว่าของตน

วัฒนธรรมประภคติ (Enculturation) หมายถึง การทำให้เกิดวัฒนธรรมขึ้นในคน ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือ คือ การถ่ายทอดระเบียบทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมของชาติไทย

ประเทศไทย มีวัฒนธรรมประจำชาติสืบทอดมาเป็นเวลานาน มีการจรรโลงวัฒนธรรมไทยโดยการฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาเสมอมา เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ปรากฏแสดงถึงความเจริญและความมั่นคงของชาติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ภาษาไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 1826 เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยใช้ในการเขียน อ่าน พูด และได้พัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ทางภาษาไทยในการใช้สำนวน ถิ่นในการพูดรวมถึงมีหลักไวยากรณ์ เป็นแม่บทอย่างชัดเจน สามารถใช้ในการสื่อสารในกลุ่มคนไทยทั่วราชอาณาจักร นอกจากภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ทั่วไปแล้ว คนไทยยังมีภาษาเฉพาะท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาค ที่ใช้สื่อสารกันเฉพาะกลุ่ม เช่น ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน ภาษา

กลาง ภาษาได้ เป็นต้น ทั้งนี้แต่ละกลุ่มภาษายังแยกออกเป็นภาษาเฉพาะแต่ละจังหวัดอีก เพราะด้วยความแตกต่างกันในด้าน การออกเสียงพูดที่สามารถบอกได้ถึงพื้นเพเดิมของผู้พูด นอกจากนี้คนไทยยังมี การใช้ตัวเลขไทยในการเขียน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะมีลีลาการเขียนที่งดงาม เช่นเดียวกับศิลปะไทย

2. พุทธศาสนา คนไทยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีการรับนับถือพุทธศาสนา มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ทั้งลัทธิหินยานและมหายาน พุทธธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีอิทธิพลต่อจิตใจ วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ก่อให้เกิดการสร้างสรรคศิลปกรรมไทยในด้าน จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ที่พบเห็นกันทั่วไปในวัด รวมถึงประเพณีทางพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกชนไทยได้ประกอบพิธีเพื่อการกุศลและเพื่อสืบทอดพุทธศาสนา ยังคงปฏิบัติกัน ในวันสำคัญของพุทธศาสนา ซึ่งทางราชการได้กำหนดวันสำคัญเหล่านี้เป็นวันหยุดราชการ เช่น วันเข้าพรรษา วันอาสาฬหบูชา วันออกพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา นอกจากนั้น มีประเพณีต่างๆ ที่ปฏิบัติกัน เช่น ประเพณีหล่อและแห่เทียนพรรษา ทอดกฐิน เทศน์มหาชาติ เป็นต้น รวมถึง พิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น พิธีดักบาตร สวดมนต์ไหว้พระ ถวายสังฆทาน ทำบุญเลี้ยงพระ สรงน้ำพระ เป็นต้น

3. สถาบันพระมหากษัตริย์ สังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่อง เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงดำรงฐานะประมุขของสังคมไทย นับตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์สุโขทัยจนถึงปัจจุบัน บ้านเมืองไทยไม่เคยไร้กษัตริย์ ทั้งนี้ เพราะคนไทยเล็งเห็นความสำคัญแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อชีวิตของสังคมและต่อการสืบทอดวัฒนธรรมไทย ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์สำคัญยิ่งต่อสังคมไทย สถาบันกษัตริย์ของไทยมีเอกลักษณ์ของตนเอง แตกต่างกว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมอื่นๆ อยู่มากและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป องค์พระมหากษัตริย์ได้ทรงใช้หลักทศพิธราชธรรมในการบริหารการปกครองประเทศ ความจงรักภักดีของคนไทยที่มีต่อองค์พระมหากษัตริย์ได้แสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจทางด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับพระราชพิธีที่มีต่อกษัตริย์ เช่น พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีรัชดาภิเษก พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก พระราชพิธีกาญจนาภิเษก ตลอดจนพระราชพิธีทางศาสนาที่พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล แม้แต่การเสด็จแปรพระราชฐาน การเสด็จทรงงาน การเสด็จไปทุกหนแห่ง มีประชาชนชาวไทยได้ตามไปรอรับเสด็จพระองค์อยู่เสมอ

4. ประเพณีไทย เป็นวัฒนธรรมที่ประพาศสืบต่อกันมาในวิถีการดำรงชีวิตของคนไทย ตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษถึงคนรุ่นหลัง เป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่ดั้งเดิม ซึ่งแต่ละภูมิภาคของไทยจะมีประเพณีเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะอีกชั้นหนึ่งประเพณีไทยโดยรวมแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

4.1 จารีตประเพณี เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและสังคมถือว่าใครฝ่าฝืนกระทำ เป็นความผิดและความชั่ว เช่น การไม่แสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะพ่อแม่สังคมจะลงโทษ ถือว่าเป็นผู้ที่มีความอกตัญญู

4.2 ขนบประเพณี บางครั้งเรียกว่าระเบียบประเพณี หมายถึง ประเพณีที่
ตั้งขึ้นเป็นระเบียบแบบแผนไว้อย่างชัดเจนในสังคมไทยว่า ควรจะประพฤติปฏิบัติเป็นขั้นตอน อย่างไร
เช่น ประเพณีแต่งงาน ต้องเริ่มตั้งแต่การหมั้น การแต่ง ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีพิธีมากมายที่คู่บ่าวสาว
ต้องปฏิบัติตาม หรือพิธีศพ ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่การรดน้ำศพ แต่งตัวศพ สวดศพ เผาศพ เป็นต้น

4.3 ธรรมเนียมประเพณี คือ ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันอยู่ในชีวิตประจำวันที
เคยมีการประพฤติ ปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับในสังคม หากมีการฝ่าฝืนธรรมเนียมประเพณีจะถือว่าเสีย
มารยาท เช่น ธรรมเนียมประเพณีของไทยเกี่ยวกับการขึ้น เคน นั่ง นอน การกิน การพูด การแต่ง
กาย การเข้าสังคม ธรรมเนียมประเพณีนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย แต่อย่างไรก็ตามใน
สังคมไทยยังคงนับถือธรรมเนียมประเพณีแบบไทยที่เคยปฏิบัติกันมา

5. ศิลปกรรมไทย ผลงานศิลปกรรมของไทยที่ทรงคุณค่าทั้งหลายในอดีตเกิดจากแรง
ศรัทธาในพุทธศาสนา และสถาบันกษัตริย์ ดังนั้นศิลปกรรมในยุคแรกของไทยจะพบเห็นในวัด และ
ในพระบรมมหาราชวัง ศิลปกรรมไทยมีความประณีตอ่อนช้อยงดงาม ยึดระเบียบวิธีการสร้างสรรค์ที่
สืบทอดกันมาเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และแต่ละภูมิภาคก็มีเอกลักษณ์ศิลปกรรมประจำท้องถิ่น ดัง
ปรากฏในวัฒนธรรมศิลปกรรมสาขาต่างๆ คือ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม
คีตกรรมและนาฏกรรม ผู้รังสรรค์ศิลปกรรมในสมัยก่อนเป็นช่างไทยแทบกล่าวได้ว่าเป็นครูช่างทั้งสิ้น
ศิลปกรรมไทยแตกย่อยเป็นหลายแขนงจึงเกิดช่างในการทำงานศิลปะเรียกว่า “ช่างสิบหมู่” ได้แก่
ช่างเขียน ช่างแกะ ช่างสลัก ช่างปั้น ช่างหุ่น ช่างหล่อ ช่างปูน ช่างรัก ช่างงู และช่างกลึง นอก
จากนี้คนไทยยังรักการทำงานศิลปะประดิษฐ์ และงานตกแต่งด้วย

ลักษณะของงานศิลปกรรมไทยที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละสาขา ดังนี้

จิตรกรรม จิตรกรรมไทยแต่เดิมปรากฏภาพบนฝาผนังของสิ่งก่อสร้างในวัด เช่น
จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถ เจดีย์ กุฏิพระ อาจเขียนบนฝาผนังปูน หรือฝาผนังไม้ ตลอดจนตู้เก็บ
พระธรรม เรื่องราวที่เขียนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า วรรณคดี และธรรมชาติ
ภาพจิตรกรรมของไทยไม่เขียนเป็นภาพเหมือนจริง แต่เป็นภาพลักษณะประดิษฐ์ของจริง เป็นภาพ
แบบ 2 มิติ เน้นการเขียนลายเส้นเป็นสำคัญ และมีการใช้สีเพียงไม่กี่สีรวมถึงมีการลงรักปิดทอง
และมีการเขียนภาพบนพื้นวัสดุอื่นเช่น ผ้า สมุดข่อย เป็นต้น จิตรกรรมไทยที่เขียนในเชิงตกแต่งใช้
ลายที่คนไทยประดิษฐ์ขึ้น เรียกว่า “ลายไทย” จัดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในศิลปกรรมไทยที่ได้นำไปใช้
กับศิลปกรรมไทยอื่นๆ ทุกประเภท

ประติมากรรม ผลงานประติมากรรมไทยได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากพุทธ
ศาสนาแสดงออกถึงความหมายในรูปแบบต่างๆ ของพระพุทธรูป รูปทรงด้านกายวิภาคช่างได้คัดลอก

ส่วนละเอียด คงเหลือสาระส่วนใหญ่และลักษณะประดิษฐ์ผสมให้ความรู้สึกเร้าสะเทือนใจทางสุนทรีย์ ประติมากรรมพระพุทธรูปของไทยแต่ละยุคสมัยมีรูปแบบลักษณะเฉพาะมาตั้งแต่สมัยทราวดี ศรีวิชัย ลพบุรี เชียงแสน สุโขทัย อู่ทอง อโยธยา และรัตนโกสินทร์ พระพุทธรูปเหล่านี้ใช้วิธีการสร้างโดยการแกะสลักหิน ไม้ การปั้นด้วยปูนลงรักปิดทอง การหล่อสัมริดหรือทองคำ นอกจากพระพุทธรูปแล้วยังมีงานประติมากรรมไทย ประเภทเครื่องปั้นดินเผา เป็นเครื่องใช้สอย เช่น เครื่องถ้วยชาม สังกโลก ในสมัยสุโขทัย และประติมากรรม ตกแต่งงานสถาปัตยกรรมในวัด และพระบรมมหาราชวัง มีทั้งการแกะสลักไม้ โลหะ การปั้นปูน และเครื่องปั้นดินเผา

สถาปัตยกรรม งานก่อสร้างของไทยมีตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ เป็นสถาปัตยกรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของไทยชัดเจนแบ่งเป็นสถาปัตยกรรมประเภทปูชนียสถาน เช่น พระเจดีย์ พระปราง กู่ บัว ฯลฯ สถาปัตยกรรมประเภทอาคารสถาน เช่น โบสถ์ วิหาร พระราชวัง เรือนพักอาศัย ฯลฯ สถาปัตยกรรมเหล่านี้มีการสร้างแต่ละยุคสมัยไม่แตกต่างกันมาก ยังคงลักษณะแบบไทยให้เห็นชัดเจน สถาปัตยกรรมแต่ละภูมิภาคมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะอ่อนช้อย ประณีต ที่เป็นลักษณะของศิลปกรรมไทย

วรรณกรรม ภาษาไทยนับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญซึ่งมีสืบทอดกันมาตั้งแต่ลายสือไทยจนมาถึงปัจจุบัน วรรณกรรมไทยมีการเขียนทั้งแบบร้อยกรองและร้อยแก้ว ซึ่งล้วนแต่ใช้ถ้อยคำที่มีความสละสลวย และความไพเราะในภาษาแฝงด้วยความหมาย คติธรรมลึกซึ้ง วรรณกรรมไทยแต่เดิมส่วนใหญ่เป็นแบบร้อยกรองมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ราชวงศ์ และจินตนาการเกี่ยวกับความรัก ผลงานวรรณกรรมไทยที่สำคัญได้แก่ รามเกียรติ์ ไครภูมิพระร่วง ลิลิตตะเลงพ่าย ลิลิตพระลอ กาพย์ห่อโคลงโลกนิติ พระอภัยมณี ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

คีตกกรรม คนครีไทยมีความเจริญถึงขั้นเป็นแบบฉบับคลาสสิก ทั้งการเล่น และการร้อง เครื่องดนตรีไทยมีทั้งเครื่องตี สี ตี เป่า โดยปกติวงคนครีไทยมี 3 ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี ส่วนเพลงไทยแบบคลาสสิก ซึ่งปัจจุบันมักเรียกว่า “เพลงไทยเดิม” มีความงดงามในบทประพันธ์ที่ร้อยกรอง และเสียงร้อง ไพเราะลึกซึ้ง เช่น เพลงลาวดวงเดือน เขมรไทรโยค ลาวคำเนินทราย เป็นต้น

นาฏกรรม ชนชาติไทยมีการฟ้อนรำและการคนครีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องด้วยการขับร้องและฟ้อนรำที่อ่อนช้อยงดงาม ลีลาประณีตพิศดาร ในขณะที่คนครีการละเล่นฟ้อนรำพื้นบ้านก็มีความสนุกสนาน ร่าเริง รวมถึงได้นำคนครีและการฟ้อนรำไปประกอบในศิลปะการต่อสู้ เช่น กระบี่

กระบอง มวยไทย เป็นต้น นาฏศิลป์ไทย มีการร่ายรำและการแสดงประกอบเครื่องดนตรี เช่น โขน ละคร ลิเก หุ่น หนังใหญ่ หนังคตง เป็นต้น

6. มารยาทไทย มารยาทของคนไทยมีความสุภาพอ่อนน้อมละเมียดละไมทั้งกิริยา วาจา ตลอดจนอริยาบทต่างๆ เหมาะสมกับกาลเทศะ คนไทยจึงให้ความสำคัญในการแสดงออกซึ่งความอ่อนน้อมในโอกาสและบุคคลต่างๆ รู้จักใช้ภาษาอันแสดงถึงความเคารพอ่อนน้อม รู้จักเคารพด้วยวิธีการกราบ การไหว้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนไทย รวมถึงการนั่ง การยืน การเดิน ที่มีข้อปฏิบัติชัดเจน จนมีคำกล่าวที่ว่า “สำเนียงบอกภาษา กิริยาสื่อสกุล”

7. อาหารไทย คนไทยมีความผูกพันกับข้าวซึ่งมีความหมายต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยจนเป็นแบบฉบับของวัฒนธรรมที่เรียกว่า “วัฒนธรรมข้าว” ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยที่รับประทานกับอาหารชนิดอื่น ซึ่งมีวิธีปรับปรุงรส คัดแปลงเป็นอาหารรับประทานกับข้าว นอกจากนั้นคนไทยยังได้มีการประดิษฐ์ คัดแต่งอาหารการกินให้ดูสวยงามน่ารับประทาน เช่น การจัดสำรับ การแกะสลัก ฤดู ผักหรือผลไม้ การประดิษฐ์ขนมหวานให้มีสีสัน รูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังมีอาหารไทยแสดงเอกลักษณ์การบริโภคของภูมิภาค เช่น อาหารขันโตก ของคนไทยภาคเหนือ

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทย

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการที่เป็นผลมาจากปัจจัยภายในและภายนอกสังคม เมื่อสังคมหนึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกยอมรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามา ซึ่งมีผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

ยศ สันตสมบัติ (2537:230-231) กล่าวว่าในยุคสมัยของลัทธิอาณานิคม นักมานุษยวิทยาหลายท่านได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนพื้นเมืองต่างๆ ในทวีปแอฟริกา อเมริกา และเอเชีย อันเกิดจากการครอบงำของประเทศมหาอำนาจ การคัดควงทรัพยากรและวัตถุดิบเพื่อส่งกลับไปป้อนโรงงานอุตสาหกรรม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การปรับตัวและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ในช่วงเวลานั้น นักมานุษยวิทยามักอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยมโนทัศน์บางประการ เช่น

1. การค้นพบและการคิดค้น (Discovery and Invention) ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นเครื่องมือ เครื่องใช้หรือเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ซึ่งเชื่อว่าอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม
2. การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Diffusion) เช่น การหยิบยืมความคิด ความเชื่อ หรือเทคโนโลยีการผลิตจากสังคมวัฒนธรรมอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง

3. การครอบงำทางวัฒนธรรม (Acculturation) ซึ่งหมายถึงการปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรม 2 วัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างกันทั้งในด้านของอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองและความเจริญทางเทคโนโลยี ในภาวะการณ์เช่นนี้ การเรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างกันและกันมักจะเป็นไปในทิศทางเดียว นั่นคือ วัฒนธรรมที่มีสถานะและอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองค้ำกว่า จะเป็นฝ่ายถูกรอบงำและยึดยึดคเนวความคิดและแบบแผนทางวัฒนธรรมอื่นๆ

สุพิศวง ธรรมพันทา (2532 : 22 - 26) เสนอความคิดเห็นว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมี 2 ประการ คือ

1. การประดิษฐ์คิดค้น และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

1.1 การประดิษฐ์คิดค้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมภายในสังคมนั้น กล่าวคือ การค้นพบ หมายถึง การค้นพบความจริงหรือความรู้ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อน และการประดิษฐ์ คือ การนำความจริงหรือความรู้ใหม่ไปประดิษฐ์หรือสร้างสิ่งใหม่ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ต่างๆ ขึ้นในสังคม

1.2 การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่วัฒนธรรมหนึ่งไหลเข้าสู่สังคมอื่น อาจมาจากการขอยืมวัฒนธรรม หรือจากการถูกบังคับให้รับวัฒนธรรมนั้น

2. ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้แก่

2.1 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการดำเนินชีวิต ที่จะต้องปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นผลให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณีไปจากเดิม

2.2 การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประชากร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของจำนวนและคุณภาพของประชากรในแต่ละสังคม เช่น จากการขยายตัวของประชากร การอพยพย้ายถิ่น ทำให้เกิดการแพร่กระจายและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

2.3 ความทันสมัยของระบบการติดต่อสื่อสาร และโทรคมนาคม ปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม สามารถติดต่อกันได้รวดเร็ว ทำให้การรับรู้ทางวัฒนธรรมสามารถเข้าถึงกันได้โดยง่ายคย

2.4 ลักษณะโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรม ที่สนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น สังคมที่มีโครงสร้างหลวมเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าสังคมที่เหนียวแน่น พวกหัวก้าวหน้าจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าพวกอนุรักษนิยม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทยจากแบบประเพณีนิยม มาเป็นแบบวัฒนธรรมสากล ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมไทยหลายประการที่ควรกล่าวถึง คืออิทธิพลวัฒนธรรมของชาติตะวันตก จากการติดต่อมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับชาติตะวันตกได้มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อไทยเริ่มมีสัมพันธ์ทางการค้า ศาสนา การทูต และการเมืองกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาล 3 สืบต่อมาถึงรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยเปิดรับอารยธรรมตะวันตก เป็นเหตุให้วัฒนธรรมตะวันตกหลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างไม่ขาดสาย และได้มีบทบาทในการสร้างค่านิยม วิถีชีวิตและสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยการยกย่องอำนาจนิยม วัตถุนิยม รวมถึงบริโภคนิยมมากขึ้น จนเมื่อความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น นับเป็นยุคแห่งความเจริญของการสื่อสารและโทรคมนาคม การติดต่อเชื่อมโยงระหว่างประเทศต่างๆ ในโลกเป็นไปอย่างสะดวก และรวดเร็ว เป็นยุคแห่งข้อมูล ข่าวสารที่เรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” หรือโลกไร้พรมแดน กระแสวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก ยิ่งทวีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทย และสังคมไทยโดยขาดการเลือกสรรมาใช้ ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ส่งผลให้สูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทย เมื่อประมวลปัญหาทางวัฒนธรรมในสังคมไทยยุคปัจจุบัน พบว่าเกิดจากสภาพการณ์ภายในประเทศ และอิทธิพลของวัฒนธรรมชาติตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของไทย ดังนี้

1. ระบบครอบครัว สังคมไทยแต่เดิมอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ พ่อแม่ พี่น้อง และเครือญาติ ต่างอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน มีความสัมพันธ์ ความอบอุ่นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมให้แก่บุตรหลาน มีอิทธิพลในการหล่อหลอมบุคลิกภาพและจิตใจ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทยที่มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การรับอิทธิพลตะวันตก และสภาพสังคมปัจจุบัน ระบบครอบครัวไทยเปลี่ยนเป็นการแยกกันอยู่แบบครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ ลูก ต่างคนต่างอยู่ การมีเวลาอยู่ร่วมกันในครอบครัวมีน้อย เพราะต่างทำงานหาเลี้ยงชีพ พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ลูกขาดความอบอุ่น ขาดการสั่งสอนอบรม ก่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก และเป็นปัญหากับสังคมในที่สุด

2. การดำรงชีวิต ในอดีตคนไทยดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย จากผลของการรับวัฒนธรรมตะวันตก และความเจริญทางด้านเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมของคนไทยหลายประการ การดำรงชีวิตก็วัฒนธรรมแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ตั้งแต่เครื่องมือเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย ยี่ห้อของกินมีเงิน ตกเป็นทาสของการบริโภคแบบตะวันตกทั้งของกินและของใช้ ค่านิยมในความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เป็นภัยต่อสังคม ละเลยวัฒนธรรมดั้งเดิมถือว่าเป็นเรื่องล้าสมัย

3. ภาษา ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ ในยุคปัจจุบันเกิดการวิบัติผิดเพี้ยน เพราะความนิยมการใช้ภาษาต่างประเทศปะปนกับภาษาไทยไม่ถูกกาลเทศะและการใช้ภาษาไทยด้วยคำ

แสดง ทั้งการพูดและการเขียน การศึกษาไม่ส่งเสริมการใช้ การเขียนภาษาไทย การแสดงออกทางภาษาจึงไม่ถูกหลักไวยากรณ์ไทย การเขียนบทกวีที่เป็นจุดเด่นของภาษาไทย

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี คนไทยได้มีการสืบทอดประเพณีไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประเพณีเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ พิธีกรรม ความเชื่อ รวมถึงแนวปฏิบัติอื่นๆ คนไทยให้ความสำคัญในการปฏิบัติต่างๆ ตามแบบแผนของประเพณี แต่ปัจจุบัน ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยหลายอย่างถูกละเลยไม่ปฏิบัติ นำไปใช้ในทางเสียหาย ลดชั้นคอน และประยุกต์ จนไม่เหลือเค้าเดิม เพราะไม่เห็นความสำคัญ ถือว่าเป็นเรื่องล้าสมัย และไม่เข้าใจความหมายหรือเนื้อหาอย่างถ่องแท้

วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมในสังคมไทย

วิกฤตการณ์ ความความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525 หมายความว่า เหตุการณ์ขั้นอันตรายที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อขั้นแตกหัก จะไปทางดีหรือทางร้ายก็ได้ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย การเมืองหรือการเศรษฐกิจ (ราชบัณฑิตสถาน 2525 : 741)

วิกฤตการณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทยกำลังเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากศิลปวัฒนธรรมไทยเสื่อมความนิยมลงมาก กระทั่งเหลือเพียงการจัดแสดงเป็นครั้งคราวตามงานประเพณี พิธีกรรม เทศกาล กิจกรรมที่เป็นทางการของหน่วยงานรัฐ หรือกลายเป็นนาฏกรรมแสดงให้ชาวต่างประเทศชมตามโรงแรม ประเทศต่างๆ ในโลกยุคไร้พรมแดน ไม่เพียงแต่จะถูกเชื่อมร้อยระบบเศรษฐกิจเข้าด้วยกันเท่านั้น แต่ยังค่อยๆ ถูกครอบงำทางวัฒนธรรม ประเพณี ศิลปกรรมไปทั่วทุกมุมโลกให้เป็นไปในแนวเดียวกัน เป็นอำนาจการครอบงำโดยปริยายของประเทศที่เจริญทางเศรษฐกิจและครอบครองเทคโนโลยีทันสมัย “กระแสวัฒนธรรมโลกแนวเดียว” ค่อยๆ เข้าครอบงำวัฒนธรรมของแต่ละประเทศทีละน้อย ความหลากหลายอันเป็นความงามต่างสีต้นของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของประชาชาติกำลังถูกทำลายลงไปพร้อมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชนเผ่า

มหกรรมการทำลายประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของประชาชาติทั่วโลกเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ กระแสความเจริญทางด้านวัตถุที่มีฐานบนเทคโนโลยีตะวันตก หรือค่านิยมคือความเจริญของฝรั่งชาติตะวันตกมีลักษณะด้านเดียวแพร่สะพัดไปทั่ว ขณะที่ความไร้สติปัญญาของประเทศที่มุ่งเลียนแบบเอาอย่างตามนั้นได้เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่เกิดขึ้นใหม่กับประเทศที่ไม่ค่อยมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นรากเหง้าของชาติแต่โบราณ มีหลายประเทศได้พัฒนาและแปรเปลี่ยนค่านิยม รูปแบบสังคม

ตลอดวิถีชีวิตไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ของฝรั่งเศสตะวันตกโดยปริยาย ประชาชาติไทยก็เช่นกัน กระแสโลกาภิวัตน์แบบยุโรป อเมริกาได้เข้าครอบงำอย่างรุนแรง บรรดานักธุรกิจและนักธุรกิจสารสนเทศ ได้นำความเจริญทางการผลิตสินค้าและเทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัยมาใช้ เพื่อหวังกำไรสูงสุดทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมาย หากได้สำนึกใหม่ว่า วัฒนธรรมบริโภคนิยมตามหลักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ จักส่งเสริมฐานวัฒนธรรมตะวันตกรูปแบบใหม่ให้แพร่สะพัดเข้าครอบงำสังคมไทย และทำลายวัฒนธรรมอันดีงามแต่เดิมลงทีละน้อยกระทั่งภาพรวมแห่งวิถีชีวิตคนไทยปัจจุบันแปรเป็นแบบฝรั่งอย่างเข้มข้นทุกขณะ (พิทยา ว่องกุล 2541 : 128 - 129)

แนวความคิดเรื่องการครอบงำนี้ มีความเข้าใจว่าพื้นฐานมาจากทฤษฎีของการครองความเป็นเจ้า (Hegemony Theory) ของ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ที่ว่าชนชั้นนำของสังคมนอกจากจะทำการปกครองด้วยวิธีการใช้กำลังบังคับ (Coercive) โดยตรง ด้วยระบบทหาร กฎหมาย ศาล ฯลฯ แล้วยังมีการใช้กลไกการสร้างการยอมรับ (Consent) ทางอุดมการณ์และค่านิยมให้กับประชาชนด้วย เพราะสภาพทางสังคมจำเป็นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษา และมีสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลมากยิ่งขึ้นในระดับหนึ่ง ดังนั้นปัญญาชน (ของชนชั้นนำ) จึงมีบทบาทสำคัญในทางอุดมการณ์หรือโครงสร้างส่วนบน เพื่อที่จะช่วยให้ประชาชนยอมรับในระบบการผลิต การปกครอง และสังคมแบบที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้กรัมสกีเรียกว่าการครองความเป็นใหญ่ทางอุดมการณ์ (Hegemony) หรือดังที่ กอร์ดอน (Gordon Rattray Taylor) ได้ระบุถึงกระบวนการครอบงำของสังคมปัจจุบันว่า “นักปกครองสมัยใหม่ที่มีสายตายาวไกล ไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจเผด็จการเพื่อบังคับปกครองแต่อย่างใด แต่กลับใช้อำนาจเผด็จการในด้านค่านิยม ซึ่งเป็นวิธีผูกมัดที่มั่นคง ไม่มีข้อจำกัด และลำบากน้อยกว่าที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจนี้.....ไม่ว่าความเชื่อส่วนตัวของพวกเขาจะเป็นเช่นไรก็ตาม” (กุลลินี มุทธากลิน 2541 : 97)

เอกวิทย์ ฌ ถलग และโกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2533 : 139 - 153) ได้วิเคราะห์ลักษณะวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมไทย จึงขอสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

จากอดีตถึงปัจจุบันเราก็ได้เห็นกันแล้วว่า การสร้างสรรค์สืบทอดและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในบ้านเมืองเรา มีบทเรียนจากประวัติศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เราพอจะกล่าวได้ (ไม่เต็มปากนัก) ว่าเราดำรงรักษาลักษณะเฉพาะและอธิปไตยทางวัฒนธรรมของเราไว้ได้ระดับหนึ่ง แต่ในทศวรรษที่ผ่านมา เราค่อนข้างล้มเหลวที่ได้ปล่อยให้กระแสวัฒนธรรมตะวันตกทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวิทยาการฉบับใหม่เข้ามาครอบงำวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของ

เรามากเกินไปจนบังคับกฎหมายปัญหาเดิมแท้ของเราและได้สร้างปัญหาวิกฤตการณ์ใหม่ให้แก่ชาตินานาประการ

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะวิกฤตการณ์ในปัจจุบัน และแสวงหาทางออกทางเลือก โดยสำรวจศักยภาพที่มีอยู่สำหรับการปรับปรนในอนาคต ในประเด็นวิกฤตการณ์ พอมองภาพได้ ดังนี้

1. การสูญเสียความเข้าใจ และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนไทยในชนบท

1.1 ในสมัยล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ไทยต้องเสียแผ่นดินบางส่วนให้กับอังกฤษและฝรั่งเศส เพื่อแลกกับอธิปไตย และบูรณภาพของดินแดนในประเทศที่เหลืออยู่ และด้วยภาวะกดดันไทยต้องทำสนธิสัญญาค้าขายกับอังกฤษ คือ สนธิสัญญาเบาริ่งในสมัยรัชกาลที่ 4 ด้วยเงื่อนไขที่เสียเปรียบในฐานะประเทศเล็ก ต้องขายข้าวในราคาถูกลง และให้สัมปทานต่างชาติคิดไม้สักในภาคเหนือ และขุดแร่ในภาคใต้ ในราคาถูกลงเช่นกัน

ขณะเดียวกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความคงอยู่ของราชอาณาจักร ได้มีการปฏิรูปการปกครองประเทศ โดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่กรุงเทพฯ โดยอาศัยวิธีการปกครองของชาติตะวันตก การปกครองประเทศโดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่กรุงเทพฯ อย่างเคร่งครัด ทำให้ “วัฒนธรรมกรุงเทพฯ” หรือ วัฒนธรรมเมืองหลวง ซึ่งรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานมีอิทธิพลแผ่กระจายครอบงำไปทั่วประเทศ และยึดถือวัฒนธรรมเมืองหลวงเป็นแม่บทร่วมกัน ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ คติความเชื่อว่า กรุงเทพฯ เท่านั้นเป็นสมองและหัวใจในวัฒนธรรมของตัวเองที่มีมาในอดีตทั้งหัวเมืองฝ่ายเหนือ ฝ่ายใต้และอีสานก็ถดถอยเหือดหายไปทุกที

1.2 วัฒนธรรม และภาษาของไทยล้านนา ไทยโคราช ไทยสุพรรณ กับไทยนครศรีธรรมราช ไม่เหมือนกัน หากแต่มีลักษณะหลากหลายแต่คล้ายคลึงกัน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ น่าจะจัดว่าเป็นความรุ่งเรืองมั่นคงของวัฒนธรรม แต่ในยุคถูกกดดันด้วยลัทธิล่าเมืองขึ้น จำเป็นต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ทันสมัย การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินตามแบบชาติตะวันตก จึงมีผลในการครอบงำหรือกลืนหัวเมืองต่างๆ ได้สมบูรณ์ โดยอาศัยกลไกการบริหารราชการของกระทรวง ทบวง กรม

1.3 ระบบราชการ และระบบการศึกษา ด้วยวัฒนธรรมเมืองหลวง ซึ่งจะว่าไปก็รับเอาวิธีการของชาติตะวันตกมาดัดแปลงผสมผสานเป็นแบบไทยใหม่แล้วอาศัยเครือข่ายกลไกของราชการแทรกซึมวัฒนธรรม “ส่วนกลาง” ไปสู่ชาวบ้าน วัฒนธรรมชาวบ้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เคยพัฒนาขึ้นมาใช้ให้เหมาะแก่สภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น แสวงออกในรูปของภาษา ขนบ-

ประเพณี การละเล่นและวิถีถิ่นอยู่ที่ถูกคนของราชการมองดูอย่างดูถูกดูแคลน ไม่เท่าเทียมวัฒนธรรมจากเมืองกรุง

1.4 การศึกษาในรูปของโรงเรียน ไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยนำมาเป็นเนื้อหาบทเรียนในโรงเรียนหรือแม้แต่เชื่อมโยงอ้างอิง ให้เกิดความหมายเกิดคุณค่า ประดับสติปัญญา และกระตุ้นความภูมิใจในถิ่นกำเนิดของคน ชาวบ้านนอกทุกภูมิภาคถูกวางเงื่อนไขให้สูญเสียความภาคภูมิใจในพื้นที่วัฒนธรรมของตนเอง ผลคือ ระบบราชการและระบบการศึกษา กลายเป็นตัวการ” แปรลกแยก” ค่านิยม ความคิดของคนต่างรุ่น ต่างวัย ต่างระดับการศึกษา ท้ายสุด เกิดช่องว่างแห่งความเข้าใจกันระหว่างพ่อแม่ลูก คนรุ่นหลังกับคนรุ่นก่อน ข้าราชการกับประชาชน ลูกหลานที่ได้รับการศึกษาสูงมีโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์เปลี่ยนไปดูแคลนคนที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเขา และไม่ต้องการกลับไปทำไร่ทำนาสืบต่อไป

1.5 ปมปัญหาสำคัญจากการวิเคราะห์ข้างต้น คือ คนส่วนใหญ่ของประเทศ คือชาวบ้าน หมดความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด และรกรากวัฒนธรรมของตนเอง บ้างก็เป็นภพภูมิมาเป็นคนเมือง ทำราชการ ข้าราชการ และอาชีพอื่นๆ ด้วยความจำเป็นจำยอม ซึ่งเท่ากับได้สูญเสียจิตวิญญาณบนพื้นฐานที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ไม่เป็นตัวของตัวเองอีกต่อไป

2. ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคม

2.1 ในช่วงหลายทศวรรษต่อเนื่องกัน นับแต่เปิดประเทศให้ทันสมัยเดินเข้าสู่ยุค “พัฒนา” ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นลำดับมาคุณภาพระหว่างคน - สังคม - สิ่งแวดล้อม ในบ้านเมืองได้สูญเสียไป การรับเอาคตินิยมทางเศรษฐศาสตร์ ที่ยึดถือกันในซีกโลกตะวันตกก่อนแล้ว ระบาดไปทั่ว นั่นคือ “เศรษฐศาสตร์ คือ การจัดการทรัพยากร เพื่อนำมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์” ถ้าทรัพยากรมีไม่จำกัดประชากรไม่เพิ่มขึ้นบางทีหลักเศรษฐศาสตร์ข้อนี้อาจใช้ได้ แต่เมื่อทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวงมีจำกัด เช่น สินแร่ ป่าไม้ หมดแล้วก็หมดเลย การผลาญทรัพยากรทำลายสิ่งแวดล้อมมาเพื่อปรนเปรอความโลภที่ไม่มีขีดจำกัดของมนุษย์ ย่อมเป็นสิ่งเหลือวิสัยและอันตรายยิ่งใหญ

2.2 วัฒนธรรม “พุทธเกษตร” ในความหมายและอรรถาธิบายที่นายแพทย์ ประเวศ วะสี ให้ไว้ได้เสื่อมถอยหลักทางให้กับวัฒนธรรมเงินตรา + อำนาจ ซึ่งก็คือ ความโลภ ความเห็นแก่ตัว ทุกวันนี้เราส่งเสริม “การส่งออก” ทั้งผลผลิตการเกษตร อุตสาหกรรม และบริหาร รวมทั้งการค้าประเวณี ซึ่งผลประโยชน์ย่อมได้แก่คนโตจำนวนน้อยที่มีเงินและมีอำนาจอิทธิพลยึดโยงกันเป็นเครือข่าย ยังมีนักธุรกิจการเมืองเข้ามายึดครองอำนาจรัฐ ในนามของประชาธิปไตยด้วยแล้ว คุณภาพระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคม และมนุษย์ ก็เสื่อมทรามลงโดยรวดเร็ว วิถีชีวิตของคนก็แปรเปลี่ยนไป ระดับบนของสังคมที่อยู่ฐานะได้เปรียบก็ยิ่งได้เปรียบมากขึ้น ชั้นกลางโดยเฉพาะ ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ กำลังลำบากมากขึ้น ต้องหาทางออกแปลกๆ ทั้งสุจริต และทุจริต

ชาวไร่ ชาวนา ทั่วประเทศ และผู้ใช้แรงงาน ซึ่งถูกกดค่าแรงไว้ให้ต่ำ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ชาวไร่ ชาวนา มีหนี้สินบ้างละทั้งถิ่นฐานไปรับจ้างต่างแดน ไปตัดอ้อย กรีดยาง เป็นลูกเรือประมง ไปสิงคโปร์ ไต้หวัน หรือตะวันออกกลาง

3. ความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและสังคม

3.1 จากสังคมเกษตรกรรม เพื่อกินเพื่ออยู่ มาเป็นเกษตรกรรมเพื่อขายเอาเงินตรา จนมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม และกำลังเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร สังคมทั้ง 4 รูปแบบมีอยู่ในบ้านเมืองเราในห้วงเวลาเดียวกัน คนในแคววงใดแคววงหนึ่ง ย่อมยากที่จะเข้าใจคนอีกแคววงหนึ่งที่ล้ำสมัยหรือล้าสมัย สิทธิประโยชน์ที่จำต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันย่อมมีปัญหามากเพราะโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ และพฤติกรรมในการทำงาน การกินอยู่ แคลต่างกัน ฝ่ายที่ล้ำหลัง และอ่อนแอกว่าย่อมเป็นฝ่ายเสียเปรียบ

3.2 ผู้ที่อยู่ในสังคมก้าวหน้าไม่เคยใช้ชีวิตคลุกคลีกับชีวิตล้าหลังของชาวบ้าน จะสามารถเข้าใจความทุกข์ยาก เข้าใจจิตวิญญาณของชาวบ้านล้าหลังได้ดั่งแท้ หรือในทางกลับกันชาวบ้านเหล่านั้นย่อมงุนงงสับสนไม่เข้าใจภาษาที่สื่อความกัน และรูปแบบพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อกันในสังคม ข้อมูลข่าวสารอย่างมาก แต่ทุกฝ่ายก็จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกันไม่มากก็น้อย กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม หรือที่พระยาอนุมานราชธน ได้ให้อธิบายโดยใช้ศัพท์ 3 คำ คือนื่องกัน คือ การสังสรรค์ทางวัฒนธรรม (Acculturation) ซึ่งผลของการสังสรรค์นี้ จะเกิดการแทรกซึมทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) แล้วจึงเกิดการกลมกลืนกันแห่งวัฒนธรรม (Cultural Assimilation) ซึ่งถ้าการวัฒนธรรมของต่างชาติ ต่างเผ่าพันธุ์มาพบกันก็ย่อมเข้าใจได้ว่าจะเกิดการผสมกลมกลืนได้ระดับหนึ่ง แต่การดำรงอยู่ร่วมกัน 4 อย่าง ดังกล่าว (ข้อ 3.1) ในกาละเทศะเดียวกันในการคาดคะเนเหตุการณ์เฉพาะหน้า จะเกิดการโกลาหลสับสน และเปิดโอกาสให้มีการเอาโรคเอาเปรียบ ไม่เพียงแต่ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มผลประโยชน์เท่านั้น แต่ระหว่างประเทศและระหว่างค่ายเศรษฐกิจด้วย

4. วัฒนธรรมราชการไทย

4.1 อีกเรื่องหนึ่งนับว่ามีวิกฤตการณ์มาหลายทศวรรษต่อเนื่องกันราชการเคยรวมเอาคนคิมิฝีมือ มีความรู้ความสามารถไว้เกือบหมด จนมีคนตั้งข้อสังเกตมานานแล้วว่า คนไทยเราทำเป็นอยู่สองอย่าง คือ ทำนา กับทำราชการ ส่วนการค้า การพาณิชย์ การหัตถกรรม อุตสาหกรรมและงานอื่น เป็นเรื่องของคนต่างชาติต่างภาษา ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร จะเป็นคนทำ ซึ่งก็ทำเก่งจนร่ำรวยมันคงกว่าคนไทยทำนา และคนไทยทำราชการเป็นอันมาก อย่างไรก็ตามราชการก็เป็นหลักของบ้านเมืองเรื่อยมาในการบริหารประเทศ จนรอคมาถึงรุ่นปัจจุบัน ราชการมีอำนาจราชศักดิ์ และรับภาระไปทุกอย่าง จนเกิดการสำคัญคิดเลียดไปว่าบ้านเมืองเป็นของราชการ โดยราชการ เพื่อราชการ คติโบราณถือกันว่า “สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง”

4.2 เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ทำให้คนไทยในภาคเอกชน ร่ำรวยมั่งคั่งกว่าราชการมาก และได้รับการยกย่องมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคมธุรกิจ การเมืองมากขึ้น ในขณะที่ข้าราชการเงินเดือนน้อย ไม่พอกินพอใช้ ขณะเดียวกันก็มีโฆษณาชวนเชื่อให้บริโภคสินค้า คนส่วนหนึ่งทนไม่ไหวก็ออกมาทำธุรกิจภาคเอกชน อีกส่วนหนึ่งก็ใช้เล่ห์กลทุกอย่างให้ตนเองเติบโตใหญ่ ในอำนาจหน้าที่เพื่อ ลาก ยศ สรรเสริญ สุข จะได้ตามมากับบุญวาสนา

4.3 ปรัชญาการณ "สมองไหล" ไปสู่ภาคเอกชน งานอิสระหรืองานองค์การระหว่างประเทศ แม้กระทั่งไปหากินต่างแดนสำหรับข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง ก็มีมากขึ้นเรื่อยๆ คตินิยม "สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง" ก็ไม่จริงอีกต่อไป เมื่อเป็นดังนี้ระบบราชการที่เคยได้ชื่อว่าเป็นหลักของบ้านเมือง ก็จะค่อยประสิทธิภาพลงทุกที ประชาชนไม่มีที่พึ่ง การพัฒนาทุกรูปแบบก็คงไม่เป็นผล งบประมาณ ทรัพยากร ของแผ่นดินก็สิ้นเปลืองไปโดยไร้เหตุเหลือคณานับ นี่คือวิกฤตการณ์ที่เห็นชัดแจ้งและจะมีผลกระทบรุนแรงต่อชีวิต และความอยู่รอดของบ้านเมือง

5. คุณธรรมจริยธรรม

5.1 พื้นฐานวัฒนธรรมพุทธเกษตร ที่เป็นลักษณะเฉพาะของไทยสันถลอน เพราะแรงโหมกระแทกจากภายนอกและภายใน กล่าวคือ อัตราร่งการเติบโตภาคเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี และวัฒนธรรมบริโภคนิยม คนส่วนใหญ่ทั้งประเทศก็เพิ่มความเห็นแก่ตัว ความโลภอยากได้มากขึ้น ความเรียบง่ายสันโดษ และการเดินสายกลางในการดำรงชีวิตกลายเป็นคตินิยมที่ล้าสมัยและถูกดูแคลนว่าโง่เขลา ชาวนาทำนาด้วยต้นทุนสูง ได้ข้าวมาก็ต้องรีบขายข้าวเปลือกราคาถูกลงๆ เพื่อเอาเงินไปใช้หนี้ แล้วซื้อข้าวสารแพงกิน เหตุการณ์เช่นนี้ชาวนาจำนวนไม่น้อยต้องขายนามาเป็นลูกจ้างใช้แรงงานรับจ้างก่อสร้าง หรือทำงานในโรงงานได้ค่าจ้างต่ำ เป็นที่ถูกใจผู้ลงทุนอุตสาหกรรมหรือบริการท่องเที่ยว

5.2 สถาบันศาสนา พระส่วนใหญ่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน ได้ความอ่อนแอของการปกครอง คณะสงฆ์ การศึกษาของสงฆ์ และความหย่อนยานของข้อวัตรปฏิบัติของสมณะล้วนทำให้บารมีทางธรรมของพระศาสนา เสื่อมถอยลงไม่เป็นที่พึ่งของคนทั่วไปได้มากอย่างในอดีต

6. วิกฤตการณ์ของระบบการศึกษา

6.1 ในฐานะที่การศึกษาเป็นมรรควิธีในการสืบทอดวัฒนธรรม (Cultural Transmission) สภาพการณ์จัดการศึกษาในปัจจุบันระดับพื้นฐานระดับมัธยม หรืออุดมศึกษาก็ดี มีปัญหาข้อขัดข้องหลายประการ การสร้างความคิด และพฤติกรรมที่นำคนไปสู่ครรลองของคนสมัยใหม่ ที่ไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมพื้นฐานของประชาชน เพราะต้องการจะเปลี่ยนชีวิตไปสู่สิ่งที่เขาเห็นว่าดีกว่า ไม่ได้หวังจะแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ มาปรับปรุงคุณภาพชีวิตปกติให้ดีขึ้น ทักษะ

และความรู้เป็นแบบสากล ไม่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนสร้างเสริม หล่อหลอมความเป็นคนในวัฒนธรรมนั้นๆ

6.2 โดยทฤษฎี โดยสังขรณ์ความเป็นไปในชีวิตก็ตาม การศึกษาจะต้องเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคน ให้บรรลุถึงความเจริญตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและพัฒนาคนเพื่อพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อมให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข การศึกษาต้องนำเอาวัฒนธรรม ซึ่งก็คือ ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ขนบประเพณี ศิลปวิทยาการ ตลอดจนคุณค่าต่างๆ ที่มนุษย์สร้างสมไว้มาพิจารณาให้เข้าใจ จนเกิดการยอมรับสืบทอดปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุ - ปัจจัยที่เหมาะสม ทำความเข้าใจปัจจุบันและกลัมองอนาคตของคนที่มีภูมิปัญญา โดยมีวัฒนธรรมที่สั่งสมไว้เป็นพื้นฐานในการพิจารณา

การแก้ไขวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรม

ในความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมหลายๆ ด้านที่สำคัญดังกล่าว คงต้องพิจารณาด้วยการเชื่อมโยงปัญหาและเหตุ - ปัจจัยต่างๆ อย่างมีเอกภาพ ซึ่งด้วยการศึกษาคิดตาม ข้อวิตกกังวลและการวิเคราะห์วิจัยต่างๆ ตลอดจนนานาทัศนะของผู้รู้ทั้งหลายจะประมวลทางออกได้ ดังนี้

1. การดำเนินการใดๆ ต้องเริ่มต้นที่ใจ กล่าวคือ จะต้องมีส่วนร่วมเป็นจุดเริ่มต้น บัดนี้ก็ได้มีความคิดอันถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาที่สอดคล้อง สมดุลกับธรรมชาติ เหมาะสมกับเอกลักษณ์ทางสังคมของเรา อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในบ้านเมือง การตั้งใจลดความเห็นแก่ตัว การใช้ทรัพยากรอย่างทนุถนอม การบูรณะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง จึงให้เห็นหายนะของคนส่วนใหญ่ในการพัฒนาสังคม โดยเน้นวัดคุณิยเห็นแก่เงินมากกว่าความสุจริตยุติธรรมในสังคมเป็นต้น

2. ศึกษาให้ถ่องแท้ถึงอิทธิพลและผลกระทบจากโลกภายนอก ที่มีต่อผู้คนในบ้านเมือง ทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการครอบงำของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี อันเป็นที่มาของวัตถุนิยม บริโภคนิยม และอำนาจนิยม ที่ส่งผลกระทบต่อนคนทั้งประเทศ

3. ศึกษาทำความเข้าใจแก่นสารสาระของวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมรวมของประเทศและวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. ควรยกย่องเผยแพร่และขยายผลสิ่งที่เป็นความคิด การกระทำที่เหมาะสมดีงาม โดยไม่ต้องหวังพึ่งระบบราชการที่เห็นแล้วว่าหย่อนประสิทธิภาพ

5. ต้องช่วยกันฟื้นฟูสถาบันศาสนาให้แข็งแรง รอบรู้ และเข้าถึงปัญหาเป็นทุกข์แท้จริงของประชาชน

6. ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ไม่คำริความคิด หรือแผนงานจากเบื้องบน แต่จุดประกาย และส่งเสริมระดับประคอง ให้นำความคิด วิธีการที่ชาวบ้านเลือกสรรเองว่าดีแล้ว ไปลงมือ ปฏิบัติจริงระดับหมู่บ้านแล้วขยายผลต่อไป

7. สถาบันการศึกษาทุกระดับ นอกจากให้ความรู้สมัยใหม่ จะต้องสร้างสมดุลให้ผู้ เรียนเข้าถึงความสำคัญและศึกษาให้รู้จริง เกี่ยวกับความรู้สมัยใหม่กับรากฐานวัฒนธรรม วิถีชีวิต และ ภูมิปัญญาไทย

8. ปฏิรูประบบราชการให้เด็ดลง แต่ให้มีประสิทธิภาพ และให้เอกชน ประชาชน เข้า มามีส่วนร่วมรับผิดชอบมากขึ้น

9. ให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสื่อมวลชนลดโฆษณาชวนเชื่อ ในทางวัตถุนิยม

10. ร่วมใจกันสร้างมติมหาชน ในเรื่องวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมอันสืบเนื่องมาจากการ พัฒนาที่ผิด และเกิดผลเป็นหายนะของชีวิตทั้งประเทศ

แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ให้ใช้แนวทางในการรักษา ส่งเสริมและพัฒนา วัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ในหมวด 1. ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ของประกาศนี้ ว่า

สังคมโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุกๆ ด้าน สังคมย่อยทั้งหลายจึงต้องปรับตัว อย่างเหมาะสมตามไปด้วย มิฉะนั้นแล้ว ความสับสนวุ่นวายและปัญหามานาประการจะบังเกิดขึ้นใน ปริมาณที่จะแก้ไขได้โดยยาก

ดังนั้น เพื่อให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และพัฒนาแบบแผนการดำเนินชีวิตได้ สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งดังกล่าว จึงต้องมีประกาศแนวทางใน การรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติฉบับนี้ ขึ้นเป็นนโยบายระยะยาวของชาติ สำหรับหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน จะได้ยึดถือเป็น หลักในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป (สำนักงานคณะกรรมการวัฒน- ธรรมแห่งชาติ 2531 : 15)

พระเทพเวที (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2532 : 17 - 26) ได้ปาฐกถา พิเศษ เรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนา จึงขอสรุปประเด็นต่างๆ ดังนี้

ความผิดพลาดของการพัฒนาในยุคที่ผ่านมา ได้มีหมุ่คนจำนวนมาก ที่ได้ห่วงใยอนาคต ของมนุษยชาติเกี่ยวกับอารยธรรมของมวลมนุษยชาติว่า จะมีความเจริญสืบต่อไปได้หรือไม่หรือว่าจะถึง ความเสื่อมโทรมสูญสลาย คนเหล่านี้ได้มองเห็นความผิดพลาดและผลร้ายของการพัฒนาที่ผ่านมา

บางคนถึงกับเรียกช่วงเวลานี้ว่าเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ หรือจุดเปลี่ยนของโลก จากยุคพัฒนาแบบเก่าไปเข้าสู่ยุคพัฒนาแบบใหม่ สำหรับแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมา ซึ่งได้เกิดความผิดพลาดขึ้นนั้นเป็นการมุ่งความเจริญทางวัตถุด้วยการพัฒนาที่เน้นหนักด้านเศรษฐกิจ แม้จะประสบความสำเร็จมีคุณค่าเป็นประโยชน์แก้ปัญหาให้แก่มนุษย์ได้มากมายก็จริง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมาใหม่จากการพัฒนา นั้นมีความร้ายแรงเป็นอันมาก กล่าวโดยสรุปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนา คือ

ก. ทางด้านธรรมชาติแวดล้อม ได้สร้างมลภาวะขึ้นเป็นอันมาก ก่อให้เกิดภาวะดินเสีย น้ำเสีย อากาศเสีย ทรัพยากรร่อยหรอ พืชและสัตว์สูญพันธุ์ไปปะทะพันชนิด ดินพัง ชั้นของบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เป็นอันตราย ระบบนิเวศกำลังพังทลายจากมลพิษ และสารเคมีต่างๆ

ข. ในด้านสังคม ปัญหาสังคมมีมากขึ้น มีการเบียดเบียนกัน เหวี่ยงเอาเปรียบกัน ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมขยายกว้างขึ้น มีความยากจนแร้นแค้นที่แก้ไม่ตก ปัญหาเยาวชน อบายมุข ความเสื่อมจากศีลธรรม อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ สงครามใหญ่ๆ เกิดขึ้นทั่วไป

ค. ชีวิตของมนุษย์ ปรากฏว่ามีปัญหาเพิ่มขึ้นทั้งทางกายและทางใจ ในทางกายมีโรคภัยร้ายแรงที่เกิดจากสภาพจิตใจเสื่อมโทรม ธรรมชาติแวดล้อมเป็นพิษ สารเคมี และเกิดจากความวิตกกังวลทางสังคม เช่น ความคิดเพี้ยนทางศีลธรรมและวัฒนธรรมส่วนทางจิตใจ มีปัญหามากมายจิตใจของคนในประเทศที่พัฒนาแล้วมีความร่ำร้อนกระวนกระวายแม้วัตถุจะพร้อมพร้อม แต่ก็ไม่มีความสุข บังเกิดความเหงา ความว้าเหว่ ความรู้สึกแปลกแยก แม้เจริญมาก แต่โรคจิตก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น จำนวนคนฆ่าตัวตายเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้วจำนวนคนฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นสูงเป็นพิเศษ

การพัฒนาในยุคที่ผ่านมา นั้น เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วก็เป็นที่เพราะการพัฒนาที่ขาดดุลยภาพ คือเป็นไปอย่างไม่สมดุล หมายความว่า เป็นความเจริญอย่างกระจุกกระจาย ขาดความประสานกลมกลืน และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และไปสู่การเสียสมดุล ภาวะสมดุลหรือดุลยภาพที่จะสร้างขึ้น เช่น ภาวะสมดุลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม คือ ภาวะสมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุกับการพัฒนาจิตใจ ภาวะสมดุลองค์ประกอบสามส่วน คือ มนุษย์ ซึ่งหมายถึง กายและใจ ธรรมชาติแวดล้อมหรือระบบนิเวศ และสังคม ภาวะสมดุลระหว่างเก่ากับใหม่ คือ ภาวะของการประสานสืบต่อกันระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ภาวะสมดุลระหว่างความพึ่งตนเองได้กับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ภาวะสมดุลระหว่างสังคม จริยธรรม และบัญญัติธรรม ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของความสมดุลประการต่างๆ ที่เราจะต้องสร้างให้มีขึ้น ในการพัฒนาโดยใช้วัฒนธรรมในการพัฒนา ทั้งวัฒนธรรมและการพัฒนาต่างเป็นเรื่องของความเจริญงอกงาม คำว่า “วัฒนธรรม” ก็คือคำเดียวกับ “พัฒนา” ถ้าแปลอย่างง่ายๆ

วัฒนธรรมจึงหมายถึง สิ่งที่เป็นความเจริญงอกงาม ส่วนพัฒนา แปลว่า การทำให้เจริญ งอกงาม ซึ่งขยายความได้ ดังนี้

วัฒนธรรม คือ ผลรวมของทุกสิ่งซึ่งเป็นความเจริญงอกงาม ที่สังคมนั้นๆ ได้ทำไว้ หรือได้สั่งสมมาจนถึงบัดนี้ พูดอีกอย่างหนึ่งว่า ได้แก่ ผลรวมของความเจริญงอกงามเท่าที่มีมาถึงและมีอยู่ในปัจจุบัน

การพัฒนา คือ การสร้างสรรค์ปรับปรุงคัดแต่งเติมต่อให้สิ่งที่ได้สั่งสมมานั้นเจริญงอกงามสืบต่อไป พูดอีกนัยหนึ่งว่า การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทำให้เกิดมีสิ่งใหม่ๆ เพิ่มพูนกลมกลืนเข้ามาในกระแสธารแห่งความเจริญที่ได้สั่งสมกันมาในห้วงอกงามสืบต่อไป

สำหรับแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมไทยนั้น สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2531 : 16-17) ได้ให้แนวทางและเรื่องที่ควรพัฒนาวัฒนธรรมไทย ดังนี้

แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

1. ควรส่งเสริมให้มีการวางแผนวัฒนธรรม ทั้งเป็นแผนระยะยาว แผนระยะสั้น แผนระดับชาติ และแผนระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ
2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประสานแผนและระดมสรรพกำลังด้านทรัพยากร เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชน และระหว่างประเทศ
3. ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทุกระดับ ให้ถือว่าศาสนธรรมเป็นบ่อเกิดสำคัญของการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในฐานะที่เป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่นๆ
4. ในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว การพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในค่าของวัฒนธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมแก่ยุคสมัยก็เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

เรื่องที่ควรพัฒนาในวัฒนธรรมไทย

ในการพัฒนาวัฒนธรรมตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป มีความต้องการเน้นหนักเป็นพิเศษที่จะให้สมาชิกในสังคมไทยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามในเรื่องวัฒนธรรมประจำชาติ โดยส่วนรวมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลี้ยงดูอบรมเด็กในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในสังคม และชนต่างชาติ
2. การทำงาน การประกอบอาชีพ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
3. ความสะอาด สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม อาหาร โภชนาการ และยารักษาโรค

4. ภาษาไทย การสื่อความ และวรรณกรรม
5. การบันเทิง การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสุขภาพจิต
6. การอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจเช่น ศิลปกรรม ด้านประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วรรณกรรม ครุฑยาคศิลป์ นาฏศิลป์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีน้ำใจ
7. การรักษาภาพลักษณ์ ชื่อเสียง และเกียรติภูมิของวัฒนธรรมไทยในชุมชนโลก
8. การสร้างสรรค์และการแสวงหาความรู้ ความเจริญงอกงามทางวิชาการ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสังคมไทย
9. ศาสนาประจำชาติ ศาสนาที่ค้ำประกันในประเทศไทย ปรัชญา ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และความเป็นไทย
10. สถาบันกษัตริย์ การเมือง การปกครอง อุคมการณ์ และความมั่นคงของชาติ

องค์กรทางวัฒนธรรม

ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของทุกฝ่ายทั้งประชาชน องค์กรของรัฐและเอกชน ซึ่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พุทธศักราช 2529 (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2531 : 19) ระบุไว้ ดังนี้

1. องค์กรของรัฐมีหน้าที่รับผิดชอบต่องานวัฒนธรรมของชาติโดยตรง ในระดับกระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย และทบวงมหาวิทยาลัย ในระดับกรมคือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร และกรมการศาสนา ส่วนหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ นั้น ถือว่างานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่โดยอ้อมอีกส่วนหนึ่งด้วย
2. องค์กรของเอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติคือ มูลนิธิ สมาคม ศาสนสถานและบริษัทห้างร้านทั้งหลายซึ่งสมควรมีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุนตามกำลังความสามารถ
3. องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานวัฒนธรรมพึงปฏิบัติอย่างมีระบบและต่อเนื่องกัน โดยทุกฝ่ายมีส่วนในการจัดทำนโยบายเสนอคณะรัฐมนตรี และประสานการปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2522 และกฎหมายอื่นๆ ที่ได้กำหนดไว้ หากมีการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติ ดังกล่าวก็ให้รวมกับหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่เช่นนั้น หรือตามแต่จะกำหนดขึ้นใหม่

4. องค์กรทั้งหลายตลอดจนบุคลากรผู้ดำเนินงานวัฒนธรรม ควรได้รับการพัฒนาเพื่อ
ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเหมาะสมกับกาลสมัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐ

เรื่อง เจริญชัย (2531 : 53 - 54) กล่าวถึงองค์กรด้านวัฒนธรรมของไทย สรุปได้ว่า
ประเทศไทยได้มีการตื่นตัวในการที่จะอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติมาตั้งแต่หลัง
จากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 แล้ว และมีนโยบายที่จะใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่อง
มือในการพัฒนาประเทศ

ในพ.ศ. 2483 และ พ.ศ. 2485 ได้มีการตราพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรม ฉบับที่ 1
และฉบับที่ 2 ตามลำดับโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเรื่อง
การแต่งกาย จรรยา มารยาท การประกอบอาชีพ การปฏิบัติคนต่อบ้านเมือง ทั้งนี้เพื่อนำมาซึ่งเกียรติ
ของชาติและส่งเสริมความนิยมไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 และ พ.ศ. 2486 ได้ตราพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น
โดยเพิ่มจุดมุ่งหมายทางด้านความเจริญงอกงามแห่งจิตใจและศีลธรรมของประชาชน และความก้าวหน้าทาง
ด้านวรรณกรรมและศิลปกรรม

ในปี พ.ศ. 2486 ได้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก มีที่ทำการอยู่ที่
พระที่นั่งอนันตสมาคม

ปี พ.ศ. 2495 ได้สถาปนากระทรวงวัฒนธรรมขึ้นเป็นครั้งแรก มีหน่วยงานระดับกรม
อยู่ 5 หน่วยงาน ได้แก่

1. สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. กรมการวัฒนธรรม
4. กรมศาสนา
5. กรมศิลปากร

และได้รวมเอาสภาวัฒนธรรมเข้ามาไว้ในกระทรวงวัฒนธรรมด้วย

ต่อมาในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้ทำการปฏิวัติจัดตั้งรัฐบาล
ขึ้นใหม่ ได้มีมติให้ยุบสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2501 ให้เหลือ
เพียงกองวัฒนธรรมและสังกัดกรมศาสนา

ปี พ.ศ. 2522 ในสมัยของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการ
จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ขึ้นตามพระราชบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการ

กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 มีฐานะเทียบเท่ากรมขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ มาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากได้จัดตั้งหน่วยงานระดับกรมขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้สถานการศึกษาที่สังกัด ดำเนินงานทางวัฒนธรรมควบคู่กับการจัดการศึกษาด้วย เช่น สถาบันราชภัฏ ได้ระบุงการดำเนินงาน ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไว้เป็นภารกิจหนึ่งของสถาบัน และจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมเป็นหน่วยงานภายในของสถาบัน และบางแห่งได้ร่วมกับจังหวัดจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด ส่วนระดับโรงเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม ของโรงเรียนและบางแห่งจัดตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดด้วย

มหาวิทยาลัยของรัฐที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดภารกิจด้านการทำนุ บำรุง และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นภารกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัย เช่นกัน และจัดตั้งหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เพื่อดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม มีการจัดตั้ง สำนัก ศูนย์ หรือสถาบัน

นอกจากนี้หน่วยงานอื่นของรัฐได้มีบทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ วัฒนธรรมอีก เช่น องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ เป็นต้น

บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาคเอกชน

องค์กรภาคเอกชนซึ่งประกอบด้วยมูลนิธิ สมาคม บริษัทห้างร้านต่างๆ องค์กรเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมซึ่ง นันทสาร สีสลับ และกาสัก เตชะจันทร์หมวก (2532 : 97) กล่าวว่า องค์กรภาคเอกชนซึ่งประกอบด้วย สมาคมและมูลนิธิต่างๆ นับว่ามีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และพัฒนาวัฒนธรรมอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีความพร้อมด้านการเงิน และความคล่องตัวมากกว่าภาครัฐบาล ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะระดมทรัพยากรภาคเอกชนดังกล่าว ให้มีส่วนร่วม และเสริมให้การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้อย่างไร

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) แผนงานที่ 2 แผนพัฒนาคน สังคมและวัฒนธรรมนั้น ระบุว่า “...จำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบและกลไกการพัฒนาสังคมเสียใหม่ จากที่เน้นบทบาทของรัฐในฐานะผู้ให้ หรือผู้ดำเนินการเองฝ่ายเดียวเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชน ชุมชนและประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้มากที่สุด...” ซึ่งการดำเนินงานวัฒนธรรมของชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เอกชนจะต้องเข้ามามีบทบาทอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 แล้ว ยังอยู่

บนพื้นฐานหลักการสำคัญคือ วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน คังนั้นคนไทยทุกคนควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมแสดงออกและดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติเคียงคู่กับหน่วยงานของรัฐตามโอกาสและความสามารถของคน ซึ่งประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 เรื่องให้ใช้แนวทางในการรักษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ในหมวด 6 นั้น กำหนดไว้ชัดเจนว่า “การดำเนินงานวัฒนธรรมเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนทุกคนรวมทั้งองค์กรของรัฐและองค์กรของเอกชน”

ในปัจจุบันเอกชนได้มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรอิสระต่างๆ ขึ้นมากมาย ทั้งที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะอย่าง เช่น กลุ่ม ชมรม สโมสร และอื่นๆ และที่รวมตัวกันและจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายในรูปแบบของสมาคม มูลนิธิ ศาสนสถาน และบริษัท ห้างร้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ออกใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมและมูลนิธิไปแล้วประมาณ 11,300 องค์กร และโดยเฉลี่ยจะมีสมาคม มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับงานวัฒนธรรมของชาติ ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 1,000 องค์กร จากการที่เอกชนรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรต่างๆ ทั้งที่เริ่มการรวมกลุ่มและได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตามกฎหมายนั้น มีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งองค์กรเอกชนต่างๆ เหล่านี้มีพลังมหาศาลทั้งในเรื่องของกำลังคนและทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งความคล่องตัวในการทำงาน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการที่จะต้องปลูกเร้า กระตุ้น ชักชวนและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนเหล่านี้เข้าร่วมมือในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนั้น รัฐยังต้องทำหน้าที่เป็นที่เคียงในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ กำกับดูแลให้องค์กรเอกชนสามารถร่วมดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการประสานงานระหว่างองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชาติ มีหน้าที่ให้ความรู้ สร้างความคิดและจิตสำนึกในวัฒนธรรมของชาติ ชักชวนและปลูกเร้าให้องค์กรเอกชนต่างๆ ร่วมดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติทั้งในลักษณะรวมกลุ่มกันทำงานและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโดยการให้ความรู้ จัดทำข่าวสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประชุมอบรมสัมมนา หรือส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหาร ตรวจสอบการดำเนินงาน ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่างๆ สนับสนุนด้านทุนดำเนินการ ยกย่องให้กำลังใจแก่องค์กรเอกชนที่สามารถปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของชาติได้อย่างดีเด่น เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่ในการประสานงานเพื่อระดมสรรพกำลังจากองค์กรเอกชนเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ รักษาและแก้ไขปัญหากเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ มาโดยตลอด และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 นี้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ดำเนินการโดยมีจุดเน้นสำคัญ 3 ประการ คือ

1. รวบรวมรายชื่อองค์กรเอกชนต่างๆ ตลอดจนวัตถุประสงค์ สถานที่ตั้ง กรรมการดำเนินงานและรายละเอียดอื่นๆ แล้วทำทะเบียนแยกหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ไว้ให้เป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และติดต่อประสานงาน

2. ปลุกเร้าชักชวนและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนร่วมดำเนินงานวัฒนธรรมของชาติ โดยการให้ความรู้ สร้างความคิดและจิตสำนึก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประชุม อบรม สัมมนา จัดทำข่าวสาร และตรวจเยี่ยมการดำเนินงาน แนะนำและให้คำปรึกษาในการดำเนินการ

3. คิดคามผลการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมของชาติ เหมาะสมและเกิดผลคือสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม รวมทั้ง ยกย่องเชิดชูเกียรติแก่องค์กรเอกชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติได้อย่างดีเด่นและเกิดผลคืออย่างแท้จริง

ดังนั้น ในช่วงทศวรรษโลก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงน่าจะได้ร่วมกันกำหนดมาตรการที่จะระดมสรรพกำลังจากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของชาติ เพื่อรักษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้มั่นคงเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชนไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมกันแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ อย่างจริงจัง เพื่อให้วัฒนธรรมมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

องค์กรทางวัฒนธรรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความเป็นมาของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 110 ตอนที่ 87 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2536 หลังจากที่มีมหาวิทยาลัยได้ริเริ่มไว้โดยตั้งเป็นโครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2528 โดยได้เริ่มจัดตั้งสำนักเลขานุการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2530 แล้วได้ตั้งคณะกรรมการโครงการจัดตั้งสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2534 จนได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการดังกล่าว

1. ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินภารกิจของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้านหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2530 มาตรา 7 ซึ่งกล่าวว่า “...ให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม...”

โดยความนี้ อาจกล่าวได้ว่า ขอบเขตอำนาจของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมิได้จำกัด อยู่แค่ในรั้วของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เท่านั้น แต่ขอบเขตในการทำงานของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ย่อมมีบทบาททั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยรวมเอาสถานที่ตั้งของสำนักฯ นี้เข้าไว้ด้วย

1.1 เป้าหมายการดำเนินงาน

- 1.1.1 ให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ
- 1.1.2 ให้มีกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประเพณีและเทศกาลทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และโดยเฉพาะในขนบนิยมแบบท้องถิ่นล้านนา
- 1.1.3 ให้มีกิจกรรมการแสดงทางด้านศิลปวัฒนธรรม
- 1.1.4 เป็นแหล่งส่งเสริมการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นศิลปวัฒนธรรมล้านนา
- 1.1.5 เป็นศูนย์กลางเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
- 1.1.6 ดึงดูดกองทุนสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล

1.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการให้เกิดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ทั้งในและนอกสถาบัน ทั้งในแง่การ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล การฟื้นฟูและอนุรักษ์ การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการให้

คำปรึกษาและแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งทางด้านวัตถุ ประเพณี ศิลปกรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม

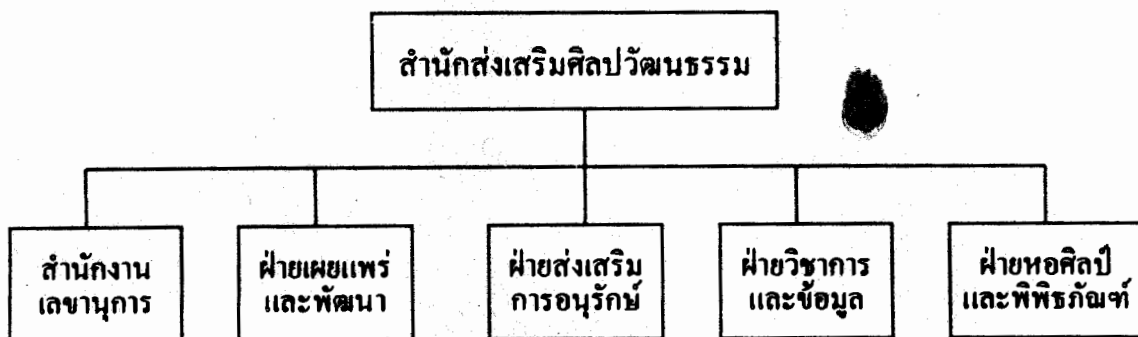
1.3 ภาระงานของส่วนราชการ

ภาระงานของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนี้ อาจเห็นจากพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้ง สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่ว่า เป็น "...องค์กรที่รับผิดชอบในการทะนุบำรุง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทำการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลพื้นฐานและให้บริการข้อมูล แสวงหารูปแบบและแนวทางในการ ประยุกต์องค์ความรู้ทางวิชาการ มาใช้ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม...."

การแบ่งส่วนราชการ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยส่วนราชการ 4 ส่วน คือ

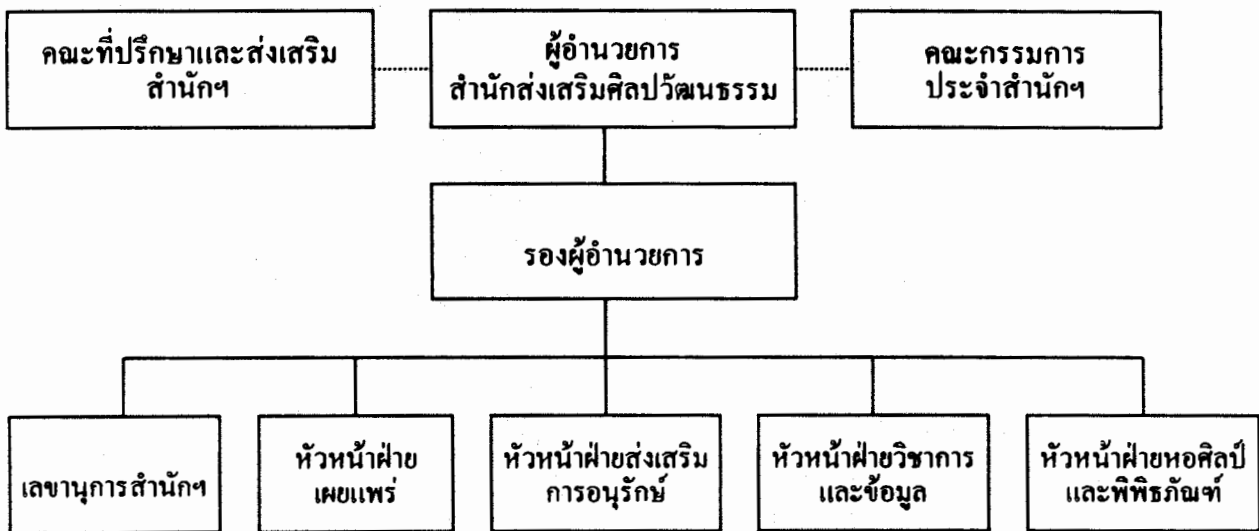
- สำนักงานเลขานุการ
- ฝ่ายเผยแพร่และพัฒนา
- ฝ่ายส่งเสริมการอนุรักษ์
- ฝ่ายวิชาการและข้อมูล
- ฝ่ายหอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์

การแบ่งส่วนราชการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

โครงสร้างการบริหารงาน

การบริหารงานของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการประจำสำนักมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานของสำนัก มีคณะที่ปรึกษาและส่งเสริมสำนักฯ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนัก ทั้งนี้โดยมีผู้อำนวยการสำนัก รองผู้อำนวยการสำนัก เลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน

โครงสร้างการบริหารงานสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

หน้าที่และขอบข่ายงานของแต่ละฝ่าย

สำนักงานเลขานุการ

- งานบริหารและธุรการ ได้แก่ ประสานงานบริการและสนับสนุนให้งานฝ่ายต่างๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น
- งานคลังและพัสดุ ได้แก่ รับผิดชอบการเงินและบัญชี งานพัสดุและยานพาหนะ งานอาคารสถานที่
- งานนโยบายและแผน ได้แก่ รับผิดชอบการวางแผนและงบประมาณ
- งานประชาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์ ได้แก่ ประสานงานติดต่อระหว่างสำนักและหน่วยงานองค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ฝ่ายเผยแพร่และพัฒนา

- ดำเนินการจัดฝึกอบรม จัดประชุมและการบรรยายเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม
- รับผิดชอบงานสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรม ได้แก่ รวบรวมค้นฉบับ และจัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่
- สรรหาและประสานงานการจัดศิลปการแสดงและดนตรี

ฝ่ายส่งเสริมการอนุรักษ์

- ดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ศาสนาประเพณีและภูมิปัญญาไทย เช่น โครงการอนุรักษ์ คัมภีร์ไบบลานล้านนา
- ดำเนินงานงานอนุรักษ์ทางวิทยาศาสตร์
- จัดและประสานงานฝึกอบรมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์

ฝ่ายวิชาการและข้อมูล

- รวบรวมข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาองค์ความรู้และระบบข้อมูล
- ให้บริการข้อมูล

ฝ่ายหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์

- สรรหาและจัดนิทรรศการ สำหรับหอศิลป์ปิ่นมาลา และประสานงานในการจัด นิทรรศการศิลปวัฒนธรรม
- ดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งให้ความรู้ทางวัตถุ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอนและผู้สนใจทั่วไปทั้งในและนอกประเทศ

คณะกรรมการประจำสำนักฯ

มีหน้าที่กำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหาร รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินงานให้ เป็นไปตาม พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัย

คณะที่ปรึกษาและส่งเสริมสำนักฯ

มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการบริหารแก่สำนักฯ
2. สนับสนุนการดำเนินงานของสำนักฯ
3. แสวงหาแหล่งทุน และความช่วยเหลือจากภายนอกมหาวิทยาลัย

การดำเนินงาน/วิธีการดำเนินงาน

1. การดำเนินงานทะนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยนักวิชาการจากคณะ/หน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่มีความถนัดและสนใจที่จะดำเนินงานด้านทะนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยดำเนินงานภายในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
2. จัดอำนาจการให้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับการทำนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ นักวิชาการของมหาวิทยาลัยมีโอกาสและสามารถทำการค้นคว้าวิจัยในด้านนี้ได้มากขึ้น
3. ประสานงานการดำเนินงานด้านทำนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่จัดดำเนินงาน โดยคณะ/หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานในลักษณะของโครงการร่วม และไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังคณะ/หน่วยงาน
4. ส่งเสริมให้มีการนำเอาความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรมไปเสริมการพัฒนา
5. ส่งเสริมให้มีการนำเอาความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรม ไปเสริมการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามปณิธานของมหาวิทยาลัย

นโยบาย เป้าหมายและทิศทางการพัฒนางาน

1. นโยบาย

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีนโยบายในการดำเนินงาน ดังนี้

1. เป็นแหล่งสนับสนุน ประสานงาน และดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
2. เป็นแหล่งส่งเสริมการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นศิลปวัฒนธรรมล้านนา
3. เป็นแหล่งในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา โดยใช้สื่อทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ (CD-ROM)

2. เป้าหมาย

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งในหมู่บุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
2. รวบรวมและจัดระบบข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา เพื่อการบริการชุมชน ซึ่งเป็นการระดมความรู้จากทั้งนักวิชาการในระบบและจากผู้รู้ในท้องถิ่น
3. สร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

3. ทิศทางการพัฒนางานของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีทิศทางการพัฒนางาน ดังนี้

1. ให้ชุมชนมีบรรยากาศของการทำงาน และการดำรงชีวิตด้วยความเคารพในคุณค่าของมนุษย์และศิลปวัฒนธรรม
2. สนับสนุนให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
3. ขยายขอบเขตของการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นให้แก่ชุมชนได้รับทราบอย่างแพร่หลาย

(สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 2540 : 1 - 12)

**สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น**

ความเป็นมาของโครงการ

โครงการด้านวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินการเป็นภายในมาเป็นเวลานาน จากโครงการศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีสาน ในคณะศึกษาศาสตร์ จนมาถึงโครงการ “สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม” ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถประมวลความเป็นมาตามลำดับดังนี้

พ.ศ. 2516 คณะศึกษาศาสตร์โดยการดำริของ ดร.สายสุรี จุติกุล คณบดีได้ตั้งโครงการ “ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีสาน” ขึ้นเป็นการภายใน ดำเนินการจัดหาศิลปวัตถุและจัดพิมพ์เอกสารหนังสือวัฒนธรรมชื่อ “ผ้าอีสาน” (Esarn Cloty Design) โดย น.ส. พิมลพรรณ ปิตรวัชชัย จัดพิมพ์โดยมูลนิธิฟอร์ด จำนวนเล่มละ 95 บาท

พ.ศ. 2521 เมื่อมหาวิทยาลัยตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ขึ้น อธิการบดี (ศ.ดร.วิจิตร ศรีสะอ้าน) ได้ดำริให้โครงการด้านวัฒนธรรมเป็นโครงการของมหาวิทยาลัย จึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งจำนวน 12 คน เพื่อจัดทำโครงการเสนอมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้นำเข้าแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยต่อไป โครงการแล้วเสร็จในปีเดียวกัน และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ดำเนินงานตามโครงการที่เสนอและเริ่มเป็นโครงการภายในใช้เงินงบประมาณของมหาวิทยาลัย ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง และใช้เป็นองค์กรติดต่อกับประสานงานกับองค์กรวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ

พ.ศ. 2523 ได้รับแต่งตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมประจำจังหวัดขอนแก่นอีกศูนย์หนึ่ง ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น จึงเป็นอันว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินงานวัฒนธรรมทั้งระดับจังหวัดและระดับมหาวิทยาลัยในขณะเดียวกัน โดยศูนย์วัฒนธรรมอีสาน ทำหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดไปด้วย โดยคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2523 และได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมาตลอดจนปัจจุบัน ภายหลังได้ขอให้ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดไปสังกัดที่โรงเรียนกัลยาณวัตร ขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยตรง ส่วนศูนย์วัฒนธรรมอีสานก็ยังได้เงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อยู่แต่เป็นเฉพาะกิจ

พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยได้รับอนุมัติให้โครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน เข้าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 แต่ไม่สามารถจัดตั้งได้เพราะคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ

แผ่นดินไม่อนุมัติ ทั้งๆ ที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว พอดีเป็นช่วงปลายแผน 5 จึงไม่สามารถเข้าแผน 6 ทัน จึงต้องเป็นโครงการภายในตลอดทั้งแผน 6

พ.ศ. 2530 ในแผน 7 โครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสถาบันเอเชียศึกษา ซึ่งอยู่ในระหว่างจัดตั้งในช่วงปลายแผนฯ 7

ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน นอกจากจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีโครงการสำคัญอีก 4 โครงการซึ่งจะต้องรับผิดชอบดำเนินการคือ

1. โครงการศูนย์ข้อมูลลาว
2. โครงการหอประวัตินามวิทยาลัย
3. โครงการหอวัฒนธรรม
4. โครงการห้องผ้าอีสาน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม อันเป็นงานหลักที่สำคัญหนึ่งในสิ่งานหลักของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการชุดต่างๆ ได้จัดทำโครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการประกอบด้วยประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งแต่งตั้งอาจารย์จากคณะและหน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมาเป็นคณะกรรมการ โครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น อันเป็นส่วนงานในสำนักอธิการบดี ประเภทโครงการในความดูแลของรองอธิการบดี ตามที่อธิการบดีมอบหมาย

โครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน ได้ปฏิบัติการกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เน้นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานตลอดมา ได้ดำเนินงานด้านส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และประสานงานกับองค์กรวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านวัฒนธรรม
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางฟื้นฟู ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
4. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีจุดหมายคล้ายคลึงกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ
5. เพื่อจัดหาและผลิตเอกสารวิชาการด้านวัฒนธรรม
6. เพื่อจัดตั้งหอวัฒนธรรมหรือ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

เหตุผลและความจำเป็น

1. เป็นหน่วยงานที่รับภาระงานด้านศิลปวัฒนธรรม อันเป็นภารกิจหลัก 1 ใน 4 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขอจัดตั้งเป็นหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ภารกิจหลักทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานรองรับภารกิจด้านนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคอีสาน, มีกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย มีศิลปวัตถุ และหัตถกรรมพื้นบ้านที่มากมาย ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องประมวลสร้างองค์ความรู้เพื่อการถ่ายทอด ศึกษา ค้นคว้า ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ และสร้างองค์ความรู้ สร้างสถานสำนึกให้กับนักศึกษา และประชาชน - อนุชนในพื้นที่ให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนอนุรักษ์ สืบสานและประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2. เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่รองรับหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม ตามนโยบายของรัฐ ในปีงบประมาณ 2539 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับเงินงบประมาณจัดสร้างหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม เป็นเงินจำนวน 50 ล้านบาท นายกรัฐมนตรีได้จัดสรรงบประมาณให้สร้างหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมให้กับมหาวิทยาลัยภูมิภาค 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่สร้างสรรค์ และส่งเสริมงานด้านศิลปวัฒนธรรมให้เกิดคุณค่า และเปิดโอกาสให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ นั้น ได้เข้ามาสัมผัสและส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านศิลปวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดให้ปี 2538 - 2540 เป็นปีสืบสานวัฒนธรรมไทยให้เป็นจริงยิ่งขึ้น ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมโลก ที่ต้องเลือกสรรและประยุกต์ใช้กับวิถีไทยให้ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม

3. เป็นหน่วยงานรองรับแผนงานอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และพัฒนาสาสนาศิลปะ และวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีแผนงานอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และพัฒนา สาสนาศิลปะและวัฒนธรรม ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2537) จึงสมควรมีหน่วยงานรองรับแผนงานด้านนี้อย่างยิ่ง จึงจะสามารถพิจารณาโครงการงบประมาณ การดำเนินงานและการติดตามผลให้บังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ

4. เป็นหน่วยงานรองรับงานวัฒนธรรมในดินแดนอารยธรรม และอู่วัฒนธรรมของภูมิภาค มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถาบันอุดมศึกษา นอกจากภารกิจหลักในด้านวิชาการแก่ชุมชนแล้ว งานด้านวัฒนธรรมก็เป็นภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยด้วย โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจกล่าวได้ว่าแทบทุกพื้นที่ของภูมิภาคนี้มีศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ที่ต้องการหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่โดยตรงให้กับสถาบัน เพื่อศึกษาค้นคว้า แสวงหาคุณค่า ตลอดจนสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมาถ่ายทอดในเชิงวิชาการในการเรียนการสอน และการส่งเสริมเผยแพร่ไปสู่องค์กรหรือสถาบันต่างๆ เพื่อ

ช่วยกันสร้างเสริมคุณค่า ตลอดจนการอนุรักษ์หวงแหวนมรดกทางวัฒนธรรมให้สืบทอดต่อไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

5. เป็นห้องปฏิบัติการด้านศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เปิดการเรียนการสอนด้านศิลปวัฒนธรรมให้นักศึกษามากขึ้น มีคณะที่เกี่ยวข้องกับงานนี้โดยตรง เช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งต่างก็สนับสนุนให้นักศึกษาใช้บริการความรู้ที่โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้จัดแสดงและศึกษาค้นคว้าไว้เป็นประจำ ดังนั้นสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จึงเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการของนักศึกษา และผู้สนใจด้านวัฒนธรรม

6. โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้รับพระราชทานรางวัลและเป็นองค์กรอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ดำเนินงานภารกิจหลักด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และจากผลการทำงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะนั้น ทำให้เป็นที่ยอมรับจากองค์กรทางวัฒนธรรมต่างๆ คือในปี พ.ศ. 2528 ได้รับโล่เกียรติยศจากกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะผู้เสนอผลงานด้านวัฒนธรรมอีสานทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เคเบิล ในปี พ.ศ. 2536 ได้รับโล่เกียรติยศจากกรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะผู้ให้ความร่วมมือด้านเสนอผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมแก่กรมประชาสัมพันธ์ และในปี พ.ศ. 2537 ได้รับโล่และเข็มเกียรติคุณในฐานะ “องค์กรอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมหาวิทยาลัยขอนแก่นยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญร่วมกับจังหวัดขอนแก่น ริเริ่มจัดงานประเพณีผูกเสี่ยว - พาแลง - ประกวคพานบายศรี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 และจัดเป็นงานประเพณีประจำปีของจังหวัดขอนแก่น ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ปรากฏมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งงานวัฒนธรรมและบทบาทหน้าที่อันสำคัญนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงให้ความสำคัญกับการกิจหลักด้านวัฒนธรรม และเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีหน่วยงานรองรับภาระงานที่นับวันจักเติบโต และให้คุณค่าทางวัฒนธรรมต่อวงการวิชาการการเรียนการสอนในสถาบันและให้คุณค่าต่อประชาชนในวงกว้างยิ่งขึ้น

เพื่อให้การดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยดี และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัยขอนแก่น ชุมชน และประเทศชาติจึงได้กำหนดโครงสร้างแผนงานหลักไว้ 9 แผนงาน เพื่อจะได้ดำเนินงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังนี้

1. งานศึกษาค้นคว้า วิจัยวัฒนธรรม
2. งานฟื้นฟูวัฒนธรรม
3. งานอนุรักษ์วัฒนธรรม
4. งานพัฒนาวัฒนธรรม

5. งานถ่ายทอดวัฒนธรรม
6. งานส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรม
7. งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
8. งานส่งเสริมเอคทัคคะทางวัฒนธรรม
9. งานประชุมสัมมนาทางวัฒนธรรม

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นอกจากจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวแล้วยังต้อง
ดำเนินโครงการภายในอีก 4 โครงการ คือ

1. โครงการศูนย์ข้อมูลลาว (Lao Information Center)
2. โครงการหอประวัตินหาวิทยาลัย (University Collection)
3. โครงการหอวัฒนธรรม (Culture Collection)
4. โครงการห้องผ้าอีสาน (Esam Cloth Collection)

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในอนาคตในอนาคตอันจะมีโครงการความร่วมมือด้านศิลปวัฒนธรรม กับสถาบันและองค์กรอื่นใดทั้งภายในและต่างประเทศ ได้จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคารหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมและเครื่องมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานและจัดเก็บสมบัติวัฒนธรรมและนำออกแสดงให้ผู้สนใจได้ชมและศึกษา

ภาระงานของส่วนราชการ

1. เลขานุการสำนักฯ มีหน้าที่ในการดำเนินด้านบริหาร รุรการ ของสำนัก และควบคุมดูแลหัวหน้างานในงานต่างๆ ดังนี้

1.1 งานธุรการ มีหน้าที่ในการลงทะเบียนรับ - ส่งหนังสือราชการ ร่างหนังสือโต้ตอบ จัดระเบียบการกับหนังสือราชการ ดูแลด้านการบริหารบุคลากรของสำนัก

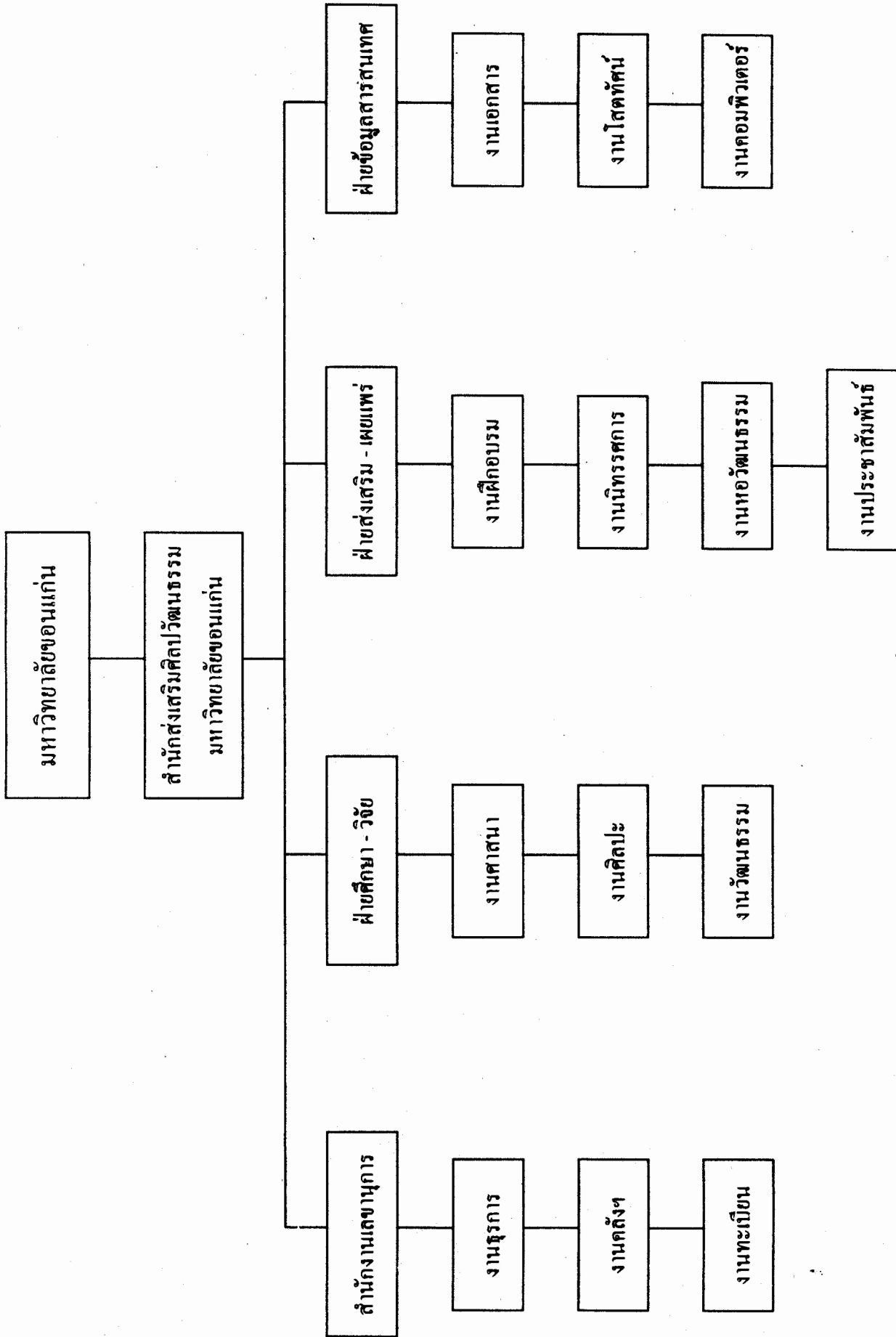
1.2 งานการคลังและพัสดุ มีหน้าที่ในการจัดการเรื่องเงิน ทรัพย์สิน บัญชีเงินงบประมาณ และเงินรายได้ต่างๆ ของศูนย์และประสานงานด้านนี้กับกองคลังของมหาวิทยาลัย

1.3 งานทะเบียนและประวัติ มีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรและศิลปวัตถุ ตลอดจนทรัพย์สินด้านศิลปวัฒนธรรมของสำนักฯ

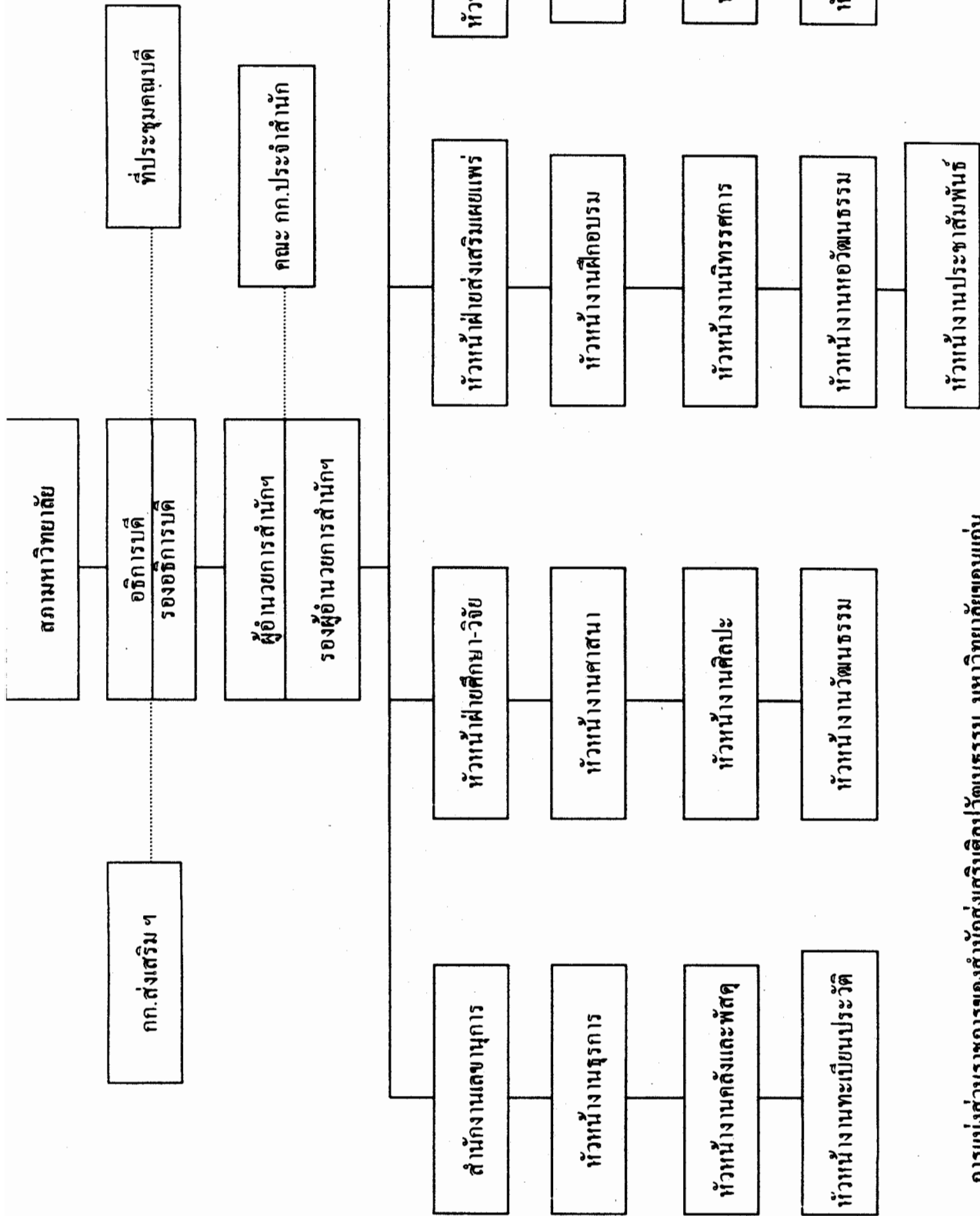
2. หัวหน้าฝ่ายศึกษาวิจัย มีหน้าที่ในการดำเนินการศึกษาวิจัย และเื้ออำนวยการศึกษาวิจัยที่คณะและหน่วยงานเสนอมา อันเกี่ยวกับงานในขอบข่ายของศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนา ขนบประเพณี ค่านิยม รัฐศาสตร์ กฎหมาย เป็นต้น

3. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมเผยแพร่ มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลโครงการการฝึกอบรม การนิทรรศการ การจัดหอวัฒนธรรม และงานประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

4. หัวหน้าฝ่ายข้อมูลสารสนเทศ มีหน้าที่ในการควบคุมดูแล งานด้านข้อมูลเอกสาร โสตทัศนและคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะเป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูลแก่ผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัย และผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง และสมบูรณ์

การแบ่งส่วนราชการของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การแบ่งส่วนราชการของสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินงานมา โครงการศูนย์วัฒนธรรมอีสาน ได้แสดงผลงานไว้เป็นที่ประจักษ์ในฐานะผู้อนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีสาน หลายประการ คือ

1. การจัดทำรายการ เผยแพร่วัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์ชื่อ “ออนซอนอีสาน”
2. ดำเนินงานทำพจนานุกรมอีสาน - กลาง ฉบับ มข. - สวอ.
3. ดำเนินงานจัดทำโครงการจิตรกรรมฝาผนังอีสาน สนับสนุนโดยมูลนิธิโคโยต้า
4. ริเริ่มและดำเนินประเพณีผูกเสี่ยวในงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด จังหวัดขอนแก่นตั้งแต่ปี 2523 ถึงปัจจุบัน
5. ริเริ่มและดำเนินงานการประกวดพานบายศรีและงานพาแลงในงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น
6. จัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม หลายครั้งหลายเรื่อง

เช่น

- ศิลปกรรมอีสาน : สถานภาพปัญหาและอนาคต
  - วัฒนธรรมกับสื่อมวลชน
  - การพัฒนาโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม
  - วัฒนธรรมอีสานกับการพัฒนา
7. จัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการด้านวัฒนธรรมออกเผยแพร่หลายเรื่อง เช่น
    - อีสานฉบับพระพุทธศาสนา
    - อีสานฉบับกาละนัมม้อสัว
    - สารวัฒนธรรม
    - ประเพณีผูกเสี่ยว
    - แก้วมณีอีสาน : รอยศรีพรอยธรรมพระวิปัสณาจารย์อีสาน
  8. เป็นวิทยากรบรรยายและเขียนบทความทางวิชาการ ให้กับหน่วยงานหนังสือพิมพ์ต่างๆ ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่น
  9. จัดกิจกรรมที่เป็นประเพณีสำคัญของไทยในนามของมหาวิทยาลัย เช่น
    - ประเพณีลอยกระทงที่บึงสีฐาน
    - กฐินมหาวิทยาลัยขอนแก่น
    - ประเพณีผูกเสี่ยว
    - ประกวดการร้องสรภัญญ์และการประกวดอื่นๆ
  10. รับผิดชอบโครงการอื่นๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ เช่น
    - โครงการศูนย์ข้อมูลลาว
    - โครงการหอประวัตินมหาวิทยาลัย

- โครงการหอวัฒนธรรม
- โครงการห้องผ้าอีสาน
- โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

จากการดำเนินงานดังกล่าวมาเป็นระยะเวลาาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มองเห็นความสำคัญและจำเป็น เพื่อการขยายบทบาทในการทำงานเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนี้ให้เป็นเลิศทางวิชาการและเป็นแหล่งความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับภาระงานหลักของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้ดำเนินการเพื่อจัดตั้งสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวางแผน ที่ประชุมคณบดี และสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้เสนอทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณาดำเนินงานเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (2540 - 2544) เมื่อปลายปี พ.ศ. 2538 (โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ม.ป.ป. : 1 - 29)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติความเป็นมา

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยมหิดล เดิมมีฐานะเป็น “โครงการบัณฑิตศึกษา” ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยใช้ชื่อว่า “โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์” ดำเนินงานภายในกรอบการดำเนินงานของบัณฑิตวิทยาลัย มีที่ทำงานเดิมอยู่ ณ ดิแกอำนวยการ โรงพยาบาลศิริราช

รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสุริยา รัตนกุล เป็นผู้อำนวยการคนแรกที่ได้ทุ่มเทความรู้ความสามารถและประสบการณ์ร่วมกับผู้ร่วมงานสมัยนั้น ทำให้โครงการศูนย์ศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ พัฒนาขยายงานกว้างขวางขึ้นตามลำดับ จนได้ยกฐานะเป็น “สถาบัน” เทียบเท่าคณะเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2524 มีชื่อเป็นทางการว่า “สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท” และเมื่อปี พ.ศ. 2526 ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลา อ่าเภอ

พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน สถาบันฯ จึงได้ถือเอาวันที่ 29 กรกฎาคมของทุกปีเป็นวันครบรอบวันสถาปนาสถาบันฯ

นับแต่สถาบันฯ ได้รับการสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. 2524 สถาบันฯ มีผู้อำนวยการ ดังนี้

พ.ศ. 2524 - 2531	รองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล
พ.ศ. 2531 - 2536	รองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล
พ.ศ. 2536 - ปัจจุบัน	ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล

วิสัยทัศน์

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท เป็นสถาบันภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศทางวิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ สามารถชี้นำและตอบสนองความต้องการของสังคมทางด้านภาษา วัฒนธรรมและการพัฒนา รวมทั้งเป็นสถาบันที่ส่งเสริมทางจริยธรรมด้วย

พันธกิจ

1. ศึกษาและวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม
2. ผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถทางด้านภาษาและวัฒนธรรม
3. กระจายความรู้สู่สังคมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและทัดเทียมนานาชาติ
4. ทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ให้เป็นที่ประจักษ์และเกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในสาขาวิชาต่างๆ ที่เป็นที่ต้องการของสังคม พร้อมทั้งขยายระดับการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย
2. เพื่อผลิตงานวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะสนับสนุนแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชนให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกประเทศ
4. เพื่อสนับสนุน ให้มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

นโยบาย

1. เพื่อพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้มีหลายระดับและหลายสาขาวิชา เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคม
2. ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยที่สามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาประเทศ
3. พัฒนาการเรียนการสอน การวิจัย ตลอดจนการดำเนินงานสู่ระดับสากลมากขึ้น
4. สนับสนุนให้มีการเผยแพร่วิชาการสู่สังคมให้กว้างขวาง ด้วยรูปแบบวิธีการที่น่าสนใจ
5. ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
6. ทำนุบำรุง ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อให้เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ และเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในกลุ่มคนต่างภาษาและวัฒนธรรม
7. ส่งเสริมสนับสนุนกิจการนักศึกษา ให้นักศึกษามีความรอบรู้ คุณธรรม มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมประเทศ และนานาชาติที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
8. พัฒนาคณาจารย์ทุกสายให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังดำเนินการใดๆ เพื่อเพิ่มขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีพลังในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

การดำเนินงานของสถาบันฯ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สถาบันฯ ได้ดำเนินงานตามภาระหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างค่อเนื่องจริงจังตลอดมา ดังนี้

งานด้านการเรียนการสอน

งานด้านการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2542) สถาบันฯ ดำเนินการการจัดการเรียนการสอนแล้วทั้งสิ้น 5 หลักสูตร ดังนี้

- พ.ศ. 2519 สถาบันฯ เปิดรับนักเรียนรุ่นแรกของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์และภาษาเอเชียอาคเนย์) ซึ่งนับเป็นหลักสูตรที่ศึกษาภาษาเอเชียอาคเนย์ในระดับมหาบัณฑิตหลักสูตรแรกในประเทศไทย เนื้อหาของหลักสูตรนี้ประกอบด้วย กระบวนวิชาทางภาษาศาสตร์ภาคทฤษฎี และภาษาศาสตร์เอเชียอาคเนย์ จำแนกตามตระกูลภาษาได้แก่ ตระกูลภาษาไทย ตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (มอญ - เขมร) ตระกูลภาษามลายู - โพลินีเซียน และตระกูลภาษาทิเบต - พม่า เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ศึกษาภาษาต่างๆ ที่พูดในประเทศไทย เช่น ภาษาไทยท้องถิ่น ภาษาของชาวไทยภูเขา ภาษาชาวเล ฯลฯ และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเขมร ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษามลายู ด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ ฝึกวิเคราะห์โครงสร้างภาษา รวมทั้งได้ออกไปศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มต่างๆ ด้วยตนเอง

- พ.ศ. 2532 สถาบันฯ เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษาขึ้นอีกหลักสูตรหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ค้นคว้า และวิจัยวัฒนธรรม ระบบความเชื่อ โลกทัศน์ และปรัชญาชีวิตที่เป็นพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์ ตลอดจนการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนางานด้านวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคม เนื้อหาของหลักสูตรนี้ประกอบด้วย 3 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาวัฒนธรรมสาธารณสุข แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี และแขนงวิชาพิพิธภัณฑศึกษา

- พ.ศ. 2534 สถาบันฯ รับนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ อันเป็นการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ในแนวทาง ซึ่งเปิดรับนักศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

- พ.ศ. 2538 สถาบันฯ เปิดสอนอีก 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา

งานด้านการศึกษาวิจัย

งานด้านการศึกษาวิจัยเป็นงานหลักควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โดยทั้งอาจารย์และนักวิจัยของสถาบันฯ ได้มุ่งศึกษาวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อสร้างองค์ความรู้และสนองคอบค่อนโยบายและการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ความแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเนื่องจาก

สถาบันฯ ได้สถาปนาขึ้นในปีที่เริ่มใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ซึ่งเน้นการพัฒนาชนบท งานวิจัยของสถาบันฯ โดยเฉพาะในระยะแรกจึงเป็นไปเพื่อนำผลและความรู้ที่ได้จากการวิจัยไป “พัฒนาชนบท” เป็นสำคัญ

งานวิจัยของสถาบันฯ ส่วนหนึ่งคืองานวิจัยพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างภาษา ทั้งในระดับเสียง คำไวยากรณ์ พจนานุกรม คู่มือศัพท์ และบทสนทนาสาธิตตามความตระกูลภาษาต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรภาษา

สถาบันฯ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในฐานะเป็นหน่วยงานที่เริ่มทำพจนานุกรม คู่มือ คำศัพท์ และบทสนทนาสาธิต สถาบันฯ มีผลงานทางด้านนี้มากมาย อาทิ คู่มือ คำศัพท์ด้านการรักษาพยาบาลอีโก้ - ไทย และอีโก้ - อังกฤษ พจนานุกรมไทย - ม้ง (ได้รับรางวัลจากสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2519) พจนานุกรมกะเหรี่ยงสะกอ-ไทย เรียงภาษามลายูท้องถิ่นจากบทสนทนาสาธิตตามหลักฐาน พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นสตูล นครศรีธรรมราช-ไทย สนทนาสาธิตและการแพทย์ลัวะ - ปรีย ฯลฯ

เมื่อสถาบันฯ ได้ขยายงานและเพิ่มหลักสูตรทางด้านวัฒนธรรมศึกษา ลักษณะงานวิจัยทางด้านวัฒนธรรมจึงมีมากขึ้น ทั้งนี้ เนื้อหาของงานวิจัยจะเน้นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนไทยกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้น โดยมุ่งเน้นที่สังคมชนบทเป็นหลัก อาทิ การวิจัยชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต บทบาทผู้นำศาสนาต่อการพัฒนาชุมชน วัฒนธรรมข้าว เป็นต้น

นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังดำเนินงานวิจัยในลักษณะที่สามารถประยุกต์ผลงานวิจัยสู่สังคมได้ทันทีมากขึ้น เช่น การจัดทำแผนที่แสดงภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ในประเทศไทย การจัดทำแผนอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าสงขลา และการจัดทำแผนอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าเชียงใหม่ โครงการวิจัยเพื่อจัดสร้างสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โครงการศึกษาเปรียบเทียบทางมานุษยวิทยาเกี่ยวกับพฤติกรรมบริโภคอาหารคิบของชาวอิสาน เป็นต้น

ปัจจุบันการศึกษาวิจัยของสถาบันฯ ส่วนหนึ่งมุ่งไปสู่การศึกษาและวิจัยภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โครงการสำคัญที่อยู่ระหว่างดำเนินการคือ โครงการวิจัยเพื่อศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติไทยในประเทศจีน โครงการเอเชียอาคเนย์ศึกษา (อันประกอบด้วยโครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ในประเทศเวียดนาม โครงการพม่าศึกษาและโครงการอินโดจีนศึกษา)

การบริการวิชาการแก่สังคม

การบริการวิชาการแก่สังคม สถาบันฯ ได้ดำเนินงานเพื่อเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- การบริการห้องสมุด ห้องสมุดของสถาบันฯ มีหนังสือประมาณ 7.000 เล่ม โดยได้เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปทางด้านภาษาศาสตร์ ภาษาเอเชียอาคเนย์ วัฒนธรรม และการพัฒนา ในขณะนี้สถาบันฯ มีหนังสือที่เป็นตำรา ผลงานวิจัย วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เปิดบริการแก่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

- ห้องปฏิบัติการภาษา สถาบันฯ มีห้องปฏิบัติการภาษาสำหรับใช้เป็นที่ฝึกออกเสียงตามหลักวิชาสัทศาสตร์ ห้องปฏิบัติการภาษานี้เป็นแหล่งรวบรวมเทปบันทึกตัวอย่างเสียงและข้อมูลต่างๆ ที่อาจารย์และนักวิจัยของสถาบันฯ ได้ศึกษาและวิจัย และมีเครื่องมือทางสัทศาสตร์ภาคทดลองเพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา

- วารสารทางวิชาการ และเอกสารเผยแพร่ สถาบันฯ จัดพิมพ์ตำราและหนังสือซึ่งเป็นผลงานของอาจารย์ นักวิจัย และเจ้าหน้าที่วิจัย เป็นจำนวนมากในแต่ละปี นอกจากนี้ยังจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ในลักษณะวารสาร และจดหมายข่าว ดังนี้ วารสาร “ภาษาและวัฒนธรรม” เผยแพร่ทางด้านภาษา วัฒนธรรม และการพัฒนา ปีละ 2 ฉบับ วารสารอังกฤษ “Mon-Khmer Studies : A Journal of Southeast Asian Languages” ซึ่งเป็นวารสารที่จัดทำร่วมกับมหาวิทยาลัย Hawaii เผยแพร่ปีละ 1 ฉบับ จุลสาร “เวียดนามศึกษา” ตีพิมพ์งานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเวียดนามเป็นภาษาเวียดนามและไทย ออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ และ “จดหมายข่าว” ปีละ 4 ฉบับ

- การบรรยายทางวิชาการ สถาบันฯ ได้จัดให้มีการบรรยายพิเศษอย่างค่อเนื่องตลอดมา โดย เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาบรรยายอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 4 ครั้ง เพื่อให้อาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาของสถาบันฯ มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย โดยจัดให้มีเป็นประจำทุกปี ใช้ชื่อว่า “การบรรยายทางภาษาและวัฒนธรรม”

- การฝึกอบรมและสัมมนา สถาบันฯ ได้จัดฝึกอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเผยแพร่ความรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชนที่มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกัน เช่น ฝึกอบรมหลักสูตรการใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร,ล ในภาษาไทย ภาษาเวียดนามสำหรับธุรกิจ ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันฯ ยังจัดการประชุมสัมมนาและประชุมวิชาการเป็นประจำทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

- สำนักงานบริการข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ ภาษา สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ให้บริการแก่ผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ข้อมูลมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทั้งในรูปเอกสาร สิ่งพิมพ์ แอ็บเสียง และวีดิทัศน์

นอกจากนี้สถาบันฯ ยังอยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานมานุษยวิทยาวัฒนธรรมซึ่ง นอกจากจะใช้เป็นสถานที่อนุรักษ์และจัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์แล้ว ยังเป็นที่แสดงผลงาน ของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาพิพิธภัณฑศึกษาด้วย

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันฯ มีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากจะสร้างองค์ความรู้ ต่างๆ ทางวัฒนธรรมแล้ว สถาบันฯ ยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำปี ทั้งกิจกรรมใน วันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญตามเทศกาล เช่น กิจกรรมวันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ จัดประกวดเพลงกล่อมลูก เป็นต้น

สถาบันฯ มีเรือนไทยซึ่งมีความงดงาม ได้รับรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่น จากกรม ศิลปากร ประจำปี 2540 สถาบันฯ ได้ใช้เรือนไทยจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้แก่ นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป เช่น กิจกรรมเรือนพักใจ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อนำการฝึกปฏิบัติ และฟังการบรรยายธรรมทุกวันพุธสัปดาห์ท้ายของเดือน ส่งเสริมให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร ของมหาวิทยาลัยได้พัฒนาจิตใจ มีพลังในการปฏิบัติงาน และดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จัดกิจกรรม “ฟังเพลงไทยที่เรือนไทยมหิดล ศาลายา” ซึ่งนอกจากเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย แล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนโดยรอบศาลายาได้ร่วมกิจกรรมทั้งในฐานะผู้แสดงและผู้ชมโดย จัดขึ้น 2 เดือนต่อครั้ง เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหิดล 2542 : 1-18)

โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติความเป็นมาของโครงการ

ในสภาพปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมต่างชาติซึ่งเน้นความเจริญทางวัตถุมากกว่าจิตใจ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนไทยมาก ทำให้เป็นที่น่าวิตกกังว่าวัฒนธรรมไทยจะถูกกลืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงใต้กำลังพัฒนาด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวทำให้ผู้คนจากภาคต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งจากต่างประเทศเข้ามาอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดสืบต่อและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และจัดกิจกรรมปลูกฝังให้ชาวภาคตะวันออกเฉียงใต้เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และของชาติสืบไป

มหาวิทยาลัยบูรพา จึงเห็นความจำเป็นที่จะมีบทบาทดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจัง โดยการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ขึ้นมา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ทำวิจัย และพัฒนาสภาพสังคมวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงใต้ จัดทำศูนย์สารสนเทศศิลปวัฒนธรรม จัดกิจกรรมการประกวดทางศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมศิลปิน และศิลปินอาชีพในท้องถิ่น เผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เป็นศูนย์กลางการอบรมศึกษาค้นคว้าศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ตลอดจนการอบรมพัฒนาจิตใจของนิสิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรม นอกจากนี้ ประชาชน นิสิต และเยาวชน จะได้บังเกิดความภาคภูมิใจศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติ

มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดตั้ง “โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม” ขึ้นมาเพื่อดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม อันเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งที่มีมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทจะละเลยเสียมิได้ โดยเฉพาะโลกยุคปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเกิดความสำนึกเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของชาติให้กับนิสิตผู้เป็นอนาคตของชาติ และให้ความรู้ ข้อมูล เป็นศูนย์สารสนเทศทางวัฒนธรรมแก่บุคลากรในมหาวิทยาลัยและผู้สนใจ

โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรมได้เริ่มต้นดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม ก่อนการเริ่มเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา โดยได้จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ ค้นคว้า และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมาตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน และเป็นรูปเป็นร่างเมื่อ

ปี พ.ศ. 2519 โดยเริ่มตั้งเป็นโครงการเผยแพร่ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีไทย งานสำคัญคือ การเผยแพร่ นาฏศิลป์ ดนตรีไทยและการแสดงต่างๆ เช่น ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว กระบี่กระบอง ฟันดาบ ศิลปะการวาดภาพ ได้แสดงเผยแพร่ไปทั่วประเทศและประเทศใกล้เคียง

ต่อมาปี พ.ศ. 2522 โครงการขยายงานด้านการทำวิจัยศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้ เปลี่ยนชื่อเป็น โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีงานวิจัยที่ศึกษารวบรวมวัฒนธรรม และประเพณีของภาคตะวันออกเฉียงใต้หลายเรื่อง เช่น การทอเสื่อจันทบุรี การศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีภาคตะวันออกเฉียงใต้ เทคโนโลยีการทำนา เทคโนโลยีทำพลอย เทคโนโลยีอาชีพประมง วรรณกรรมจังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา การศึกษารวบรวมดนตรี นาฏศิลป์ และการละเล่นภาคตะวันออกเฉียงใต้ การศึกษาเอกสารโบราณภาคตะวันออกเฉียงใต้ การสร้างเครื่องดนตรีไทยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประมงภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประวัติชื่อดำบลและหมู่บ้าน อ. พนมสนิม จ.ชลบุรี

นอกจากนี้ ได้พัฒนาบุคลากรในภาคตะวันออกเฉียงใต้ในด้านศิลปวัฒนธรรมด้วยการจัดบริการวิชาการให้กับอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทย, นาฏศิลป์, เขวachsen และผู้สนใจทั่วไป ดังตัวอย่างโครงการ ได้แก่ โครงการอบรมการสอนนาฏศิลป์ โครงการอบรมการสอนดนตรีไทย โครงการอบรมนาฏศิลป์ สำหรับเขวachsen โครงการอบรมดนตรีไทยสำหรับเขวachsen โครงการอบรมศิลปะสำหรับเขวachsen เป็นต้น

ต่อมาโครงการได้เริ่มงานสำคัญเพื่อเขวachsenภาคตะวันออกเฉียงใต้ริเริ่มทำเป็น มหาวิทยาลัยแห่งแรก และได้ทำต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน คือ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2522 โดยได้เริ่มประกวดประเภทวงเครื่องสายผสมและวง อังกะลุง ปัจจุบันนี้ขยายการประกวดเป็น 2 ระดับ ๆ ละ 3 ประเภท คือ ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินงานเผยแพร่กิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมของโครงการ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2534 - 2536 มีดังนี้

1. งานส่งเสริมเผยแพร่และการอนุรักษ์ ได้ผลิตรายการโทรทัศน์สัปดาห์เสียงดนตรีไทย “โครงการวันอนุรักษ์มรดกไทย” รายการวิทยุ ผลิตวีดิทัศน์ประกวดดนตรีไทย ผลิตเทปบันทึกเสียงดนตรีไทย ผลิตสไลด์ทางวัฒนธรรม จัดอบรมโครงการนาฏศิลป์ จัดอบรมโครงการดนตรีไทย จัดอบรมศิลปะสำหรับเขวachsen จัดนิทรรศการเฉพาะเรื่องทั้งในและนอกสถานที่ “โครงการสัปดาห์วัฒนธรรม” จัดการแสดงทางวัฒนธรรมทั้งในและนอกสถานที่ จัดประกวดแข่งขันทางศิลปะและวัฒนธรรม เช่น โครงการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประเภทวงปีพาทย์ไม้ نرم ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโสภาธิราชฯ โครงการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประเภทวงเครื่องสายผสม ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประเภทวงอังกะลุง ซึ่งด้วยพระราช

ทานสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ อัครราชกุมารี โครงการประกวดดนตรีไทยระดับ
จังหวัด ประเภทวงสายผสม ซึ่งด้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชทินนคา
มาตุ โครงการประกวดดนตรีไทยระดับจังหวัด ประเภทวงอังกะลุง ซึ่งด้วยประทานพระเจ้าวรวงศ์เธอ
พระองค์พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนคา มาตุ โครงการประกวดดนตรีไทยระดับจังหวัด
ประเภทขิมเดี่ยว ซึ่งด้วยประทานพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา โครงการประกวดแหล่ง
เพลงสามคำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการประกวด
รำอวยพรเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการประกวด
ศิลปะระดับนักเรียน จัดพื้นที่ปฏิบัติงานประเพณีท้องถิ่นประเพณีวันสงกรานต์ และวันผู้สูงอายุ, ประเพณี
วันไหล บริการสารสนเทศทางวัฒนธรรม บริการนำชมแหล่งวัฒนธรรม จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์
โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรม
ราชินีนาถ เจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ : มาเลเซีย
โครงการเผยแพร่วัฒนธรรมในประเทศ

2. งานรวบรวมและจัดระบบข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปทางวัฒนธรรม
พื้นบ้าน เก็บข้อมูลเทปบันทึกเสียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง เก็บข้อมูลภาพถ่ายภาพนิ่ง เก็บ
ข้อมูลด้านวิชาการ ให้บริการข้อมูล

3. งานวิจัย ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านในอำเภอพนัสนิคม จังหวัด
ชลบุรี นามานุกรมหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียง อุดสาหกรรมต่อเรือประมง การศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้าน
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

4. งานรวบรวมวัสดุ - ครุภัณฑ์ทางวัฒนธรรม คัดต่อขอรับบริจาค

5. งานจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรม

ต่อมาโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ศูนย์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน และในที่สุดได้รับการพิจารณาบรรจุเข้าแผนพัฒนา ระยะที่
7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นสถาบัน
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2537

วัตถุประสงค์

1. เป็นศูนย์กลางส่งเสริม เผยแพร่ อนุรักษ์ พื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและ
วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปช่างฝีมือ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีของท้องถิ่น

2. ทำวิจัย ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และพัฒนาเทคโนโลยีศิลปาชีพของภาคตะวันออกเฉียง

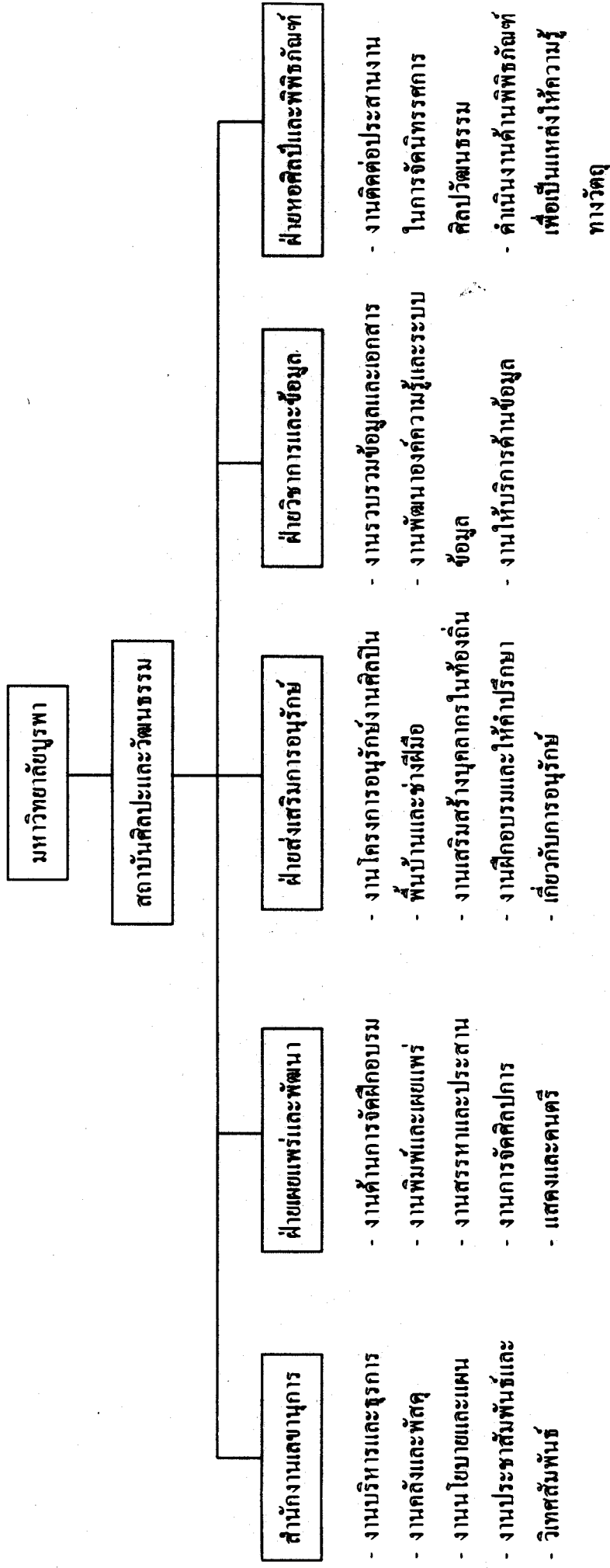
3. จัดทำพิพิธภัณฑ์ศิรินวิทยา จัดแสดงศิลปหัตถกรรมเทคโนโลยีพื้นบ้านตลอดจน วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งข้อมูลทางศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า และทำวิจัยของบุคลากรในมหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ

4. เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย

5. เป็นหน่วยให้บริการสารสนเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในระดับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยบูรพา และสถานศึกษาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในภาค ตะวันออก

6. ให้บริการทางด้านศิลปวัฒนธรรมแก่ชุมชนในการจัดกิจกรรมพิธีการต่างๆ

(โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ม.ป.ป. : 1-19)

การแบ่งส่วนราชการ สถาบันศิลปะและวัฒนธรรม

**ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
มหาวิทยาลัยศิลปากร**

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre) จัดตั้งขึ้นเนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ 3 รอบ ในปี พ.ศ. 2534 มหาวิทยาลัยศิลปากรในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทต่อการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมมาช้านาน และมีความพร้อมด้านบุคลากรสูง ทั้งในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรขึ้น เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ โดยเหตุที่งานทางด้านมานุษยวิทยาซึ่งครอบคลุมงานในสาขาโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภาษาศาสตร์ สังคมวิทยาและวัฒนธรรม ล้วนเป็นงานที่พระองค์ทรงเชี่ยวชาญ และทรงสนพระทัยเป็นอย่างยิ่ง อีกประการหนึ่งยังเป็นโอกาสอันดีที่จะพัฒนาขอบข่ายการศึกษา ค้นคว้าวิชาการทางด้านมานุษยวิทยาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นบนพื้นฐานของความพร้อมทั้งด้านวิชาการ บุคลากร และเทคโนโลยีดังกล่าวข้างต้น

ภายหลังจากที่ได้มีการดำรงกล่าวมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) และได้รับอนุมัติจากที่ประชุมทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว กำหนดระยะเวลาเริ่มโครงการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2535 เป็นต้นไป

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีศูนย์ข้อมูลทางมานุษยวิทยาโดยเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลทางมานุษยวิทยา เพื่อใช้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักวิชาการ นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งข้อมูลดังกล่าวควรจะต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าทางวิชาการสูง ครอบคลุมเนื้อหาในทุกๆ ด้าน และได้รับการจัดการอย่างมีระบบ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมและอารยธรรมที่สำคัญมากในเอเชียประเทศต่างๆ ในซีกโลกตะวันตกตระหนักว่า ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยนั้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสากลโลกมาช้านานแล้ว จึงให้ความสนใจต่อการทำการวิจัยด้านนี้มาตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 24 (คริสต์ศตวรรษที่ 19) โดยเริ่มต้นด้วยการสะสมข้อมูลและเอกสารทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ เอกสารตัวเขียน ภาพวาด ภาพถ่าย แผนที่ ฟิล์ม ฯลฯ พร้อมกันนี้ก็ได้ออกศึกษาค้นคว้าด้วยการออกสำรวจข้อมูลคิบนามาศึกษาเปรียบเทียบกับเอกสารและข้อมูลที่ได้สะสมไว้ จนสามารถเขียนเป็นหนังสือทางวิชาการ คำราหรือบทความออกมาเป็นจำนวนมาก ซึ่งนักศึกษาและนักวิชาการในประเทศไทยก็ได้อาศัยตำราเหล่านี้มาคราบเท่าทุกวันนี้ เช่น หนังสือ A History of Southeast Asia ของ D.G.E. Hall., History of Siam ของ Wood., The Indianized States of

Southeast Asia ของ G. Coedes., La Sculpture en Thailande ของ J. Boisselier และ Dictionary of Mon Inscriptions ของ H.L. Shorto เป็นต้น

โดยความเป็นจริงแล้วมีนักวิชาการไทยจำนวนมากที่สนใจศึกษาด้านนี้เช่นกัน ความสนใจนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ผลงานของนักวิชาการไทยนั้นยังมีจำนวนมาก และดูเหมือนว่า นักวิชาการไทยหลายคนก็ได้พอใจในคุณภาพผลงานของคนนอก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยยังขาดข้อมูลอันเป็นปัจจัยสำคัญในการค้นคว้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนักวิชาการจะรู้สึกว่าการเอกสารและข้อมูลต่างๆ มากขึ้นไปอีก เนื่องจากวิชาการต่างๆ พัฒนาและขยายสาขาออกไปกว้างขวางมาก นอกจากนั้น ยังมีความจำเป็นที่วิชาการแต่ละสาขาจะต้องอ้างอิงหรือศึกษาเปรียบเทียบศาสตร์ของตนกับศาสตร์แขนงอื่นๆ ในรูปแบบที่เราเรียกว่า การศึกษาแบบสหวิทยาการ และพหุวิทยาการ องค์การของรัฐที่มีหน้าที่ให้บริการด้านเอกสารหรือห้องสมุด ส่วนใหญ่มีขีดความสามารถในการให้บริการจำกัด เนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดความเข้าใจ และความคล่องตัวในการบริหาร ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นให้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการรวบรวมเอกสารและข้อมูลต่างๆ อย่างมีระบบและถูกต้องตามความต้องการของนักวิชาการด้านนี้ เพื่อสามารถให้บริการแก่นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจ อันจะยังประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนา การศึกษา การค้นคว้าวิจัย การผลิตตำราทางด้านมานุษยวิทยาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เป้าหมายของโครงการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทางมานุษยวิทยาของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ครอบคลุมเนื้อหาในสาขาวิชามานุษยวิทยา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์กฎหมาย ภาษาศาสตร์ ภาษาและวรรณกรรมชนกลุ่มน้อย และเทคนิควิทยาชาวบ้าน โดยจัดเก็บในรูปแบบเอกสาร สิ่งพิมพ์ จารึก ภาพถ่าย แผนที่ ผังกายภาพ ตัวอย่างภาษาชนเผ่า ตัวอย่างวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ที่มีประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยทางด้านมานุษยวิทยาโดยจะเน้นวิธีการเก็บข้อมูลที่เปลืองเนื้อที่น้อยและมีการจัดระบบซึ่งสะดวกในการค้นคว้า

2. การบริการข้อมูลเพื่อการค้นคว้า

ศูนย์ฯ ให้บริการข้อมูลแก่นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปในรูปแบบของห้องสมุดหนังสือทั่วไป ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าวิจัย ห้องสมุดสัตตภัณฑ์ศึกษา ห้องอ่านไมโครฟิล์ม ห้องเก็บเอกสารหายาก ห้องเก็บตัวอย่าง ห้องเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ฯลฯ โดยจะจัดสถานที่และ

อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าของผู้ใช้บริการ รวมทั้งจะให้บริการนำข้อมูลออกมาจากศูนย์ฯ โดยการถ่ายสำเนา

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ

ศูนย์ฯ ดำเนินการด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศด้านมานุษยวิทยา โดยการจัดตั้งระบบสมองกลที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับสถาบัน และองค์กรซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลทางมานุษยวิทยา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. การพัฒนาข้อมูลโดยการวิจัย

ศูนย์ฯ ดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาข้อมูลและประสานงานในการวิจัยทางมานุษยวิทยาของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยจะดำเนินการจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่างๆ และอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะด้านข้อมูล ผลของโครงการวิจัยจะเป็นการพัฒนาองค์ความรู้และข้อมูลทางมานุษยวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงโครงสร้างและความเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบัน

5. การเผยแพร่ข้อมูล

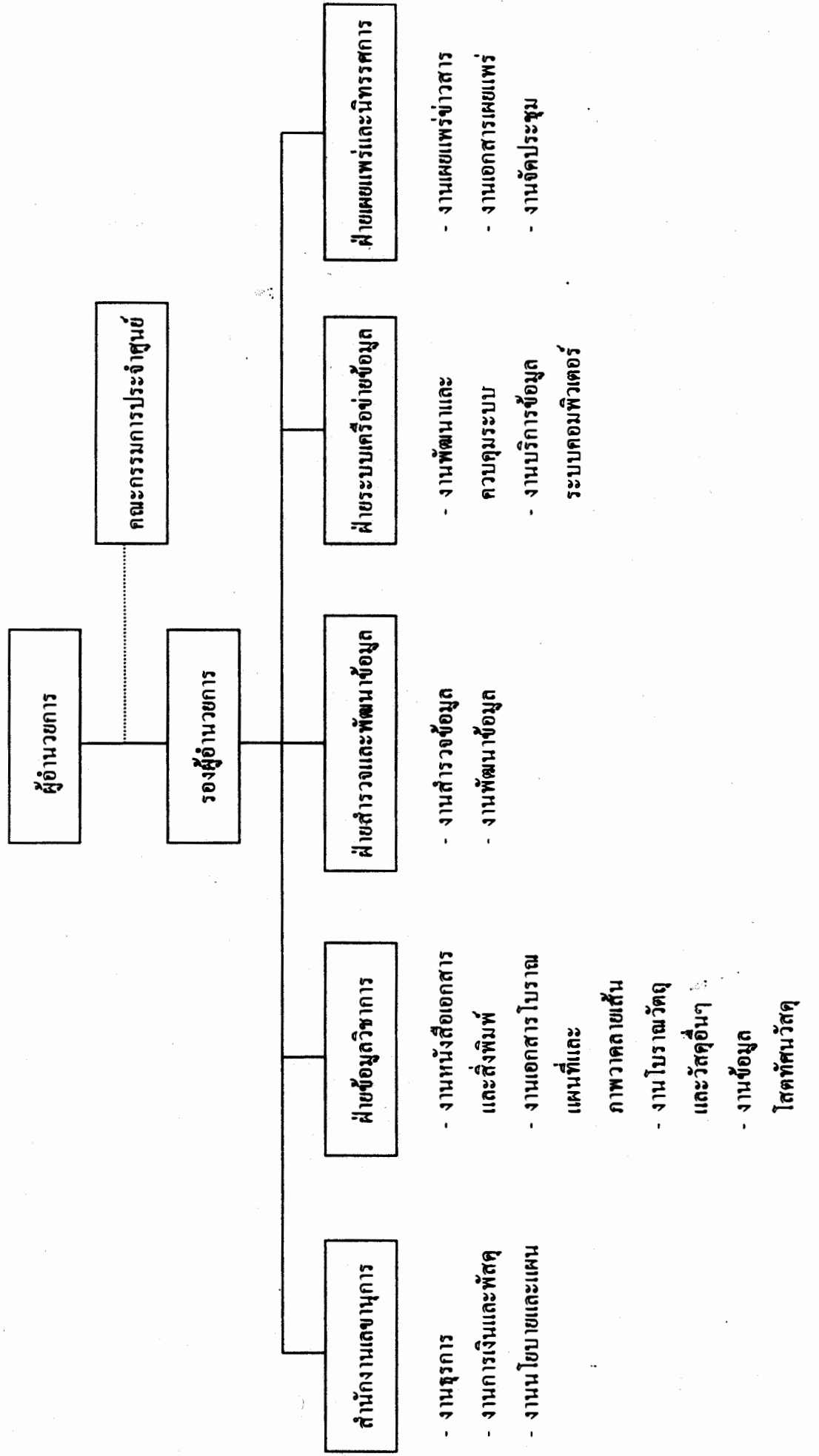
ศูนย์ฯ ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้และผลการค้นคว้าวิจัยออกเผยแพร่ในรูปของนิทรรศการ การจัดทำหนังสือ วารสาร บทความ จดหมายข่าว เทปเสียง วิดีโอ และสไลด์ เพื่อเผยแพร่ตามสื่อมวลชน จัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ

การดำเนินงาน

1. วิธีดำเนินงาน

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นหน่วยงานหนึ่งในมหาวิทยาลัยศิลปากร มีฐานะเทียบเท่าคณะ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และคณะกรรมการประจำศูนย์ฯ รายละเอียดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. จัดการให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้
2. ควบคุมการบริหารงานภายในของทุกฝ่าย
3. จัดหาทรัพยากรในการดำเนินงานอันได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ทุนอุดหนุน เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่นๆ
4. ประสานงานกับองค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งในและนอกประเทศ ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ

การจัดรูปแบบองค์กรและการแบ่งส่วนราชการหรือสายงาน

คณะกรรมการประจำศูนย์ ฯ เป็นที่ปรึกษาและกำหนดนโยบายในการบริหาร ทั้งนี้โครงสร้างและหน้าที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

2. การจัดรูปแบบองค์กรและการแบ่งส่วนราชการหรือสายงาน

การจัดรูปองค์กรของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการประจำศูนย์ ฯ และแบ่งส่วนราชการออกเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้

2.1 สำนักงานเลขานุการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ การจัดหาบุคคลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก การจัดทำแผนปฏิบัติงานและติดต่อประสานงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย คล่องตัว และบรรลุตามวัตถุประสงค์ สำนักงานเลขานุการ แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 3 งาน คือ

1. งานธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการทั่วไป ลงทะเบียนรับ - ส่งหนังสือ เอกสารแจ้งเวียน และจัดระบบหนังสือเอกสาร เข้าแฟ้ม ควบคุมดูแลการจัดเก็บเอกสารงานประชุม ร่างและพิมพ์ประกาศ ระเบียบคำสั่ง แบบฟอร์ม อัดสำเนาเอกสาร รับผิดชอบงานบุคคล จัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรของศูนย์

2. งานการเงินและพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการเงิน การงบประมาณ การจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ ควบคุมดูแลบำรุงรักษาพัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนอาคารและสถานที่

3. งานนโยบายและแผน มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำแผนงานระยะสั้นและระยะยาวของศูนย์ ฯ ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานของศูนย์ ฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารและคณะกรรมการประจำศูนย์ ฯ ในการพิจารณาปรับปรุงหรือกำหนดนโยบายและแผนต่อไป

2.2 ฝ่ายข้อมูลวิชาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือกและเก็บรวบรวมข้อมูลทางสาขามานุษยวิทยาประเภทต่างๆ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ ตำเนจารึก แผนที่ เอกสารโบราณ ตำเนกาพวาดลายเส้น โบราณวัตถุ ตัวอย่างสิ่งของเครื่องใช้ แอบภาพ แอบเสียง สไลด์และภาพถ่าย เป็นต้น โดยจัดเก็บรวบรวมอย่างมีระบบ มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี และให้บริการข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ฝ่ายข้อมูลวิชาการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 4 งาน คือ

1. งานหนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาพิจารณาคัดเลือกข้อมูลทางมานุษยวิทยาที่อยู่ในรูปของหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ และสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ นำมาเก็บรวบรวมโดยจัดหมวดหมู่วิเคราะห์ ทำบัตรรายการ บรรณานุกรม บรรณนิทัศน์ กฤตภาค ลงทะเบียน เก็บและรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ทั้งที่มีอยู่

และไม่มีในศูนย์ ฯ เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ดำเนินการด้านเทคนิคอื่นๆ ในการดูแลรักษาซ่อมแซมให้บริการข้อมูลประเภทหนังสือ และสามารถให้คำแนะนำแหล่งข้อมูลอื่นๆ หากข้อมูลที่ได้รับบริการต้องการยังไม่มีเก็บอยู่ในศูนย์ ฯ

2. งานเอกสารโบราณ แผนที่ และภาพวาดลายเส้น มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคัดเลือกข้อมูลทางมานุษยวิทยาที่อยู่ในรูปของเอกสารโบราณตัวเขียน จารึก แผนที่โบราณ แผนที่ทางกายภาพ และภาพวาดลายเส้น จัดเก็บรวบรวมในลักษณะของสำเนาจากต้นฉบับเดิม ลงทะเบียนทำบัตรรายการ และรวบรวมสถิติข้อมูล โดยมีการจัดหมวดหมู่ระบบข้อมูลให้สะดวกต่อการค้นคว้าอ้างอิง ดำเนินการด้านเทคนิค เพื่อดูแลรักษาซ่อมแซมให้บริการข้อมูลประเภทสำเนาเอกสารโบราณตัวเขียน จารึก แผนที่ และภาพวาดลายเส้น ให้คำปรึกษาและช่วยการค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ

3. งานโบราณวัตถุและวัสดุอื่นๆ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคัดเลือกและเก็บรวบรวมข้อมูลทางมานุษยวิทยาที่อยู่ในรูปของโบราณวัตถุ วัสดุประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า โดยมีการจัดระบบหมวดหมู่ของข้อมูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและสะดวกต่อการค้นคว้าอ้างอิง ลงทะเบียนควบคุม ทำบัตรรายการ และรวบรวมสถิติข้อมูล ดำเนินการด้านเทคนิคในการดูแลรักษาและบูรณะซ่อมแซม ให้บริการข้อมูลประเภทวัตถุโบราณ ตัวอย่างเครื่องมือเครื่องใช้ ให้คำปรึกษาและช่วยการค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ

4. งานข้อมูลโสตทัศนวัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคัดเลือกข้อมูลทางมานุษยวิทยาที่เดิมอยู่ในรูปของแถบภาพ แถบเสียง ภาพถ่าย ฟิล์มภาพยนตร์ และสไลด์ ถ่ายทำไมโครฟิล์มและไมโครฟิช จัดระบบหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อความสะดวกต่อการค้นคว้าอ้างอิง ลงทะเบียนควบคุม ทำบัตรรายการ ครอบหุ้มฟิล์ม และรวบรวมสถิติข้อมูล ผลิตเทปเสียง วีดีโอ และสไลด์ทางวิชาการ เพื่อการเผยแพร่ ดำเนินการด้านเทคนิคในการดูแลรักษาและบูรณะซ่อมแซมโสตทัศนวัสดุและโสตทัศนอุปกรณ์ ให้บริการโสตทัศนวัสดุ เพื่อการศึกษาค้นคว้า บริการอัดและถ่ายแถบเสียง ให้คำปรึกษาและช่วยการค้นคว้าแก่ผู้ใช้บริการ

2.3 ฝ่ายสำรวจและพัฒนาข้อมูล มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการออกสำรวจข้อมูลปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาข้อมูลทางมานุษยวิทยา ประสานงานและอำนวยความสะดวกในโครงการวิจัยผ่านศูนย์ ฯ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ฝ่ายสำรวจและพัฒนาข้อมูลแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 2 งาน คือ

1. งานสำรวจข้อมูล มีหน้าที่รับผิดชอบในการสำรวจเพื่อจัดหาข้อมูลใหม่ สำรวจความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของข้อมูลพื้นฐานทางมานุษยวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้อง
2. งานพัฒนาข้อมูล มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานวิจัยพื้นฐานตามโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาข้อมูลทางด้านมานุษยวิทยาเป็นฐานข้อมูลสำหรับ โครงการค้นคว้าวิจัยอื่นๆ มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศที่

เข้ามาทำงานวิจัยชั่วคราวของศูนย์ ฯ โดยใช้ทุนอุดหนุนโครงการวิจัยที่จัดสรรโดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือทุนอุดหนุนโครงการวิจัยจากแหล่งอื่นซึ่งศูนย์ฯ เป็นผู้คิดออกมา

2.4 ฝ่ายระบบเครือข่ายข้อมูล มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างแหล่งข้อมูลทางมานุษยวิทยาต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศโดยระบบเครือข่ายข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ฝ่ายระบบเครือข่ายข้อมูลแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 2 งาน คือ

1. งานพัฒนาและควบคุมระบบ มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศในการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายข้อมูล บันทึกข้อมูลลงบนแผ่นบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ระบบ และปรับปรุงโปรแกรมที่เหมาะสมกับการเชื่อมโยงแต่ละแหล่งข้อมูลศึกษาระบบโปรแกรม เพื่อปรับปรุงเครือข่ายข้อมูลให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้อง

2. งานบริการข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการข้อมูล ข้อสนเทศแก่บุคคล สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์

2.5 ฝ่ายเผยแพร่และนิทรรศการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านมานุษยวิทยา โดยการจัดนิทรรศการ จัดทำหนังสือวารสาร บทความ เอกสารทางวิชาการ ฝ่ายเผยแพร่และนิทรรศการแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 3 งาน คือ

1. งานเผยแพร่ข่าวสาร มีหน้าที่รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ ติดต่อประสานงานและอำนวยความสะดวกให้แก่สื่อมวลชนแขนงต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแถลงข่าว การส่งข่าวสารข้อมูล และรายการทางวิชาการออกเผยแพร่ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เช่น บัณฑิตเชิญ เอกสารแนะนำ เป็นต้น

2. งานเอกสารเผยแพร่ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรูปเล่ม ดัชนีฉบับ อาร์คิเวิร์คของหนังสือ เอกสารทางวิชาการ จัดทำจดหมายข่าวภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. งานจัดประชุม สัมมนาและนิทรรศการ ดำเนินการและประสานงานการจัดประชุม สัมมนาและการจัดนิทรรศการของศูนย์ฯ ที่ดำเนินการร่วมกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ออกแบบตกแต่งสถานที่ ติดตั้งและควบคุมไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับงานดังกล่าว

เนื่องจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มีขอบเขตและลักษณะของการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษามานุษยวิทยา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและแม้แต่ในระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยจึงได้ทบทวนแผนงาน เพื่อส่งเสริมให้ศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยยิ่งขึ้น สามารถเอื้ออำนวยให้การติดต่อแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้กับสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมา เช่น การขาดความสนับสนุนด้านงบประมาณ และการหย่อนประสิทธิภาพของข้าราชการ ฯลฯ หากการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ยังคงมีข้อจำกัดอันเนื่องมาจากระเบียบราชการที่ขาดความคล่องตัว ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้แต่เดิมได้

ในโอกาสที่การก่อสร้างอาคารใกล้เสร็จ มหาวิทยาลัยจึงได้เจรจาขอทำความเข้าใจกับสำนักงานงบประมาณ เพื่อปรับแผนการดำเนินงานของศูนย์ ฯ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัยและเป็นสากล โดยมีการเปลี่ยนแปลงแผนงานให้ศูนย์ ฯ มีลักษณะเป็น Resource Centre นอกเหนือจากการเป็นห้องสมุดแบบทั่วไป เป็นโครงการที่มีระยะเวลาการทดลอง 5 ปี และมีเค้าโครง/แผนงานดังนี้

1. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2538 ตั้งงบประมาณคกแต่งสถานที่ภายในให้เป็นศูนย์ฯ ที่มีห้องต่างๆ พร้อมเพื่อการบริการนักศึกษา นักวิชาการ และประชาชนที่ให้ความสนใจ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เฉพาะชั้นที่ 2 - ชั้นที่ 5 และให้มีความสมบูรณ์และสะดวกสบายสำหรับการให้บริการของห้องสมุดซึ่งจะมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 2,000 ตารางเมตร ในชั้นที่ 4-5-6 และ 7

2. ตั้งงบประมาณจัดซื้อระบบคอมพิวเตอร์ ระบบโทรศัพท์เชื่อมโยงกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถเรียกได้ทั้งภาพและเสียงโดยอัตโนมัติ (Multi-media System) และเพื่อสร้างเครือข่ายกับสถาบันต่างๆ ในทุกภูมิภาคในอนาคต

3. ตั้งงบประมาณสำหรับการจ้างบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญลงไปถึงเจ้าหน้าที่เทคนิค รวมประมาณ 20 อัตรา โดยใช้อัตราจ้างใกล้เคียงกับเอกชน เพื่อให้ได้บุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน

4. จะตั้งงบประมาณเพื่อเป็นเงินกองทุนขอยอดเงินต้น (Endowment Fund) เพื่อนำดอกผลมาใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ ฯ

การดำเนินงานตามแผนงานใหม่นี้ จะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในรูปแบบเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระพอที่จะพัฒนาถึงระดับนานาชาติ การบริหารงานจะควบคุมโดยคณะกรรมการควบคุมนโยบาย (Governing Board) ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้การสนับสนุนจากภายนอกเข้ามาเสริมอีกทางหนึ่งด้วย เมื่อครบกำหนด 5 ปี จะทำการประเมินว่า ในอนาคตศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ควรจะดำเนินงานต่อไปในลักษณะใด หากผลการประเมินเทียบเท่าหรือสูงกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ก็จะได้รับ ความสนับสนุนต่อไป หรือขยายขอบเขตให้ได้รับความสนับสนุนเพิ่มเติมมากขึ้น โดยรัฐบาลจะให้เงินอุดหนุนเป็นรายปี แต่ถ้าผลการประเมินต่ำกว่าเป้าหมาย ก็จะหันกลับมาดำเนินงานตามแผนงานเดิม คือกลับไปสู่ระบบราชการในสังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากรต่อไป

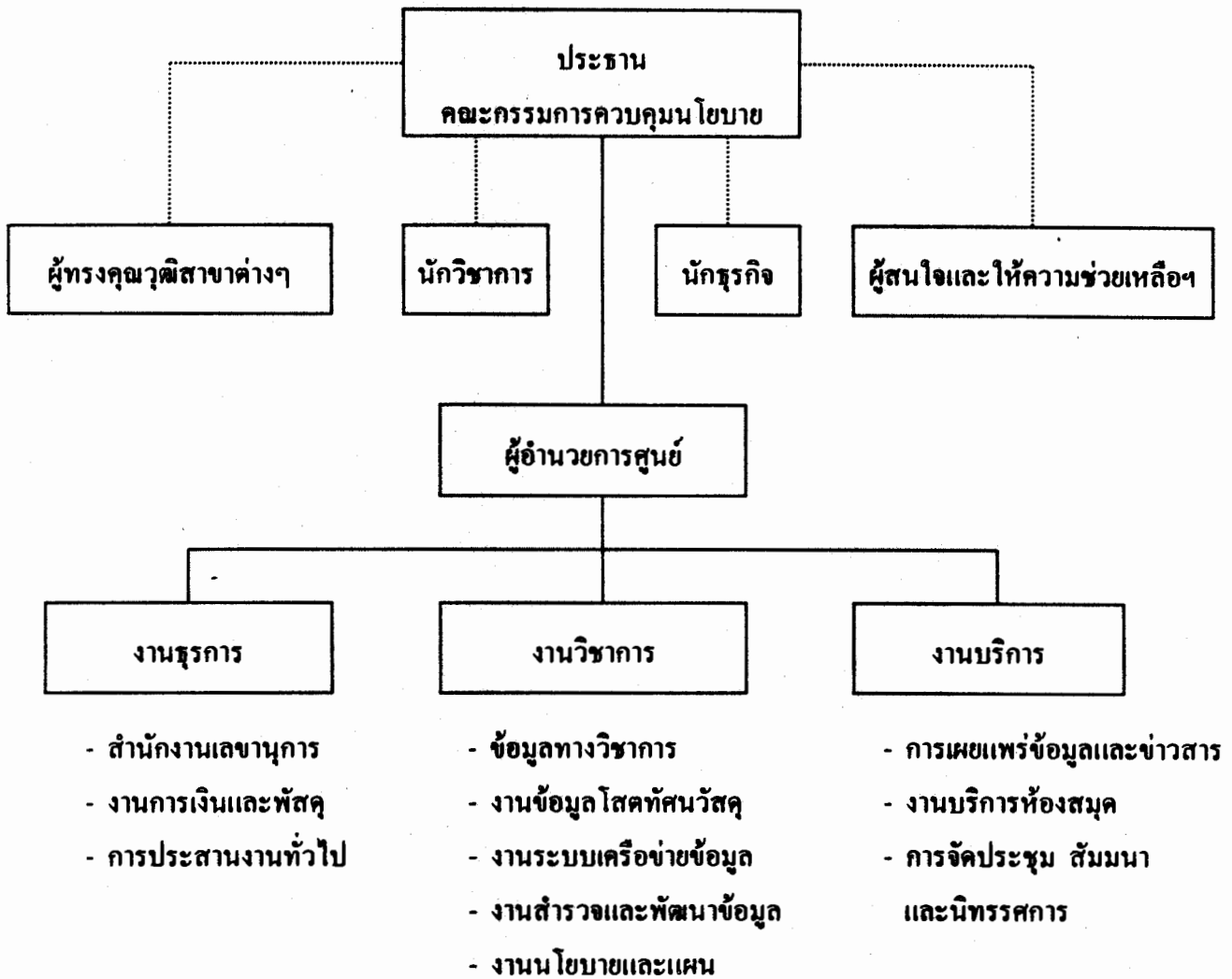
โครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ รูปแบบใหม่

สำหรับโครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ รูปแบบใหม่นั้น ในช่วงระยะ 5 ปีแรกของการเริ่มดำเนินการ (พ.ศ. 2538 - 2542) ศูนย์ฯ จะมีฐานคล้ายองค์กรอิสระในสังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้เกิดความกระชับและเหมาะสมกับรูปแบบที่ใช้บุคลากรจำนวนน้อย แต่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง โดยอาศัยอุปกรณ์วิทยาการระดับสูง (High Technology) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเป็นหลัก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคณะกรรมการควบคุมนโยบาย ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย เป็นที่ปรึกษาและกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธาน และมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขาต่างๆ และนักธุรกิจ ผู้ที่สนใจและให้ความช่วยเหลือด้านการรณรงค์หาเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์ฯ

ส่วนที่ 2 มีผู้อำนวยการศูนย์ฯ โดยมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้คัดเลือก และรับรองโดยคณะกรรมการควบคุมนโยบาย ซึ่งอาจจะเป็นข้าราชการ หรือบุคคลภายนอกก็ได้ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน และการบริหารงานทั้งหมดของศูนย์ฯ รวมทั้งเป็นผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ที่รับผิดชอบงานในส่วนต่างๆ ซึ่งอาจแยกออกเป็น 3 งาน คือ

- งานธุรการ รับผิดชอบสำนักงานเลขานุการ งานการเงินและพัสดุ และการประสานงานทั่วไป
- งานวิชาการ รับผิดชอบงานด้านข้อมูลทางวิชาการ งานข้อมูลโสตทัศนวัสดุ งานระบบเครือข่ายข้อมูล งานสำรวจและพัฒนาข้อมูล ตลอดจนงานนโยบายและแผน
- งานบริการ รับผิดชอบด้านการเผยแพร่ข้อมูล และข่าวสาร งานบริการของห้องสมุด การจัดประชุม สัมมนาและนิทรรศการ

โครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ รูปแบบใหม่

ประเภทบุคลากร

1. บุคลากรภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการ จำนวน 20 คน มีสัญญาการปฏิบัติงาน 5 ปี มีผู้อำนวยการศูนย์ฯ เป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือก
2. ข้าราชการของมหาวิทยาลัยศิลปากร จะเป็นบุคลากรที่จะมาช่วยเสริมงานของศูนย์ฯ โดยคำสั่งของมหาวิทยาลัย

งบประมาณที่ต้องการ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในช่วงระยะเวลา 5 ปีแรกของการดำเนินงาน (2538 - 2542) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จะมีฐานะคล้ายองค์กรอิสระในสังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยทรัพยากรส่วนใหญ่จะได้จากเงินงบประมาณแผ่นดินในรูปของเงินอุดหนุนทั่วไป ดังนั้น ในช่วงระยะเวลาเริ่มแรกของการก่อตั้งและดำเนินงาน ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับศูนย์ฯ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. งบกองทุนคงยอดเงินต้น (Endowment Fund)

เป็นเงินก้อนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในชั้นเริ่มต้น เพื่อจัดเป็นเงินกองทุนคงยอดเงินต้น เพื่อนำไปใช้หาผลประโยชน์ในรูปต่างๆ และนำเฉพาะดอกผลที่ได้รับมาใช้เสริมการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในแต่ละปี ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรต้องการเงินกองทุนคงยอดเงินต้น ประมาณ 50 ล้านบาท ซึ่งจะได้ดอกผลราวปีละ 5 ล้านบาท และกองทุนควรขยายตัวมากขึ้นในอนาคตด้วย ดอกผลเงินบริจาค สมทบ และเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ เพิ่มเติม

2. งบลงทุน (Capital Fund)

เป็นเงินลงทุนในระยะต้นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

- อาคารสถานที่

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้รับเงินงบประมาณในหมวดงบลงทุนส่วนราชการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อก่อสร้างอาคารเป็นงบผูกพันระหว่างปี 2534 - 2538 เป็นเงินทั้งสิ้น 178.5 ล้านบาท (การก่อสร้างอาคารจะเสร็จสมบูรณ์ในปีงบประมาณ 2538)

- ครุภัณฑ์และการตกแต่งภายในอาคาร

งบลงทุนในส่วนนี้ จะขอตั้งเพื่อปรับปรุงอาคารให้มีความสะดวกสบาย สำหรับผู้มาใช้บริการอันได้แก่ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยศูนย์ฯ จะทำหน้าที่เป็น Resource Centre ที่ทันสมัย

- อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับข้อมูล

งบประมาณในส่วนนี้ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเก็บข้อมูล การค้นและเรียกใช้ข้อมูล และการสื่อสารเครือข่ายข้อมูล โดยในขั้นต้นจะทำการวางระบบและจัดซื้อเฉพาะส่วนที่จำเป็นเพื่อให้สมบูรณ์ในตัวเองแต่สามารถขยายตัว และเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่นๆ ได้ทันที

3. งบดำเนินการ (Operating Fund)

งบประมาณในส่วนนี้เพื่อเป็นเพียงส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายประจำในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ได้แก่ เงินเดือน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าสาธารณูปโภค ค่าเดินทางและใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลและประสานงาน ค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุมสัมมนา ค่าบำรุงรักษาอาคารและอุปกรณ์สำนักงานและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่าย ค่าสื่อในการเก็บข้อมูลและค่าธรรมเนียมของเครือข่าย ค่าหนังสือและวารสาร ค่ารับรองและสมนาคุณผู้เชี่ยวชาญและแขกผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์ฯ ฯลฯ

งบดำเนินการนี้ รัฐบาลได้ตกลงที่จะจัดสรรให้เป็นงบในรูปแบบของเงินอุดหนุนทั่วไป ศูนย์ฯ ต้องการงบดำเนินการสำหรับปีงบประมาณ 2538 - 2542 ในวงเงินประมาณ 60 ล้านบาท

บทบาทใหม่ในการจัดการข้อมูล

1. เน้นการใช้คอมพิวเตอร์เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Storage) การค้นหา และเรียกใช้ข้อมูล (Search and Retrieval) และการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูล (Network) ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสามารถในการเก็บข้อมูลให้ได้ปริมาณมาก และทำให้สามารถใช้ข้อมูลนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. เน้นการเก็บและเรียกใช้ข้อมูลในลักษณะสื่อหลายอย่าง (Multimedia) นอกจากจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร รูปภาพ รูปถ่าย ทั้งนิ่งและเคลื่อนไหว และเสียงแล้ว การเก็บข้อมูลรูปแบบต่างๆ กันลงในสื่อคอมพิวเตอร์ยังทำให้ประหยัดพื้นที่และสามารถค้นหาและเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย อนึ่ง การแสดงผลของข้อมูลต่างรูปแบบกันสามารถทำได้สะดวกทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ และสามารถทำสำเนาถ่ายทอดไปสู่สื่ออื่นๆ เช่น กระดาษ ดิสเกตต์ หรือเทปได้ตามต้องการ ทั้งนี้รวมถึงการแสดงผลบนจอต่างๆ ที่ติดตั้งอยู่ในห้องประชุม หรือห้องทำงานของศูนย์ฯ ในชั้นต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การประชุมสัมมนาหรือการอบรมทางวิชาการ

3. เน้นการค้นหาข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้อุปกรณ์ Multimedia ในลักษณะ Interactive ซึ่งจะเอื้ออำนวยประโยชน์สำหรับผู้ต้องการค้นหาและใช้ข้อมูลเฉพาะตัว เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัย ผู้สอน นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ ซึ่งสามารถค้นหาและเรียกใช้ข้อมูลได้โดยการทำงานร่วมกับ

ระบบคอมพิวเตอร์ผ่านกรรมวิธีส่งงานให้ระบบช่วยค้นคว้าบนหน้าจอ และข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าก็จะปรากฏผลบนหน้าจอทันที อุปกรณ์นี้จะช่วยประหยัดบุคลากรช่วยค้นได้มาก

4. เน้นความเป็นศูนย์กลางของระบบเครือข่ายข้อมูลสาขามานุษยวิทยา และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง บทบาทสำคัญของศูนย์ฯ จะได้รับการเน้นให้เด่นชัด โดยการจัดหาอุปกรณ์และวางระบบที่สามารถขยายตัวและเชื่อมโยงกับระบบอื่นๆ ได้สะดวก ความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ฐานข้อมูลอื่น ทำให้การค้นคว้าจากจุดเดียวในเครือข่ายเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง และศูนย์ฯ ก็ไม่ต้องรับภาระในการหา เก็บและประมวลข้อมูลแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ทางด้านการศึกษาวิจัย และเก็บข้อมูลในสาขาเดียวกัน เช่น ศูนย์ข้อมูลภูมิภาคตะวันตก มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์ทักษิณศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น หากสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรก็จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง และผู้ประสานงานการเชื่อมเครือข่ายข้อมูลได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

กิจกรรมทางวิชาการ

ก่อนที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรจะเริ่มดำเนินงานอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์อย่างพร้อมมูลนั้น ควรจัดให้มีการสัมมนาระดับประเทศ ระหว่างสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ เสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางกรอบแนวทางดำเนินงานในช่วง 5 ปีแรก

วัตถุประสงค์ของการสัมมนาดังกล่าว จะเป็นการกำหนดรายละเอียดว่าศูนย์ฯ ควรดำเนินงานวิจัย ประชุมสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ นิทรรศการ ฯลฯ หัวข้อใดบ้าง และจะดำเนินงานได้ในปีใด ตลอดจนเป็นการกำหนดขั้นตอนของการสร้างเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนระหว่างกันด้วย การสัมมนาดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความร่วมมือกันตามแผนงานระหว่างศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และสถาบันต่างๆ ทั่วประเทศ อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์และช่วยส่งเสริมบทบาทที่สำคัญของศูนย์ฯ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยศิลปากร 2542 : 37 - 58)

**สถาบันทักษิณคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ**

สถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยทักษิณ) ได้รับการยกฐานะเป็นสถาบัน เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2523 ปัจจุบันตั้งอยู่ ณ บ้านอ่าวทราย ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ประมาณ 25 ไร่

ความเป็นมาของสถาบันทักษิณคดีศึกษา

เริ่มต้นตั้งแต่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้เปิดวิทยาเขตประจำภาคใต้ขึ้นที่จังหวัดสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2511 เนื่องจากนิสิตที่เรียนวิชาโทภาษาไทยต้องเรียนรายวิชาคหิชนวิทยา นิสิตรุ่นแรกได้ออกปฏิบัติภาคสนามระหว่างวันที่ 16 - 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2513 ณ อำเภอสติงพระ และอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ผลจากการเก็บข้อมูลครั้งนั้นทำให้ได้ข้อมูลวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นวัตถุของจริง สมุดข่อย และข้อมูลที่เป็นมุขปาฐะ ข้อมูลเหล่านี้นับเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง นอกจากเป็นแรงบันดาลใจให้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายจนก่อให้เกิด “ห้องวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้” ยังก่อให้เกิดโครงการ “ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้” ขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518 และในปลายปีเดียวกันนี้ได้รับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนไทยคดีศึกษาและศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ 1 หลัง เป็นอาคาร 3 ชั้น ขนาด 35 x 10.5 เมตร เป็นเงิน 4,589,200 บาท ก่อสร้างในบริเวณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2521 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเปิดอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2522

ในบริเวณเดียวกันนี้ มูลนิธิภาวศิริงสิตได้บริจาคทุนสำหรับสร้างบ้านทรงไทยภาคใต้ เป็นเงิน 250,000 บาท สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2511 ตั้งชื่อบ้านนี้ว่า “บ้านภาวศิริงสิต” และตระกูลรัตนเลิศได้บริจาคทุนสร้างบ้านทรงจีนตามแบบสถาปัตยกรรมจีนที่มีอยู่แถวถนนนครในจังหวัดสงขลา 1 หลัง เป็นเงิน 570,000 บาท สร้างเสร็จเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2523 ตั้งชื่อบ้านนี้ว่า “บ้านรัตนเลิศ”

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2530 สถาบันทักษิณคดีศึกษาเริ่มดำเนินการย้ายสถานที่ตั้ง มาอยู่ ณ บ้านอ่าวทราย หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา คือที่ตั้งในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้มีอาคาร

สถานที่และสิ่งเกื้อกูลอำนวยความสะดวกอื่นๆ สอดคล้องกับภาระหน้าที่หลักของสถาบัน และสามารถพัฒนากิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่องและสมสมัยในอนาคต

ภาระหน้าที่ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มีภาระหน้าที่และเป้าหมายสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับทักษิณคดีศึกษาในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อประมวลองค์ความรู้ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ บริบทสำคัญๆ ของสังคม และวัฒนธรรม ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล และภูมิปัญญา ในการจัดการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มชน อันเป็นผลต่อระบบความเชื่อ ปทัสถานในการเลือกถือปฏิบัติตลอดจนนิสัยในการคิดและการกระทำที่กลายเป็นรูปแบบให้เกิด การสืบทอด สะสม จนกลายเป็นแนวทางในการถือปฏิบัติร่วมกันอย่างกว้างขวาง และมีพลังต่อกลุ่ม ชนนั้นๆ

เป้าหมายหลักของภาระงานด้านนี้ คือ การประมวลและพัฒนาระบบข้อมูลอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง ให้เป็นศูนย์สารนิเทศเกี่ยวกับทักษิณคดีศึกษา มีคลังข้อมูลเฉพาะด้านจำแนกตาม ประเภทของสื่อ ได้แก่ ภาพ เสียง เอกสาร และของจริง จำแนกหมวดหมู่ให้สะดวกในการเก็บ รวบรวมและให้บริการ และดำเนินการในรูปพิพิธภัณฑ์คีตชนวิทยานำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ประกอบ ในการจัดเก็บและจัดแสดงตามความเหมาะสมและจำเป็น

2. ประสานงานกับชาวบ้านนักวิชาการ หน่วยงานราชการและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านคุ้มครอง สร้างเสริม และพัฒนา ท้องถิ่น ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ทรัพยากร วัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคที่เหมาะสมแก่ กาลเทศะ และกลุ่มชนเหมาะสมแก่สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง อันจะส่งผลให้เกิดการ ศึกษา เรียนรู้ และสืบทอด โดยมีให้สูญเสียดอกกล้วยที่คิงามของท้องถิ่นและไม่เกิดท้องถิ่นนิยมจน เป็นอุปสรรคต่อการขยายผลไปสู่ระดับชาติหรือระดับสากล แล้วแต่กรณี

เป้าหมายหลักของภาระงานด้านนี้ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเผยแพร่ทางแนวคิด ภูมิ ปัญญา และการพัฒนาเชิงวิชาการโดยการจัดกิจกรรม ประชุม สัมมนา หรืออบรมดำเนินโครงการ เฉพาะเรื่องและการดำเนินการในส่วน “อาศรมศิลปกรรมทักษิณ” เพื่อสืบทอดและพัฒนางานช่างฝีมือ และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การขยายผลภูมิปัญญาชาวบ้าน การเสริมสร้างคุณลักษณะบุคลากรในท้อง ถิ่น ทั้งที่เป็นแผนงานระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนการรณรงค์ให้นำปัจจัยทางวัฒนธรรมมาเป็นมิติ ในการพัฒนาทุกลักษณะ เช่น การจัดการศึกษา ศาสนา ธุรกิจ การเมือง การปกครอง

3. เสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านท้องถิ่นศึกษาโดยรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาโทตามหลักสูตรไทยคดีศึกษามหาบัณฑิต จัดฝึกอบรมเฉพาะด้านตามโครงการอาศรมศิลปกรรมทักษิณ ร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในการยกย่องเชิดชูผู้มีผลงานดีเด่นในท้องถิ่นสนับสนุนให้ผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับท้องถิ่นศึกษาได้พัฒนาและถ่ายทอด และส่งเสริมในลักษณะอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรเฉพาะด้านตามความเหมาะสม

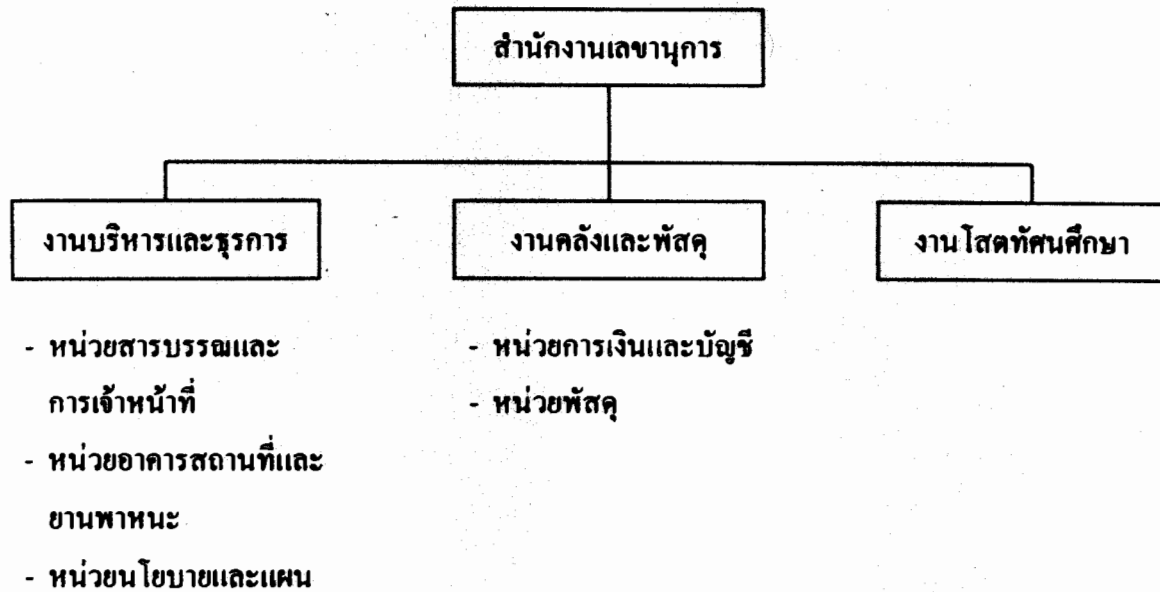
การบริหารงานวัฒนธรรม

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มีนโยบายในการบริหารงานวัฒนธรรม ดังนี้

1. พัฒนาลงข้อมูลต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อมูลทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรม ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพและการจัดระบบ
2. ส่งเสริม เผยแพร่และสนับสนุนการนำเอาวัฒนธรรมพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ศึกษาวิจัยและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ ในส่วนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างจริงจัง
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม อันจะเป็นการให้ความรู้ ความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมแก่คนทั่วไทย
5. เป็นศูนย์กลางในการประสานงานทางวัฒนธรรมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และศูนย์วัฒนธรรมระดับจังหวัดในภาคใต้
6. สนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อคนไทยและวัฒนธรรมไทย
7. สนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรไทยคดีศึกษาและวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมภาคใต้

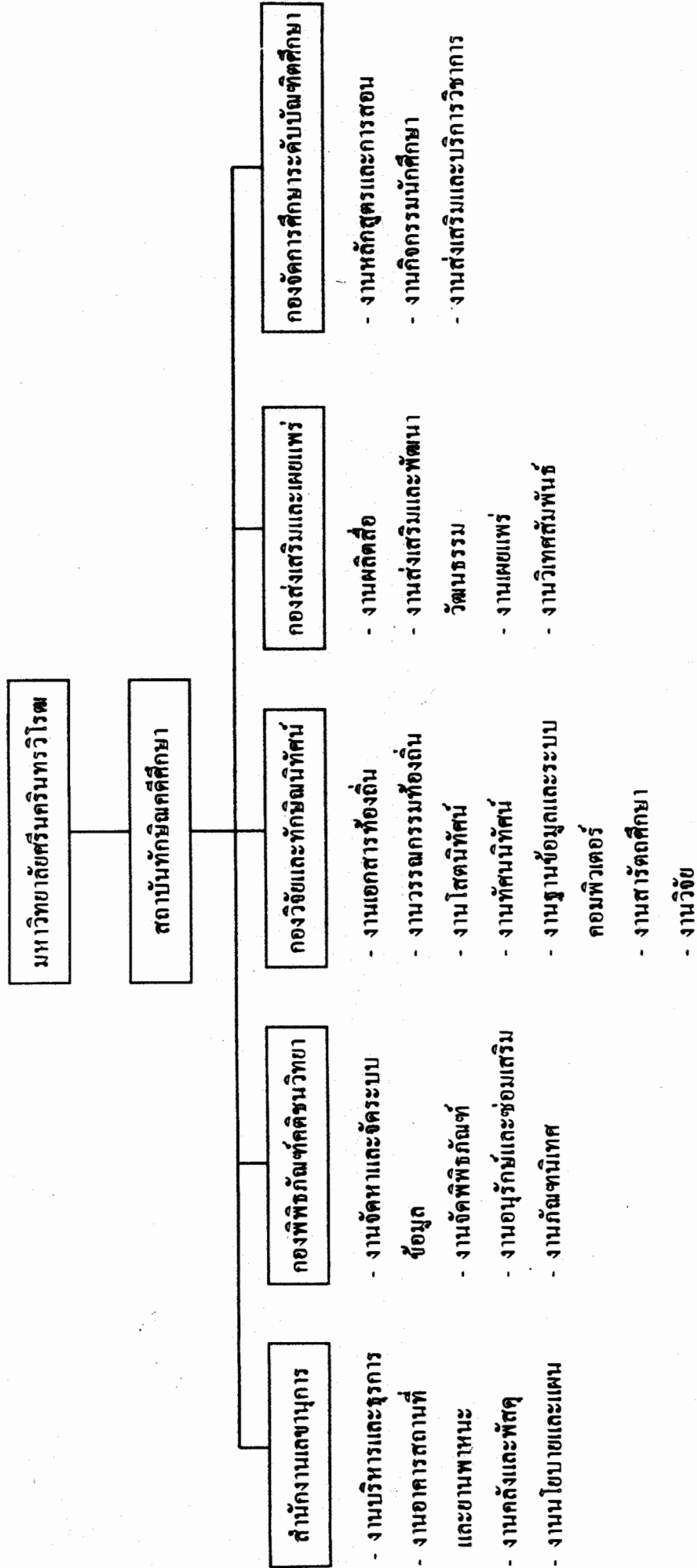
การพัฒนาระบบงาน

สถาบันทักษิณคดีศึกษา เป็นหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการในการบริหารงานคานหนังสือทบวงมหาวิทยาลัยที่ ทม 0202/6776 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2536 ดังนี้

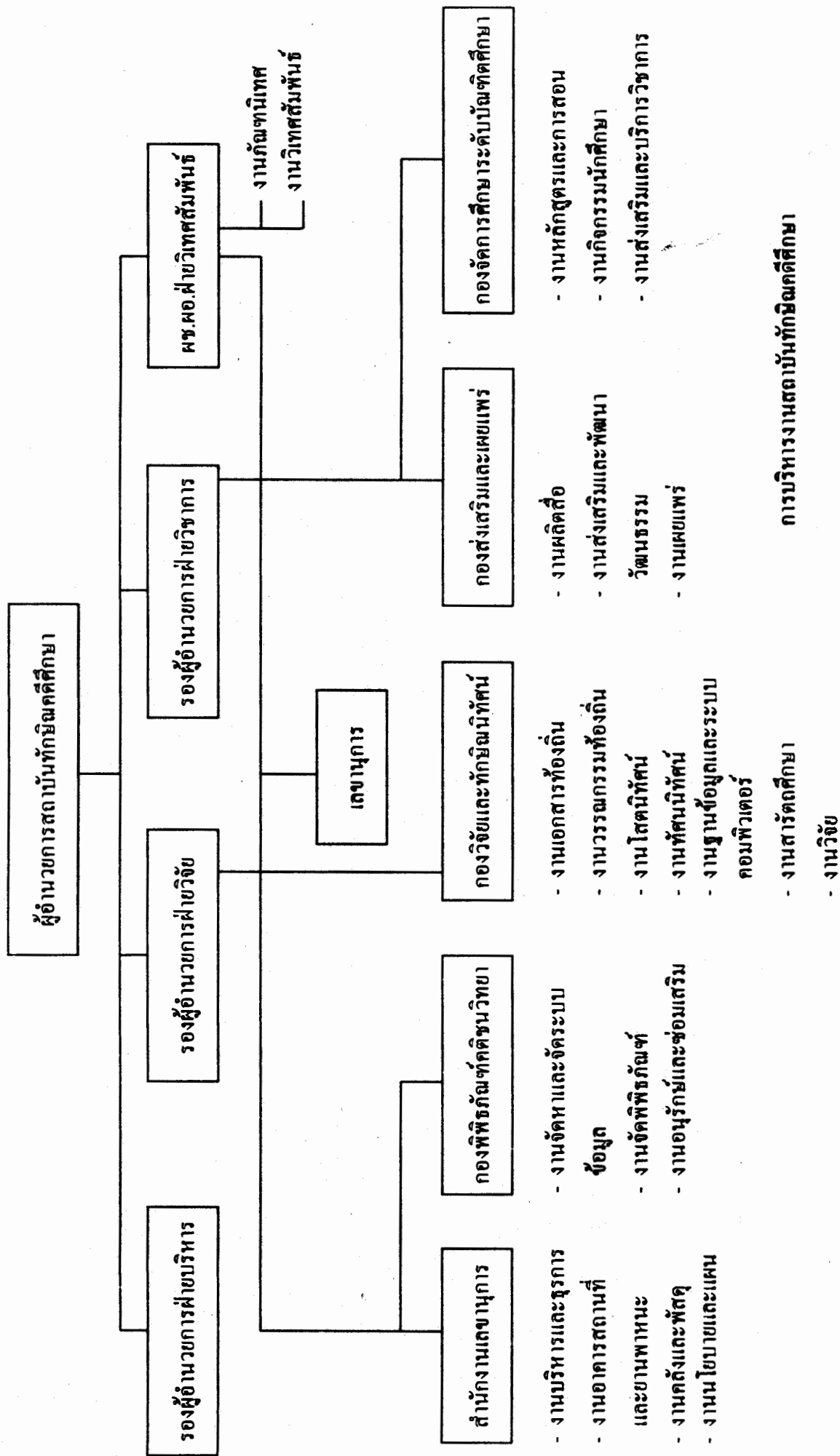
การแบ่งส่วนราชการสถาบันทักษิณคดีศึกษา

การแบ่งส่วนราชการของสถาบันทักษิณคดีศึกษา ตามหนังสือทบวงมหาวิทยาลัยฉบับนี้ ทำให้การบริหารงานของสถาบันทักษิณคดีศึกษาไม่คล่องตัว ดังนั้นสถาบันทักษิณคดีศึกษา จึงได้แบ่งส่วนราชการภายในขึ้นมาใหม่ดังแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการต่อไปนี้

การแบ่งส่วนราชการสถาบันศึกษาศาสตร์ศึกษา

จากแผนภูมิการแบ่งบริหารราชการของสถาบันทักษิณคดีศึกษาข้างต้น จะเห็นว่ามีรองผู้อำนวยการ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิจัย และฝ่ายวิชาการ ทำหน้าที่ในการดูแลระบบการบริหารงานของสถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งสถาบันทักษิณคดีศึกษาพิจารณาเห็นควรมีการขยายงานด้านการต่างประเทศ จึงจัดแบ่งส่วนราชการเพิ่มขึ้นอีก 1 งาน คือ งานวิเทศสัมพันธ์ โดยแต่งตั้งผู้ช่วย ผู้อำนวยการฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านการต่างประเทศ ซึ่งการแบ่งโครงสร้างใหม่นี้เพิ่มขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ และงานอีกส่วนหนึ่งของงานวิเทศสัมพันธ์ แยกมาจากกองพิพิธภัณฑสถานศึกษา คือ งานภัณฑสถานเทศ และแยกจากกองส่งเสริมและเผยแพร่ คือ งานวิเทศสัมพันธ์ ทำให้การปฏิบัติงานคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาระบบงาน นอกจากการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานแล้ว ยังมีนโยบายพัฒนางานทุกงานทุกกองในสังกัด โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานจะอาศัยคอมพิวเตอร์เป็นหลักในการพัฒนา ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการติดตั้งระบบ LAN และแนวโน้มที่สำคัญในการพัฒนาอีกประการหนึ่ง คือ การดึงต่างประเทศให้ชัดเจนขึ้น ความแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังนี้

1. ความร่วมมือประสานงานการผลิตบัณฑิต ในสาขาวิชาไทยคดีศึกษา มีมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เขาสอน Thai Study เป็นวิชาเอกระดับปริญญาโท ก็มี ครบถ้วนนี้อาจจะขอความช่วยเหลือจากนักวิชาการที่สอน Thai Study ในต่างประเทศมาดูแลนิสิต หรือมาร่วมคิดงานวิชาการที่ขณะเดียวกันเรามีโอกาสได้รับเชิญจากสถาบันต่างประเทศให้ไปร่วมงานในลักษณะการผลิตบัณฑิตในสายไทยคดีศึกษา

2. คิดค่อในเรื่องของทุนการศึกษา การดูงาน ทั้งบุคลากรประจำ และอาจารย์ที่มาช่วยงานโครงการแลกเปลี่ยนประสานงานทางวิชาการ การอบรมระยะสั้น

3. ลักษณะการร่วมมือในทางวิจัย ซึ่งปัจจุบันนี้สถาบันทักษิณคดีศึกษายังไม่มีโครงการความร่วมมือด้านวิจัยกับต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังต้องการให้บุคลากรในสายงานต่างๆ มีแผนปฏิบัติงานของตนเองชัดเจน เพื่อช่วยให้เข้าใจงานของตนเองมากขึ้น เพราะบางครั้งบุคคลไม่รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งอาจจะมองงานของตนเองในแต่ละวันแต่ละช่วงไม่ออก และต้องการให้จัดทำแผนปฏิบัติงานตลอดปีให้ชัดเจน นอกเหนือจากแผนปฏิบัติงานตามเอกสารประกอบงบประมาณ โดยจัดทำขึ้นใหม่เพิ่มงานในรายละเอียดคนนอกเหนือจากงานในโครงการ

แนวทางและหลักการสนับสนุนการวิจัย

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มีแนวในการสนับสนุนการวิจัย โดยยึดภาระงานและนโยบายเป็นหลักในการพิจารณาทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งคามภาระหน้าที่และนโยบายข้อหนึ่ง คือ ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับทักษิณคดีศึกษาในเขต 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อประมวลองค์ความรู้ วิเคราะห์และสังเคราะห์ บริบทสำคัญๆ ของสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล และภูมิปัญญาในการจัดการ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มชนอันเป็นผลต่อระบบความเชื่อ ปทัสถานในการเลือกถือปฏิบัติตลอดจนนิสัยในการคิด และการกระทำที่กลายเป็นรูปแบบให้เกิดการสืบทอดสะสม จนกลายเป็นแนวทางในการถือปฏิบัติร่วมกันอย่างกว้างขวาง และมีพลังต่อกลุ่มชนนั้นๆ ฉะนั้นการสนับสนุนการวิจัยจะยึดภาระงานและนโยบายเป็นในการพิจารณางบประมาณ หรือให้การสนับสนุน

การสนับสนุนจะเน้นด้านการวิจัยทางวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้เป็นพิเศษ การพิจารณาจัดสรรทุนวิจัย ไม่เฉพาะเจ้าหน้าที่วิจัยหรือนักวิจัยที่สถาบันทักษิณคดีมีอยู่เท่านั้น บุคคลภายในสถาบันฯ หรือบุคคลภายใน ก็สามารถเข้ามาทำวิจัยได้ หากสนใจทำวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมก็สามารถเสนอโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนได้ และงบประมาณส่วนใหญ่ในการทำวิจัย จะมาจากงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) สำนักงานสนับสนุนการทำวิจัย (สกว.) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

องค์ประกอบของสถาบันทักษิณคดีศึกษา

1. พิพิธภัณฑสถานศึกษา พิพิธภัณฑสถานศึกษา ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้
  - ส่วนที่อยู่ในอาคารนวมจินทร
    - 1.1 ห้องบรรยายสรุป พื้นที่จัดแสดง 135 ตารางเมตร
    - 1.2 ห้องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ พื้นที่จัดแสดง 216 ตารางเมตร ธนาคารไทยพาณิชย์ (มหาชน) เป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.3 ห้องลูกปิดโบราณและเครื่องประดับ พื้นที่จัดแสดง 82.5 ตารางเมตร สมาคมชาวปักษ์ใต้ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.4 ห้องมรดกและศาสตราวุธ พื้นที่จัดแสดง 216 ตารางเมตร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.5 ห้องอาชีวพื้นที่จัดแสดง 240 ตารางเมตร
    - 1.6 ห้องเครื่องมือจับสัตว์ พื้นที่จัดแสดง 288 ตารางเมตร มูลนิธิทักษิณคดีศึกษาเป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.7 ห้องเครื่องปั้นดินเผา พื้นที่จัดแสดง 432 ตารางเมตร ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.8 ห้องผ้าทอ พื้นที่จัดแสดง 108 ตารางเมตร บริษัทกาลเท็กจำกัด (มหาชน) เป็นผู้อุปถัมภ์
  - ส่วนที่อยู่ในอาคารกลุ่มหลังคาบลานอ
    - 1.9 ห้องกระดาษขูดมะพร้าว พื้นที่จัดแสดง 49 ตารางเมตร
    - 1.10 ห้องวัฒนธรรมเครื่องแก้ว พื้นที่จัดแสดง 70 ตารางเมตร นายบุญเกียรติ นางสุกใส รัตนเลิศ เป็นผู้อุปถัมภ์
    - 1.11 ห้องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน พื้นที่จัดแสดง 147 ตารางเมตร คร.รัตน์ ประธานราษฎร์นิกร เป็นผู้อุปถัมภ์

1.12 ห้องการจัดการศึกษา พื้นที่จัดแสดง 49 ตารางเมตร

1.13 ห้องการละเล่นพื้นเมือง และนันทนาการ พื้นที่จัดแสดง 98 ตารางเมตร

1.14 ห้องเครื่องคาม พื้นที่จัดแสดง 16 ตารางเมตร

ส่วนที่อยู่ในอาคารกลุ่มหลังคาปั้นหย่า

1.15 ห้องวัฒนธรรมเครื่องโลหะและโลหะ พื้นที่จัดแสดง 110 ตารางเมตร

นายสมไท นางวันชื่น เถนุกุล เป็นผู้อุปถัมภ์

1.16 ห้องอิสลามศึกษา พื้นที่จัดแสดง 49 ตารางเมตร

1.17 ห้องศาสนา พื้นที่จัดแสดง 130 ตารางเมตร คร.รัตน ประธานราษฎร์
นิกร เป็นผู้อุปถัมภ์

1.18 ห้องเหรียญเงินตรา พื้นที่จัดแสดง 98 ตารางเมตร ธนาคารออมสิน เป็น
ผู้อุปถัมภ์

ส่วนที่อยู่ในอาคารกลุ่มหลังคาจั่ว

1.19 - 1.25 ห้องวิถีชีวิตชาวบ้าน พื้นที่จัดแสดง 903 ตารางเมตร

2. อาคารทัศนนิทัศน์ อยู่ในอาคารนวมภูมินทร์

2.1 ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น พื้นที่จัดแสดง 96 ตารางเมตร คุณหญิงพูนสุข
ประธานราษฎร์นิกร ปรีชาพาณิชย์ เป็นผู้อุปถัมภ์

2.2 หอเอกสารท้องถิ่น พื้นที่จัดแสดง 96 ตารางเมตร

2.3 พิพิธภัณฑภาพ พื้นที่จัดแสดง 96 ตารางเมตร

2.4 พิพิธภัณฑเสียง (อยู่ในอาคารนวมภูมินทร์) พื้นที่จัดแสดง 96 ตาราง
เมตร

2.5 ศูนย์คอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลระบบ C.D. ROM พื้นที่จัดแสดง 96 ตาราง
เมตร

3. อาคารศิลปกรรมทัศนนิทัศน์ เป็นงานเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านทัศนศึกษา มี
อาคารเรียน อาคารฝึกอบรม ที่พิภวิทยากร และอุปกรณ์อื่นๆ พื้นที่ใช้สอย 2,000 ตารางเมตร
(ปีงบประมาณ 2539)

4. งานสารคดีและวิจัย

5. งานส่งเสริมเผยแพร่ มีอาคารสารนิเทศ พื้นที่ดำเนินการ 1,002 ตารางเมตร และ
อาคารพาไลพัฒนา พื้นที่ดำเนินการ 4,211 ตารางเมตร ซึ่งประกอบด้วยห้องประชุมบ้านชูชุกี จุคน
ประมาณ 400 คน ห้องนิทรรศการหมุนเวียนคิณสุถานนท์ เวทีแสดงกลางแจ้ง และห้องประชุมย่อย
อีก 4 ห้อง

6. องค์ประกอบอื่นๆ นอกจากนี้สถาบันยังมีอาคารสถานที่สำหรับกิจกรรมประกอบอื่นๆ เช่น บ้านรับรองวิทยาคีรีวงศ์ 1 หลัง ห้องพักรับรองวิทยากร 13 ห้อง ห้องจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ร้านอาหาร ห้องประชุมจรรยาวัฒนา

รวมพื้นที่อาคารที่สร้างเสร็จแล้ว (ปี พ.ศ. 2538) คิดเป็นพื้นที่ใช้สอยประมาณ 14,195 ตารางเมตร และได้รับงบประมาณก่อสร้างเพิ่มเติมในปี 2539 อีกประมาณ 2,100 ตารางเมตร

งบประมาณ

สถาบันทักษิณคดีศึกษา ได้รับงบประมาณแผ่นดินสำหรับก่อสร้างอาคาร ถนน รั้ว และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่เกาะขอนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ถึง พ.ศ. 2538 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 45,834,097 บาท นอกจากนี้ยังได้รับ การสนับสนุนจากเอกชนเป็นค่าครุภัณฑ์ และอื่นๆ สำหรับจัดข้อมูลและตกแต่งห้องต่างๆ ประมาณ 11,000,000 บาท

เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2538 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ได้มีบัญชาให้จัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาอุดมศึกษา ณ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 15 แห่ง ร่วมประชุมเกี่ยวกับการเสนอตั้งงบประมาณในปี 2539 มีมติให้ตั้งงบประมาณเพื่อการสนับสนุนโครงการก่อสร้างหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นเงิน 50 ล้านบาท สำหรับปีงบประมาณ 2539 ซึ่งสถาบันวางแผนใช้เงินดังกล่าวเพื่อก่อสร้างอาคารศิลปกรรมทักษิณ พัฒนาพิพิธภัณฑ์ และระบบความปลอดภัยต่างๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การดำเนินการลงทุนในส่วนหลักกำหนดให้จะเสร็จสมบูรณ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์คีรีนครนิเวศวิทยา ของสถาบันทักษิณคดีศึกษาในส่วนอาคารกลุ่มหลังคาปั้นหย่า หลังคาจั่ว และหลังคาบานอ เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2534 สถาบันได้ดำเนินการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด โดยเฉพาะในอาคารนวมภูมินทร์ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสกาญจนาภิเษก ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2539

และนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นฯ ค่อสถาบันทักษิณคดีศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ทรงเปิดอาคารนวมภูมินทร์ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันศุกร์ที่ 6 กันยายน 2539 (สถาบันทักษิณคดีศึกษา 2539 : 11 - 21)

**องค์กรทางวัฒนธรรม ดังักกระทรวงศึกษาธิการ
ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และ
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่**

ความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่

ในการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง กรมการศึกษาค้นคว้าได้เล็งเห็นประโยชน์และคุณค่าในสิ่งที่เป็วัฒนธรรมท้องถิ่น จึงได้มีการบรรจุวิชาคชชาวบ้านไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยตั้งแต่ ปีการศึกษา 2510 เป็นต้นมา เป็นผลให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษาได้เริ่มต้นศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง ได้มีการจัดแสดงในรูปนิทรรศการในห้องลายสีโทของภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ โดยจัดออกเป็นหมวดความเชื่อ ว่านยา งานฝีมือชาว-บ้าน และเอกสารโบราณ เป็นต้น

การศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้ดำเนินเรื่อยมาในลักษณะรายวิชาของคคชชาวบ้าน ได้เปลี่ยนชื่อเป็นคคชชนวิทยา โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2519 รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้รณรงค์ในเรื่องความรักชาติส่งเสริมให้มีการจัดนิทรรศการเอกลักษณ์ไทย ซึ่งผลของการจัดนิทรรศการดังกล่าวนี้ได้ว่าได้เปลี่ยนค่านิยมของคนไทย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้มีการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่างๆ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ได้รับงบประมาณจากกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ในช่วงนี้ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับวิทยาลัยครูเชียงใหม่เข้าเป็นหน่วยประจำกระทรวง ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2519 วิทยาลัยฯ จึงได้แต่งตั้งกรรมการดำเนินการขึ้นชุดหนึ่ง โดยมีท่านอธิการวิทยาลัยครูเชียงใหม่ เป็นประธานและได้กำหนดภาระหน้าที่ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในสถานศึกษา
2. ร่วมมือกับหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ ในการส่งเสริม เผยแพร่วัฒนธรรม
3. จัดนิทรรศการทางวัฒนธรรมขึ้นเป็นครั้งคราว
4. ศึกษาค้นคว้า และจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ทั้งทางตรงโดยผ่านทาง

สื่อมวลชน

5. ส่งเสริมวัฒนธรรมในเรื่องต่อไปนี้

5.1 ส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตนเอง และการปฏิบัติต่อบ้านเรือน สถานศึกษา และสถานที่เคารพบูชา

5.2 ส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา มารยาทในที่สาธารณะในสังคม เพื่อให้ถูกต้องตามกาละเทศะ

5.3 ส่งเสริมการประพฤติตนอันเป็นทางเชิดชูเกียรติของวงศ์ตระกูล ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่ลอคจนสถานศึกษาของตนเอง

5.4 ส่งเสริมให้เข้าใจในศิลปกรรม วรรณกรรมและลักษณะบางอย่างซึ่งแสดงออกซึ่งความเป็นชาติไทยโดยถูกต้อง

5.5 ส่งเสริมให้เกิดความเจริญทางจิตใจ โดยเฉพาะคตินิยมทางศาสนา เช่น เรื่องศีลธรรมและการเสียสละ ฯลฯ

5.6 ส่งเสริมให้เกิดความนิยมไทย ทั้งในรูปธรรม และนามธรรม

วันที่ 15 มิถุนายน 2521 วิทยาลัยครูเชียงใหม่ได้ตั้งศูนย์คคชนวิทยาลัยล้านนาไทยขึ้นแทนหน่วยประกะระหะห์ จึงมีการร่างโครงการเพื่อจัดระบบงานของศูนย์คคชนวิทยาลัยล้านนาไทยขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลของการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงและระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูเชียงใหม่

2. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าของบุคคลทั่วไป

3. เพื่อศึกษาและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมล้านนาไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ของศิลปะและวัฒนธรรมไทยล้านนา

5. เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสังคมไทยในท้องถิ่นต่างๆ

เป้าหมาย

1. เก็บรวบรวมผลการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนาไทยในลักษณะต่างๆ (ทั้งภายในและภายนอกประเทศเอาไว้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้)

2. มีโครงการศึกษาค้นคว้าวัฒนธรรมล้านนาไทยในแ่งมุมต่างๆ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่

3. ให้บริการข้อมูลความรู้ทางคคชนวิทยาลัยของล้านนาไทยในรูปแบบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลทางคติชนระหว่างท้องถิ่นของล้านนาไทย กับท้องถิ่นอื่น ๆ

วิธีดำเนินงาน

แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายเก็บรวบรวมข้อมูลทางคติชนวิทยา มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาจัดระบบและเก็บรักษาข้อมูลในลักษณะเอกสาร สิ่งพิมพ์ของจริง หุ่นจำลอง เทปบันทึกเสียงภาพถ่าย
2. ฝ่ายให้การศึกษาและเผยแพร่ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการส่งเสริมเผยแพร่ให้การศึกษาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น จัดพิมพ์เอกสาร หนังสือ อภิปราย ปาฐกถา นิทรรศการ จัดกลุ่มกิจกรรมพิเศษ ตลอดจนจัดสอนหลักสูตรพิเศษแก่ผู้ที่สนใจ
3. ฝ่ายศึกษาและวิจัย มีหน้าที่รับผิดชอบวิเคราะห์วิจัยและศึกษาข้อมูลทางคติชนวิทยารวมทั้งติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้กับสถาบันทางวัฒนธรรมอื่นๆ

การจัดหาสถานที่

หลังจากได้แนวทาง และดำเนินงานต่างๆ มานานพอสมควร จึงได้มีการปรึกษาหารือในเรื่องสถานที่ที่จะแสดงนิทรรศการของศูนย์ฯ อย่างมีระบบ ท่านอธิการบุญจันทร์ วงศ์รักมิตร ได้อนุมัติให้ใช้ชั้น 4 อาคารหอสมุด เป็นที่ตั้งแสดงในลักษณะที่เรียกว่า “หอวัฒนธรรมท้องถิ่น” และในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2522 ได้มีการเปลี่ยนชื่อศูนย์คติชนวิทยาถ้อยล้านนาไทยมาเป็นศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมล้านนาไทย (Lanna Thai Folklore Studies Center) และจัดเตรียมที่จะเปิดศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมล้านนาไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ได้เชิญนายอร่าม เขี่ยมอรุณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์ฯ ในวันที่ 10 มกราคม 2523 เวลา 14.00 น. ในการเปิดศูนย์ครั้งนี้ได้เชิญแขกผู้มีเกียรติของจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนคณาจารย์ และนักศึกษามาร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก มีการแสดงพื้นเมือง ฟ้อนพื้นเมือง จากภาควิชาดนตรีศึกษา และภาควิชานาฏศิลป์ด้วย

หลังจากเปิดศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมล้านนาไทยแล้ว คณะกรรมการดำเนินการของศูนย์ฯ ได้มีการปรึกษาหารือในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านการศึกษาวิจัย และการเริ่มให้บริการชุมชน ซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่หลักของศูนย์ฯ

ในปี พ.ศ. 2524 รัฐบาลชุดพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อเป็นหลักการแนบโนนในอันที่จะให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องกัน ดังนั้นศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมล้านนาไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ซึ่งได้ทำหน้าที่ในอันที่จะศึกษา ค้นคว้า วิจัย อนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาไทยนั้น ก็ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 และในปี พ.ศ. 2524 จึงเป็นศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ โดยมีสำนักศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ที่วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2525 ทางศูนย์ฯ จึงได้มีการย้ายสถานที่จาก ชั้น 4 อาคารหอสมุด มาอยู่ที่อาคารหอพักชาย 1 (อาคาร 18) โดยเริ่มที่จะมีการจัดสำนักงานของศูนย์อย่างมีระบบ มีหอวัฒนธรรมสำหรับจัดตั้งแสดงวัตถุในลักษณะที่แสดงถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวล้านนาไทยเริ่มที่จะให้บริการประชาชนที่สนใจได้ตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2525 โดยกำหนดเปิดบริการเฉพาะวันพฤหัสบดี และวันเสาร์

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี 2519 ในฐานะเป็นหน่วยประจำกระทรวง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา จึงโอนมารับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนแต่ละปี นั้นจำกัดทั้งปริมาณ และจำกัดการใช้จ่าย ทางวิทยาลัยครูเชียงใหม่จึงได้จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเป็นค่าครุภัณฑ์เพิ่มเติมให้ทุกปี และขณะเดียวกันกรมการฝึกหัดครูซึ่งได้ตระหนักถึงหน้าที่ในอันที่จะทำนุบำรุงวัฒนธรรมก็ได้ให้งบประมาณสนับสนุนงานทางด้านวัฒนธรรม ในทุกๆ ปีๆ ละ ประมาณ 20,000 บาท ซึ่งทำให้การดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ควบคู่กับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ด้วยเป็นไปได้อย่างดี

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่

คณะกรรมการวัฒนธรรมประจำจังหวัด

คณะกรรมการระดับจังหวัด มีหน้าที่ ตามที่ระบุไว้ในข้อ 5 ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2524 คือ ทำหน้าที่กำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์วัฒนธรรมและประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด เป็นรอง

ประธานคนที่ 1 ประธานสภาจังหวัด เป็นรองประธานคนที่ 2 นายกสมาคมสตรี หรือนายกสมาคม ส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง นายกเทศมนตรี หัวหน้าสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำ จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ประธานกลุ่ม โรงเรียนมัธยม 1 คน ประธานกลุ่มโรงเรียนประถม 1 คน พัฒนาการจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เสนออีกไม่เกิน 7 คน เป็นอนุกรรมการกับให้ประธานศูนย์วัฒนธรรม เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครู เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด

ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือในการดำเนินงานวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ประชาชนในชาติ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและของท้องถิ่น หน้าที่หลักของศูนย์ฯ ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 4 ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม มีดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยงานด้านวัฒนธรรม
2. อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรม
3. ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น
4. จัดดำเนินการหอวัฒนธรรม
5. ฝึกอบรมวิทยากร และบุคลากรด้านวัฒนธรรม
6. หน้าที่อื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ภารกิจของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

1. งานสารบรรณของศูนย์
2. งานการเงินและพัสดุของศูนย์
3. งานจัดทำข้อมูลพื้นฐานและสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาจารย์และการดำเนินงานของศูนย์
4. งานวางแผนเพื่อพัฒนาศูนย์ และแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติงบประมาณการ

กิจของศูนย์

5. งานบริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของกรรมการใน
ศูนย์

6. งานจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของศูนย์
7. งานประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์
8. งานประชุม ส่งเสริมพัฒนา นิเทศการปฏิบัติงานของกรรมการในศูนย์
9. งานซ่อมบำรุงสถานที่ และครุภัณฑ์ของศูนย์
10. งานพัฒนากรรมการผู้ปฏิบัติงานในศูนย์
11. งานศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางศิลปวัฒนธรรม
12. งานทำนุบำรุงอนุรักษ์และพัฒนาศาสนาศิลปวัฒนธรรม
13. งานส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
14. งานฝึกอบรม และสัมมนาทางศิลปวัฒนธรรม
15. งานจัดนิทรรศการและกิจกรรมทางศาสนาศิลปวัฒนธรรม
16. งานจัดระบบและบริการข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม
17. งานห้องสมุดศิลปวัฒนธรรมและหอศิลปวัฒนธรรม
18. งานส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาและประชาชน
19. งานประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการกิจ

ของศูนย์ฯ

20. งานติดตามผลการปฏิบัติงาน ความงานและโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

21. งานประเมินผลการปฏิบัติงานของกรรมการในศูนย์ฯ เพื่อเสนอความเห็นต่อวิทยาลัย
22. งานควบคุมดูแลการดำเนินงานต่างๆ ในศูนย์ฯให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายและ
ข้อบังคับของวิทยาลัย

23. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

มีหน้าที่บริหาร จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานในศูนย์ฯ ที่เกี่ยวข้องกับ
บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้เกิดผลดีมีประ
สิทธิภาพ และเป็นระเบียบเรียบร้อย ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ

2. เสนอแนะการให้คุณให้โทษแก่บุคลากรในศูนย์เสนอรองอธิการและอธิการตามลำดับ
3. ประสานงาน และอำนวยความสะดวกด้านบริการ และวัสดุอุปกรณ์แก่ฝ่ายในสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการปฏิบัติงาน
4. ร่วมมือปฏิบัติและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นทั้งภายใน และภายนอกวิทยาลัย
5. รวบรวมสถิติข้อมูลของศูนย์และเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนางานศิลปวัฒนธรรม
6. จัดให้มีการกำหนดโครงการ แผนงานและงบประมาณการดำเนินงานของศูนย์จากหน่วยงานต่างๆ
7. จัดทำและจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ มาจัดทำโครงการและปฏิบัติงาน
8. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ให้เป็นไปตามนโยบายและคำสั่งของวิทยาลัย
9. ปฏิบัติงานและหน้าที่อื่นตามที่รองอธิการและอธิการมอบหมาย

รองหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่หัวหน้าศูนย์ฯ มอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายเลขานุการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

มีหน้าที่บริหาร จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานของฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บริเวณอาคารสถานที่ และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อยก้าวหน้า และทันสมัยอยู่เสมอ
2. เสนอแนะการให้คุณโทษแก่บุคลากรในฝ่ายเสนอหัวหน้าศูนย์ รองอธิการ และอธิการตามลำดับ
3. จัดทำงานธุรการและสารบรรณ
  - ดำเนินการจัดการประชุม จัดวาระ บันทึก และทำรายงานการประชุมของศูนย์ และฝ่าย
  - จัดติดต่อ ใ้ค้ตอบจดหมายกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - จัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรของศูนย์
  - บันทึกจดหมายเหตุนของศูนย์

4. จัดทำสถิติข้อมูลของศูนย์
5. ประสานงานการวางโครงการปฏิบัติงานของศูนย์ทั้งโครงการระยะสั้นและระยะยาว
6. จัดประชุม สัมมนาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ติดตามและประเมินงานของบุคลากรฝ่ายของศูนย์และจัดทำเป็นรายงานประจำปี
8. ประสานงานการปฏิบัติกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและนอกวิทยาลัยเกี่ยวกับงาน

ธุรการ

9. ควบคุมการใช้จ่ายเงินของศูนย์ให้เป็นไปตามเป้าหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบอย่างจริงจัง และจัดทำบัญชี และตรวจสอบได้เป็นปัจจุบัน
10. จัดหาและรับ - จ่ายพัสดุ จัดทำบัญชีพัสดุ ครุภัณฑ์ของศูนย์
11. จัดหารายได้และแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์
12. ประชาสัมพันธ์ผลงานและสรุปผลงานของศูนย์
13. ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการประจำฝ่ายเลขานุการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายส่งเสริม เผยแพร่และวัฒนธรรมสัมพันธ์

มีหน้าที่บริหาร จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานในฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บริเวณอาคารสถานที่และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อยก้าวหน้า และทันสมัยอยู่เสมอ
2. เสนอแนะการให้คุณให้โทษแก่บุคลากรในฝ่ายเสนอหัวหน้าศูนย์ฯ รองอธิการและ อธิการตามลำดับ
3. ประสานงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในฝ่าย ตลอดจน แก้ไขอุปสรรคให้งานลุล่วงไปด้วยดี
4. งานผลิต
  - ถ่าย คัดลอก สำเนา และจำลอง ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุเครื่องมือเครื่องใช้ และ วรรณกรรมตัวเขียนที่ปรากฏในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดรวบรวมและเสนอแสดง

- บันทึกเสียงข้อมูลเกี่ยวกับภาษา และวรรณกรรม มุขปาฐะ
- จัดพิมพ์ผลงานวิจัย หรือศึกษาค้นคว้าศิลปวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ โดยร่วมมือ

กับฝ่ายศึกษาค้นคว้าและวิจัย

5. งานวัฒนธรรมสัมพันธ์

- งานประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์ผ่านสื่อมวลชน
- ประสานงาน ร่วมมือปฏิบัติงานทางศิลปวัฒนธรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. งานการศึกษา

- จัดแสดง สาธิต การละเล่น กีฬา นันทนาการ และมหรสพของท้องถิ่นตาม
โอกาสและสถานที่

- จัดฝึกอบรม สัมมนาปฏิบัติการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องใน
โอกาสต่าง ๆ

- จัดนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม

7. จัดทำโครงการ แผนปฏิบัติการ ประจำปีของฝ่าย

8. ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยในงานที่
เกี่ยวข้อง

9. จัดทำรายการวิทยุ รายการวิทยุโทรทัศน์ สื่อต่างๆ เพื่ออนุรักษ์ ทะนุบำรุง พัฒนา
ศิลปวัฒนธรรม

10. ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการประจำฝ่ายส่งเสริมเผยแพร่และวัฒนธรรมสัมพันธ์

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายศึกษาค้นคว้าและวิจัยวัฒนธรรม

มีหน้าที่บริการ จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง บุคลากร
วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บริเวณอาคารสถานที่ และมีหน้าที่อื่นๆ ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้บังเกิดผลดี มี
ประสิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อยก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ
2. เสนอแนะการให้ทุนให้โทษแก่บุคลากรในฝ่ายเสนอหัวหน้าศูนย์ฯ รองอธิการ และ
อธิการตามลำดับ

3. ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นของวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง

4. งานสำรวจข้อมูล

- สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัตถุโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้
พื้นบ้านซึ่งแสดงให้เห็นวัฒนธรรมความเป็นอยู่และสภาพสังคม

- สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาษาและคติชนวิทยา

- ศึกษาและรวบรวมเป็นหลักฐานเกี่ยวกับปรัชญาและศาสนาของท้องถิ่น

- สำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น ทั้งวรรณกรรมตัวเขียน

และวรรณกรรมมุขปาฐะ

5. งานวางแผนโครงการวิจัย

- จัดทำโครงการวิจัยทางศิลปวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว

- จัดทำโครงการวิจัยโดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย

6. งานวิจัยและประเมินผล

- ปฏิบัติการวิจัยตามโครงการที่กำหนด เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

- สนับสนุนให้บุคลากรทั้งภายใน และภายนอกวิทยาลัยทำการวิจัยศิลปวัฒนธรรม

7. งานเอกสารการวิจัย

- จัดหาและรวบรวมเอกสารที่เอื้ออำนวย การศึกษาวิจัยศิลปวัฒนธรรม

- จัดทำบัญชีรายชื่อเอกสารงานวิจัยที่เอื้อต่อการวิจัยศิลปวัฒนธรรม

8. เป็นวิทยากรฝึกอบรมร่วมกับฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่

9. ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการประจำฝ่ายศึกษาค้นคว้าและวิจัยวัฒนธรรม

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายหอวัฒนธรรม

มีหน้าที่บริหาร จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานในฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ
บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บริเวณอาคารสถานที่ และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้เกิดผลดี มีประ
สิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อย ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ

2. เสนอแนะการให้ทุนให้โทษแก่บุคลากรในฝ่ายเสนอหัวหน้าศูนย์ฯ รองอธิการ และ อธิการตามลำดับ

3. ประสานงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในฝ่าย ตลอดจน แก้ไขอุปสรรคให้งานลุล่วงไปด้วยดี

4. จัดให้มีพิพิธภัณฑ์ของศูนย์

5. งานทะเบียนวัสดุ และ บัตรรายการของฝ่าย

- ลงทะเบียนวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม
- ลงทะเบียนเลขรหัสประจำวัตถุ
- ตรวจสอบบัญชีวัสดุ
- ทำบัตรรายการวัตถุ

6. งานเทคนิคของฝ่าย

- จัดแสดงวัตถุทางศิลปวัฒนธรรมในพิพิธภัณฑ์
- จัดหาวัสดุครุภัณฑ์เพื่อจัดแสดงทางศิลปวัฒนธรรม
- จำลองศิลปวัตถุเพื่อนำมาแสดงในพิพิธภัณฑ์

7. งานบริการ

- ให้บริการนำชมพิพิธภัณฑ์
- ให้บริการเอกสาร สื่อ โสตทัศนวัสดุต่างๆ ทางศิลปวัฒนธรรมแก่ผู้สนใจ

8. งานสงวนรักษา

- ดูแลรักษาศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑ์ของศูนย์
- บูรณะ และซ่อมแซมศิลปวัฒนธรรมของศูนย์ให้เรียบร้อย

9. จัดทำโครงการ แผนปฏิบัติงาน งบประมาณประจำปีของฝ่าย

10. ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยในงานที่

เกี่ยวข้อง

11. ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการประจำฝ่ายหอวัฒนธรรม

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายจริยธรรม

มีหน้าที่บริการ จัดการ ควบคุม ประสานงาน ติดตามงานในฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บริเวณอาคารสถานที่และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. บังคับบัญชา ควบคุมดูแล พัฒนางานและบุคลากรที่รับผิดชอบให้บังเกิดผลดี มี ประสิทธิภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อย ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ
2. เสนอแนะการให้คุณให้โทษแก่บุคลากรในฝ่ายเสนอ หัวหน้าศูนย์ฯ รองอธิการ และอธิการตามลำดับ
3. ประสานงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในฝ่าย ตลอดจน แก้ไขอุปสรรคให้งานลุล่วงไปด้วยดี
4. จัดฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมแก่บุคลากรทั้งภายในและภาย นอกวิทยาลัย
5. จัดทำสื่อต่างๆ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมแก่บุคคลทั่วไป
6. จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เช่น นิทรรศการ สาธิต การแสดง การละเล่น รายการวิทยุ เพื่อส่งเสริมจริยธรรม
7. ประสานงานและร่วมมือปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก วิทยาลัย เพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมจริยธรรม
8. จัดทำโครงการ แผนงานและงบประมาณเพื่อปฏิบัติงานส่งเสริมจริยธรรมทั้งระยะ สั้น และระยะยาว
9. ปฏิบัติงานและหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการประจำฝ่ายจริยธรรม

ปฏิบัติงานและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้จัดตั้งหน่วย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นขึ้นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูเชียงใหม่ จึงได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยอนุรักษ์ฯ โดยหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ทำ หน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยอีกตำแหน่งหนึ่ง (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ 2535 : 1-35)

สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

สำนักศิลปวัฒนธรรม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2526 ในสมัย ผศ.ดร. พล คำปิงส์ เป็นอธิการ ในระยะแรกใช้ชื่อว่า “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม” มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น อนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ด้านศิลปวัฒนธรรม

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมตลอดมาจึงได้กำหนดพันธกิจของครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ให้มีภาระหน้าที่ในการทำนุบำรุงด้านศิลปวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษามอบหมายให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดถึงระดับกระทรวงวัฒนธรรม ในสมัย ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี บางยุคสมัยก็ให้ความสำคัญด้านบริหารอยู่ในระดับกองวัฒนธรรม สังกัดกรมศาสนา ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 รัฐได้มีพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีฐานะเทียบเท่ากรม ได้มีการปรับปรุงและพัฒนางานด้านวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน โดยการกระจายอำนาจทางวัฒนธรรมออกสู่ชุมชนกล่าวคือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ เปลี่ยนบทบาทของรัฐมาเป็นผู้ประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนรับผิดชอบในภูมิธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ เป็นผู้กำหนดนโยบายงานด้านวัฒนธรรมระดับจังหวัด และกำหนดให้มีศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เป็นหน่วยปฏิบัติการ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในสถาบันการศึกษา เช่น สถาบันราชภัฏทั่วประเทศ (วิทยาลัยครู) โรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยพลศึกษา ครบทุกจังหวัด ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) กำลังขยายงานด้านวัฒนธรรมลงสู่อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความยั่งยืน ความมั่นคงทางวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีสภาวัฒนธรรมจังหวัดเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นเวทีชาวบ้านกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัด เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของวัฒนธรรมอย่างแท้จริงเพื่อให้งานวัฒนธรรมได้ยืนอยู่บนลำแข้งของตนเอง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงได้กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมประจำจังหวัดขึ้น โดยที่รัฐได้กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมระดับประเทศเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมระดับจังหวัด ในลักษณะราษฎรร่วมแรงรัฐต่อไป

ผลพวงจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และแก้ไขให้งานวัฒนธรรมเกาะติดอยู่กับท้องถิ่น โดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community-Base) รัฐบาลที่ผ่านมาได้ตั้งงบประมาณในด้านการสร้างอาคารศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในสถาบันการศึกษาที่ศูนย์วัฒนธรรมตั้งอยู่ โดยเฉพาะในสถาบันราชภัฏอย่างมากมาย

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับงบประมาณปลูกสร้างอาคารศิลปวัฒนธรรม กาญจนภิเษก อุบลราชธานีขึ้น เป็นงบประมาณปี 2540 จำนวนเงิน 94.8 ล้านบาท โดยเป็นงบผูกพัน 3 ปี คือ ปี 2540-2542 ขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้างคาดว่าจะแล้วเสร็จประมาณกลางปี 2542

กรอบความคิดและแนวทางในการดำเนินการ

1. เอกลักษณ์ศิลปประอิสาน : บ่งบอกถึงความเชื่อ ความอดทน ความนุ่มนวล ให้รูปแบบของอาคารและสิ่งแวดล้อม สื่อความหมายให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์นี้
2. แนวคิดเชิงบริหารและจัดการ : ต้องการให้พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ต้องเคลื่อนไหว ปรับปรน ยืดหยุ่น ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ
3. แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ : ใช้มิติพุทธธรรม และมิติวัฒนธรรม นำการพัฒนาตั้งอยู่บนฐานภูมิธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกระบวนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต สะท้อนวิถีชีวิตของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเชิงเป้าหมาย
  - เป็นศูนย์รวมจิตใจ ใฝ่สร้างสรรค์ความดี
  - เป็นศูนย์พัฒนา "คน" ในด้านการฝึกฝน อบรม บ่มเพาะ นักศึกษาและชุมชน
  - เป็นศูนย์กลางกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน
  - เป็นศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรม
  - เป็นศูนย์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ
  - เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม
  - เป็นศูนย์นิทรรศการผลงานทางวัฒนธรรมทั้งถาวรและหมุนเวียน
  - เป็นศูนย์เสริมสร้างความสำนึกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น อุบลเมืองพระ อุบลเมืองนักปราชญ์ อุบลเมืองคนดี มรดกอุบล มรดกชาติ เพื่อถ่ายทอดสืบสาน ถักทอสู่ลูกหลานสืบต่อไป

รูปแบบการนำเสนอ

1. จัดนิทรรศการถาวรให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในรูปแบบของการตั้งแสดงรูปแบบ

จำลอง

2. จำลองสถานการณ์ตามธรรมชาติพื้นที่ แสงเสียงและบรรยากาศ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้
เกิดความเข้าใจ ชิมรับ และมีสำนึกในภูมิธรรมภูมิปัญญา เอกลักษณ์อุบล:อุบลเมืองพระ อุบลเมือง
นักปราชญ์ มรดกอุบล มรดกชาติ

3. ภูมิทัศน์นอกอาคาร จำลองหอไตรวัดทุ่ง ปลูกบัวนานาชนิด ไม้ในพุทธประวัติ ไม้
ท้องถิ่น สัญลักษณ์อุบล

4. จัดนิทรรศการหมุนเวียนตามฤดูกาล เช่น ฮีตสิบสอง คองสิบสี่

5. เวทีกลางแจ้ง : การละเล่นพื้นบ้าน คนตรีพื้นบ้าน

พื้นที่ใช้สอย

อาคารศิลปวัฒนธรรมกาญจนภิเษก เป็นอาคาร คสล. สูง 7 ชั้น ติดตั้งลิฟท์ 2 ตัว
เนื้อที่ 12,000 ตารางเมตร การใช้ประโยชน์ของอาคารมีดังนี้

ชั้นที่ 1 ห้องนิทรรศการถาวร, นิทรรศการหมุนเวียน ศูนย์วิชาการ สำนักงานห้อง
จำหน่ายของที่ระลึก รวมพื้นที่ 2,461 ตารางเมตร

ชั้นที่ 2 ห้องแสดงนิทรรศการ ห้องเรียนรวม ห้องเรียนเล็ก โรงละคร รวมพื้นที่
2,777 ตารางเมตร

ชั้นที่ 3 ห้องเรียนรวม ห้องเรียนเล็ก ห้องเรียนกลาง ห้องพักอาจารย์ รวมพื้นที่
1,976 ตารางเมตร

ชั้นที่ 4 ห้องปฏิบัติธรรม ห้องเรียนเล็ก ห้องเรียนกลาง ห้องควบคุม รวมพื้นที่
1,704 ตารางเมตร

ชั้นที่ 5 ห้องโถง ห้องพัก (โรงแรม) 17 ห้อง สำนักงาน รวมพื้นที่ 1,246 ตาราง
เมตร

ชั้นที่ 6 ห้องพัก (โรงแรม) 21 ห้อง ห้องเก็บของ ห้องสำนักงาน รวมพื้นที่ 1,506
ตารางเมตร

ชั้นที่ 7 ห้องประชุม และอื่นๆ รวมพื้นที่ 1,160 ตารางเมตร

กิจกรรมและบทบาทอาคารศิลปวัฒนธรรมกาญจนภิเษก

1. เป็นศูนย์ศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม
2. เป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น ทางด้านจริยธรรม และศาสนา
หัตถกรรม ศิลปะ คนตรี ฯลฯ

3. เป็นศูนย์จัดการแสดงและประกวดทางด้านศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

4. เป็นศูนย์แสดงนิทรรศการทางด้านศิลปวัฒนธรรม

5. ให้บริการด้านที่พัก อาหาร การจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

6. ใช้เป็นอาคารเรียน การวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

7. เป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าด้านวัฒนธรรม

8. ให้บริการจัดงานพิธีการต่างๆ เช่น งานมงคลสมรส งานจัดเลี้ยง

9. เป็นห้องประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมและอื่นๆ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

10. เป็นศูนย์บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดใกล้เคียง และประเทศในภูมิภาคอินโดจีน

11. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี

การจัดอาคารแสดงแบ่งเป็น ดังนี้

1. ห้องโบราณคดี

ประกอบด้วยเรื่องราวของผาแต้ม (ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ 3,000 ปี) ถ้ำไข่มุก และภาพแกะสลักนารายณ์บรรทมสินธุ์ (อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี) ปราสาทบ้านเบญจ หม้อบ้านก้านเหลือง และฯลฯ

2. ห้องประวัติศาสตร์

แสดงถึงประวัติความเป็นมาของเมืองอุบลราชธานี การอพยพเคลื่อนย้ายของชุมชนเจ้าพระวอ - พระคาจากเวียงจันทน์จำปาศักดิ์มาตั้งถิ่นฐานที่แจละแม ภาพอดีตเจ้าเมืองอุบลราชธานีและกรมการเมือง ภาพในอดีตของข้าหลวงต่างพระองค์ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงพิริศปรีชากร, พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ชายา ไอรส และธิดา ภาพอดีตนักการเมืองอุบลราชธานี อาทิ นายเลียง ไชยกาล นายทองอินทร์ ภูพัฒน์ นายฟอง สิทธิธรรม ฯลฯ

3. ห้องวิถีชีวิต

แสดงถึงวิถีชีวิต การทำมาหากิน (การทำนา การจับปลา การแกะสลักไม้) สภาพความเป็นอยู่บ้านเรือนของชาวอีสาน

4. ห้องภาษาและวรรณกรรม

แสดงอักษรธรรม และอักษรขอม การจารใบลาน วรรณกรรมต่างๆ ของอีสาน อาทิ วรรณกรรม คำสอน วรรณกรรมประวัติศาสตร์

5. ห้องภูมิปัญญาชาวบ้าน

กล่าวถึงบุคคลสำคัญในจังหวัดอุบลราชธานี อาทิ พระครูวิโรจน์รัตโนบล (ยาครูดี-โลก) ขุนพรประศาสน์ นายคำหมา แสงงาม ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมสาขาต่างๆ อาทิ ด้านการแกะสลักเทียน ด้านการทอผ้า ด้านการหล่อโลหะ

6. ห้องศาสนา

แสดงถึงสภาพความเป็นอยู่ จริยวัตรของพระสงฆ์วัดบ้าน (คามวาสี) และวัดป่า (อรัญวาสี) การศึกษาเล่าเรียนแบบดั้งเดิม การบวช การชกสงฆ์ (เถรภิษก) หุ่นขี้ผึ้งพระสงฆ์อีสาน ตั้งแต่อดีตถึงมหานิกายและธรรมยุติกนิกาย หุ่นขี้ผึ้งของพระวิปัสสนาจารย์ ธรรมสาสน์ไม้อีสานและเครื่องสังฆภัณฑ์

7. ห้องคนตรีพื้นบ้าน

รวบรวมเครื่องดนตรีพื้นบ้าน อาทิ กลอง แคน ซอ โหวด รวมถึงประวัติ ความเป็นมาและการใช้สอย

8. ห้องการละเล่นพื้นบ้าน

แสดงประวัติความเป็นมาของหมอลำ การละเล่นพื้นบ้าน อาทิ รำกลองคู่้ม ประวัติและผลงานของศิลปินพื้นบ้านด้านหมอลำ อาทิ นายทองมาก จันทะลือ นายเคน คาเหลา นางฉวีวรรณ พันธุ์ ฯลฯ

9. ห้องประเพณีวัฒนธรรม

แสดงประเพณีสำคัญต่างๆ อาทิ

- ประเพณีการเกิด
- ประเพณีการแต่งงาน (การกินคองอีสาน)
- ประเพณีการตาย (การทำศพแบบนกกหัสติลังค์ ประเพณีเงินเฮือนดี)
- การรักษาโรคของชาวอีสาน (ถ้าผีฟ้า ยาสมุนไพร)
- ประเพณีบุญบั้งไฟ (แสดงวิธีการทำ การแห่บั้งไฟ)
- ประเพณีบุญพระเวส (บุญมหาชาติ)
- ประเพณีบุญข้าวประดับดิน
- ประเพณีไหลเรือไฟ
- ประเพณีการแห่เทียนเข้าพรรษา แสดงวิธีการแกะสลักและการติดพิมพ์ ประวัติช่างแกะสลักเทียนตั้งแต่อดีต - ปัจจุบัน
- ประเพณีวันสงกรานต์

10. ห้องผ้า

แสดงการแต่งกายของชาวพื้นเมืองในอดีต (ชาวบ้าน ชาวเมือง และเจ้านาย) ตั้งแต่ยุคแรก ยุคกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ยุคปัจจุบัน แสดงลายผ้าไหม ผ้าซิดอีสาน วิธีการทอผ้า และเครื่องมือการทอผ้า

11. ห้องหัตถกรรมพื้นบ้าน

แสดงวิธีการหล่อโลหะ บ้านปะอาว ของนายทอง ล้อมวงค์ การปั้นไห ที่บ้านท่าไห การตีหม้อของบ้านท่าซ้องเหล็ก การทำหม้อ ฯลฯ

12. ห้องการช่างฝีมือ

แสดงวิธีการทำเพชรชีก เครื่องประดับของชาวอุบลฯ

13. ห้องชนกลุ่มน้อย

แสดงประวัติความเป็นมาของชาวข่า บ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม ชาวภูلاب้านโนน-ใหญ่ อ.เขื่องใน

14. ห้องอาหารพื้นบ้านอีสาน

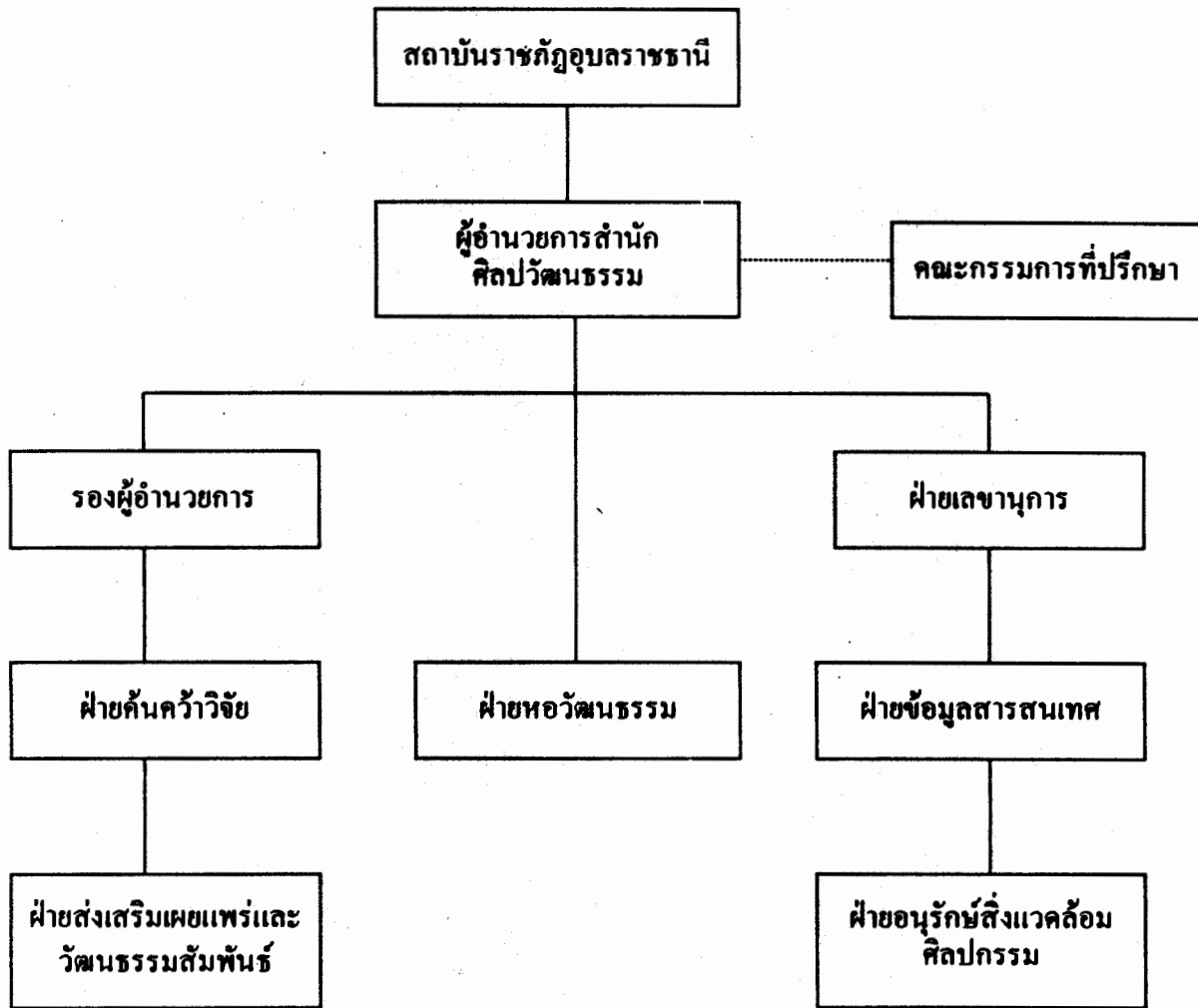
แสดงถึงผักพื้นบ้านอีสาน อาหารคาวหวานอีสาน

15. ห้องประวัติสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

16. ห้องศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น

17. ห้องบรรยายสรุป

(สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี 2541 : 9-21)

โครงสร้างการบริหารสำนักศิลปวัฒนธรรม

สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

หลังจากที่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ได้เสด็จกลับจากประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2492 และได้ประทับอยู่ ณ วังสระปทุมระยะหนึ่ง จึงได้เสด็จมาที่จังหวัดจันทบุรี และทรงสร้างวังสวนบ้านแก้วขึ้นในปี พ.ศ. 2493 โดยมีพระราชประสงค์ที่จะให้สวนบ้านแก้ว เป็นสถานที่ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นไร้วัวอย่าง นอกจากนี้ยังได้ทรงพัฒนาการทอเสื้อจันทบุรีอันเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจันทบุรีให้เจริญก้าวหน้าไปกว่าเดิม จนถึงปี พ.ศ. 2515 จึงเสด็จกลับไปประทับที่วังสุโขทัย กรุงเทพฯ โดยพระราชทานวังสวนบ้านแก้วให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งวิทยาลัยครูจันทบุรี ซึ่งปัจจุบันคือ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี

สิ่งปลูกสร้างต่างๆ อันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ใน “วังสวนบ้านแก้ว” มีดังนี้
พระตำหนักใหญ่ (พระตำหนักเทา) พระตำหนักใหญ่มิลักษณะเป็นบ้านชั้นครึ่ง ครึ่งตึกครึ่งไม้ ทาด้วยสีเทาวันบุหรี พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤดากร ทรงออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง พระตำหนักนี้ทรงใช้เป็นที่ประทับส่วนพระองค์และรับรองพระราชอาคันตุกะชั้นบนเป็นห้องพระบรรทม ซึ่งมีเฉลียงที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามของวังสวนบ้านแก้ว ถัดจากห้องพระบรรทมลงมาเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นห้องทรงพระสำราญอิริยาบถ และรับแขก นอกจากนั้นก็มีห้องเครื่องฝรั่งและห้องเตรียมเครื่องเสวย

พระตำหนักคอนแอง (พระตำหนักแดง) พระตำหนักคอนแองเป็นอาคารทรงยุโรปสองชั้น สร้างด้วยไม้สักทองทาด้วยสีแดงคล้ายออกแบบโดยหม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์ พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้เป็นบ้านของราชเลขานุการและรองราชเลขานุการในพระองค์ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินมาประทับ ณ พระตำหนักคอนแองในช่วงที่หม่อมเจ้าหญิงมิ่งมณี จักรพันธุ์ พระชนิษฐา ทรงดำรงตำแหน่งราชเลขานุการในพระองค์สืบต่อจากหม่อมราชวงศ์สัทธิศรสมาน กฤดากร

พระตำหนักน้อย ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพระตำหนักคอนแองเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวทาสีเทา พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับทรงพระสำราญและเสวยพระกระยาหาร แบบพื้นเมืองโดยเฉพาะน้ำพริก

ศาลาทรงไทย ตั้งอยู่ด้านหน้าพระตำหนักคอนแอง เป็นศาลาทรงไทยมีเสาไม้ 4 ต้น หลังคามุงกระเบื้อง พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับทรงพระสำราญและเสวยพระกระยาหาร แบบพื้นเมืองโดยเฉพาะน้ำพริก

ศาลากลม (ซุ้มดอกเห็ด) ตั้งอยู่ด้านข้างพระตำหนักใหญ่เป็นศาลาทรงกลมรูปดอกเห็ด พระองค์ทรงใช้เป็นที่ประทับทรงพระสำราญพระราชอิริยาบถและเสวยพระสุธารส

เรือนเทา พระองค์เคยประทับเรือนหลังนี้ประมาณ 5 ปีก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปประทับที่พระตำหนักใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระตำหนักใหญ่ เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว ทาสีเทา

เรือนเขียว เป็นหนึ่งในกลุ่มอาคารถาวรชุดแรกในวังสวนบ้านแก้ว ตั้งอยู่ห่างจากพระตำหนักใหญ่ประมาณ 200 เมตร พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้เป็นบ้านพักของราชเลขานุการและรองราชเลขานุการในพระองค์ เรือนเขียวเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวทาสีเขียวมีระเบียงหน้าบ้าน

พระตำหนักหม่อมเจ้าประคิษฐา จักรพันธุ์ เป็นเรือนไม้สัก 2 ชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้ทาสีเขียวอ่อน เป็นที่ประทับส่วนพระองค์ของหม่อมเจ้าประคิษฐา จักรพันธุ์ พ่อม้านของวังสวนบ้านแก้ว

สวนส่วนพระองค์ ตั้งอยู่ระหว่างพระตำหนักใหญ่และพระตำหนักคอนแค้น ก่อกำแพงเป็นอิฐสีแดงโปร่งโดยรอบบริเวณภายในบริเวณสวนงามและร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดที่พระองค์โปรดปราน อาทิ ลิ้นจี่พันธุ์เมืองจีน มังคุด มะปริง มะปราง

สวนดอกไม้ส่วนพระองค์ ตั้งอยู่ด้านตะวันออกของพระตำหนักใหญ่ เป็นสวนดอกไม้เมืองหนาว มีสระเลี้ยงเต่า เลี้ยงปลา และสระน้ำสร้างเป็นแนวลดหลั่นกันลงมาเพื่อให้ น้ำไหลเวียนจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเรือนเพาะชำ สวนดอกไม้แห่งนี้เป็นที่ทรงพระสำราญพระราชหฤทัยของพระองค์ตลอดเวลาที่ประทับ ณ วังสวนแก้ว

โรงทอเสื่อ ตั้งอยู่ทิศตะวันตกของพระตำหนักใหญ่ อยู่ห่างจากพระตำหนักใหญ่ประมาณ 200 เมตร พระองค์ทรงตั้งโรงทอเสื่อเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมพื้นบ้านของจันทบุรี พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้พระอนุชาทรงคิดค้นสีย้อมกกให้มีสีสวยงาม และมีความทนทานประการสำคัญที่สุดที่พระองค์ทรงออกแบบกระเป๋าลือและผลิตภัณฑ์ ที่ทำด้วยเสื่อกกที่สวนงามทันสมัยเป็นแบบอย่างครบเท่าทุกวันนี้ ปัจจุบันโรงทอเสื่อได้ชำรุดทรุดโทรมแล้วคงเหลือเฉพาะอุปกรณ์บางชิ้น อาทิ เคา ย้อมกก อ่างแช่กก

ดังนั้น สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีจึงดำริที่จะอนุรักษ์พระราชฐานวังสวนบ้านแก้วให้สมบูรณ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานและเผยแพร่พระราชอิสริยยศของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีและเป็นสัญลักษณ์ที่สง่างามยิ่งที่ชาวจันทบุรีและชาวไทยทั้งชาติภาคภูมิใจ โดยเสนอโครงการอนุรักษ์พระราชฐานสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 : วังสวนบ้านแก้ว จันทบุรีขึ้นเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีและอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งการศึกษาเปิดสมดังพระราชปณิธานของพระองค์ เพื่อให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ จึงมีโครงการย่อย 6 โครงการ ดังนี้

1. โครงการพิพิธภัณฑสถานสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
2. โครงการสร้างพระบรมราชินยานุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
3. โครงการศูนย์ข้อมูลสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
4. โครงการบูรณะพระตำหนักเรือนประกอบ และบริเวณวังสวนบ้านแก้ว
5. โครงการส่งเสริมศิลปอาชีพในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
6. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยววังสวนบ้านแก้ว
(สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี ม.ป.ป. : 1-4)

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏภูเก็ต เริ่มจากอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูภูเก็ต จัดนิทรรศการ “วันชาวบ้าน” เมื่อปี พ.ศ. 2518 “วิถีชีวิตชาวบ้านป่าดง” “วิถีชีวิตชาวบ้านสาธู” “ข่าม” และ “ปฏิทิน” ในปี พ.ศ. 2519 จึงมีสิ่งของที่เป็นสมบัติวัฒนธรรมมากมายและได้นำมาจัดนิทรรศการ “ชีวิตไทยฝั่งทะเลตะวันตก” ครั้งที่ 1-2 ของหน่วยประเคราะห์ศูนย์ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยครูภูเก็ต โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ในปีงบประมาณ 2520 - 2521

เมื่อกองวัฒนธรรมได้รับการยกฐานะเป็นสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2522 และตามพรบ. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 จึงได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม หน่วยประเคราะห์ศูนย์ชุมชนส่งเสริมวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยครูภูเก็ต จึงเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 และเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต วิทยาลัยครูภูเก็ต ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2526 โดยให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ศึกษาค้นคว้า และวิจัยงานด้านวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรมจัดและดำเนินการหอวัฒนธรรม สนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมอื่นหรือหน่วยงานอื่น ตลอดจนมีหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการจังหวัด หรือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2530 สภาการฝึกหัดครูได้ออกระเบียบเรื่องการแบ่งส่วนราชการในวิทยาลัยครู เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่ง 1 ใน 4 ของหน้าที่นั้นคือ การทูลบํารุงศิลปวัฒนธรรม จึงได้มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซ้อนขึ้นในวิทยาลัยครู แต่ทั้งสองศูนย์จะมีบุคลากรชุดเดียวกันในการปฏิบัติงาน

หอวัฒนธรรมภูเก็ต เป็นงานส่วนหนึ่งของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูภูเก็ตเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า เก็บรักษา และจัดนิทรรศการผลงานทางวัฒนธรรมทุกสาขา ตั้งอยู่ ณ อาคารสามชั้น ภายในวิทยาลัยครูภูเก็ต

ภายในหอวัฒนธรรม จะแบ่งเป็นห้องๆ ตามรายละเอียดดังนี้

ชั้นที่หนึ่ง บริเวณด้านหน้าเป็นห้องรับแขก ห้องด้านในตรงมุมซ้ายของอาคารเป็นห้องสมุด ซึ่งเก็บรวบรวมสิ่งพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะของจังหวัดภูเก็ตมีทั้งหนังสือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทั้งฉบับพิมพ์อัดสำเนา ฉบับพิมพ์ ฉบับคัดลอก และฉบับถ่ายเอกสาร จุลสาร และรูปภาพทางด้านหลังของห้องรับแขกเป็นห้องโสตทัศนวัสดุ ซึ่งเก็บรวบรวมแถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ ภาพนิ่ง และอุปกรณ์ทางโสตทัศนวัสดุ

ชั้นที่สอง มีห้องแสดงสมบัติทางวัฒนธรรม เช่น ตะกร้า ของคนจีน ซึ่งเรียกกันในหมู่คนภูเก็ตว่า เสี่ยหนา กำไลซึ่งทำจากกระดองเต่า เรียกกันว่า ไหมกระ เป็นดิน ห้องตรงข้ามเป็นห้องสำหรับจัดแสดงนิทรรศการในเทศกาลต่างๆ

ชั้นที่สาม ห้องเล็กเป็นห้องปฏิบัติกิจทางศาสนา มีภาพจำลองของหลวงพ่อแช่มวัดฉลองพระพิมพ์ และอื่นๆ ตรงข้ามกับห้องนี้เป็นห้องแสดงประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต มีปืนใหญ่ ปืนเรือ แผนที่เกาะภูเก็ต แผนที่ศึกกลาง จดหมายของท้าวเทพกระษัตรี ประวัติของเมืองถลางและภูเก็ต รวมทั้งประวัติย่อของบุคคลสำคัญของภูเก็ต เป็นต้น (วิทยาลัยครูภูเก็ต ม.ป.ป. : 1-2)

องค์กรทางวัฒนธรรม ภาคเอกชน
ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)

ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน) เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2488 ด้วยทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท และดำเนินการด้วยพนักงานชุดแรกเริ่ม จำนวน 21 คน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นต้นมา ธนาคารสามารถเจริญเติบโตและก้าวหน้าในด้านสินทรัพย์,เงินฝาก ,การขยายเครือข่ายสาขา และจำนวนพนักงานที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ และเมื่อปลายปี พ.ศ. 2532 ธนาคารได้เจริญเติบโตมากขึ้นจนเป็นธนาคารพาณิชย์อันดับที่ 2

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ธนาคารมีทรัพย์สินและเงินฝากเพิ่มขึ้น ด้วยอัตราเฉลี่ยประมาณระหว่าง 16.33 - 19.92 % ตามลำดับมาโดยตลอด ณ 30 มิถุนายน 2542 ธนาคารมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 743,104 ล้านบาท เงินฝากรวม 597,274 ล้านบาท มียอดสินเชื่อ 549,372 ล้านบาท

ทั้งนี้ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ธนาคารเจริญก้าวหน้าด้วยความมั่นคง มียอดทรัพย์สินสูงเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ด้วยกันในประเทศ ความเติบโตในด้านยอดรวมของทรัพย์สินด้วยอัตราเฉลี่ย 16.96% ซึ่งสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตในด้านเดียวกันของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ถึง 17.83 % ด้านผลกำไรของธนาคารก็ได้แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงเป็นอย่างยิ่ง คือ เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ย 26.20 % โดยเปรียบเทียบได้เป็น 21.24 % ของผลกำไรธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ

ในด้านเครือข่ายของสาขา ธนาคารได้ขยายสาขาเพิ่ม ทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดย ณ 30 มิถุนายน 2542 มีสาขาในประเทศ จำนวน 533 สาขา โดยเป็นสาขากรุงเทพมหานคร 158 สาขา เป็นสาขาในเขตภูมิภาคจำนวน 375 สาขา มีสาขาและสำนักงานตัวแทนต่างประเทศ จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ สาขานิวยอร์ก , สาขาลอนดอน , สาขาลอสแอนเจลิส , สาขาฮ่องกง,สาขาพนมเปญ,สาขานครหลวงเวียงจันทน์,สาขาสิงคโปร์,สาขาหมู่เกาะเคย์แมน, สาขาเซินเจิ้น , สำนักงานตัวแทนกรุงปักกิ่ง , สำนักงานตัวแทนนครเชียงใหม่ และสำนักงานตัวแทนเมืองคุนหมิง สาขาและสำนักงาน ตัวแทนในต่างประเทศเหล่านี้ให้บริการและส่งเสริมความสะดวกต่างๆ ในด้านการค้า การเงินระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าทั่วโลก

พัฒนาสังคม

ธนาคารตระหนักถึงภาระหน้าที่ในอันที่จะช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญรุดหน้าไม่หยุดยั้ง จึงได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนประกอบกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ ทั้งในด้านการทำนุบำรุงพระศาสนา ศิลปกรรม การส่งเสริม การศึกษา และการกีฬา เป็นต้น

กฐินพระราชทาน เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 ธนาคารได้จัดพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานประจำปี 2541 ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ธนาคารสามารถรวบรวมเงินบริจาค จำนวน 6,720,000 บาท จากคณะกรรมการธนาคาร พนักงาน ลูกค้า และประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เพื่อนำไปทำนุบำรุงพระศาสนาจำนวน 2,500,000 บาท และอีก 4,220,000 ล้านบาท ได้นำไปใช้ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์แก่หน่วยงานราชการและหน่วยงานการกุศลต่าง ที่มีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานอันเป็นคุณูปการแก่สังคมส่วนรวม

อนึ่ง การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานนี้ ธนาคารได้ถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2512 และยังปฏิบัติเป็นประจำเรื่อยมา เพื่อให้พนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้มีโอกาสประกอบศาสนกิจและสาธารณกุศลร่วมกัน

กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ธนาคารได้จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2 กิจกรรม คือ การจัดประกวดจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 โดยมีรางวัลการประกวด 18 รางวัล เงินรางวัลรวม 3 ล้านบาท โดยผู้ชนะรางวัลจิตรกรรมยอดเยี่ยม “ทุ่งกันทอง” จะได้รับเงินรางวัล 600,000 บาท ในการประกวดครั้งนี้ มีศิลปิน 301 คน ส่งผลงานเข้าร่วมประกวด 332 ชิ้น คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกและตัดสินผลงาน ซึ่งมีหม่อมเจ้าการวิกจักรพันธ์ เป็นประธานได้พิจารณาตัดสินผลงานแล้วเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2541 ปราบกฎรางวัลจิตรกรรมยอดเยี่ยม “ทุ่งกันทอง” ได้แก่ชื่อภาพ “สมโภชพระบารมีพระเกียรติก้องจรไกล” ผลงานของนายฉวีชัย ชูเสื่อหึง ทั้งนี้ธนาคารจะได้มีพิธีมอบรางวัลและการแสดงนิทรรศการในเดือนมีนาคม 2542 สำหรับอีกกิจกรรมหนึ่งนั้นคือการจัดทำหนังสือคู่มือการปลูกพืชผักสวนครัวด้วยตนเองชื่อ “สวนผักรักไทย” จัดทำข้อมูลโดยบริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ภาพประกอบโดยอาจารย์สรรพรงค์ สิงหเสนี พิมพ์สี่สีทั้งหมด 172 หน้า บรรจุในกล่องพร้อมมีตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ผัก 8 ชนิดให้นำไปทดลองปลูกได้จำหน่ายในราคาชุดละ 100 บาท โดยได้จัดทำจำนวน 200,000 ชุด และจัดจำหน่ายตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2541 ณ สาขาธนาคารกสิกรไทยทั่วประเทศ รายได้ทั้งหมดจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในปี 2542

การจัดประกวดศิลปกรรมร่วมสมัย ธนาคารร่วมกับกรมศิลปากรและศิลปสมาคมระหว่างชาติแห่งประเทศไทย จัดประกวดศิลปกรรมร่วมสมัย ประจำปี 2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมผลงานศิลป์ อีกทั้งเป็นการยกระดับมาตรฐานผลงานศิลปะของไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากศิลปิน ส่งผลงานเข้าร่วมประกวดทั้งสิ้น 153 คน รวมผลงาน 253 ชิ้น มีผลงานที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม 2 รางวัล รางวัลชนะเลิศอีก 12 รางวัล ซึ่งธนาคารได้จัดพิธีมอบรางวัลและเปิดนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541

และจะเปิดให้ชมได้จนถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2542 ณ ห้องนิทรรศการชั้น 3 อาคารสำนักงานใหญ่ ถนนราชบุรีบูรณะ (ธนาคารกสิกรไทย 2541 : 1-9)

ธนาคารไทยพาณิชย์

ก่อนกำเนิดขึ้นเมื่อ 80 ปีก่อนในนามของ”บุคคลิภย์” และเปลี่ยนเป็น “เบงกีสยามกัมมาจล” ในเวลาต่อมาถือได้ว่าเป็นสถาบันที่ผดุงรักษาไว้ซึ่งเอกราชทางการเงินการธนาคารของประเทศ และทำหน้าที่ปกป้องรักษาผลประโยชน์ของชาติ จากการครอบงำของธนาคารต่างประเทศที่มำดำเนินธุรกิจภายในไทย และนั่นหมายถึงบทบาทในการอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ

มรดกของการสืบทอดความมั่นคงที่มีต่อกันมา จนกลายเป็นธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบันคือมรดกอันล้ำค่า ด้วยกำเนิดจากพระวิริยะในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัยองค์ผู้ก่อตั้งธนาคาร และพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ ในการทรงโอบอุ้มคุ้มครองสืบทอดกันมาทุกรัชสมัย ทั้งยังเป็นต้นแบบธนาคารที่เป็นมรดกคู่บ้านคู่เมืองของไทย

คนไทยล้วนภาคภูมิใจในปณิธานที่ได้รับการสานต่อมาทุกยุคทุกสมัยของธนาคารไทยพาณิชย์ ที่มุ่งให้สถาบันแห่งนี้เป็นสมบัติของคนไทยอย่างแท้จริงทั้งยังเชื่อมั่นในเจตนารมณ์ของธนาคาร อันกำเนิดขึ้นด้วยความเชื่อในปรัชญาในคุณค่าของคน ตั้งมั่นต่อการบริหารด้วยคุณภาพและความชอบธรรม ตลอดจนการถือมั่นต่อการมีส่วนร่วมในสังคมและประเทศชาติ อันส่งผลถึงคุณภาพที่เป็นเลิศในทุกด้านและบริการที่เปี่ยมด้วยน้ำใจ

ธนาคารมรดกของคนไทย ใน 8 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีบทบาทในการร่วมจารึกความเป็นไปของประวัติศาสตร์การเงินการธนาคารของประเทศอย่างต่อเนื่อง และยังคงร่วมสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ที่เป็นความเจริญสถาพรของเศรษฐกิจไทยตลอดไป

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ จนพัฒนาขึ้นเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมในที่สุด

ชนชาติไทยก็เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ที่มีการสืบทอดประเพณีปฏิบัติและวัฒนธรรมต่างๆ จากอดีต โดยคัดแปลง ปรับแต่งและปรับเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับยุคสมัย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติในปัจจุบัน

ลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่เห็นได้อย่างชัดเจนอย่างหนึ่ง คือการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และไม่สลับซับซ้อน และการมีจิตใจที่อ่อนโยน มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปรัชญาของพระพุทธศาสนาที่ยังปรากฏฝังลึกอยู่ในจิตใจของปวงชนชาวไทย

การร่วมทำนุบำรุงศาสนา ทั้งในส่วนของถาวรวัตถุ การเผยแพร่หลักธรรมและสืบทอดรักษาประเพณีปฏิบัติ ตลอดจนการส่งเสริมวัฒนธรรมอันทรงค่าของชาติไทยและการร่วมกิจกรรมอื่นๆ เพื่อสังคม ล้วนเป็นบทบาทที่ได้รับการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาทุกยุคทุกสมัย ตลอดเวลา 80 ปีของสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้

อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

ในประวัติศาสตร์นานนับพันปีของประเทศไทยนั้น ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทย อย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ แม้กาลเวลาจะแปรเปลี่ยนไป แต่สิ่งค้ำจุนเหล่านี้ก็ยังคงได้รับการรักษาสืบเนื่องมาเป็นมรดกสำหรับชนรุ่นหลัง ธนาคารไทยพาณิชย์จึงถือเป็นหน้าที่ประการหนึ่งที่จะต้องร่วมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทั้งในส่วนของขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนศิลปแขนงต่างๆ ที่บ่งบอกเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไป

การสนับสนุนกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น ธนาคารได้ริเริ่มจากภายในธนาคารเอง ก่อน โดยในปี พ.ศ. 2507 ได้มีการจัดตั้งชมรมดนตรีไทยขึ้น ด้วยเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ศิลปแขนงนี้ของชาติ และเพื่อส่งเสริมให้คนตรีไทยได้รับการเผยแพร่ออกไปทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ และร่วมในงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกธนาคาร

ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏให้เห็นตามวัดวาอารามต่างๆ ในปัจจุบัน นับเป็นผลงานศิลปที่ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ทั้งความสามารถ จินตนาการ และความเพียรอย่างสูง ภาพเขียนส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือ นิทานชาดก นับเป็นศิลปกรรมที่ถ่ายทอดหลักธรรมเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ด้วยคุณค่าที่สมควรได้รับการเผยแพร่นี้ ธนาคารไทยพาณิชย์จึงได้นำภาพจิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ มาพิมพ์ลงในเชือกของขวัญอมรินทร์ ที่ประชาชนทั่วไปจะใช้มอบเป็นของขวัญในวาระต่างๆ ซึ่งคงจะเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้ผู้มีโอกาสได้พบเห็นภาพเหล่านี้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหนและต้องการที่จะอนุรักษ์ ศิลปกรรมอันล้ำค่าของไทยนี้ไว้ให้คงอยู่สืบไป

สำหรับด้านสถาปัตยกรรมนั้น เนื่องจากธนาคารไทยพาณิชย์เป็นธนาคารเก่าแก่ อาคารที่ทำการหลายแห่งในยุคแรกๆ จึงมีความงดงามและแสดงออกถึงประวัติทางด้านสถาปัตยกรรมของไทย ในอดีต ธนาคารจึงพยายามอนุรักษ์สถานที่เหล่านี้ไว้ให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด ดังเช่น อาคารที่ทำการสาขาลาดพร้าวและสาขานนทบุรี และผลจากการอนุรักษ์นี้เอง ทำให้ใน พ.ศ. 2525 ธนาคารได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ตัวอย่างจากสมาคมสถาปนิกสยาม

นอกจากนั้น ธนาคารยังได้ดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทยขึ้นในส่วนหนึ่งของที่ทำการสาขาลาดพร้าว อันเคยเป็นสำนักงานใหญ่ของธนาคารในอดีต โดยเก็บรวบรวมเอกสารในการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในอดีต มาแสดงให้ประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาสชื่นชมและศึกษาถึงประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการในการดำเนินงานธนาคารมรดกของไทยแห่งนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านวรรณกรรม ธนาคารก็ได้ให้ความสนับสนุนเสมอมาในการจัดพิมพ์งานวรรณกรรมดีเด่นของไทย เช่น การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ผลงานของมหาภิเนกสุนทรภู่ ในโอกาสคล้ายวันเกิดของรัตนกวีของชาติท่านนี้ เป็นต้น ทั้งยังรับดำเนินการจัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือพระราชนิพนธ์ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อหารายได้สมทบทุนมูลนิธิต่างๆ ในพระอุปถัมภ์ รวมทั้งพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ตลอดจนร่วมจัดพิมพ์หนังสือปทานุกรมและพจนานุกรมด้วย

การสนับสนุนประเพณีพื้นบ้านนั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นการอนุรักษ์ประเพณีของคนไทยเท่านั้น หากแต่ในปัจจุบัน ยังมีส่วนในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศด้วย ดังนั้น ธนาคารจึงให้การสนับสนุนการจัดงานประเพณีต่างๆ ในหลายรูปแบบ ทั้งด้านการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดรางวัลให้แก่การประกวดหรือแข่งขันในประเพณีนั้น อาทิ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีว่าวไทย และประเพณีแข่งเรือพาย เป็นต้น

ร่วมสร้างสวนหลวง ร.๘ อุทยานประวัติศาสตร์

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่ที่กำลังประสบปัญหาขาดแคลนสวนสาธารณะ สำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ดังนั้น เมื่อกรุงเทพมหานครดำริที่จะสร้างสวนสาธารณะแห่งใหม่ให้แก่ชาวกรุงเทพฯ จึงเป็นโครงการที่ต้องกันกับมูลนิธิสวนหลวง ร.๘ ซึ่งมีโครงการที่จะจัดสร้างสวนสาธารณะ เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาส ที่ทรงมีพระชนมายุครบ 5 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530

ด้วยจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพสกนิกรและแผ่นดินไทยนี้ รวมทั้งการเล็งเห็นคุณประโยชน์อันประมาธค่ามิได้ของการที่ประชาชนจะมีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจท่ามกลางธรรมชาติในอุทยานประวัติศาสตร์แห่งนี้ ธนาคารไทยพาณิชย์ จึงร่วมน้อมเกล้าฯ ถวายเงิน จำนวน 15,000,00 บาท ในการสร้างอาคารเทิดพระเกียรติ นอกเหนือจากการร่วมในโครงการอื่นๆ เพื่อหารายได้สมทบทุนเพื่อจัดสร้างสวนหลวง ร.๕ อีกด้วย

การดำรงอยู่ของสังคมนั้น ย่อมต้องการความร่วมมือร่วมใจของคนทุกหมู่เหล่าในการทำนุบำรุง สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคมไว้ ทั้งในด้านของขนบประเพณีวัฒนธรรม และสถาบันอันบุคคลในสังคมเคารพบูชา

ด้วยตระหนักถึงบทบาทที่ธนาคารพาณิชย์พึงมีต่อสังคม ธนาคารไทยพาณิชย์จึงถือปฏิบัติเสมอมา นับจากอดีต คราจนปัจจุบัน ในการสานต่อความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมไทย ให้สมกับที่สถาบันแห่งนี้ คือ ธนาคารมรดกของคนไทย

ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)

บมจ.ธนาคารศรีนครได้เปิดดำเนินกิจการเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2493 โดยมี ฯพณฯจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิด อาคารเลขที่ 84 ถนนราชวงศ์ ค.จักรวรรดิ อ.สัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในปัจจุบันได้ใช้เป็น ที่ทำการสาขาราชวงศ์

คณะผู้ก่อตั้งประกอบด้วย พระยาโทณวนิกมนตรี นายอื้อจือเหลียง นายอุเทน เศรษฐไพฑูย์ พระยาจินดารักษ์ นายเกียรติ ศรีเพ็ญทุ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้น เพื่อจะส่งเสริมการออมทรัพย์ของประชาชนให้เป็นปึกแผ่น และนำเงินออมเหล่านั้นมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในด้านการสร้างสรรค์ เป็นต้นว่า ให้กู้ยืมกิจการอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรมในประเทศและต่างประเทศ การเกษตรกรรมและอื่นๆ

คณะกรรมการชุดแรกประกอบด้วย

พระยาโทณวนิกมนตรี	ประธานกรรมการ
นายอื้อจือเหลียง	รองประธานกรรมการ
นายอุเทน เศรษฐไพฑูย์	กรรมการผู้จัดการ
พระยาจินดารักษ์	กรรมการ

นายเกียรติ ศรีเพ็ญฟูง	กรรมการ
นายไชวกุลเกษม	กรรมการ
ขุนเศรษฐภักดิ์	กรรมการ
นายदैคยชีว	กรรมการ
นายเหี้ยเจียะเจ็ง	กรรมการ

แรกเริ่มดำเนินการ บมจ. ธนาคารศรีนคร เป็นตึกแถว 4 ชั้น 4 คูหา มีพนักงานเพียง 58 คน มีบริการเงินฝาก 2 ประเภท คือ ประเภทกระแสรายวัน และประเภทฝากประจำ มีทุนจดทะเบียนเพียง 10 ล้านบาท

นับแต่เริ่มดำเนินการมา บมจ. ธนาคารศรีนครได้รับความเชื่อถือ ความไว้วางใจ และความนิยมจากลูกค้า ประชาชนโดยทั่วไปอย่างคึกคัก กิจการของธนาคารรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ ธนาคารจึงได้ดำเนินการขยายกิจการสาขาโดยเปิดสาขาสามแยกขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2501 และในเดือนธันวาคมปีเดียวกันนั้น ก็ได้เปิดสาขาขึ้นอีก 3 แห่ง คือ

สาขาบางรัก สาขาบางลำภู และสาขาประตูน้ำ ในปีต่อๆ มาก็ได้เปิดเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขาทั่วกรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. 2512 ธนาคารก็ได้ขยายกิจการสาขาไปยังส่วนภูมิภาคเป็นครั้งแรก โดยได้เริ่มเปิดสาขาภาคใหญ่เป็นสาขาแรกในส่วนภูมิภาค และได้ขยายกิจการตามสาขาตามจังหวัดต่างๆ อีกมากมายหลายแห่ง ปัจจุบันรวมแล้วกว่า 170 สาขาทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2513 คณะกรรมการฯ ได้เริ่มโครงการขยายกิจการธนาคารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยได้จัดซื้อที่ดินบริเวณสวนมะลิ จำนวน 3 ไร่ เพื่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่แห่งใหม่ขึ้นมาอย่างเป็นทางการ ณ อาคารเลขที่ 2 ถนนเฉลิมเขตร์ 4 สวนมะลิ แขวงเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2519 โดยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์) เป็นองค์ประธานในพิธี ใช้เวลาก่อสร้างและตกแต่งประมาณ 6 ปีใช้งบประมาณก่อสร้าง 130 ล้านบาท สำนักงานใหญ่ของธนาคารเป็นอาคารสูง 16 ชั้น มีเนื้อที่ภายในอาคารรวมทั้งสิ้นกว่า 15,000 ตารางเมตร หลังจากเปิดอาคารสำนักงานใหญ่แห่งใหม่เรียบร้อยแล้ว ธนาคาร ก็ได้ทำการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสำนักงานใหญ่เดิมที่ราชวงศ์และ เปิดบริการเป็นสาขาราชวงศ์ต่อไป

นอกจากธนาคารจะขยายกิจการสาขาอย่างค่อเนื่อง ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคแล้ว ธนาคารยังได้ขยายกิจการไปยังต่างประเทศ เพื่อบริการลูกค้าของธนาคารให้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย โดยได้ขยายกิจการเป็นสำนักงานตัวแทนของธนาคารแห่งแรก ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2519 และจากนั้นก็ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้นอีก 4 แห่ง คือ ซานฟรานซิสโก ฮองกง เกาะเคย์แมน และฮานอย ตามลำดับ

ปรัชญาแนวและแนวทางในการบริหารของธนาคาร

ธนาคารระลึกอยู่เสมอว่า “ลูกค้าทุกท่าน คือผู้มีอุปการคุณต่อธนาคาร” ตลอดระยะเวลาการดำเนินการธนาคารได้มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาปรับปรุงอย่างจริงจังทั้งในด้านการบริหารงาน การบริการ บุคคลากร และเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ลูกค้าผู้มีอุปการคุณในทางที่ถูกที่ควรทุกวิถีทางด้วยความสุจริตและจริงใจ

นอกจากการพัฒนาปรับปรุงด้านต่างๆ แล้ว ธนาคารยังได้ให้ความสำคัญในด้านกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมควบคู่กันไปกับการดำเนินการมาโดยตลอดด้วย กล่าวคือทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกค้าพอใจ และเสนอสิ่งที่ดีๆ กลับสู่สังคม ดังคำขวัญของ บมจ. ธนาคารศรีนครที่ว่า “บริการเพื่อท่าน สร้างสรรค์เพื่อสังคม”

การพัฒนาสังคม

ตลอดระยะเวลา 48 ปี ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมอย่างต่อเนื่องเสมอมา โดยยึดมั่นในการเสริมสร้างประโยชน์เพื่อสังคมไม่น้อยไปกว่าการดำเนินธุรกิจหลักของธนาคารเอง ซึ่งในปีนี้นี้ธนาคารยังคงให้การสนับสนุนในกิจกรรมทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อสังคมให้ได้มากที่สุด

นอกเหนือจากการพัฒนากิจการธนาคารแล้ว ธนาคารยังให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การทำนุบำรุงพระศาสนา การส่งเสริมการศึกษา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ

การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ธนาคารมีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการมีมารยาทที่งดงาม ความวัฒนธรรมไทย ทั้งภาษากายและภาษาพูด ธนาคารได้จัดให้มีกิจกรรม การประกวดมารยาทไทยศรีนคร ปีที่ 27 มีผู้เข้าแข่งขันจำนวน 1,428 คน จากสถานศึกษาจำนวน 353 สถาบัน และการแข่งขันอ่านฟังเสียงศรีนคร ปีที่ 19 มีผู้เข้าแข่งขันจำนวน 996 คน จากสถานศึกษาจำนวน 499 สถาบัน โดยธนาคารได้รับพระราชทานอนุญาตจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดให้อัญเชิญพระนามาภิไธย “สธ” จารึกไว้บนถ้วยรางวัลที่พระราชทานแก่นักเรียนและโรงเรียน หรือ สถาบันที่ชนะเลิศการประกวด

นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรางวัลสำหรับผู้ชนะเลิศการประกวดอ่านฟังเสียงศรีนครครั้งที่ 18/2540 และผู้ชนะเลิศการประกวดมารยาทไทยศรีนคร ครั้งที่ 26/2540 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2541 ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งที่ธนาคารยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นับเป็นปีที่ 5 ด้วยการจัดทำรายการ สารคดีทางโทรทัศน์ชุด “รอยไทย” ออกอากาศเผยแพร่ทาง สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ในช่วงช่วงภาคค่ำทุกวันจันทร์ถึงวันพุธ เวลา 20.10 น (ธนาคาร ศรินคร 2541: 16 - 17)

เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิทยาการสารสนเทศ

นฤมล ปราชญ์โยธิน และคนอื่นๆ (2536 : 26 - 27) กล่าวว่า วิทยาการสารสนเทศ (The Science of Information) เป็นวิทยาการแขนงใหม่ มีกำเนิดในราวปลายคริสต์ทศวรรษที่ 1950 ค่อดันคริสต์ทศวรรษ 1960 นี้เอง และจวบจนทุกวันนี้ปัญหาเรื่องนิยามและขอบข่ายของวิทยาการ แขนงนี้ก็ยังมิได้เป็นที่ยุติ ทั้งยังเป็นวิทยาการซึ่งมีที่มาเป็นหลายกระแส เช่น

กระแสหนึ่ง ถือว่ารากเหง้าของวิทยาการสารสนเทศ คือ ปรัชญาแขนงหนึ่งซึ่งว่าด้วย บ่อเกิด ลักษณะหน้าที่ ระเบียบวิธี และความสมเหตุสมผลของความรู้ หรือที่เรียกว่า ญาณวิทยา (Epistemology หรือ The Study of Knowledge หรือ Theory of knowledge)

กระแสหนึ่ง มีแนวคิดซึ่งตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า มวลองคาพยพ คือ ระบบสารสนเทศ เช่น อินทรีย์ของมนุษย์มีวงจร สมรรถนะ และศักยภาพในการเปิดรับข้อมูล และปรับเปลี่ยน เป็นข่าวสารความรู้โดยธรรมชาติ ทั้งนี้โดยผ่านองค์ประกอบด้านสมอง จิต และทักษะปฏิบัติ ดังนั้นระบบสารสนเทศประดิษฐ์ (Artificial Information Systems) ที่มนุษย์สร้างขึ้น อันเป็นผลมาจากวิทยาการสารสนเทศ จึงเป็นเสมือนเครื่องขยายสมรรถนะและศักยภาพเชิงชีวภาพของมนุษย์ ในอันที่จะเสาะแสวง ข่อย ไซ้ และแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่

กระแสหนึ่งถือว่า วิทยาการสารสนเทศร่วมสมัยมีพื้นฐานมาจากความพยายามผลักดัน การสร้างและพัฒนาฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ผลพวงคือสิ่งที่เรียกว่า “ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี” ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมหาอำนาจตะวันตก) ตลอดจนการเน้นย้ำ การพัฒนาหลักการและกรอบเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อควบคุมการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

กระแสหนึ่ง ถือว่าวิทยาศาสตร์สารสนเทศเป็นแขนงของวิทยาศาสตร์ และเป็นวิทยาการ ประยุกต์ที่ผูกพันกับกลการอัตโนมัติ เพื่อจัดการสารสนเทศ

ส่วนอีกกระแสหนึ่ง ตั้งสมมุติฐานถึงความคับข้องใจของผู้ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้ ใน ยุคที่มีการเพิ่มอย่างมหาศาลของข้อมูลข่าวสารความรู้ (ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2) อันเป็นการ

เพิ่มทั้งเนื้อหา (การแตกแขนงของวิทยาการต่างๆ) และปริมาณ (การผลิตและการผลิตซ้ำ) ทำให้เกิดการตั้งคำถามกับจารีตของการปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นความต้องการในลักษณะเจาะลึกลงไปในเรื่องของแต่ละแขนงวิชาเฉพาะได้ ดังนั้นแนวคิด ทฤษฎี และหน่วยปฏิบัติการในรูปแบบใหม่ๆ จึงกำเนิดขึ้น

อย่างไรก็ดี กรอบเนื้อหาวิทยาการด้านนี้ ส่วนใหญ่มีขอบข่ายครอบคลุมกระบวนการข้อมูลข่าวสารความรู้นับตั้งแต่การเกิด การมี วิธื่อนุรักษ์ให้ดำรงอยู่ และสู่ทางพัฒนาเพื่อประโยชน์ในการใช้ ภายใต้วงจรของการถ่ายทอดสื่อสารด้วยช่องทางต่างๆ บรรดา

ในแง่ของหลักสูตรการศึกษา หากพิจารณาตามเกณฑ์ของสถาบันนักสนเทศแห่งสหราชอาณาจักร (ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1958) จะเห็นว่าครอบคลุมกลุ่มวิชาหลักๆ 8 กลุ่ม และมีเนื้อหาสังเขปในแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความรู้และการสื่อสารความรู้ ว่าด้วยธรรมชาติของสารสนเทศ ความต้องการ และการใช้ (หมายรวมพฤติกรรมผู้ใช้) และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้ และเรื่องของการสื่อสาร

กลุ่มที่ 2 แหล่งสารสนเทศ ว่าด้วยเรื่องของแหล่งสารสนเทศที่บันทึกในสื่อรูปแบบต่างๆ บุคคลและสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ในการสะสม และเผยแพร่สารสนเทศ ตลอดจนบริการสารสนเทศที่สำคัญๆ

กลุ่มที่ 3 ทฤษฎีการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ ครอบคลุมเรื่องสื่อในการจัดเก็บระบบ ทางเลือก และการจัดระเบียบสื่อสารสนเทศ ทฤษฎีว่าด้วยการทำรายการ การวิเคราะห์หมวดหมู่ และการทำรหัสพรรณนิ ลักษณะปัญหาทางสารสนเทศ และวิธีการจัดการกับปัญหา

กลุ่มที่ 4 ระบบสำหรับการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ ว่าด้วยประเภทของผู้ใช้ และการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ เครื่องช่วยค้น เทคนิควิธีการค้นคืน ทั้งในระบบแรงงานคน ระบบเครื่องจักร และระบบผสม บริการและหน่วยงานเพื่อการค้นคืน การประเมินผลระบบค้นคืน

กลุ่มที่ 5 การกระจายสารสนเทศ ว่าด้วยรูปแบบและกระบวนการนำเสนอสารสนเทศ การผลิตซ้ำ และหน่วยงานเพื่อการกระจายสารสนเทศ

กลุ่มที่ 6 การจัดการ หมายรวมทฤษฎีและเทคนิคด้านการวิเคราะห์และจัดสรรทรัพยากร และการจัดการระบบสารสนเทศ ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมและกฎหมาย

กลุ่มที่ 7 เทคโนโลยีและการประยุกต์เทคโนโลยี ว่าด้วยเทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือช่วยในกระบวนการสร้าง เสาหา จัดระบบ ถ่ายโอน สืบค้น กระจาย และจัดการสารสนเทศ

กลุ่มที่ 8 ทักษะที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมทักษะด้านการวิจัย คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และภาษาศาสตร์

ความหมายของสารสนเทศ

สารสนเทศ คือ ภาษา ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ที่อยู่คู่กับมนุษย์มาเป็นเวลาช้านาน มีประโยชน์ในการสื่อสารความหมายระหว่างคนในชนชาติเดียวกันและต่างชาติต่างภาษา กัน ในยุคศึก คำบรรพ์ก็เพียงใช้ผนังถ้ำ และศิลปะในการจารึกสารสนเทศ และส่งสัญญาณระยะไกลด้วยควันไฟ (ไพรัช รัชพงษ์ 2540 : 36)

นฤมล ปราชญ์โยธิน และคนอื่นๆ (2536 : 24 - 26) ได้กล่าวถึงความหมายและที่มาของสารสนเทศว่า คำว่า สารสนเทศ เป็นเพียงศัพท์คำหนึ่ง ในบรรดาศัพท์ในภาษาไทยอีกหลายคำหลายคำ ที่มีผู้ใช้แทนความหมายของคำว่า Information อยู่ในปัจจุบัน คำเหล่านั้น ได้แก่ ข่าวสาร สารสนเทศ สารนิเทศ เอกสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารความรู้ และข้อความรู้

เดิมทีเคยคำว่า Information ใช้กันว่าการแถลงข่าว แต่พลตรีเจ้าวรวงศ์เรกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงพิจารณาเห็นว่า ข่าวคือ news ดังนั้นการใช้คำว่าแถลงข่าว จึงมีความหมายแคบไป พระองค์ได้ทรงเดิมคำว่า สาร ค่อย้ายเป็น ข่าวสาร นับว่ายังไม่เป็นที่พอใจกัน จึงทรงกำหนดว่าสารสนเทศ ซึ่งมีใช้ในทางราชการ ครั้นมีผู้เห็นว่าเสียงใกล้เคียงคำว่า สนเทห์ ไป จึงทรงกำหนดใหม่ว่า สารนิเทศน์

ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยของราชบัณฑิตยสถาน ในคราวประชุมครั้งที่ 24/2522 และครั้งที่ 26/2522 ได้มีมติว่า "...Information...เป็นคำที่มีความหมายกว้าง และมีผู้ใช้คำบัญญัติต่างๆ อยู่หลายคำ แล้วแต่ข้อความแวดล้อม เพื่อให้ตรงความหมายที่ต้องการ เช่น สารนิเทศ (การแถลงข่าวสาร, การชี้แจงเรื่องราว) สนเทศ (คำสั่ง, ข่าวสาร, โบบอก) อาเทศ (การแนะนำ, คำชี้แจง, คำบอกเล่า)..." ทั้งนี้โดยให้ผู้ใช้เลือกใช้คำใดคำหนึ่งเพื่อให้ตรงตามความหมายที่ต้องการ ครั้นล่วงมาภายหลัง คำว่า Information ปรากฏในเอกสารว่าด้วยศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน โดยที่คำบัญญัติภาษาไทยว่า สารนิเทศ เท่านั้น

อย่างไรก็ดี ในบรรดาศัพท์ภาษาไทยที่ใช้แทนคำว่า Information กันอยู่ในปัจจุบันนั้น พบว่ามีผู้คิดใจสงสัยคำว่า สนเทศ สารสนเทศ และสารนิเทศ มากกว่าคำอื่นๆ ผู้สงสัยบางรายถึงกับแสดงข้อกังขาเกี่ยวกับที่มาและความหมายไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

อันที่จริงคำทั้งสามล้วนมาจากคำว่า Information แต่ในรายละเอียด ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร วิเคราะห์ว่า สนเทศ หมายถึงข่าวสารก็ได้ หมายถึงจดหมายก็ได้ หมายถึงสารก็ได้ คำว่าสมณสารจะเข้าใจว่า สมณสนเทศ ก็มีความหมายเหมือนกัน ครั้นเป็นสารสนเทศ คำว่าสารที่นำหน้ามีฐานะเป็นคำคุณศัพท์ แปลว่า สำคัญ รวมความแล้ว สารสนเทศในที่นี้เป็นคำนาม หมายถึงข่าวสารหรือเรื่องราว นิ เป็นอุปสรรค (Prefix) ใช้สำหรับเติมข้างหน้านามและกริยา ให้มีความหมายแปลกออกไปจากเดิม นิ มีคำแปลเป็นหลายอย่าง ได้แก่ เข้า ลง ไม่มี ออก ชัด นิ ในคำว่านิเทศน์ แปลว่า ออก คำว่า

นิเทศ จึงหมายถึง แสดง ชี้แจง คำว่า สารนิเทศ จึงมีความหมาย ว่าการส่งข่าวสาร การชี้แจงเรื่องราว

ดังนั้นการสรรคำไทยเพื่อใช้แทนคำว่า Information จึงขึ้นอยู่กับมโนทัศน์เกี่ยวกับคำว่า Information ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ และหากพิจารณาศัพท์คำว่า สารนิเทศ และสารสนเทศ แล้ว อาจมีประเด็นเกี่ยวกับเจตจำนงของผู้ใช้ว่าจะเลือกเน้นนัยแห่งการแสดงออก (ในคำว่าสารนิเทศ) หรือนัยว่าด้วยความสำคัญหรือความจำเป็น (ในคำว่าสารสนเทศ) อย่างไรก็ตาม หากกล่าวในเชิงระบบและกระบวนการสารสนเทศแล้ว นับว่าด้วยการแสดงออก และนัยว่าด้วยความสำคัญหรือความจำเป็นนั้น เป็นนัยที่มีอาจแยกออกจากกันได้ เพราะระบบที่แสดงออกซึ่งข้อมูลข่าวสารความรู้ โดยปราศจากการคัดสรร กลั่นกรอง และตรวจสอบคุณค่าความสามารถของข้อมูล ก็ย่อมเป็นระบบที่ค้ำค่า ส่วนระบบที่สามารถคัดสรร กลั่นกรอง ประเมินคุณค่าความสำคัญและความจำเป็นของข้อมูลข่าวสารความรู้ได้อย่างถูกต้องแล้ว แต่หากปราศจากการแสดงออก (กระจาย เผยแพร่) ก็ย่อมไร้ประโยชน์

ต่อมาได้ค้นพบเทคโนโลยีทางการพิมพ์ ทำให้เกิดการผลิตเอกสารในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ และตำรา ฯลฯ ที่ทั้งเน้นประโยชน์คือการบันทึกช่วยจำ และการแพร่กระจาย จึงเกิดกิจการไปรษณีย์ให้บริการรับส่งจดหมาย

การค้นพบปรากฏการณ์ทางแม่เหล็กไฟฟ้า ทำให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์เทคโนโลยีออกมาในรูปแบบของอุปกรณ์และระบบที่สามารถส่งสารสนเทศในระยะไกลด้วยอัตราเร็วที่สูงมากขึ้น ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ ระบบโทรเลข (Telegraph) ที่ใช้รหัสของมอร์ส (Morse Code) ซึ่งนับว่าเป็นการส่งรหัสแบบดิจิทัล (Digital) ในระยะทางไกลได้เป็นครั้งแรก ต่อมาได้มีการประดิษฐ์ระบบโทรศัพท์ (Telephone) ที่ทำให้มนุษย์สามารถสนทนากันด้วยภาษาปกติ เป็นระยะทางไกลรอบโลกได้อย่างมหัศจรรย์ ปรากฏให้เห็นเป็นประโยชน์มาจนปัจจุบัน

วิทยาการด้านแม่เหล็กไฟฟ้า ยังทำให้เกิดเทคโนโลยีด้านการแพร่กระจายคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ยังทำให้เกิดเทคโนโลยีด้านการแพร่กระจายคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าไปในอากาศ ทำให้มีการประดิษฐ์อุปกรณ์และระบบวิทยุและโทรทัศน์ส่งได้ทั้งเสียงและภาพนับเป็นวิวัฒนาการ การสร้างวิทยาการที่เรียกว่า โทรคมนาคม (Telecommunication) การวิจัยและพัฒนาของเทคโนโลยีที่สำคัญมากอีกสาขาหนึ่งคือ คอมพิวเตอร์ที่สามารถคำนวณในอัตราเร็วกว่ามนุษย์ได้อย่างเหลือเชื่อ และยังได้รับการพัฒนาให้สามารถประมวล อักษร คำ และภาษาได้อีกด้วย คอมพิวเตอร์สามารถที่จะจดจำข้อมูลข่าวสารได้อย่างมากมายเกินความสามารถในการจำของสมองมนุษย์

ความเหลือเชื่อแต่ปรากฏเป็นความจริงคงจะอยู่ตรงที่ระบบโทรคมนาคมที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบคอมพิวเตอร์เกิดเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network) เชื่อมโยงไปได้ทั่วโลกและเทคโนโลยีทั้ง 2 ประเภท ได้รับการพัฒนาให้เป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของระบบดิจิทัลสารสนเทศที่ปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ก็ออกมาในรูปของสื่อประสม (Multimedia)

กล่าวคือ มีทั้งตัวเลข (Mumeric) ตัวอักษร (Text) เสียง (Audio) ภาพนิ่ง (Still Picture) และภาพเคลื่อนไหว (Video) ครบถ้วนของทุกรูปแบบที่มนุษย์จะสื่อความกันผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

เทคโนโลยีจะมีได้หยุดนิ่งเพียงแค่นี้ แต่จะวิวัฒนาการต่อไปโดยเฉพาะเทคโนโลยีไมโครอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำให้เกิดวงจรรวม (IC : Intergrated Circuit) ที่มีจำนวนทรานซิสเตอร์เป็นร้อยล้านตัวในชิ้นส่วนซิลิคอนขนาดตารางมิลลิเมตร ส่งผลให้คอมพิวเตอร์มีขนาดเล็กลงมีแค่สมรรถนะสูงและราคาถูกลง เทคโนโลยีดาวเทียมที่ทำให้การรับส่งข้อมูล กระจายได้ทุกสถานที่ของโลกแม้ว่าจะเป็นที่กันดารและห่างไกล และเทคโนโลยีใยแก้วนำแสง (Optical Fiber) ที่บันกาลให้มีการส่งเสริมสารสนเทศลักษณะสื่อประสมในอัตราที่เร็วและเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ดังกล่าวทำให้เกิดสังคมใหม่ของมนุษย์โลกที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ (Information Society) เป็นสังคมที่สามหรือคลื่นลูกที่สาม ที่ต่างจากสังคมเกษตร (Agricultural Society) และสังคมอุตสาหกรรม (Industrial Society)

สังคมสารสนเทศจะเป็นอย่างไร

สังคมสารสนเทศ จะทำให้โลกไร้พรมแดน (Borderless) หรือบ่อยครั้งที่เราเรียกว่าเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalisation) ทำให้ทุกประเทศทุกชนชาติรวมตัวกันเสมือนหนึ่งเป็นหมู่บ้านเดียวกันที่เรียกว่า หมู่บ้านโลก (Global Village)

เทคโนโลยีสารสนเทศคืออะไร

เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย คำสองคำ คือ สารสนเทศ และเทคโนโลยี มาจากภาษาอังกฤษว่า Information Technology ซึ่งประกอบด้วยคำสองคำ คือ Information และ Technology ทำให้บ่อยครั้งที่เรามักจะเรียกทับศัพท์เป็นคำย่อว่า ไอที จากคำย่อภาษาอังกฤษ IT (ไพรัช รัชพงษ์ 2540 : 36 - 37)

ไอทีหรือเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูล ข่าวสารข้อมูลเป็นความรู้ ผู้ใดได้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องเร็วกว่ากัน ก็จะมีรายได้เปรียบ เพราะสามารถใช้ข่าวสารข้อมูลนั้นตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว โลกในปัจจุบันถึงแข่งขันการพัฒนาเครือข่ายข่าวสารข้อมูล เพื่อให้บริการแก่ประชาชนของตนเองอย่างทั่วถึง มีคุณภาพที่ดีและสามารถเชื่อมต่อกับประเทศต่างๆ ได้ ทำให้สามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังทุกส่วนของโลก ได้อย่างไร้พรมแดนจนยอมรับว่าโลก ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ หรือ Globalization ที่กิจการต่างๆ

ไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ ณ ที่เดียวกัน หรือในประเทศเดียวกันก็สามารถทำงานในสิ่งเดียวกันร่วมกันได้ ด้วยข่ายข่ายสารข้อมูล หรือ Information Network

ดังที่ทราบกันคือว่า งานของไอที ประกอบด้วยงานที่เกี่ยวกับข่ายข่ายสารข้อมูล หรือ Information งานเปลี่ยนข่ายข่ายสารข้อมูลเป็นสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ งานจัดเก็บและประมวลข่ายข่ายสารข้อมูลให้เป็นในรูปแบบที่เราต้องการ ด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ และงานส่งข่ายข่ายสารข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ ถึงซึ่งกันและกัน ที่เราเรียกว่า “โทรคมนาคม” ด้วยอุปกรณ์โทรคมนาคม ที่เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่นกัน นอกจากนี้เทคโนโลยีสัญญาณที่ใช้ในปัจจุบันก็เป็น “เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital Technology” เช่นเดียวกับสัญญาณที่ใช้ในคอมพิวเตอร์จึงทำให้เทคโนโลยี โทรคมนาคม และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ลู่เข้าหา หรือ Converge เข้าเป็นเทคโนโลยีเดียวกัน (ศรีภูมิ สุขเนตร 2540 : 24)

องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างของระบบสารสนเทศแล้วจะเห็นว่า มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ องค์ประกอบหลักๆ 3 ประการ คือ

1. ผู้ใช้ ซึ่งเป็นที่มาของปัญหา (ในฐานะตัวป้อนตัวหนึ่งของระบบสารสนเทศ)
2. แหล่งข้อมูลข่ายข่ายสารความรู้ ซึ่งเป็นที่มาของสารสนเทศ (ในฐานะตัวป้อนอีกตัวหนึ่งของระบบ)
3. ผู้ดำเนินการด้านสารสนเทศ ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้ระบบดำเนินไปจนได้ผลลัพธ์ตามต้องการ โดยอาศัยอุปกรณ์และวิธีการที่เหมาะสม

ประเภทของระบบสารสนเทศ

หากพิจารณาโดยถือเอาผลลัพธ์ที่ระบบสารสนเทศต่างๆ บริการอยู่ในปัจจุบันมาเป็นหลักในการแบ่งประเภทของระบบสารสนเทศแล้ว อาจจำแนกได้ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศที่เน้นการเข้าถึง การเข้าถึงในที่นี้หมายถึง การระบุแหล่งข้อมูลข่ายข่ายสาร ความรู้ที่ตรงกับความต้องการให้แก่ผู้ใช้ หรือการเข้าถึงตัวเล่มหรือชิ้นเอกสาร หรือสื่อความรู้ในรูปแบบอื่นๆ

ขอบเขตของการบริการในระบบนี้ อาจมิได้จำกัดเฉพาะข้อมูลที่มีสะสมอยู่ ณ หน่วยงานของตนเองเท่านั้น (Inter - institution Search) และการเรียกยืมระหว่างสถาบัน (Inter - institution Loan) เป็นต้น

2. ระบบสารสนเทศที่บริการคำตอบ บริการของระบบนี้ต้องผ่านกรรมวิธีคัดสรรประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้ผลเป็นคำตอบเฉพาะเรื่องที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้
3. ระบบสารสนเทศที่จัดบริการผสมผสาน เช่น มีบริการเข้าถึงข้อมูลเป็นพื้นฐานและมีบริการคำตอบเฉพาะกรณี หรือเฉพาะราย เป็นต้น

ระบบการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

ไม่ว่าระบบสารสนเทศจะเอื้อบริการประเภทใดก็ตาม ย่อมต้องอาศัยระบบการจัดเก็บและค้นคืนทั้งสิ้น กระบวนการในระบบนี้ประกอบด้วย

1. การปฏิบัติการกับข้อมูลข่าวสารความรู้ที่คัดเข้ามาไว้ในระบบ เช่น กรณีระบบสารสนเทศที่เน้นข้อมูลถ้อยความ (Text Database) จะหมายถึงการบันทึกรายการข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้น การวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลและการกำหนดคำแทนเนื้อหา เพื่อใช้เป็นจุดสืบค้นต่อไป เป็นต้น
2. การปฏิบัติการกับคำถามที่เข้ามาในระบบ หมายถึงการวิเคราะห์และแปรรูปคำถามให้อยู่ในรูปของคำแทนสาระของคำถาม เพื่อรอกำนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูล (ซึ่งได้กำหนดคำแทนสาระและกำหนดส่วนที่ควรใช้เป็นจุดสืบค้นไว้แล้วในแฟ้มข้อมูล)
3. การเปรียบเทียบคำถามกับข้อมูลที่มีอยู่ในแฟ้มข้อมูล
4. การประเมินผลลัพธ์ที่ได้ และจัดเตรียมให้อยู่ในรูปที่จะบริการแก่ผู้ใช้
(นฤมล ปราชญ์โยธิน และคนอื่นๆ 2536 : 38)

หน้าที่ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

หน้าที่หรือฟังก์ชันของอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ด้านสารสนเทศ มี 6 ประการ คือ

1. การเก็บข้อมูล ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูล เช่น ใช้เครื่องเรคคอร์ดเก็บข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการพยากรณ์อากาศ
2. การรับข้อมูล เครื่องรับข้อมูลนี้นับเป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แล้วประมวลผลออกมาเป็นสารสนเทศ เช่น กล้องถ่ายภาพวิดีโอ เครื่องสแกนเนอร์ เครื่องคิอิโทเซอร์ เป็นพิมพ์ ฯลฯ
3. การบันทึกข้อมูล คือ การใช้เทคโนโลยีในการบันทึกลงในสื่อประเภทต่างๆ สำหรับประมวลผลเช่น เทปแม่เหล็ก จานแม่เหล็ก ไมโครฟิล์ม เป็นต้น

4. การประมวลข้อมูลสารสนเทศ คอมพิวเตอร์จะทำหน้าที่ประมวลข้อมูลและสารสนเทศที่เก็บไว้เพื่อการใช้ประโยชน์ในงานต่างๆ เช่น งานควบคุมการจราจร งานออกแบบวิศวกรรม งานห้องสมุด เป็นต้น
5. การสื่อสาร คือ การใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ กับสื่อในการสื่อสารเช่น วิทยุ โทรทัศน์ ไมโครเวฟ ดาวเทียม ฯลฯ
6. การแสดงผล คือ การแสดงผลของการประมวลผลข้อมูลและสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยี เช่น จอภาพ เครื่องพิมพ์ เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสารสนเทศกำลังมีบทบาทอย่างกว้างขวางในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานเกือบทุกชนิด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติและผู้บริโภค ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมครั้งยิ่งใหญ่ (วงศ์สว่าง เชาว์หุติ 2539 : 2)

ระบบฐานข้อมูล

แหล่งรวบรวมข้อมูลเพื่อสะดวกในการค้นคว้าและ สิ่งที่จะต้องมียกประการหนึ่งก็คือ การสร้างฐานข้อมูล

ฐานข้อมูลนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเราสามารถใช้งานข้อมูลเป็นแหล่งเก็บรายละเอียดของข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์สำหรับการค้นคว้าและนำไปใช้ประกอบการสืบค้นข้อมูล

ระบบฐานข้อมูล ก็คือ โครงสร้างของสารสนเทศที่ประกอบไปด้วยข้อมูลต่างๆ หากใช้คอมพิวเตอร์มาจัดการระบบฐานข้อมูลจะทำให้มีความรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ

ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารทางแสงได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วสามารถใช้แสงเลเซอร์ในการอ่านหรือเขียนข้อมูล โดยทั่วไป CD-ROM 1 แผ่นสามารถบรรจุข้อมูลได้เท่ากับแผ่นดิสเก็ตประมาณ 400 แผ่น

ในประเทศไทยได้มีการนำฐานข้อมูล CD-ROM มาใช้ประมาณ 7-8 ปี ที่ผ่านมา มีห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศหลายแห่ง ได้เปิดให้บริการค้นหาข้อมูลซึ่งอยู่ใน CD-ROM เช่น ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีฐานข้อมูล Medline ซึ่งเป็นฐานบทความวารสารสาขาแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาลทั่วโลก ซึ่งผู้ใช้สามารถเรียกข้อมูลได้จากชื่อผู้แต่ง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร

ฐานข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่นั้น จะเป็นแบบ Text - Based ซึ่งจะเป็นคัมภีร์หนังสือส่วนใหญ่ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้ฐานข้อมูลสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ในรูปแบบที่น่าสน

ใจและมีประโยชน์มากขึ้น สิ่งนั้นก็คือ การสร้างระบบฐานข้อมูลแบบ Multimedia นั่นคือ การนำสื่อหลายๆ ชนิดมารวมกัน ได้แก่ ตัวหนังสือ (Text) กราฟฟิก (Graphics) เสียง (Audio) และวิดีโอ (Video)

นอกจากสื่อทั้ง 4 ประการแล้ว Multimedia ในความหมายที่แท้จริงจะต้องมีลักษณะที่เรียกว่ามีปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กับผู้ใช้ด้วย นั่นก็คือ นอกจากจะมีตัวหนังสือมีกราฟฟิก มีเสียงมีภาพ หรือวิดีโอแล้ว ยังสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ คือ สามารถที่จะเลือกดูภาพยนต์ ฟังเสียง อ่านข้อความ ดูกราฟฟิก หรือจะดูและฟังไปพร้อมๆ กัน แต่ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์หรือตามลำดับเวลา แต่สามารถที่จะเลือกดูผลของเหตุการณ์นั้นก่อนที่จะดูสาเหตุก็ได้ โดยการใช้วิธีการ Mouse ไป Click เลือกหรือการใช้นิ้วมือจิ้มลงไปบนหน้าจอ

อินเทอร์เน็ต (Internet)

ด้วยความสามารถของเครื่องคอมพิวเตอร์ บวกกับความสามารถของผู้ผลิตซอฟต์แวร์ระบบคำสั่ง ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว และการใช้คอมพิวเตอร์ในการติดต่อเครือข่ายทั่วโลกเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูลข่าวสาร

เครือข่าย Internet เกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในกลางศตวรรษที่ 1970 จากการที่กระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาต้องการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงานทางทหาร กับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ และมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทหารเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างนักวิทยาศาสตร์หรือทางทหารเข้าด้วยกัน

เมื่อเทคโนโลยีทางด้านฮาร์ดแวร์ถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การใช้คอมพิวเตอร์ในระบบเครือข่ายท้องถิ่นหรือ LAN (Local Area Network) ที่ใช้ระบบการปฏิบัติการ UNIX เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นอย่างรวดเร็วในสถาบันการศึกษา ทำให้เกิดมีหน่วยงานที่เล็งเห็นความสำคัญของเครือข่าย เพื่อการค้นคว้าวิจัยการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลต่างๆ จึงได้พัฒนาจนกระทั่งเกิดเครือข่าย Internet ขึ้นมา จนเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก

บริการบนระบบเครือข่าย

เหตุผลที่ทำให้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นเครือข่ายที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งนับวันจะยังมีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากมานั้น ก็เพราะบริการที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้คนในทุกสาขาอาชีพ ทรัพยากรในอินเทอร์เน็ต นั้นมีอยู่มากมายมหาศาล แต่การเข้าถึง เพื่อใช้ประโยชน์ให้ได้เต็มที่นั้นจะต้องรู้จักเลือกใช้บริการที่ถูกต้องเหมาะสมด้วย บริการหลักๆ ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะได้รับ มีดังนี้ (วงศ์สว่าง เชาว์ชุตติ 2539 : 81 - 84)

1. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail)

บริการที่ได้รับความนิยมและใช้แพร่หลายมากที่สุด คือ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือที่นิยมเรียกสั้นๆ ว่า อีเมล (e-mail) โดยเป็นบริการรับส่งข้อความหรือข่าวสารในรูปแบบแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จากคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งผ่านคานาระบบเครือข่ายไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับภายในเครือข่าย ซึ่งอาจจะเป็นคนเดียวหรือหมู่คณะก็ได้ ในการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์จะเป็นการใช้ผ่านทางโปรแกรมเขียนจดหมาย เช่น pine mail หรือ elm ทั้งนี้ผู้ใช้จะต้องมีรหัสผ่านซึ่งผู้บริหารเครือข่ายเป็นผู้กำหนดให้ สำหรับผู้รับก็จะต้องมีที่อยู่และตู้จดหมาย (mail box) ของคนอยู่ในเครือข่าย นอกจากนี้เพื่อความจดหมายแล้ว ผู้ส่งยังสามารถส่งภาพ เสียง หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์แนบไปกับเนื้อความของจดหมายได้ นับเป็นบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง คุณสมบัติดังกล่าวทำให้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในปัจจุบัน

2. USENET

นอกเหนือจากการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังมีวิธีการแพร่ข่าวสารไปทั่วทั้งเครือข่ายอีกวิธีหนึ่ง บริการข่าวในลักษณะนี้เราเรียกว่า USENET News หรือเรียกสั้นๆ ว่า USENET วิธีการแพร่ข่าวของ USENET ทำได้ด้วยการจัดตั้งศูนย์ข่าว (server) ขึ้นตามจุดต่างๆ ในเครือข่าย โดยทำหน้าที่กระจายข่าวสารไปยังอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ โดยศูนย์ข่าวของแต่ละเครือข่ายจะมีผู้ดูแลข่าว ทำหน้าที่จัดข่าวในเครือข่ายของคนเอง

หัวข้อข่าวใน USENET เรียกว่า กลุ่มข่าว (News groups) ซึ่งจัดแบ่งเป็น 7 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ เรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการ สังคมและวัฒนธรรม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารบนเครือข่าย เรื่องทั่วไป และเรื่องที่เป็นข้อโต้แย้งถกเถียงกันในประเด็นต่างๆ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนสามารถใช้บริการดังกล่าวได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพียงแต่ใช้โปรแกรมอ่านข่าวและคำสั่งที่ถูกต้อง (ระบบปฏิบัติการ UNIX ที่ใช้กันในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะใช้ rsh กันเป็นหลัก) ก็จะได้ข่าวสารต่างๆ มาให้เลือกอ่านในหัวข้อที่ต้องการ นอกจากนี้ยังสามารถใช้คุณสมบัติของโปรแกรมอ่านข่าวแสดงความคิดเห็นหรือโต้ตอบกับผู้อื่นได้ควบคู่กันไป

3. การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล (File Transfer)

ผู้ใช้สามารถโอนแฟ้มข้อมูลระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองกับเครื่องคอมพิวเตอร์ของคนอื่นที่อยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ไม่ว่าจะเป็นการโอนจากเครื่องอื่นเข้าเครื่องของคน (download) หรือโอนจากเครื่องของคนเข้าเครื่องอื่น (upload) วิธีการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลนี้เรียกว่า ftp ซึ่งย่อมาจาก File Transfer Protocol ด้วยเหตุที่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ในอินเทอร์เน็ตเป็นข่าวสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดเก็บอยู่ในแฟ้มข้อมูล ผู้ที่ต้องการคัดลอกเอาแฟ้มข้อมูลเหล่านั้นมาเก็บไว้ใน

เครื่องคอมพิวเตอร์ของคน เพื่อความสะดวกในการใช้งาน จึงจำเป็นต้องใช้ ftp ซึ่งเป็นทั้งชื่อของวิธีการและคำสั่งที่ใช้ในการโอนข้อจำกัดของวิธีการนี้ผู้ใช้จะต้องมีสิทธิ์ในการโอนข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ทั้งสองแห่ง เพราะศูนย์ถ่ายโอนข้อมูล (ftp server) หลายแห่งไม่ได้เปิดเป็นสาธารณะให้ทำการถ่ายโอนข้อมูลได้โดยเสรี ระบบที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเชื่อมต่อเข้าไปถ่ายโอนข้อมูลได้เรียกว่า anonymous ftp โดยผู้ต่อเข้าไปสามารถใช้คำ anonymous แทนชื่อที่ใช้ login และใช้ที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของคนแทนรหัสผ่านได้

4. Telnet

ในระบบเครือข่าย ผู้ใช้สามารถใช้โปรแกรม Telnet เชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่อยู่ห่างไกลได้ และใช้งานเครื่องนั้นได้โดยไม่ต้องไปอยู่ที่ตรงนั้นจริง หลักการของ Telnet คือ การต่อเชื่อมเครื่องคอมพิวเตอร์ของเรากับเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น ซึ่งอาจอยู่ไกลถึงอีกซีกโลกหนึ่งหรืออยู่ใกล้เพียงแค่อีเตอร์เน็ตก็ได้ เมื่อเชื่อมต่อแล้วคำสั่งที่เราพิมพ์จะถูกถ่ายทอดไปยังคอมพิวเตอร์ที่ถูกเชื่อมต่ออยู่ด้วยโปรแกรม Telnet การแสดงผลจะถูกส่งกลับมาปรากฏบนเทอร์มินัลของเรา เสมือนหนึ่งว่าเรากำลังทำงานอยู่กับเครื่องที่เราต่อเชื่อมอยู่ โดยใช้เครื่องของเราเป็นตัวจำลองหรืออาจกล่าวได้ว่าโปรแกรม Telnet นั้นเป็นเครื่องมือในการ login นั่นเอง นอกจากนั้นแล้วเรายังสามารถใช้ประโยชน์จาก Telnet ในการต่อไปยัง server บางแห่ง เพื่อใช้บริการพิเศษในการสืบค้นข้อมูล เช่น Archie, WAIS, Gopher และ World - Wide Web ได้ แม้ว่าเครื่องมือเหล่านั้นจะไม่มีอยู่ในคอมพิวเตอร์ของเราก็ตาม

5. Hytelnet

ชื่อ Hytelnet มาจากคำว่า hypertelnet มีโครงสร้างเหมือน Telnet แต่พัฒนาให้ใช้งานง่ายและสะดวกขึ้น มีเมนูให้เลือก และใช้งานโดยเลื่อนลูกศรไปยังตำแหน่งที่ต้องการ หรือเลือกเพื่อเข้าถึงไปอีกระดับหนึ่งในหัวข้อนั้นๆ หรือย้อนกลับออกมาในระดับเดิม นอกเหนือจากเมนูคำสั่งที่มีให้เลือกเข้าค้นข้อมูลจากห้องสมุดต่างๆ แล้ว และสามารถเชื่อมต่อกับโปรแกรมอื่นที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูลได้เช่นเดียวกับ Telnet

6. Gopher

Gopher หรือ Internet Gopher เป็นโปรแกรมประยุกต์สำหรับใช้เปิดค้นหาข้อมูลและเข้าใช้บริการด้วยระบบเมนู ที่มีให้เลือกค้นไปที่ละหัวข้อ ซึ่งอาจมีเมนูย่อยให้เลือกต่อไปอีกข้อดีของ Gopher มีได้จำกัดอยู่เพียงประเด็นที่ไม่ต้องค้นหาชื่อที่อยู่หรือต้องพิมพ์คำสั่งกันหลายต่อเท่านั้น หากยังเปิดโอกาสให้เรามองเห็นทรัพยากรที่มีอยู่ได้หลายประเภท เมื่อพบเห็นหัวข้อที่ต้องการ เรายังสามารถเรียกดูหรือดึงกลับมาที่เครื่องของเราได้ โดย Gopher จะดำเนินการให้ ขึ้นอยู่กับว่าเพิ่มข้อมูลที่เราต้องการนั้นต้องอาศัยโปรแกรมประเภทใด เช่น Telnet หรือ ftp เป็นต้น ลักษณะพิเศษอีกอย่างของ Gopher ก็คือ การเชื่อมต่อมิได้เป็นออนไลน์อยู่ตลอดเวลา ทันทีที่ server ส่งเมนูมาที่

เครื่องของเรา การเชื่อมต่อก็จะสิ้นสุดลงต่อเมื่อเราเลือกเมนูที่จะเปิดเข้าต่อไป การเชื่อมต่อจึงจะเริ่มขึ้นใหม่ แต่การเชื่อมต่อแบบนี้จะเป็นไปโดยที่เราไม่รู้สึกรวามีการสะดุดหรือขาดหายแต่อย่างใด เป็นการใช้เครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สร้างความแออัดให้กับการจราจรของข้อมูลในเครือข่ายเกินกว่าที่จำเป็น

7. World - Wide Web

World - Wide Web หรือ WWW หรือ W3 เป็นบริหารข่าวสารข้อมูลแนวใหม่ล่าสุดของอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมมาก เนื่องจากใช้ง่ายและได้รวมบริการข้อมูลลักษณะอื่นไว้ในตัว เช่น การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล (ftp) Gopher เป็นต้น นอกจากนี้ยังบริการข้อมูลได้ทั้งที่เป็นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว

แนวคิดของ WWW คือ การรวบรวมข่าวสารข้อมูลที่มีอยู่มากมายในอินเทอร์เน็ตให้เป็นกลุ่มและเชื่อมโยงถึงกันได้โดยอาศัยข้อกำหนดที่เรียกว่า Hyper Text Transfer Protocol (HTTP) องค์ประกอบสำคัญของ Web server คือเอกสารที่กำหนดรูปแบบโดยใช้ Hyper Text Markup Language (HTML) เรียกว่า web page ทั้งนี้ web page ที่เป็นจุดเข้าถึงของเอกสาร จะเรียกกันว่า home page เอกสาร HTML เหล่านี้จะมีเป็นหน้าๆ ประกอบด้วยข้อความ และคำสำคัญ หัวข้อ หรือภาพ ที่เป็นจุดเชื่อมต่อกับ web page อื่นๆ การเข้าถึงทำได้โดยใช้โปรแกรมในกลุ่มของ World - Wide Web ที่เรียกโดยรวมว่า browser เช่น Lynx (สำหรับ text mode) Netscape และ Mosaic (สำหรับ graphic mode)

ในปัจจุบัน World - Wide Web ได้รับความนิยมสูงยิ่ง และมีอัตราการเติบโตมากกว่าเครื่องมือหรือบริการอื่นใดในอินเทอร์เน็ต เพราะผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องรู้ทางด้านเทคนิคมากนัก

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรม ได้มาจากการ สุ่มแบบเจาะจง เป็นตัวแทนขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศและภาคเอกชนในส่วนกลาง รวมทั้งหมด 18 แห่ง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ภาคเหนือ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ภาคกลาง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ภาคตะวันออก	มหาวิทยาลัยบูรพา
ภาคตะวันตก	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ภาคใต้	มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคเหนือ	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
ภาคกลาง	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
ภาคตะวันออก	สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
ภาคตะวันตก	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
ภาคใต้	สถาบันราชภัฏภูเก็ต

3. กลุ่มภาคเอกชน

บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)

แบบแผนการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการวิจัย

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
1. บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	แบบสอบถาม เลือกตอบ	ความถี่บทบาทของ องค์กรในการพัฒนา วัฒนธรรมไทย	แจกแจงความถี่และ หาค่าร้อยละ
2. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	แบบสอบถามวัด ระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	ระดับของการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้	ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า เอฟ (F-test)
3. ความร่วมมือการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	แบบสอบถามวัด ระดับความร่วมมือ ระหว่างองค์กร	ระดับของสภาพ ความต้องการความ ร่วมมือและระดับ ความต้องการความ ร่วมมือขององค์กร	ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า เอฟ (F-test)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

2. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขต ของการดำเนินงานตามเนื้อหาที่กำหนดไว้

ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1. เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) และแบบตรวจรายการ (Check-List) เกี่ยวกับสถานภาพขององค์กรและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check-List) และปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3. เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม โดยแบ่งระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ 5 ระดับ คือ

- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ น้อยที่สุด
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ น้อย
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ปานกลาง
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มาก
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มากที่สุด

ตอนที่ 4. เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check - List) เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรที่ตอบแบบสอบถามกับองค์กรอื่น (ซึ่งอาจเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน หรือทั้งสององค์กร) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร โดยแบ่งระดับของความต้องการความร่วมมือ 5 ระดับคือ

- มีความต้องการความร่วมมือ น้อยที่สุด
- มีความต้องการความร่วมมือ น้อย
- มีความต้องการความร่วมมือ ปานกลาง
- มีความต้องการความร่วมมือ มาก
- มีความต้องการความร่วมมือ มากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

การกำหนดน้ำหนักคะแนนในแบบสอบถามตอนที่ 3 และตอนที่ 4 กำหนดน้ำหนักแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ตอนที่ 3

- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ น้อย ให้ 2 คะแนน
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ปานกลาง ให้ 3 คะแนน
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มาก ให้ 4 คะแนน
- มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 4

- มีความต้องการความร่วมมือ น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
- มีความต้องการความร่วมมือ น้อย ให้ 2 คะแนน
- มีความต้องการความร่วมมือ ปานกลาง ให้ 3 คะแนน
- มีความต้องการความร่วมมือ มาก ให้ 4 คะแนน
- มีความต้องการความร่วมมือ มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปถึงผู้บริหารขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 18 ฉบับ
2. เดินทางไปเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพิ่มเติมด้วยตนเอง ณ ที่ตั้งขององค์กรทางวัฒนธรรมทุกองค์กร ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาครบจำนวนทั้ง 18 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลับมา เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check - List) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพขององค์กร หน่วยงานในองค์กรและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณาวิเคราะห์

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check - List) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมข้อมูลเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการสืบทอดวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนคำถามปลายเปิดแต่ละด้านหาค่าร้อยละ (Percentage) และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนคำถามปลายเปิดแต่ละด้านใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ระหว่างองค์กรที่ตอบแบบสอบถามกับองค์กรอื่น (ซึ่งอาจเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน หรือทั้งสององค์กร) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาทาง

วัฒนธรรมไทย วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนคำถามปลายเปิดแต่ละด้านใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

(ถ้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2524 : 108)

2. ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม

(Norussis, 1990 : B - 86)

3. ค่าความแปรปรวน ใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

(Norussis, 1990 : B - 86)

4. ใช้ F-test (มากกว่า 2 กลุ่ม) ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าแจกแจงของ F

MS_b แทน ค่าเฉลี่ยของผลต่างกำลังสองระหว่างกลุ่ม (Between Groups)

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม (Within Groups)

(Norussis, 1990 : B - 27)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ องค์กรที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมภาครัฐในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ และภาคเอกชนในส่วนกลาง รวมทั้งหมด 18 แห่ง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สถาบันราชภัฏ และกลุ่มภาคเอกชน คือ บริษัทและธนาคารพาณิชย์

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผล

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลความต้องการพัฒนาบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยเป็นช่วงๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายความว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายความว่า	น้อยที่สุด

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อการนำเสนอและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนข้อมูล
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ค่าผลบวกกำลังสอง (Sum Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)

- F แทน ค่าที่ใช้ในการทดสอบเอฟ (F- test)
 * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่า .05
 ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่า .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพขององค์กร ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภาครัฐ และภาคเอกชน 3 กลุ่ม ซึ่งรายละเอียดแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพขององค์กร ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ภาครัฐและภาคเอกชน

องค์กร	หน่วยงานในองค์กร
กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยมหิดล	สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยบูรพา	โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
มหาวิทยาลัยทักษิณ	สถาบันทักษิณคดีศึกษา
กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี	สำนักศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี	สำนักศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี	สำนักศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏภูเก็ต	สำนักศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์กร	หน่วยงานในองค์กร
กลุ่มเอกชน	
บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	ฝ่ายการตลาดและส่งเสริมการขาย
ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)	สำนักบริหาร
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ฝ่ายส่งเสริมธุรกิจ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ศูนย์สังคิตศิลป์
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	ส่วนประชาสัมพันธ์
ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)	ฝ่ายประชาสัมพันธ์

จากตาราง 1 พบว่า สถานภาพขององค์กรในกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นมหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ส่วนกลุ่มภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นธนาคารพาณิชย์ ยกเว้นบริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด เป็นบริษัท จำกัด เพียงแห่งเดียวและกลุ่มภาคเอกชนทั้งหมด ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเป็นสำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง

หน่วยงานในองค์กรในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีสถานภาพเป็นสำนัก 2 แห่ง สถาบัน 2 แห่ง ศูนย์ 1 แห่ง และเป็นโครงการจัดตั้งสถาบัน 1 แห่ง

หน่วยงานในองค์กรสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีสถานภาพเป็นศูนย์ 2 แห่ง และเป็นสำนัก 4 แห่ง

หน่วยงานในองค์กรภาคเอกชน ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานทางวัฒนธรรมโดยตรง แต่รวมอยู่ในงานฝ่ายต่างๆ ยกเว้นธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานดำเนินงานทางวัฒนธรรมชัดเจน และแยกสถานที่อิสระออกมาจากสำนักงานใหญ่เป็นศูนย์สังคิตศิลป์ อยู่ในบริเวณอาคารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาผ่านฟ้า ถนนราชดำเนิน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม) ซึ่งรายละเอียดแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน จำแนกตามตำแหน่ง
ของผู้ตอบแบบสอบถาม

องค์กร	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	นักวิชาการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ผู้อำนวยการ
มหาวิทยาลัยมหิดล	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ กิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา	ประธาน โครงการจัดตั้ง
มหาวิทยาลัยศิลปากร	ผู้อำนวยการ
มหาวิทยาลัยทักษิณ	หัวหน้ากองศึกษาและวิจัย
กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	ผู้อำนวยการ
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี	ผู้อำนวยการ
สถาบันราชภัฏเพชรบุรี	ผู้อำนวยการ
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี	ผู้อำนวยการ
สถาบันราชภัฏภูเก็ต	ผู้อำนวยการ
สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา	รักษาราชการ ผู้อำนวยการ
กลุ่มเอกชน	
บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	หัวหน้าแผนกประชาสัมพันธ์
ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)	ผู้อำนวยการสำนักบริหาร
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	หัวหน้างานศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	หัวหน้าส่วนประชาสัมพันธ์
ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)	เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ 6

จากตาราง 2 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม) ในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนส่วนใหญ่ เป็นผู้บริหารในองค์กรเหล่านั้น ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นผู้ดำเนินการ 2 แห่ง รองผู้ดำเนินการ 1 แห่ง ประธานโครงการจัดตั้ง 1 แห่ง หัวหน้ากอง 1 แห่ง และนักวิชาการศึกษา 1 แห่ง

กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นผู้ดำเนินการ 5 แห่ง และรักษาราชการผู้ดำเนินการ 1 แห่ง

กลุ่มภาคเอกชน ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นผู้ดำเนินการ 1 แห่ง หัวหน้าแผนก 1 แห่ง หัวหน้าฝ่าย 1 แห่ง หัวหน้าศูนย์ 1 แห่ง หัวหน้าส่วน 1 แห่ง และเจ้าหน้าที่ 1 แห่ง

2. ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์และการสืบทอดวัฒนธรรมไทย

2.1 ข้อมูลบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 18 องค์กร เมื่อคิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จะได้ผลตามตาราง 3 - 9

ตาราง 3 ค่าความถี่และร้อยละ นโยบายของการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	11	61.11
แผนพัฒนาขององค์กรเอง	8	44.44
แผนพัฒนาของสถาบันราชภัฏ	6	33.33
แผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย	5	27.78
แผนพัฒนาของบริษัท	2	11.11
อื่นๆ	2	11.11

จากตาราง 3 พบว่า นโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ยึดถือนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ แผนพัฒนาขององค์กรเอง คิดเป็นร้อยละ 44.44

กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 27.78

กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายแผนพัฒนาของสถาบันราชภัฏ คิดเป็นร้อยละ 33.33

กลุ่มภาคเอกชน มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายแผนพัฒนาของบริษัทเอง คิดเป็นร้อยละ 11.11

ส่วนนโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยอื่นๆ มีการวางแผนร่วมกับภาคเอกชนอื่น คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละ ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
อื่นๆ	8	44.44
1 ปี	7	38.89
4 ปี	7	38.89
3 ปี	2	11.11
2 ปี	-	-

จากตาราง 4 พบว่า ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีระยะเวลาขึ้นอยู่กับโครงการที่จะดำเนินการตามความเหมาะสมหรือเร่งด่วน นอกเหนือจาก 4 ปี ซึ่งมีระยะเวลา 5 ปี ถึง 8 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาเป็นระยะเวลา 1 ปี และ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.89 และระยะเวลา 3 ปีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 5 ค่าความถี่และร้อยละ ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ระดับชาติ	13	72.22
ระดับภูมิภาค	9	50.00
ระดับนานาชาติ	9	50.00
เฉพาะท้องถิ่น	8	44.44
อื่นๆ	3	16.67

จากตาราง 5 พบว่าขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีการดำเนินงานระดับชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาคือ ระดับนานาชาติและระดับภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 50.00 การดำเนินงานระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนขอบเขตการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐมีการดำเนินงานทุกระดับ และมีนโยบายจะขยายขอบเขตออกไปสู่นานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตาราง 6 ค่าความถี่และร้อยละ การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคลในองค์กรอื่นเข้าร่วมดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
นักวิชาการ	16	88.89
บุคลากรทางวัฒนธรรมของชุมชน	15	83.33
อาสาสมัคร	8	44.44
ชาวต่างประเทศ	7	38.89
อื่นๆ	5	27.78

จากตาราง 6 พบว่าการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรอื่นเข้าร่วมดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เป็นนักวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมา คือ บุคลากรทางวัฒนธรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83.33 อาสาสมัคร คิดเป็นร้อยละ 44.44 ชาวต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนบุคลากรอื่น ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ชาวบ้าน นักศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 27.78

ตาราง 7 ค่าความถี่และร้อยละ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มี ต่อเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคี และ ความมั่นคงของชาติ	15	83.33
ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและ ยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งกันและกัน	15	83.33
เผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านไปสู่ประชาชน ถึงขั้น ปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น	12	66.67
ให้ความรู้ ความเข้าใจในการเชื่อมโยงระหว่าง วัฒนธรรมกับการพัฒนา	11	61.11
อื่นๆ	2	11.11

จากตาราง 7 พบว่า การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และความมั่นคงของชาติ และการส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งกันและกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านไปสู่ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.67 และการให้ความรู้ ความเข้าใจในการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 61.11 ส่วนการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอื่น เช่น การสร้างกลุ่มรวมน้ำใจ ให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่น และการส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 8 ค่าความถี่ และร้อยละ การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ดำเนินการโดย

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
สิ่งพิมพ์	15	83.33
การอบรม ประชุม สัมมนา	15	83.33
วิทยุโทรทัศน์	14	77.78
วิทยุกระจายเสียง	12	66.67
อื่นๆ	8	44.44

จากตาราง 8 พบว่าการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ดำเนินการโดยสิ่งพิมพ์ และการอบรม ประชุม สัมมนา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาวิทยุโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 77.78 และวิทยุกระจายเสียง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมดำเนินการโดยวิธีอื่น เช่น การใช้อินเตอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การจัดประกวดและ การจัดนิทรรศการในท้องถิ่นและจังหวัดอื่น และการร่วมกิจกรรมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตาราง 9 ค่าความถี่และร้อยละ การส่งเสริมให้มีองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย

การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา	12	66.67
คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด	9	50.00
มูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมของเอกชน	9	50.00
คณะกรรมการวัฒนธรรมของชุมชน	7	38.89
อื่นๆ	6	33.33

จากตาราง 9 พบว่าการส่งเสริมให้มีองค์กรอื่น เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมในสถาบันศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด และมูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมเอกชน คิดเป็นร้อยละ 50.00 คณะกรรมการวัฒนธรรมชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนการส่งเสริมให้มีองค์กรอื่น เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย เช่น กลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น องค์กรนักศึกษา ชมรมครุคนคริไทย ชมรมอนุรักษ์เพลงไทย ชมรมนาฏศิลป์ไทย สภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 33.33

2.2 ข้อมูลบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 18 องค์กร เมื่อคิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จะได้ผลตามตาราง 10-16

ตาราง 10 ค่าความถี่และร้อยละ ทิศทางการวิจัยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
การวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใน		
ทางปฏิบัติโดยตรง	10	55.56
การวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อ		
ลักษณะวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง	9	50.00
การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม	7	38.89
การวิจัยเพื่อวางแผนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	4	22.22
อื่นๆ	4	22.22

จากตาราง 10 พบว่าทิศทางการวิจัยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเป็นการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาเป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อลักษณะวัฒนธรรมนั้นอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม ร้อยละ 38.89 และการวิจัยเพื่อวางแผนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนทิศทางการวิจัยอื่นคือ การวิจัยด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม การวิจัยด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยและการวิจัยภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 38.89

ตาราง 11 ค่าความถี่และร้อยละ ประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
วิจัยศึกษาเฉพาะกรณี	12	66.67
วิจัยประยุกต์เพื่อนำผลมาใช้	10	55.56
วิจัยเชิงประวัติศาสตร์	10	55.56
วิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่	9	50.00
อื่นๆ	2	11.11
วิจัยเชิงทดลอง	-	-

จากตาราง 11 พบว่าประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ เป็นการวิจัยศึกษาเฉพาะกรณีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นการวิจัยประยุกต์และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 55.56 การวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนการวิจัยอื่นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ เป็นการวิจัยเน้นเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิต คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 12 ค่าความถี่และร้อยละ จุดเน้นด้านการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการดำเนินการ

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
ขนบธรรมเนียมประเพณี	14	77.78
ภูมิปัญญา	13	72.22
สังคมวิทยา	8	44.44
ศิลปกรรม	8	44.44
มานุษยวิทยา	7	38.89
อื่นๆ	4	22.22

จากตาราง 12 พบว่าจุดเน้นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการวิจัยในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาเป็นการวิจัยด้านภูมิปัญญา คิดเป็นร้อยละ 72.22 การวิจัยด้านสังคมวิทยาและศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 และการวิจัยด้านมานุษยวิทยา คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนจุดเน้นอื่นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการวิจัยได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม ชนกลุ่มน้อยและท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตาราง 13 ค่าความถี่และร้อยละ ขอบเขตการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
พื้นบ้าน	10	55.56
ภูมิภาค	10	55.56
ทั่วประเทศ	6	33.33
ต่างประเทศ	1	05.56
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 13 พบว่า ขอบเขตการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน คือ การวิจัยเกี่ยวกับพื้นบ้านและภูมิภาคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาเป็นการวิจัยทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และการวิจัยต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 05.56 ส่วนขอบเขตการวิจัยอื่น คือ การวิจัยเกี่ยวกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 05.56

ตารางที่ 14 ค่าความถี่ และร้อยละ ลักษณะการทำวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริม

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
เป็นกลุ่ม	11	61.11
ร่วมมือกับองค์กรอื่น	9	50.00
รายบุคคล	8	44.44
สหวิทยาการ	7	38.89
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 14 พบว่า องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมให้มีการทำวิจัยลักษณะเป็นกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาเป็นการวิจัยโดยร่วมมือกับองค์กรอื่น คิดเป็นร้อยละ 50.00 การวิจัยเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 44.44 และการวิจัยแบบสหวิทยาการ คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยลักษณะอื่น เช่น การทำวิจัยในนามขององค์กร คิดเป็นร้อยละ 05.56

ตารางที่ 15 ค่าความถี่ และร้อยละ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
ฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม	13	72.22
พัฒนาคุณภาพชีวิต	10	55.56
พัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม	9	50.00
แก้ปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม	7	38.89
อื่นๆ	-	-

จากตาราง 15 พบว่าองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คิดเป็นร้อยละ 55.56 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 38.89

ตาราง 16 ค่าความถี่ และร้อยละ แหล่งเงินอุดหนุนการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้รับ

การศึกษาค้นคว้าวิจัย	ความถี่	ร้อยละ
งบประมาณแผ่นดิน	12	66.67
องค์กรเอกชน	6	33.33
เงินรายได้จากต้นสังกัด	6	33.33
องค์กรต่างประเทศ	4	22.22
อื่นๆ	2	11.11

จากตาราง 16 พบว่า แหล่งเงินทุนการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้รับมาจากงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 จากองค์กรเอกชนและ เงินรายได้จากค้ำประกัน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และจากองค์กรต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนแหล่งเงินทุนการวิจัยอื่นได้รับจากองค์กรทางราชการและจากงบประมาณขององค์กรเอง คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.3 ข้อมูลบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 18 องค์กร เมื่อคิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จะได้ผลตามตาราง 17-22

ตาราง 17 ค่าความถี่และร้อยละ นโยบายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
กิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	17	94.44
กิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประเพณีไทย	10	55.56
กิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย	10	55.56
กิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	17	94.44
กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต	9	50.00
อื่นๆ	2	11.11

จากตาราง 17 พบว่านโยบายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย มีนโยบายเกี่ยวกับ กิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย คิดเป็นร้อยละ 55.56 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคิดเป็นร้อยละ 50.00 และกิจกรรมอื่น เช่น ส่งเสริมความเป็นชุมชนของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตาราง 18 ค่าความถี่และร้อยละ รูปแบบการจัดกิจกรรมที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการ

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
การประชุม สัมมนา	15	83.33
การอบรม	11	61.11
การจัดงานมหกรรม	8	44.44
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	6	33.33
อื่นๆ	3	16.67

จากตาราง 18 พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินการโดยวิธีการประชุม สัมมนา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาเป็นการอบรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 การจัดงานมหกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมอื่นดำเนินการโดยจัดทำรายการสารคดีส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์ การแสดงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมสัญจร คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตาราง 19 ค่าความถี่และร้อยละ ประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดสม่ำเสมอ

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
จัดงานมหกรรมวัฒนธรรมในวันเทศกาล	8	44.44
จัดกิจกรรมการประกวดวัฒนธรรมประเพณีไทย	8	44.44
จัดกิจกรรมวิชาการทางวัฒนธรรม	7	38.89
อื่นๆ	3	16.67
จัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	2	11.11

จากตาราง 19 พบว่าประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดสม่ำเสมอ คือ การจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมในวันเทศกาล และการจัดกิจกรรมประกวดวัฒนธรรมประเพณีไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรมวิชาการทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 38.89 การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนกิจกรรมอื่นที่องค์กรจัดสม่ำเสมอได้แก่ การ

จัดประชุมทางวัฒนธรรม การจัดอบรม การจัดประกวดดนตรีไทย และการจัดแสดงเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์ของพื้นบ้านและพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตาราง 20 ค่าความถี่และร้อยละ การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมกับองค์กรอื่น

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
นิทรรศการทางวัฒนธรรม	12	61.67
ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน	11	61.11
งานเทศกาลประเพณี	10	55.56
อื่นๆ	4	22.22
ศิลปะอาชีพ	3	16.67

จากตาราง 20 พบว่า องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเป็นศูนย์กลางร่วมกับองค์กรอื่นในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม คือ นิทรรศการทางวัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.67 รองลงมาเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 61.11 งานเทศกาลประเพณี คิดเป็นร้อยละ 55.56 และศิลปะอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ได้จัดร่วมกับองค์กรอื่น คือ การเป็นวิทยากรร่วมกับหน่วยงานอื่น คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตาราง 21 ค่าความถี่และร้อยละ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกับองค์กรใด

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ภาครัฐ	17	94.44
ภาคเอกชน	11	61.11
ชุมชน	9	50.00
กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ	8	44.44
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 21 พบว่า การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรภาครัฐมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นองค์กรภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 61.11 ร่วมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และร่วมกับกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรอื่น เช่น มหาวิทยาลัยไทยและต่างประเทศ รวมถึงกลุ่มวัฒนธรรมต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 05.56

ตาราง 22 ค่าความถี่และร้อยละ แหล่งที่มาของงบประมาณการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
งบประมาณแผ่นดิน	12	66.67
เงินรายได้ขององค์กรเอง	9	50.55
งบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น	9	50.00
การสนับสนุนจากองค์กรเอกชน	7	38.89
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 22 พบว่า แหล่งที่มาของงบประมาณการจัดกิจกรรม เผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มาจากงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้มาจากเงินรายได้ขององค์กรเอง และงบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น คิดเป็นร้อยละ 50.00 และได้มาจากการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนที่มาของงบประมาณจากแหล่งอื่น คือ จากองค์กรทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.4 ข้อมูลบทบาทองค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 18 องค์กร เมื่อคิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จะได้ผลตามตาราง 23-28

ตาราง 23 ค่าความถี่และร้อยละ การฟื้นฟูวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีขององค์กรภาครัฐ และเอกชน

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ท้องถิ่น	16	88.89
พื้นที่บ้าน	15	83.33
ภูมิภาค	9	50.00
ประจำชาติ	8	44.44
อื่นๆ	-	-

จากตาราง 23 พบว่ามีการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมาเป็นพื้นที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 50.00 และประจำชาติ คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตาราง 24 ค่าความถี่และร้อยละ การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ ขององค์กรภาครัฐ และเอกชน

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ชีวิตความเป็นอยู่	14	77.78
ภาษา และวรรณคดี	14	77.78
ศิลปะและหัตถกรรม	13	72.22
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	10	55.56
อื่นๆ	3	16.67

จากตาราง 24 พบว่าองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาและวรรณคดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาด้านศิลปะและหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 72.22 และด้านสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 55.56

ส่วนการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านอื่น ได้แก่ การส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตาราง 25 ค่าความถี่และร้อยละ การดำเนินกิจกรรมสืบทอดทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น	15	83.33
การแสดง	14	77.78
ภูมิปัญญา	14	77.78
การละเล่น	13	72.22
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 25 พบว่าองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้ดำเนินกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ การแสดงและภูมิปัญญา คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนการละเล่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 ส่วนการดำเนินกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมอื่น ได้แก่การสืบทอดประเพณีไทยโบราณ คิดเป็นร้อยละ 05.56

ตาราง 26 ค่าความถี่และร้อยละ วิธีสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน	15	83.33
การจัดนิทรรศการ	12	66.67
จัดอบรม	11	61.11
การจัดระบบฐานข้อมูล	10	55.56
อื่นๆ	4	22.22

จากตาราง 26 พบว่าวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและเอกชน ใช้วิธีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ การจัดนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 66.67 การจัดอบรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 และการจัดระบบฐานข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 55.56 ส่วนวิธีการอื่นได้แก่ การเป็นวิทยากร การจัดงานตามเทศกาล และการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตาราง 27 ค่าความถี่และร้อยละวิธีการสนับสนุนขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
การร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น	13	72.22
ให้การสนับสนุนงบประมาณ	10	55.56
การจัดตั้งหน่วยงานย่อยรับผิดชอบโดยตรง	7	38.89
การรณรงค์	5	27.78
อื่นๆ	1	05.56

จากตาราง 27 พบว่า การสนับสนุนขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ใช้วิธีการร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาคือ ให้การสนับสนุนงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 55.56 การจัดตั้งหน่วยงานย่อยรับผิดชอบโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 38.89 และการรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 27.78 ส่วนวิธีการอื่น คือ การให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 05.56

ตาราง 28 ค่าความถี่และร้อยละ การรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภทต่างๆ ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย	ความถี่	ร้อยละ
จิตรกรรม	12	66.67
หัตถกรรม	11	61.11
สถาปัตยกรรม	10	55.56
ประติมากรรม	8	44.44
อื่นๆ	3	16.67

จากตาราง 28 พบว่าองค์กรภาครัฐและเอกชน ได้มีการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภทต่างๆ คือ ศิลปกรรมประเภทจิตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ประเภทสถาปัตยกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.56 ประเภทหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 และประเภทประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนประเภทอื่น ได้แก่ วรรณกรรมและการอนุรักษ์ข้อมูลของศิลปกรรมที่เป็นเอกสาร เทปเสียง เทปโทรทัศน์ และซีดีรอม

3. ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

3.1. ข้อมูลของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม

ตาราง 29 ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม

ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้
การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร	3.13	0.92	ปานกลาง
การสืบค้นข้อมูลขององค์กร	3.07	0.96	ปานกลาง
การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน	2.14	1.41	น้อย
การจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศ	2.43	1.02	น้อย
ผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในรูปแบบ CD-ROM	2.43	1.02	น้อย
โดยภาพรวม	2.53	0.63	ปานกลาง

จากตาราง 29 พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุดคือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 รองลงมา คือ การสืบค้นข้อมูลขององค์กรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อย 3 ข้อ ข้อที่มีการนำมาใช้น้อยที่สุด คือ การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.14 รองลงมา คือ การจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศ และข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มาก คือ การผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในรูปแบบ CD-ROM มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.43

3.2 ข้อมูลของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม

ตาราง 30 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้
การสร้างระบบฐานข้อมูล	2.81	1.05	ปานกลาง
การรับและเผยแพร่ข้อมูล	3.06	1.06	ปานกลาง
การแยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม	2.73	1.03	ปานกลาง
จัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม	2.67	1.18	ปานกลาง
จัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรม	2.60	0.91	ปานกลาง
การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ	2.94	1.06	ปานกลาง
การรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ	1.79	1.19	น้อย
โดยภาพรวม	2.56	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 30 พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุด คือ การรับและเผยแพร่ข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.06 รองลงมา คือ การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.94 การสร้างระบบฐานข้อมูลมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.81 การแยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.73 การจัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67 และข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศใช้น้อยที่สุด คือ การจัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.60

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อยคือการรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.79

3.3 ข้อมูลของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

ตาราง 31 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้
การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น	1.94	1.06	น้อย
บริการข่าวสารหรือการตอบคำถามทางวัฒนธรรม	2.80	1.47	ปานกลาง
การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม	2.57	1.09	ปานกลาง
จัดทำ Website ขององค์กร	2.40	1.04	น้อย
บริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้อง	2.53	1.25	ปานกลาง
เผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมแบบ Multimedia	2.13	1.20	น้อย
โดยภาพรวม	2.28	0.90	น้อย

จากตาราง 31 พบว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับ ปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุด คือ บริการข่าวสารหรือตอบคำถามทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.80 รองลงมา คือ การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.57 และการบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อย 3 ข้อ ข้อที่มีการนำมาใช้น้อยที่สุด คือ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.94 รองลงมา คือ การเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม แบบ Multimedia มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 และการจัดทำ Website ขององค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.40

3.4 เปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและเอกชน

ผลการเปรียบเทียบด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ขององค์กรทางวัฒนธรรมกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ กลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 32

ตาราง 32 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.15	2	0.07	0.16
ภายในกลุ่ม	4.68	10	0.46	
รวม	4.83	12		

จากตาราง 32 พบว่ากลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษา และกลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 33

ตาราง 33 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.01	2	0.05	0.09
ภายในกลุ่ม	6.16	11	0.56	
รวม	6.26	13		

จากตาราง 33 พบว่ากลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 34

ตาราง 34 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.64	2	0.32	0.35
ภายในกลุ่ม	10.04	11	0.91	
รวม	10.64	13		

จากตาราง 34 พบว่ากลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

4. ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร

4.1 ข้อมูลของความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ตาราง 35 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม

ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม	องค์กรภาครัฐ ระดับความต้องการ		ระดับความต้องการ	องค์กรภาคเอกชน ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D. การความร่วมมือ		$\bar{X}$	S.D. การความร่วมมือ	
กำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน	3.39	0.77	ปานกลาง	3.92	0.86	มาก
การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างกัน	4.09	0.83	มาก	4.31	0.75	มาก
การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน	3.86	1.29	มาก	4.00	1.28	มาก
การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	4.00	0.82	มาก	4.27	0.90	มาก
การยืม แลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการจัดแสดง	3.87	0.96	มาก	3.91	1.04	มาก
จัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน	4.00	1.21	มาก	4.15	0.99	มาก
โดยภาพรวม	3.96	0.73	มาก	4.11	0.87	มาก

จากตาราง 35 พบว่าความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.09 รองลงมา คือ การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย และการจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การยืมแลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการจัดแสดง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 และข้อที่มีความต้องการปานกลาง คือ การกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39

ส่วนความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรเอกชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 รองลงมา คือ การ

ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15 การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การยืม แลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการแสดงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91

4.2 ข้อมูลของความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านวิชาการ

ตาราง 36 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านวิชาการ

ด้านวิชาการ	องค์กรภาครัฐ		ระดับความต้องการความร่วมมือ	องค์กรภาคเอกชน		ระดับความต้องการความร่วมมือ
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม						
เฉพาะเรื่อง	4.25	0.86	มาก	4.25	0.87	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม	4.06	0.75	มาก	4.17	0.83	มาก
ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.06	1.00	มาก	4.31	0.95	มาก
การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรม	3.69	0.79	มาก	3.85	0.80	มาก
การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม	3.67	0.90	มาก	3.73	0.96	มาก
การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม	3.94	0.69	มาก	4.12	0.74	มาก
โดยภาพรวม	3.94	0.69	มาก	4.12	0.74	มาก

จากตาราง 36 พบว่าความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรมและความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 การให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน

บริหารทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67

ส่วนการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ในด้านวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.17 การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73

4.3 ข้อมูลของความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 37 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	องค์กรภาครัฐ ระดับความต้องการ			องค์กรภาคเอกชน ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D	การความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	การความร่วมมือ
การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยี						
ของระบบสารสนเทศ	3.92	0.95	มาก	4.08	0.86	มาก
จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่าย						
แลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ	3.71	1.07	มาก	3.85	1.14	มาก
สร้างโปรแกรมการเรียกใช้ข้อมูล						
สารสนเทศร่วมกัน	3.87	1.13	มาก	4.00	1.21	มาก
การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยี						
สารสนเทศระหว่างกัน	3.69	1.25	มาก	3.86	1.10	มาก
การถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลด้วยระบบ						
คอมพิวเตอร์ออนไลน์	3.71	1.27	มาก	3.77	1.30	มาก
ร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูล						
ที่ใช้ร่วมกันได้	3.80	1.26	มาก	3.75	1.36	มาก
โดยภาพรวม	3.96	1.04	มาก	3.93	1.13	มาก

จากตาราง 37 พบว่า ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 รองลงมา คือ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 การร่วมวางแผน ผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 การจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ และการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

ส่วนความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การแลกเปลี่ยน ทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลด้วยระบบ คอมพิวเตอร์ออนไลน์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การร่วมวางแผน ผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75

4.4 ข้อมูลของความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กร ภาครัฐและเอกชน ด้านบุคลากร

ตาราง 38 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	องค์กรภาครัฐ			องค์กรภาคเอกชน		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับความต้องการความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการความร่วมมือ
ให้บุคลากรศึกษา คู่มือระหว่าง						
องค์กรทางวัฒนธรรม	3.94	0.97	มาก	3.93	0.96	มาก
การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติ						
งานสารสนเทศ	3.93	0.80	มาก	4.00	0.78	มาก
การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ						
ด้านวัฒนธรรม	3.75	1.00	มาก	3.85	1.07	มาก

ตาราง 38 (ต่อ)

ด้านบุคลากร	องค์กรภาครัฐ		ระดับความต้องการ การความร่วมมือ	องค์กรภาคเอกชน		ระดับความต้องการ การความร่วมมือ
	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	
ร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศ						
ในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม	3.71	1.27	มาก	3.77	1.24	มาก
ให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัย						
ร่วมกัน	3.71	1.14	มาก	3.71	0.99	มาก
ร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา						
คุณาวัฒนธรรมในต่างประเทศ	3.64	1.34	มาก	4.00	1.21	มาก
โดยภาพรวม	3.76	1.00	มาก	4.01	1.00	มาก

จากตาราง 38 พบว่า ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การ ให้บุคลากรศึกษา คุณาระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 การอบรมบุคลากรฝ่าย ปฏิบัติงานสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม มีค่าคะแนน เฉลี่ย 3.75 การร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม และให้โอกาส บุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ ร่วม สนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาคุณาวัฒนธรรมในต่างประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64

ส่วนความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การอบรม บุคลากรฝ่ายปฏิบัติ งานสารสนเทศและร่วมสนับสนุนให้บุคลากร ได้ศึกษาคุณาวัฒนธรรมในต่าง ประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การให้บุคลากรศึกษา คุณาระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม มีค่า คะแนนเฉลี่ย 3.93 การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 การร่วมมือ สร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 และข้อที่ความ ต้องการน้อยที่สุด คือ ให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71

4.5 เปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กร ภาครัฐ

ผลการเปรียบเทียบด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 39

ตาราง 39 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	0.43	0.77
ภายในกลุ่ม	5.63	10	0.56	
รวม	6.50	12		

จากตาราง 39 พบว่าองค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านวิชาการ ขององค์กรทางวัฒนธรรมกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 40

ตาราง 40 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1.84	2	0.92	2.24
ภายในกลุ่ม	4.52	11	0.41	
รวม	6.36	13		

จากตาราง 40 พบว่าองค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 41

ตาราง 41 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.78	2	0.39	0.30
ภายในกลุ่ม	10.15	8	1.26	
รวม	10.93	10		

จากตาราง 41 พบว่าองค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านบุคลากร ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 42

ตาราง 42 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2.63	2	1.31	1.39
ภายในกลุ่ม	9.45	10	0.94	
รวม	12.08	12		

จากตาราง 42 พบว่า องค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน

4.6 เปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 43

ตาราง 43 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.68	2	0.34	0.37
ภายในกลุ่ม	5.48	6	0.91	
รวม	6.16	8		

จากตาราง 43 พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านวิชาการ ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 44

ตาราง 44 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านวิชาการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2.40	2	1.20	3.10
ภายในกลุ่ม	3.10	8	0.38	
รวม	5.50	10		

จากตาราง 44 พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรทางวัฒนธรรมกลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 45

ตาราง 45 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	0.05	0.03
ภายในกลุ่ม	12.80	8	1.60	
รวม	12.90	10		

จากตาราง 45 พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบ ด้านบุคลากร ขององค์กรทางวัฒนธรรม กลุ่มภาคเอกชน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ปรากฏผลในตาราง 46

ตาราง 46 ค่าการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1.31	2	0.65	0.59
ภายในกลุ่ม	8.82	8	1.10	
รวม	10.03	10		

จากตาราง 46 พบว่าองค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมภาครัฐในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ และภาคเอกชนใน ส่วนกลาง ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง รวมทั้งหมด 18 แห่ง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ สถาบันราชภัฏ และกลุ่มเอกชน คือ บริษัทจำกัดและธนาคารพาณิชย์

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1. เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) และแบบตรวจรายการ (Check-List) เกี่ยวกับสถานภาพขององค์กรและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check-List) และปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบต่อวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3. เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 4. เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check - List) เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรที่ตอบแบบสอบถามกับองค์กรอื่น (ซึ่งอาจเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน หรือทั้งสององค์กร) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน
2. เดินทางไปเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์เพิ่มเติมด้วยตนเอง ณ ที่ตั้งขององค์กรทางวัฒนธรรมทุกองค์กร
3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลับมา เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตรวจรายการ (Check - list) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพขององค์กร หน่วยงานในองค์กรและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check - list) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐและ

ภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมข้อมูลเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการสืบ ทอดวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนคำถาม ปลายเปิดแต่ละด้านหาค่าร้อยละ (Percentage) และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับระดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วน คำถามปลายเปิดแต่ละด้านใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่ม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละ ด้านทั้ง 3 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม

4. แบบสอบถามตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check - list) เกี่ยวกับ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ระหว่างองค์กรที่ตอบแบบสอบถามกับ องค์กรอื่น (ซึ่งอาจเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน หรือทั้งสององค์กร) และแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scales) 5 ดับ เกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทาง วัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือ ทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนคำถามปลายเปิดแต่ละด้านใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือใน การดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่ม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน ทั้ง 3 กลุ่ม ในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการทดสอบค่า เอฟ (F-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สถานภาพขององค์กร ที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ภาครัฐแบ่งเป็นกลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัย และกลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันราชภัฏ ส่วนกลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทจำกัด และธนาคารพาณิชย์

หน่วยงานในองค์กรภาครัฐที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย มีสถานภาพเป็นสำนัก 2 แห่ง สถาบัน 2 แห่ง ศูนย์ 1 แห่ง และโครงการจัดตั้งสถาบัน 1 แห่ง

หน่วยงานในองค์กรภาครัฐที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมของสถาบันราชภัฏ มี สถานภาพเป็นศูนย์ 2 แห่ง และสำนัก 4 แห่ง

หน่วยงานในองค์กรภาคเอกชน ที่ดำเนินงานทางวัฒนธรรมของบริษัทจำกัด และธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่ไม่ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง แต่รวมอยู่ในงานฝ่ายต่างๆ มีสถานภาพเป็นฝ่าย 3 แห่ง สำนัก 1 แห่ง ศูนย์ 1 แห่ง และส่วน 1 แห่ง

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม) ในองค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน ของมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ บริษัทจำกัด และธนาคารพาณิชย์

มหาวิทยาลัย ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นนักวิชาการ 1 แห่ง ผู้อำนวยการ 2 แห่ง รองผู้อำนวยการ 1 แห่ง ประธานโครงการจัดตั้ง 1 แห่ง และหัวหน้ากอง 1 แห่ง

สถาบันราชภัฏ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นผู้ช่วยราชการ 5 แห่ง และรักษาราชการผู้ช่วยราชการ 1 แห่ง

ภาคเอกชน ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นหัวหน้าแผนก 1 แห่ง ผู้ช่วยราชการ 1 แห่ง ผู้จัดการ 1 แห่ง หัวหน้าศูนย์ 1 แห่ง หัวหน้าส่วน 1 แห่ง และเจ้าหน้าที่ 1 แห่ง

2. บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

2.1 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย

2.1.1 นโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ยึดถือนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมา คือ แผนพัฒนาขององค์กรเอง คิดเป็นร้อยละ 44.44

กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบาย
แผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 27.78

กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบาย
แผนพัฒนาของสถาบันราชภัฏ คิดเป็นร้อยละ 33.33

กลุ่มภาคเอกชน มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายแผนพัฒนา
ของบริษัทเอง คิดเป็นร้อยละ 11.11

ส่วนนโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยอื่นๆ มีการวางแผนร่วมกับภาคเอกชน
อื่น คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.1.2 ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและ
ภาคเอกชน มีระยะเวลาขึ้นอยู่กับโครงการที่จะดำเนินการตามความเหมาะสมหรือเร่งด่วน นอกเหนือ
จาก 4 ปี ซึ่งมีระยะเวลา 5 ปี ถึง 8 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาเป็นระยะเวลา
1 ปี และ 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.89 และระยะเวลา 3 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.1.3 ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาค
เอกชน มีการดำเนินงานระดับชาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมา คือ ระดับนานาชาติ
และระดับภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 50.00 การดำเนินงานระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 44.44
ส่วนขอบเขตการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 16.67 โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐ
มีการดำเนินงานทุกระดับ และมีนโยบายจะขยายขอบเขตออกไปสู่นานาชาติ คิดเป็นร้อยละ 16.67

2.1.4 การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรอื่นเข้าร่วมดำเนินงานพัฒนาวัฒน
ธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เป็นนักวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมา
คือ บุคลากรทางวัฒนธรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 83.33 อาสาสมัคร คิดเป็นร้อยละ 44.44
ชาวต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนบุคลากรอื่น ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความสนใจ
เกี่ยวกับวัฒนธรรม ชาวบ้าน นักศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 27.78

2.1.5 การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและ
ภาคเอกชน เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ สักดิ์ศรี และ
ความมั่นคงของชาติ และการส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมทอง
ถิ่นซึ่งกันและกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านไปสู่
ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.67 และการให้ความรู้ ความเข้าใจใน
การเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 61.11 ส่วนการเผยแพร่และประชา
สัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอื่น เช่น การสร้างกลุ่มรวมน้ำใจ ให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่น และการส่งเสริมให้
ประชาชนมีศักยภาพในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.1.6 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ดำเนินการโดยสิ่งพิมพ์และการอบรม ประชุม สัมมนา มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาวิทยุโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 77.78 และวิทยุกระจายเสียง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ดำเนินการโดยวิธีอื่น เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การจัดประกวดและการจัดนิทรรศการในท้องถิ่นและจังหวัดอื่น และการร่วมกิจกรรมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 44.44

2.1.7 การส่งเสริมให้เมืองคร้ออื่น เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมในสถาบันศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด และมูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมเอกชน คิดเป็นร้อยละ 50.00 คณะกรรมการวัฒนธรรมชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนการส่งเสริมให้เมืองคร้ออื่น เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย เช่น กลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น องค์กรนักศึกษา ชมรมครูคนตรีไทย ชมรมอนุรักษ์เพลงไทย ชมรมนาฏศิลป์ไทย สภาวัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรมจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 33.33

2.2 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย

2.2.1 ทิศทางการวิจัยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเป็นการวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาเป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อลักษณะวัฒนธรรมนั้นอย่างลึกซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม ร้อยละ 38.89 และการวิจัยเพื่อวางแผนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนทิศทางการวิจัยอื่น คือ การวิจัยด้านมานุษยวิทยาวัฒนธรรม การวิจัยด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย และการวิจัยภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 38.89

2.2.2 ประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนต้องการดำเนินการเป็นการวิจัยศึกษาเฉพาะกรณีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นการวิจัยประยุกต์และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 55.56 การวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนการวิจัยอื่นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ เป็นการวิจัยเน้นเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิต คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.2.3 จุดเน้นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการวิจัยในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาเป็นการวิจัยด้านภูมิปัญญา คิดเป็นร้อยละ 72.22 การวิจัยด้านสังคมวิทยาและศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 และการวิจัยด้านมานุษยวิทยา คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนจุดเน้นอื่นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการวิจัยได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม ชนกลุ่มน้อยและท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.2.4 ขอบเขตการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน คือ การวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่บ้านและภูมิภาคมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาเป็น การวิจัยทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และการวิจัยต่างประเทศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 05.56 ส่วนขอบเขตการวิจัยอื่น คือ การวิจัยเกี่ยวกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.2.5 องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมให้มีการทำวิจัยลักษณะเป็นกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาเป็น การวิจัยโดยร่วมมือกับองค์กรอื่น คิดเป็นร้อยละ 50.00 การวิจัยเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 44.44 และการวิจัยแบบสหวิทยาการ คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยลักษณะอื่น เช่น การทำวิจัยในนามขององค์กร คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.2.6 องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คิดเป็นร้อยละ 55.56 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 38.89

2.2.7 แหล่งเงินทุนการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้รับมาจากงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 จากองค์กรภาคเอกชนและ เงินรายได้จากต้นสังกัด คิดเป็นร้อยละ 33.33 และจากองค์กรต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ส่วนแหล่งเงินทุนการวิจัยอื่นได้รับจากองค์กรทางราชการและจากงบประมาณขององค์กรเอง คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.3 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย

2.3.1 นโยบายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย มีนโยบายเกี่ยวกับ กิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย คิดเป็นร้อยละ 55.56 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคิดเป็นร้อยละ 50.00 และกิจกรรมอื่น เช่น ส่งเสริมความเป็นชุมชนของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 11.11

2.3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินการโดยวิธีการประชุม สัมมนา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาเป็น การอบรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 การจัดงานมหกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมอื่นดำเนินการโดยจัดทำรายการสารคดีส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์ การแสดงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวัฒนธรรมสัญจร คิดเป็นร้อยละ 16.67

2.3.3 ประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดสม่ำเสมอ คือ การจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมในวันเทศกาล และการจัดกิจกรรมประกวดวัฒนธรรมประเพณีไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรมวิชาการทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 38.89 การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนกิจกรรมอื่นที่องค์กรจัดสม่ำเสมอได้แก่ การจัดประชุมทางวัฒนธรรม การจัดอบรม การจัดประกวดคนตรีไทย และการจัดแสดงเกี่ยวกับคนตรี นาฏศิลป์ของพื้นบ้านและพื้นเมือง เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 16.67

2.3.4 องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเป็นศูนย์กลางร่วมกับองค์กรอื่นในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม คือ นิทรรศการทางวัฒนธรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.67 รองลงมาเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 61.11 งานเทศกาลประเพณี คิดเป็นร้อยละ 55.56 และศิลปะอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ได้จัดร่วมกับองค์กรอื่น คือ การเป็นวิทยากรร่วมกับหน่วยงานอื่น คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.3.5 การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการจัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรภาครัฐมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นองค์กรภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 61.11 ร่วมกับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และร่วมกับกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรอื่น เช่น มหาวิทยาลัยไทยและต่างประเทศ รวมถึงกลุ่มวัฒนธรรมต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.3.6 แหล่งที่มาของงบประมาณการจัดกิจกรรม เผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มาจากงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้มาจากเงินรายได้ขององค์กรเอง และงบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น คิดเป็นร้อยละ 50.00 และได้มาจากการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน คิดเป็นร้อยละ 38.89 ส่วนที่มาของงบประมาณจากแหล่งอื่น คือ จากองค์กรทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.4 บทบาทองค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

2.4.1 มีการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมาเป็นพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 50.00 และประจำชาติ คิดเป็นร้อยละ 44.44

2.4.2 องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาและวรรณคดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมาด้านศิลปะและหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 72.22 และด้านสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 55.56 ส่วน

การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านอื่น ได้แก่ การส่งเสริมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 16.67

2.4.3 องค์การภาครัฐและภาคเอกชน ได้ดำเนินกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ การแสดงและภูมิปัญญา คิดเป็นร้อยละ 77.78 ส่วนการละเล่น คิดเป็นร้อยละ 72.22 ส่วนการดำเนินกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมอื่น ได้แก่การสืบทอดประเพณีไทยโบราณ คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.4.4 วิธีการสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์การภาครัฐและเอกชน ใช้วิธีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ การจัดนิทรรศการ คิดเป็นร้อยละ 66.67 การจัดอบรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 และการจัดระบบฐานข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 55.56 ส่วนวิธีการอื่นได้แก่ การเป็นวิทยากร การจัดงานตามเทศกาล และการประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 22.22

2.4.5 การสนับสนุนขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ขององค์การภาครัฐและภาคเอกชน ใช้วิธีการร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมาคือ ให้การสนับสนุนงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 55.56 การจัดตั้งหน่วยงานย่อยรับผิดชอบโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 38.89 และการรณรงค์ คิดเป็นร้อยละ 27.78 ส่วนวิธีการอื่น คือ การให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 05.56

2.4.6 องค์การภาครัฐและเอกชน ได้มีการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภทต่างๆ คือ ศิลปกรรมประเภทจิตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ ประเภทสถาปัตยกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.56 ประเภทหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 61.11 และประเภทประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนประเภทอื่น ได้แก่ วรรณกรรมและการอนุรักษ์ข้อมูลของศิลปกรรม ที่เป็นเอกสาร เทปเสียง เทปโทรทัศน์ และซีดีรอม

3. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์การภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

3.1. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์การภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุด คือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.13 รองลงมา คือ การสืบค้นข้อมูลขององค์กรมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.07

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อย 3 ข้อ ข้อที่มีการนำมาใช้น้อยที่สุด คือ การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.14 รองลงมา คือ การจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศ และข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เพื่อการผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในรูปแบบ CD-ROM มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.43

3.2 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับปานกลาง 6 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุด คือ การรับและเผยแพร่ข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.06 รองลงมา คือ การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.94 การสร้างระบบฐานข้อมูลมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.81 การแยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.73 การจัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.67 และข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้น้อยที่สุด คือ การจัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.60

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อย คือ การรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.79

3.3 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับ ปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มากที่สุด คือ บริการข่าวสารหรือตอบคำถามทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.80 รองลงมา คือ การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.57 และบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อย 3 ข้อ ข้อที่มีการนำมาใช้น้อยที่สุด คือ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.94 รองลงมา คือ การเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม แบบ Multimedia มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.13 และการจัดทำ Website ขององค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.40

3.4 การเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม พบว่ากลุ่มสังกัดทบวง

มหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และ กลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

3.5 การเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

3.6 การเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม พบว่า กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน

4. ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร

4.1 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.09 รองลงมา คือ การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย และการจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การยืมแลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการจัดแสดง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 และการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 และข้อที่มีความต้องการปานกลาง คือ การกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.39

ส่วนความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรเอกชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 รองลงมา คือ การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 การจัดตั้ง

ศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.15 การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การยืม แลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการแสดงมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.91

4.2 ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่องความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรมและความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.06 การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67

ส่วนการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ในด้านวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีค่าความต้องการมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.31 รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.17 การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73

4.3 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 รองลงมา คือ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.87 การร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.80 การจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ และการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69

ส่วนความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการ

มากที่สุด คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 การถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ การร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75

4.4 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การให้บุคลากรศึกษา ศึกษาระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.94 การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติงานสารสนเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 การร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม และให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ ร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา ศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในต่างประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.64

ส่วนความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีความต้องการความร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ข้อที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติ งานสารสนเทศและร่วมสนับสนุนให้บุคลากร ได้ศึกษา ศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในต่างประเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 การให้บุคลากรศึกษา ศึกษาระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.93 การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85 การร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.77 และข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ ให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.71

4.5 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม พบว่าองค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

4.6 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ พบว่า องค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

4.7 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า องค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

4.8 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร พบว่า องค์กรภาครัฐ มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทาง วัฒนธรรม ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน

4.9 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความ ต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมไม่ แตกต่างกัน

4.10 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาคเอกชน ด้านวิชาการ พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนิน งานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

4.11 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

4.12 การเปรียบเทียบ ความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร พบว่า องค์กรภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนิน งานทางวัฒนธรรม ด้านบุคลากรไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนา วัฒนธรรมไทยทั้ง 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจ กรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

ตาราง 47 ลำดับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
1. องค์กรมีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายของ	1	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
	2	แผนพัฒนาขององค์กรเอง
	3	แผนพัฒนาของสถาบันราชภัฏ
	4	แผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย
	5	แผนพัฒนาของบริษัท อื่นๆ (การวางแผนร่วมกับภาคเอกชนอื่น)
2. ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1	ขึ้นอยู่กับโครงการที่จะดำเนินการตามความเหมาะสมหรือเร่งด่วน
	2	5 ปี และ 8 ปี
	3	1 ปี และ 4 ปี
	4	3 ปี
3. ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1	ระดับชาติ
	2	ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ
	3	เฉพาะท้องถิ่น อื่นๆ (ทุกระดับ)
4. การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรอื่นเข้าร่วมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1	นักวิชาการ
	2	บุคลากรทางวัฒนธรรมของชุมชน
	3	อาสาสมัคร
	4	ชาวต่างประเทศ อื่นๆ (ประชาชนในท้องถิ่น ชาวบ้าน นักศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียน และเยาวชน)

ตาราง 47 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
5. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1	สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ และส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งกันและกัน
	2	เผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้าน ไปสู่ประชาชน ถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น
	3	การให้ความรู้ ความเข้าใจในการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการพัฒนา อื่นๆ (การสร้างกลุ่มรมน้ำใจให้รัก วัฒนธรรมท้องถิ่น และการส่งเสริมให้ ประชาชนมีศักยภาพในการอนุรักษ์ พื้นฟูวัฒนธรรม)
6. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ดำเนินการ โดย	1	สิ่งพิมพ์และการอบรม ประชุม สัมมนา
	2	วิทยุโทรทัศน์
	3	วิทยุกระจายเสียง อื่นๆ (อินเตอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การจัดประกวดและจัดนิทรรศการ และการร่วมกิจกรรมกับชุมชน)
7. การส่งเสริมให้องค์กรอื่นเพื่อการพัฒนา วัฒนธรรมไทย	1	ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา
	2	คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด และมูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมของเอกชน
	3	คณะกรรมการวัฒนธรรมของชุมชน อื่นๆ (กลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น องค์กรนัก ศึกษา ชมรมครูคนตรีไทย ชมรมอนุรักษ์ เพลงไทย ชมรมนาฏศิลป์ไทย สภา วัฒนธรรมอำเภอ และสภาวัฒนธรรม จังหวัด

ตาราง 48 ลำดับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
8. ทิศทางการวิจัยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	1	การวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรง
	2	การวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อลักษณะวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง
	3	การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม
	4	การวิจัยเพื่อวางแผนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย อื่นๆ (การวิจัยด้านมนุษยวิทยาวัฒนธรรม การวิจัยด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย และการวิจัยภาษาของประเพณีเพื่อนบ้าน)
9. ประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ	1	การวิจัยศึกษาเฉพาะกรณี
	2	การวิจัยประยุกต์เพื่อนำผลมาใช้และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
	3	การวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ อื่นๆ (การวิจัยวัฒนธรรมและวิถีชีวิต)
10. จุดเน้นด้านการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการ	1	ขนบธรรมเนียมประเพณี
	2	ภูมิปัญญา
	3	สังคมวิทยาและศิลปกรรม
	4	มานุษยวิทยา อื่นๆ (ศิลปวัฒนธรรม ชนกลุ่มน้อยและท้องถิ่น)

ตาราง 48 (ต่อ)

ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
12. องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด	1	ฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม
	2	พัฒนาคุณภาพชีวิต
	3	พัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
	4	แก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม
13. แหล่งเงินอุดหนุนการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนได้รับ	1	งบประมาณแผ่นดิน
	2	องค์กรเอกชนและเงินรายได้จากค้ำประกัน
	3	องค์กรต่างประเทศ อื่นๆ (องค์กรทางราชการ และจากงบประมาณขององค์กรเอง)

ตาราง 49 ลำดับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
14. นโยบายขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	1	กิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม
	2	กิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประเทศไทยและกิจกรรมที่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย
	3	กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต อื่นๆ (กิจกรรมส่งเสริมความเป็นชุมชนของท้องถิ่น)
15. รูปแบบการจัดกิจกรรมที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินการ	1	การประชุม สัมมนา
	2	การอบรม
	3	การจัดงานมหกรรม
	4	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อื่นๆ (จัดทำสารคดีส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทางวิทยุโทรทัศน์ การแสดงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม)

ตาราง 49 (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
16. ประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดสม่ำเสมอ	1	จัดงานมหกรรมวัฒนธรรมไทยในวันเทศกาลและจัดกิจกรรมประกวดวัฒนธรรมไทย
	2	จัดกิจกรรมวิชาการทางวัฒนธรรม
	3	อื่นๆ (ประชุมทางวัฒนธรรม การจัดอบรม การจัดประกวดคนตรีไทย การจัดแสดงเกี่ยวกับคนตรี นาฏศิลป์ของพื้นบ้านและพื้นเมือง
	4	จัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
17. การเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมกับองค์กรอื่น	1	นิทรรศการทางวัฒนธรรม
	2	ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน
	3	งานเทศกาลประเพณี
	4	อื่นๆ (การเป็นวิทยากรร่วมกับหน่วยงานอื่น)
	5	ศิลปอาชีพ
18. การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมกับองค์กรใด	1	ภาครัฐ
	2	ภาคเอกชน
	3	ชุมชน
	4	กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ อื่นๆ (มหาวิทยาลัยไทยและต่างประเทศ)
19. แหล่งที่มาของงบประมาณการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1	งบประมาณแผ่นดิน
	2	เงินรายได้ขององค์กรเองและงบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น การสนับสนุนจากองค์กรเอกชน อื่นๆ (องค์กรทางราชการ)

ตาราง 50 ลำดับบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอวัฒนธรรมไทย ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
20. การฟื้นฟูวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1 ท้องถิ่น
	2 พื้นบ้าน
	3 ภูมิภาค
	4 ประชาชาติ
21. การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้าน ต่างๆ ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1 ชีวิตความเป็นอยู่และภาษาและ วรรณคดี
	2 ศิลปะและหัตถกรรม
	3 สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
	อื่นๆ (การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น)
22. การดำเนินกิจกรรมสืบทอคทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น
	1 การแสดง และภูมิปัญญา
	2 การละเล่น
	3 อื่นๆ (ประเพณีไทยโบราณ)
23. วิธีสืบทอวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน	1 การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน
	2 การจัดนิทรรศการ
	3 การจัดอบรม
	4 การจัดระบบฐานข้อมูล
	อื่นๆ (การเป็นวิทยากร การจัดงานตาม เทศกาล และการประชุมสัมมนา)
24. วิธีการสนับสนุนขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอวัฒนธรรมไทย	1 ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น
	2 ให้การสนับสนุนงบประมาณ
	3 จัดตั้งหน่วยงานย่อยรับผิดชอบโดยตรง
	4 การรณรงค์
	อื่นๆ (การให้ความรู้แก่ชุมชนในท้องถิ่น)

ตาราง 50 (ต่อ)

ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
25. การรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภทต่างๆ ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน	1 จิตรกรรม 2 หัตถกรรม 3 สถาปัตยกรรม 4 ประติมากรรม อื่นๆ (วรรณกรรม การอนุรักษ์ข้อมูลของศิลปกรรมที่เป็นเอกสาร เทปเสียง เทปโทรทัศน์ และซีดีรอม)

สรุปผลการวิจัยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยทั้ง 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

ตาราง 51 ลำดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
26. การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร	1	ปานกลาง
27. การสืบค้นข้อมูลขององค์กร	2	ปานกลาง
28. การจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศ และการผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในรูปแบบของซีดีรอม	3	น้อย
29. การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน	4	น้อย

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 52 ลำดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
30. การรับและเผยแพร่ข้อมูล	1	ปานกลาง
31. การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ	2	ปานกลาง
32. การสร้างระบบฐานข้อมูล	3	ปานกลาง
33. การแยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม	4	ปานกลาง
34. การจัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม	5	ปานกลาง
35. การจัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรม	6	ปานกลาง
36. การรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ	7	น้อย

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 53 ลำดับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ส่งเสริมงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม	ลำดับที่	สรุปผลการวิจัย
37. การบริการข่าวสารหรือตอบคำถามทางวัฒนธรรม	1	ปานกลาง
38. การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม	2	ปานกลาง
39. การบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง	3	ปานกลาง
40. การจัดทำ Website ขององค์กร	4	น้อย
41. การเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมแบบ Multimedia	5	น้อย
42. การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรม อื่น	6	น้อย

โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

สรุปผลการวิจัยความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร

ตาราง 54 ลำดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม	องค์กรภาครัฐ	สรุปผล	องค์กรภาคเอกชน	สรุปผล
	ลำดับที่	การวิจัย	ลำดับที่	การวิจัย
43. การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรม ระหว่างกัน	1	มาก	1	มาก
44. การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนา วัฒนธรรมไทย	2	มาก	2	มาก
45. การจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรม ร่วมกัน	2	มาก	3	มาก
46. การขیمแลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการจัดแสดง	3	มาก	6	มาก
47. การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่าง กัน	4	มาก	4	มาก
48. การกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนา วัฒนธรรมไทยร่วมกัน	5	ปานกลาง	5	มาก
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ	—	มาก	—	มาก

ตาราง 55 ลำดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านวิชาการ	องค์กรภาครัฐ	สรุปผล	องค์กรภาคเอกชน	สรุปผล
	ลำดับที่	การวิจัย	ลำดับที่	การวิจัย
49. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง	1	มาก	2	มาก
50. ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม	2	มาก	3	มาก
51. ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	มาก	1	มาก
52. การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม	3	มาก	4	มาก
53. การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรม	4	มาก	5	มาก
54. การแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม	5	มาก	6	มาก
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ	—	มาก	—	มาก

ตาราง 56 ลำดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	องค์กรภาครัฐ	สรุปผล	องค์กรภาคเอกชน	สรุปผล
	ลำดับที่	การวิจัย	ลำดับที่	การวิจัย
55. การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ	1	มาก	1	มาก
56. สร้างโปรแกรมการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน	2	มาก	2	มาก
57. ร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้	3	มาก	6	มาก
58. จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ	4	มาก	4	มาก
59. การถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์	4	มาก	5	มาก
60. การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน	5	มาก	3	มาก
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ	—	มาก	—	มาก

ตาราง 57 ลำดับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

ด้านบุคลากร	องค์กรภาครัฐ	สรุปผล	องค์กรภาคเอกชน	สรุปผล
	ลำดับที่	การวิจัย	ลำดับที่	การวิจัย
61. ใ้บุคลากรศึกษาดูงาน ระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม	1	มาก	2	มาก
62. การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติงานสารสนเทศ	2	มาก	1	มาก
63. การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม	3	มาก	3	มาก

ตาราง 57 (ต่อ)

ด้านบุคลากร	องค์กรภาครัฐ	สรุปผล	องค์กรภาคเอกชน	สรุปผล
	ลำดับที่	การวิจัย	ลำดับที่	การวิจัย
64. ร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศใน สาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม	4	มาก	4	มาก
65. ให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน	4	มาก	4	มาก
66. ร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา งานวัฒนธรรมในต่างประเทศ	5	มาก	1	มาก
โดยภาพรวมอยู่ในระดับ	—	มาก	—	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

1.1 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยโดยยึดถือนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย กล่าวได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีความสำคัญ ในการกำหนดทิศทาง การดำเนินงานด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งเมื่อองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ได้วางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ย่อมนำไปสู่การดำเนินงานที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศได้ นอกจากนี้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ยังได้มีนโยบายการวางแผนเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายของต้นสังกัด ที่อาจมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรเอง และมีการวางแผนร่วมกับภาคเอกชนอื่นด้วย ระยะเวลาในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาค

เอกชน มีระยะเวลาขึ้นอยู่กับโครงการที่จะดำเนินการตามความเหมาะสมหรือเร่งด่วน มีระยะเวลา 1-2 ปี ซึ่งตามแผนการดำเนินงานทั่วไปจะใช้ระยะเวลา 4 ปี แต่บางองค์กรใช้ระยะเวลา 5-8 ปี

ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีการดำเนินงานไม่เฉพาะท้องถิ่นหรือภูมิภาคเท่านั้นยังคงครอบคลุมถึงระดับชาติ เพราะค่าให้ความสำคัญในเรื่องของวัฒนธรรมที่เป็นมหภาค ซึ่งได้มีการศึกษาเชื่อมโยงและเปรียบเทียบกันระหว่างวัฒนธรรมภูมิภาคต่างๆ รวมถึงการขยายขอบเขตออกไปสู่นานาชาติ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรอื่น เข้ามาร่วมงานพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเป็นนักวิชาการมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรต่างๆ ยังจะต้องการพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ ข้อมูลวัฒนธรรม ขณะเดียวกันมีความพยายามที่จะให้บุคลากรในพื้นที่ขององค์กร ได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาวัฒนธรรม เช่น บุคลากรในชุมชน อาสาสมัคร ประชาชนในท้องถิ่น ชาวบ้าน นักศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและเยาวชน

การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ โดยส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ด้วยการเผยแพร่ไปสู่ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติ ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น นอกจากนั้นองค์กรยังได้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมแบบอื่น เช่น การสร้างกลุ่มรวมน้ำใจให้รักวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ดังกล่าว ได้ดำเนินการโดยสิ่งพิมพ์ การอบรม ประชุม และสัมมนา ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดีในระดับภูมิ ส่วนการเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูง การเผยแพร่ในส่วนนี้กลุ่มภาคเอกชนได้ดำเนินการมากด้วยเหตุผลเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ กิจการขององค์กรเองด้วย การใช้วิทยุกระจายเสียงยังอยู่ในอันดับรองลงไป เนื่องจากความนิยมในการรับฟังของประชาชน มีเป็นส่วนน้อย รวมถึงข้อจำกัดของตาราง เวลากระจายเสียงที่ไม่ได้อยู่ในช่วงที่เหมาะสมกับการรับฟัง ขณะเดียวกันการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางอื่นที่องค์กรได้ดำเนินการ เช่น การจัดประกวดและนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับชุมชน การใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น รวมถึงได้มีการนำอินเตอร์เน็ต มาใช้ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งคาดว่าในอนาคตจะมีมากขึ้นด้วยศักยภาพของการสื่อสาร และอยู่ในขีดความสามารถที่องค์กรจะดำเนินการผลิตได้เอง ส่วนการส่งเสริมให้มืองค์กรอื่นจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย องค์กรภาครัฐให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ชมรมในสถาบันการศึกษาได้ดำเนินการ ซึ่งเป็นการปลูกฝังและสืบสานให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย นอกจากนั้นยังได้มีกิจกรรมดำเนินงานเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทยกับองค์กรระดับจังหวัด มูลนิธิของภาคเอกชน คณะกรรมการวัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น ชมรมวัฒนธรรมไทย สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ และชมรมอื่นๆ

1.2 บทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการศึกษา ค้นคว้าวิจัย การดำเนินงานดังกล่าวส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ ที่มีภารกิจหลักเกี่ยวข้องกับการวิจัยอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังได้มีการจัดตั้งศูนย์ สถาบัน หรือสำนัก ดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีภารกิจในการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ส่วนองค์กรภาคเอกชนเนื่องจากมิได้มีการแบ่งสายงานชัดเจน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ดังนั้น ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กรภาคเอกชน จึงไม่ได้เน้นการทำวิจัย แต่จะดำเนินการโดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ทิศทางการวิจัยขององค์กรทางวัฒนธรรมของภาครัฐ เป็นการวิจัย เพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรงมากที่สุด ทั้งนี้เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประจำชาติ ซึ่งอยู่ท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมอื่นที่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยมากขึ้นทุกวัน ขณะเดียวกันก็ได้มีการทำการวิจัยทางด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และมีความเข้าใจต่อลักษณะวัฒนธรรมต่างๆ อย่างลึกซึ้ง รวมถึงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรมและวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยและการวิจัยที่ขยายขอบเขตไปสู่ประเทศอื่นที่ใกล้เคียง เช่น การวิจัยภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ประเภทของการวิจัยที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการดำเนินการ เป็นการวิจัยศึกษาเฉพาะกรณีมากที่สุด รองลงมาเป็นการวิจัยประยุกต์ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ และการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ เห็นได้ว่าองค์กรทางวัฒนธรรมมีความสนใจในการวิจัยเฉพาะเรื่องต่างๆ ในแนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ขณะเดียวกันจุดเน้นที่องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการวิจัย เป็นเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีของชนกลุ่มน้อย พื้นบ้าน ท้องถิ่น ชุมชน และภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจขององค์กรภาครัฐ เช่น มหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคซึ่งมีหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ รวมถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ในการส่งเสริมการทำวิจัยทางวัฒนธรรม ได้มีการสนับสนุนให้มีการทำวิจัยลักษณะเป็นกลุ่มที่เป็นความร่วมมือแบบสหวิทยาการและการร่วมมือกับองค์กรอื่น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าองค์กรให้ความสำคัญในการร่วมศึกษาค้นคว้าวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพมากขึ้น และต้องการขยายขอบเขตของเรื่องที่ทำวิจัยไปสู่สังคมภายนอก โดยการร่วมมือแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยกับองค์กรอื่น ขณะเดียวกันการทำวิจัยเป็นรายบุคคลก็ยังคงดำเนินการอยู่ ส่วนการทำวิจัยในนามขององค์กร ได้มีการทำวิจัยเป็นโครงการขนาดใหญ่ เช่น การรับจ้างทำวิจัยเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัด โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาระดับภูมิภาคเป็นต้น ในการนำผลการวิจัยทางวัฒนธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรม ทั้งนี้ด้วยการเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของชาติที่หลากหลายได้ถูกฟื้นฟูขึ้นมา เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงความสำคัญ เห็นคุณค่า และพร้อมที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมเหล่านี้ให้ดำรงอยู่สืบไป แหล่งเงินทุนการ

วิจัยที่องค์กรได้รับมาจากงบประมาณแผ่นดินมากที่สุด สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านการวิจัย เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งภาครัฐเป็นองค์กรที่ทำกรวิจัยทางด้านวัฒนธรรมมากกว่าองค์กรภาคเอกชน ดังนั้นงบประมาณเพื่อการทำวิจัย จึงได้มาจากงบประมาณแผ่นดิน เป็นส่วนใหญ่ แหล่งเงินทุนอื่นได้มาจากองค์กรภาคเอกชน ที่ต้องการพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยส่งเสริมให้ทุนสำหรับทำการวิจัย และองค์กรภาครัฐ ได้มีการนำเงินรายได้ขององค์กรเองมาสนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรได้มีการทำวิจัยมากขึ้น รวมถึงการได้รับงบประมาณการวิจัยต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นทุนวิจัยขององค์กร และมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น

1.3 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย องค์กรมี นโยบายการจัดกิจกรรมเผยแพร่เกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมากที่สุด โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม คือ การประชุม การสัมมนาและการอบรมให้ความรู้ นอกจากนี้ยังมีการจัดงานมหกรรมทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการจัดทำรายการสารคดีส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยทางวิทยุโทรทัศน์ และการจัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย สำหรับประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดอยู่สม่ำเสมอ ได้แก่ การจัดงานมหกรรมทางวัฒนธรรม เนื่องในวันเทศกาลต่างๆ การจัดกิจกรรมประกวดวัฒนธรรมประเพณีไทย การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การจัดประกวดดนตรีไทย และการจัดแสดงเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์พื้นเมือง ในการฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยขององค์กร กล่าวได้ว่า ได้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และองค์กรได้เป็นศูนย์กลางร่วมกับองค์กรอื่นในการจัดกิจกรรม รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการโดยเป็นวิทยากรร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้มีการร่วมกับองค์กรภาครัฐมากที่สุด เนื่องจากความพร้อมขององค์กรภาครัฐทางด้านบุคลากร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นอกจากนี้ยังได้ร่วมกับองค์กรภาคเอกชน ชุมชน และกลุ่มองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น แหล่งที่มาของงบประมาณในการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นงบประมาณแผ่นดิน นอกจากนี้เป็นงบประมาณเงินรายได้ขององค์กรเอง งบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น และงบประมาณจากการสนับสนุนขององค์กรเอกชน

1.4 บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย มีการดำเนินงานฟื้นฟูวัฒนธรรม ในระดับท้องถิ่น พื้นบ้าน ภูมิภาคและระดับชาติ โดยได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาและวรรณคดี ศิลปะและหัตถกรรม สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนการสืบทอดวัฒนธรรมองค์กร ได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น การแสดง ภูมิปัญญา การละเล่น และการสืบทอดประเพณีไทยโบราณ ซึ่งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็ให้ความสำคัญในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ และให้ความสำคัญกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมไทย

ในทุกด้าน ครอบคลุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย วิธีการสืบทอดวัฒนธรรมไทย องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนใช้วิธีเผยแพร่ทางสื่อมวลชน การจัดนิทรรศการ การจัดอบรม การจัดระบบฐานข้อมูล การเป็นวิทยากรให้ความรู้ และการประชุมสัมมนา นอกจากนี้ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ยังได้ ขยายขอบเขตการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย โดยวิธีการร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณให้องค์กรอื่นดำเนินการ รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานย่อยของตนเองรับผิดชอบโดยตรง ส่วนการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่มีคุณค่า เป็นศิลปกรรมประเภทจิตรกรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม และบางองค์กรได้มีการรวบรวมอนุรักษ์ ศิลปกรรมดังกล่าวในรูปของเอกสาร เทปโทรทัศน์และซีดีรอม

2. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

2.1 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นของใหม่ที่องค์กรยังไม่ได้นำมาใช้อย่างจริงจังและอาจมีปัจจัยอื่นที่เป็นอุปสรรค เช่น งบประมาณ ความพร้อมของบุคลากร เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ตามลำดับ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร และการสืบค้นข้อมูลขององค์กร ทั้งนี้เพราะองค์กรเห็นประโยชน์และประสิทธิภาพของเทคโนโลยี จึงได้เริ่มนำมาใช้ในการพัฒนาข้อมูลขององค์กร

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ตามลำดับ คือ การเชื่อมเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่นเพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน การจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศและการผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยขององค์กร อยู่ในระยะเริ่มต้นที่ได้มีความพยายามจะพัฒนาภายในองค์กรก่อน ส่วนการขยายเครือข่ายและบริการข้อมูลในรูปแบบอื่นยังมีการพัฒนาค่อนข้างน้อย ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานอีกระยะหนึ่ง

2.2 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กร ภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรได้มีการรวบรวม พัฒนาข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งการจัดเก็บข้อมูลขององค์กรเอง หรือการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การรับและเผยแพร่ข้อมูล การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ การสร้างระบบฐานข้อมูล การแยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม การจัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม และการจัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรม ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในระดับน้อยคือ การรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า องค์กรได้พยายามนำเทคโนโลยีมาใช้ในขอบข่ายงานขององค์กรเกือบทุกเรื่อง ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงาน การนำเสนอและการเผยแพร่ข้อมูลขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่ยังนิยมใช้วิธีการนำเสนอและเผยแพร่โดยการประชุม สัมมนา การจัดอบรม การจัดนิทรรศการ และการใช้สื่อสารมวลชน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการนำเสนอและเผยแพร่ทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ตามลำดับ คือ การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม การบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมและการบริการข่าวสารหรือการตอบคำถามทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทั้งนี้เพราะองค์กรให้ความสำคัญในการสืบค้นเรื่องและการบริการสารสนเทศทางวัฒนธรรม เพราะปัจจุบันมีการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งองค์กรจะต้องจัดเตรียมให้แก่นักวิจัยและนักวิชาการ และผู้สนใจอื่นๆ รวมถึงสถานที่ขององค์กรนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวย่อมต้องการความรู้จากการชมการจัดแสดงขององค์กร ดังนั้นองค์กรทางวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องมีระบบการสืบค้นและบริการข้อมูลที่ทันสมัยและรวดเร็ว

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการนำเสนอและเผยแพร่ทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ตามลำดับ คือ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น การเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม แบบ Multimedia และการจัดทำ Website ขององค์กร เนื่องจาก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ทางวัฒนธรรม จัดว่าอยู่ในระยะเริ่มแรก ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยง เผยแพร่ในรูปแบบอื่นๆ องค์กรยังมีการจัดทำน้อย ทั้งนี้คาดว่าในอนาคตองค์กรจะต้องปรับปรุงการนำเสนอและการเผยแพร่ทางวัฒนธรรม ให้ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

2.4 การเปรียบเทียบการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐคือ มหาวิทยาลัยและสถาบันราชภัฏ และองค์กรภาคเอกชน คือ บริษัท จำกัดและธนาคารพาณิชย์ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 3

ด้าน เมื่อพิจารณาถึงองค์ครภาครัฐพบว่า องค์ครภาครัฐได้เริ่มนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมบ้างแล้วแต่จัดว่าอยู่ในระยะเริ่มแรก ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา ปรับเปลี่ยนระบบภายในเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบข้อมูล ส่วนภาคเอกชนพบว่า เนื่องจากองค์ครภาคเอกชนไม่ได้มีการแบ่งสายงานรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมโดยตรง ดังนั้นจึงไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมมากนัก และไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับระบบของข้อมูล แต่องค์ครเอกชนจะใช้วิธีนำเสนอและเผยแพร่โดยสื่อมวลชนมากกว่า

3. ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์ครภาครัฐและภาคเอกชน

3.1 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์ครภาครัฐ
ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการดำเนินงานขององค์ครภาครัฐ ยังมีได้มีการร่วมมือในด้านต่างๆ อย่างจริงจัง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์ครภาครัฐมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ ตามลำดับ คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมร่วมกัน การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย การจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน การยืมแลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการจัดแสดง การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน และข้อที่มีความต้องการปานกลาง คือ การกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน

ส่วนความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์ครภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าองค์ครภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างกัน การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมไทย การจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรมร่วมกัน การเชื่อมโยงสารสนเทศระหว่างกัน การกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทยร่วมกัน และการยืมแลกเปลี่ยนผลงานทางวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการแสดง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์ครภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม พบว่าองค์ครภาครัฐ และภาคเอกชนมีความต้องการความร่วมมือในเรื่องต่างๆ คล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าทั้งองค์ครภาครัฐและภาคเอกชนต่างมีความต้องการสร้างเครือข่ายติดต่อประสานงานกัน ดังนั้นแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ควรได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรม

ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างกัน และมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประชุม สัมมนา การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมระหว่างกัน เป็นต้น

3.2 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ
ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาครัฐมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม

ส่วนความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาคเอกชนมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม การร่วมมือทำวิจัยทางวัฒนธรรม การให้คำปรึกษาในการดำเนินงานบริหารทางวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านวิชาการ พบว่าองค์กรภาครัฐต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับวิชาการทางวัฒนธรรมอยู่ในอันดับต้นๆอาจเพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้และการรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมขององค์กร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือเกี่ยวกับวิชาการทางวัฒนธรรม ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาหมุนเวียนระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดให้มีการทำวิจัยทางวัฒนธรรมร่วมกัน และการเสนอผลงานวิจัยทางวัฒนธรรม เพื่อองค์กรจะได้มีการพัฒนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ซึ่งกันและกัน ขณะที่องค์กรภาคเอกชนต้องการความร่วมมือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับแรก แสดงให้เห็นว่าองค์กรภาคเอกชน ก็มีความต้องการที่จะมีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจเป็นการรวบรวมจากแหล่งอื่นที่มีอยู่แล้ว ขณะเดียวกันองค์กรภาคเอกชน ยังต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับวิชาการทางวัฒนธรรม อาจเป็นเพราะมีความต้องการพัฒนาข้อมูลที่มีอยู่เดิม หรือแสวงหาความรู้ใหม่จากการวิจัยด้านวัฒนธรรม ดังนั้นแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม นอกเหนือจากความร่วมมือทางวิชาการทางวัฒนธรรมแล้ว ควรมีความร่วมมือกันในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

3.3 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาครัฐมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน การร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ การถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ และการแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน

ส่วนความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาคเอกชนมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ การถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ และการร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมของ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน มีความต้องการความร่วมมือในเรื่องต่างๆ คล้ายคลึงกัน การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ ซึ่งอยู่ในอันดับแรกของทั้งสององค์กรแสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ ในระบบสารสนเทศและองค์กรทั้งสองยังต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับ การสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน แนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรจะมีการประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางในการเชื่อมเครือข่ายระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรทางวัฒนธรรมให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันได้

3.4 ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาครัฐมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การให้บุคลากรศึกษาทำงานระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติงานสารสนเทศ การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม การร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม

การให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน และร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาคุณงานวัฒนธรรม ในต่างประเทศ

ส่วนความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์กรภาคเอกชนมีความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ตามลำดับ คือ การอบรมบุคลากร ฝายปฏิบัติงานสารสนเทศ ร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาคุณงานวัฒนธรรมในต่างประเทศ การให้บุคลากรศึกษาคุณงานระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม การร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม และการให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วมกัน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ด้านบุคลากร พบว่าองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับความรู้ของบุคลากรในองค์กร โดยการให้บุคลากรศึกษาคุณงานระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม การอบรมบุคลากรฝายปฏิบัติงานสารสนเทศ และการแลกเปลี่ยนนักวิชาการด้านวัฒนธรรม อยู่ในอันดับแรกๆ ดังนั้นแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือเกี่ยวกับบุคลากร ควรให้มีการประสานร่วมมือกันระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และบุคลากรทางวัฒนธรรม ระหว่างกัน

3.5 การเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐ คือ มหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านต่างๆ ที่ได้อภิปรายมาข้างต้น เช่น ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ ด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ

3.6 การเปรียบเทียบความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาคเอกชน คือ บริษัทจำกัดและธนาคารพาณิชย์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร พบว่าไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านต่างๆ ที่ได้อภิปรายมาข้างต้น เช่น ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ

เมื่อพิจารณาความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ในทุกๆ ด้านแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกันโดยภาพรวมและมีความต้องการความร่วมมือ

มือในแต่ละข้อคล้ายคลึงกันมาก อาจมีบางข้อที่เรียงลำดับความต้องการแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แสดงให้เห็นว่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความต้องการความร่วมมือสอดคล้องกัน ดังนั้นแนวทางที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมทั้งสององค์กร ควรจะประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง หรืออาจมีองค์กรกลางที่จะช่วยให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐกับภาครัฐ หรือองค์กรทางวัฒนธรรมภาคเอกชนกับภาคเอกชน หรือองค์กรทางวัฒนธรรม ภาครัฐกับภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงบทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำการศึกษา 1) บทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษาค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย 2) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม 3) ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากร ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบงานทางวัฒนธรรม สามารถที่จะส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ให้การดำเนินงานทางวัฒนธรรม ได้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

1. บทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

1.1 ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ควรให้ความสำคัญของการพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติอย่างชัดเจน การส่งเสริมความรู้และการปลูกฝังการอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยให้แก่เยาวชน นิสิตนักศึกษา และการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทยทุกระดับ

1.2 ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย ควรสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าวิจัยมากขึ้น การจัดหรือเพิ่มทุนอุดหนุนการวิจัยให้กับนักวิจัย และองค์กรทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการวิจัยทางวัฒนธรรมในระดับมหภาคของประเทศ และสนับสนุนขยายขอบเขตการวิจัยออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ควรสนับสนุนให้มีการประชุมสัมมนาและการอบรมให้ความรู้ทางวัฒนธรรมมากขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การจัดประกวด การแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยโดยร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน ชุมชน และกลุ่มองค์กรทางวัฒนธรรม รวมถึงสนับสนุนการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทางสื่อมวลชน

1.4 ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ครอบคลุมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในทุก

ด้าน และการสืบทอดประเพณีไทยโบราณ โดยการให้ความรู้และร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น รวมถึงการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า หรือการรวบรวมในรูปแบบของเอกสารและรูปแบบอื่น

2. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม

2.1 ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ควรสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาข้อมูล การให้ความรู้ การอบรมแก่บุคลากรในการจัดทำข้อมูล เพื่อจัดเตรียมผลิตฐานข้อมูลและขยายเชื่อมเครือข่ายกับองค์กรอื่น ให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้

2.2 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม ควรสนับสนุนให้องค์กรได้มีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของเครือข่ายองค์กรเองหรือการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น ข้อมูลทางวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้าน เสริมสร้างการเก็บระบบข้อมูล ให้มีประสิทธิภาพโดยการแยกข้อมูลเฉพาะเรื่องและสาขาทางวัฒนธรรม การจัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรมและดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2.3 ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม องค์กรยังมีการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมอยู่ในขอบเขตจำกัด โดยวิธีจัดการประชุม สัมมนา อบรม การจัดนิทรรศการ และสื่อสารมวลชน ควรสนับสนุนให้องค์กรได้ใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอและเผยแพร่มากขึ้น โดยใช้การเชื่อมเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) และการจัดทำ Website เพื่อการนำเสนอและเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

3. ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม

3.1 ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม ควรให้มีการจัดตั้งองค์กรกลาง เพื่อเป็นศูนย์การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม หรือเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร ที่มีอยู่ให้เป็นหน่วยงานในการประสานความร่วมมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สนับสนุนการสร้างเครือข่ายในการติดต่อประสานงานและการมีกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรมทุกระดับ

3.2 ด้านวิชาการ ควรส่งเสริมเกี่ยวกับความรู้ทางวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความรู้ในการวิจัยทางวัฒนธรรมและความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งองค์กรภาครัฐต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ส่วนภาคเอกชนต้องการความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับต้นๆ และยังคงต้องการความร่วมมือในการทำวิจัยทางวัฒนธรรมร่วมกัน

3.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เพียงพอและการสร้างโปรแกรมเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน

รวมถึงการจัดระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศทางวัฒนธรรมให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างองค์กรด้วยกันได้

3.4 ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมความรู้ของบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติงานและปฏิบัติงานระหว่างองค์กร จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ บุคลากร ระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรม รวมถึงความร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศในสาขาเฉพาะทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษารูปแบบศูนย์ประสานงานทางวัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรทางวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

บรรณานุกรม

- กสิกรไทย ธนาคาร รายงานคณะกรรมการและงบดุล ม.ป.พ. 2541
- กุลลินี มุทธากลิน “ยุควัฒนธรรมบริโภคนิยมครองโลก : สร้างภาพมาথাให้เป็นสัจจะเทียม” **ไทยยุค
วัฒนธรรมทาส** กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด 2542
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.สำนักงาน **วัฒนธรรมประจำชาติ** กรุงเทพมหานคร บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2531
- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม.สำนักเลขาธิการ **วัฒนธรรมอันหลากหลาย
ของมนุษยชาติ : รายงานของคณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรม** กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2541
- โครงการจัดตั้งสถาบันศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา ม.ป.ป. (สำเนา)
- โครงการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม **เอกสารทบทวนโครงการจัดตั้งสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม**
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ม.ป.ป. (สำเนา)
- ทักษิณคดีศึกษา.สถาบัน **หนังสือที่ระลึกการเปิดอาคารนวมจินทร์** สงขลา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2539
- นฤมล ประชาญ โยชิน และคนอื่นๆ **ธิชอร์สกับระบบสารสนเทศ** กรุงเทพมหานคร ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์
ทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ 2536
- นันทสาร สีสลับ และกาสัก เต๊ะขันหมาก “บทบาทองค์กรเอกชนกับการพัฒนาวัฒนธรรม” **สู่โฉมหน้า
ใหม่ของวัฒนธรรมกับการพัฒนา** สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป 2532
- พระเทพเวที “วัฒนธรรมกับการพัฒนา” **สู่โฉมหน้าใหม่ของวัฒนธรรมกับการพัฒนา** สำนักงานคณะกรรมการ
การวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป 2532
- พระยาอนุমানราชชน “เรื่องวัฒนธรรม” **วัฒนธรรมประจำชาติ** กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์
พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2531
- พิทยา ว่องกุล “สภาภูมิปัญญาไทย : รังสรรค์วัฒนธรรมและความเป็นไทย” **ไทยยุควัฒนธรรมทาส**
กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด 2541
- ไพรัช รัชพงษ์ “ก้าวต่อไปของไอทีไทย “เทคโนโลยีสื่อสาร ปีที่ 2 ฉบับที่ 13 สมาคมโทรคมนาคมแห่ง
ประเทศไทย 2540
- มหิตล มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ม.ป.พ. 2542
- ยศ สันตสมบัติ **มนุษย์กับวัฒนธรรม** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2537
- ราชบัณฑิตสถาน **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญ
ทัศน์ 2535

- ราชภัฏเชียงใหม่ สถาบัน **ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม** เชียงใหม่ ส.ทรัพย์การพิมพ์ 2535
- ราชภัฏรำไพพรรณี สถาบัน **วังสวนบ้านแก้ว** ม.ป.พ. ม.ป.ป.
- ราชภัฏอุบลราชธานี สถาบัน **ที่ระลึกพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศิลปวัฒนธรรมกาญจนาภิเษกอุบลราชธานี**
ม.ป.พ. 2541
- เรื่อง เจริญชัย “อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม” **วัฒนธรรมประจำชาติ**
กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2531
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ **หลักการวิจัยทางการศึกษา** กรุงเทพมหานคร ทวีกิจการพิมพ์ 2524
- วงศ์สว่าง เชาว์ชุตติ **การประยุกต์ใช้ไอทีกับงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ** กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วน
จำกัด เอส.ดี.เพรส 2539
- วิทยาลัยครูภูเก็ต **ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม** ม.ป.พ. ม.ป.ป.
- ศิลปากร มหาวิทยาลัย **ลำดับขั้นตอนการจัดตั้งและโครงการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร** กรุงเทพมหานคร
บริษัทพิมพ์เอส พริ้นติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด 2542
- ศรีนคร ธนาการ **รายงานประจำปี 2541** ม.ป.พ. 2541
- ศรีภูมิ สุขเนตร “การพัฒนาอุตสาหกรรมโทรคมนาคมในประเทศไทย” **เทคโนโลยีสื่อสาร** ปีที่ 2 ฉบับที่
13 สมาคมโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย 2540
- ศรีศักร วัลลิโภคมและสุจิตต์ วงษ์เทศ “วิวัฒนาการของวัฒนธรรม จากมิติทางประวัติศาสตร์และโบราณ
คดี” **สู่ความเข้าใจวัฒนธรรม** สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร
บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2533
- ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม.สำนัก **สถานภาพปัจจุบัน เป้าหมายและทิศทางการพัฒนา** เชียงใหม่ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ 2540 (สำเนา)
- สุพิศวง ธรรมพันทา **พื้นบ้านวัฒนธรรมไทย** กรุงเทพมหานคร ดี.ดี.บุ๊คสโตร์ 2532
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด **วัฒนธรรมอิสลาม พิมพ์ครั้งที่ 3** กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ทางนำ 2535
- เสาวภา ไพบูลย์วัฒน์ **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย : แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนา** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
การศาสนา 2539
- อรอนงค์ สุวรรณกุล “วัฒนธรรมการทำงาน” **วัฒนธรรมประจำชาติ** กรุงเทพมหานคร บริษัทอมรินทร์
พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2531
- เอกวิทย์ ฉ. ถलग และโกวิท วงศ์สุรวัฒน์ “วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมไทย” **สู่ความเข้าใจ**
วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร บริษัท อมรินทร์
พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด 2535

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ 2541

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น เพื่อการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 6 แห่ง คือ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหิดล	มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. กลุ่มสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 6 แห่ง คือ

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
สถาบันราชภัฏภูเก็ต	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

3. กลุ่มภาคเอกชน 6 แห่ง คือ

บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)

ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นผู้บริหารขององค์กรทุกกลุ่ม
 ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะถือเป็นความลับ และจะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมไทยโดยส่วนรวม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วสันต์ ชีวะสาธน์
 ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพขององค์กร และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมไทย 4 ด้าน คือ
- การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย
  - การศึกษา ค้นคว้า วิจัย
  - การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
  - การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบต่อวัฒนธรรมไทย
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 3 ด้าน คือ
- การพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม
  - การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม
  - การนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 4 ด้าน คือ
- การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรม
  - วิชาการ
  - เทคโนโลยีสารสนเทศ
  - บุคลากร

* การตอบแบบสอบถามแต่ละด้าน จะมีคำถามปลายเปิด เพื่อให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม กรุณาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในแต่ละด้าน จักขอบคุณยิ่ง

แบบสอบถาม ตอนที่ 1
สถานภาพขององค์กร และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

กรุณากรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ
ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพขององค์กร

1.1 ชื่อขององค์กร.....

1.2 สังกัด

☐ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	☐ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
☐ มหาวิทยาลัยมหิดล	☐ มหาวิทยาลัยบูรพา
☐ มหาวิทยาลัยทักษิณ	☐ มหาวิทยาลัยศิลปากร
☐ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	☐ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
☐ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี	☐ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
☐ สถาบันราชภัฏภูเก็ต	☐ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
☐ บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด	☐ ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน)
☐ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	☐ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
☐ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	☐ ธนาคารสึรินคร จำกัด (มหาชน)

2. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม ตอนที่ 2

บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

คำชี้แจง

บทบาทขององค์กรทางวัฒนธรรมภาครัฐและภาคเอกชน ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย การศึกษา ค้นคว้าวิจัย การจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย และการฟื้นฟู อนุรักษ์ และการสืบทอดวัฒนธรรมไทย

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง แต่จะด้านสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ และตอนท้ายแต่ละด้านเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย

1. ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย

1.1 มีการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย โดยยึดถือนโยบายของ

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- แผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย
- แผนพัฒนาของสถาบันราชภัฏ
- แผนพัฒนาของบริษัท
- แผนพัฒนาขององค์กรเอง
- อื่น ๆ (ระบุ).....

1.2 การวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมไทย ดังกล่าว ในข้อ 1.1 มีระยะเวลาในการดำเนินงาน

- 1 ปี
- 2 ปี
- 3 ปี
- 4 ปี
- อื่น ๆ (ระบุ).....

1.3 ขอบเขตการดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทยขององค์กร

- เฉพาะท้องถิ่น
- ระดับภูมิภาค
- ระดับชาติ
- ระดับนานาชาติ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

1.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรอื่นเข้าร่วมดำเนินงานพัฒนาวัฒนธรรมไทย

- นักวิชาการ
- บุคลากรทางวัฒนธรรมของชุมชน
- อาสาสมัคร
- ชาวต่างประเทศ
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

1.5 การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

- ให้ความรู้ ความเข้าใจในการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการพัฒนา
- สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ
- ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่น ชึ่งกันและกัน
- เผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านไปสู่ประชาชน ถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลาย ยิ่งขึ้น
- อื่น ๆ (ระบุ).....

1.6 การเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมดังกล่าว ข้อ 1.5 ดำเนินการโดย

- วิทยุกระจายเสียง
- วิทยุโทรทัศน์
- สิ่งพิมพ์
- การอบรม ประชุม สัมมนา
- อื่น ๆ (ระบุ).....

1.7 ส่งเสริมให้องค์กรอื่นเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมไทย

- คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมจังหวัด
- ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา
- มูลนิธิส่งเสริมวัฒนธรรมเอกชน
- คณะกรรมการวัฒนธรรมของชุมชน
- อื่น ๆ (ระบุ).....

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ บทบาทด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรม
ไทย ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

2. ด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย

2.1 ทิศทางการวิจัยขององค์กร

- การวิจัยเพื่อวางแผนในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย
- การวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อลักษณะวัฒนธรรมนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง
- การวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดยตรง
- การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม
- อื่น ๆ (ระบุ) .....

2.2 ประเภทของการวิจัยที่องค์กรต้องการดำเนินการ

- วิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่
- วิจัยประยุกต์เพื่อนำผลมาใช้
- วิจัยเชิงประวัติศาสตร์
- วิจัยศึกษาเฉพาะกรณี
- วิจัยเชิงทดลอง
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 จุดเน้นที่องค์กรต้องการวิจัยในด้าน

- มานุษยวิทยา
- สังคมวิทยา
- ศิลปกรรม
- ภูมิปัญญา
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.4 ขอบเขตการวิจัยที่องค์กรดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน

- พื้นบ้าน
- ภูมิภาค
- ทั่วประเทศ
- ต่างประเทศ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.5 องค์กรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยลักษณะใด

- รายบุคคล
- เป็นกลุ่ม
- สหวิทยาการ
- ร่วมมือกับองค์กรอื่น
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.6 องค์กรได้ทำการวิจัยทางวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด

- พัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
- ฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรม
- พัฒนาคุณภาพชีวิต
- แก้ปัญหาวิกฤตทางวัฒนธรรม
- อื่น ๆ (ระบุ).....

2.7 องค์กรได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งใด

- งบประมาณแผ่นดิน
- องค์กรเอกชน
- เงินรายได้จากต้นสังกัด
- องค์กรต่างประเทศ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ บทบาทด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

3. ด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย

3.1 นโยบายขององค์กรด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย

- กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต
- กิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับประเพณีไทย
- กิจกรรมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเทศกาลของไทย
- กิจกรรมการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรม ข้อ 3.1 ดำเนินการโดยวิธี

- การประชุม สัมมนา
- การอบรม
- การจัดงานมหกรรม
- การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3 ประเภทของกิจกรรมที่องค์กรจัดสม่ำเสมอ

- จัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- จัดงานมหกรรมวัฒนธรรมในวันเทศกาล
- จัดกิจกรรมการประกวดวัฒนธรรมประเพณีไทย
- จัดกิจกรรมวิชาการทางวัฒนธรรม
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.4 เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรอื่น

- นิทรรศการทางวัฒนธรรม
- ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน
- ศิลปอาชีพ
- งานเทศกาลประเพณี
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.5 การจัดกิจกรรมวัฒนธรรม ข้อ 3.4 ได้ร่วมกับองค์กรใด

- ภาครัฐ
- ภาคเอกชน
- ชุมชน
- กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

3.6 งบประมาณการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยขององค์กร ได้มาจากแหล่งใด

- งบประมาณแผ่นดิน
- เงินรายได้ขององค์กรเอง
- การสนับสนุนจากองค์กรเอกชน
- งบประมาณร่วมกับองค์กรอื่น
- อื่น ๆ (ระบุ).....

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ **บทบาทด้านการจัดกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไทย** ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

4. ด้านการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

4.1 มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของ

- พื้นบ้าน
- ท้องถิ่น
- ภูมิภาค
- ประจําชาติ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้าน

- ชีวิตความเป็นอยู่
- ศิลปะและหัตถกรรม
- ภาษาและวรรณคดี
- สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4.3 ดำเนินกิจกรรมสืบทอดวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับ

- ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น
- การแสดง
- การละเล่น
- ภูมิปัญญา
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4.4 การสืบทอดวัฒนธรรมไทยใช้วิธีการ

- การจัดอบรม
- การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน
- การจัดระบบฐานข้อมูล
- การจัดนิทรรศการ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4.5 การสนับสนุนขยายขอบเขตฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมไทย โดยวิธี

- การจัดตั้งหน่วยงานย่อยรับผิดชอบโดยตรง
- การรณรงค์
- ให้การสนับสนุนงบประมาณ
- การร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น
- อื่น ๆ (ระบุ).....

4.6 มีการรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าประเภท

- จิตรกรรม
- ประติมากรรม
- สถาปัตยกรรม
- หัตถกรรม
- อื่น ๆ (ระบุ).....

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ **บทบาทการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบต่อวัฒนธรรมไทย** ขององค์กรท่าน

1.....

2.....

3.....

4.....

•

แบบสอบถาม ตอนที่ 3
การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรม
ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

คำชี้แจง

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเสริมสร้างงานทางวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม และด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม

กรุณาอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการตามสภาพความเป็นจริง

ระดับของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มี 5 ระดับ ดังนี้

1. หมายถึง	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	น้อยที่สุด
2. หมายถึง	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	น้อย
3. หมายถึง	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	ปานกลาง
4. หมายถึง	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	มาก
5. หมายถึง	มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้	มากที่สุด

ตอนท้ายแต่ละด้านของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เสริมงานทางวัฒนธรรมขององค์กร

ข้อที่	ข้อความ	ระดับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้				
		1	2	3	4	5
	1. ด้านการพัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม					
1.	การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อมูลทางวัฒนธรรมของ องค์กร.....					
2.	การสืบค้นข้อมูลขององค์กร.....					
3.	การเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Networks) กับองค์กรอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน.....					
4.	จัดเตรียมสารสนเทศสำหรับชาวต่างประเทศ.....					
5.	ผลิตฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมในรูปแบบ CD-ROM.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ
พัฒนาข้อมูลทางวัฒนธรรม ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ข้อที่	ข้อความ	ระดับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ .				
		1	2	3	4	5
	2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม					
1.	การสร้างระบบฐานข้อมูล.....					
2.	การรับและเผยแพร่ข้อมูล.....					
3.	แยกข้อมูลเฉพาะสาขาของวัฒนธรรม.....					
4.	จัดทำเนียบบุคลากรทางวัฒนธรรม.....					
5.	จัดทำดัชนีค้นเรื่องทางวัฒนธรรม.....					
6.	การรวบรวมข้อมูลประเภทภาพ.....					
7.	การรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมต่างประเทศ.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในด้าน
การเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรม ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ข้อที่	ข้อความ	ระดับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้				
		1	2	3	4	5
	3. ด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม					
1.	การเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับองค์กรทางวัฒนธรรมอื่น.....					
2.	บริการข่าวสารหรือการตอบคำถามทางวัฒนธรรม.....					
3.	การสืบค้นเรื่องเฉพาะสาขาทางวัฒนธรรม.....					
4.	จัดทำ Website ขององค์กร.....					
5.	บริการสารสนเทศทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้อง.....					
6.	เผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรมแบบ Multimedia.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในด้านการนำเสนอและเผยแพร่สารสนเทศทางวัฒนธรรม ขององค์กรท่าน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

แบบสอบถาม ตอนที่ 4
ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม
ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

คำชี้แจง

ความต้องการความร่วมมือในการดำเนินงานทางวัฒนธรรม ขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาวัฒนธรรมไทย ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร

กรุณาอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ลงใน ตามสภาพความต้องการความร่วมมือระหว่าง **องค์กรของท่านกับองค์กรอื่น** (ซึ่งอาจเป็นองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรภาคเอกชนหรือทั้งสององค์กร) แล้วเลือกระดับความต้องการความร่วมมือ โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่อง 1-5 ตามต้องการ

ระดับของความต้องการความร่วมมือ มี 5 ระดับ ดังนี้

1. หมายถึง	มีความต้องการความร่วมมือ	น้อยที่สุด
2. หมายถึง	มีความต้องการความร่วมมือ	น้อย
3. หมายถึง	มีความต้องการความร่วมมือ	ปานกลาง
4. หมายถึง	มีความต้องการความร่วมมือ	มาก
5. หมายถึง	มีความต้องการความร่วมมือ	มากที่สุด

ตอนท้ายแต่ละด้านของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการความร่วมมือ ในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมขององค์กร

ข้อที่	ข้อความ	สภาพความต้องการ ความร่วมมือ ระหว่างองค์กรของ ท่านกับองค์กรอื่น	ระดับ ความต้องการความร่วมมือ				
			1	2	3	4	5
	ด้านการส่งเสริมความร่วมมือทาง วัฒนธรรม						
1.	กำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนา วัฒนธรรมไทยร่วมกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
2.	การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรม ระหว่างกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
3.	การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศ ระหว่างกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
4.	การประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการ พัฒนาวัฒนธรรมไทย	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
5.	การยืม แลกเปลี่ยนผลงานทาง วัฒนธรรมเพื่อใช้ในการจัดแสดง	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
6.	จัดตั้งศูนย์ประสานงานทาง วัฒนธรรมร่วมกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความต้องการด้านการส่งเสริมความร่วมมือ
ทางวัฒนธรรม ขององค์กรท่านกับองค์กรอื่น

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ข้อที่	ข้อความ	สภาพความต้องการ ความร่วมมือ ระหว่างองค์กรของ ท่านกับองค์กรอื่น	ระดับ ความต้องการความร่วมมือ				
			1	2	3	4	5
	ด้านวิชาการ						
1.	ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
2.	ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
3.	ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
4.	ให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน บริหารทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
5.	แลกเปลี่ยนนักวิชาการทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
6.	ร่วมมือทำการวิจัยทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความต้องการด้านวิชาการ ขององค์กรท่าน
กับองค์กรอื่น

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ข้อที่	ข้อความ	สภาพความต้องการ ความร่วมมือ ระหว่างองค์กรของ ท่านกับองค์กรอื่น	ระดับ ความต้องการความร่วมมือ				
			1	2	3	4	5
	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ						
1.	การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีของระบบสารสนเทศ	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
2.	จัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
3.	สร้างโปรแกรมการเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
4.	การแลกเปลี่ยนทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
5.	การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
6.	ร่วมวางแผนผลิตฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันได้	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความต้องการความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขององค์กรท่านกับองค์กรอื่น

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ข้อที่	ข้อความ	สภาพความต้องการ ความร่วมมือ ระหว่างองค์กรของ ท่านกับองค์กรอื่น	ระดับ ความต้องการความร่วมมือ				
			1	2	3	4	5
	ด้านบุคลากร						
1.	ให้บุคลากรศึกษา ดูงานระหว่าง องค์กรทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
2.	การอบรมบุคลากรฝ่ายปฏิบัติงาน สารสนเทศ	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
3.	แลกเปลี่ยนนักวิชาการทางด้าน วัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
4.	ร่วมมือสร้างนักวิเคราะห์สารสนเทศ ในสาขาวิชาเฉพาะทางวัฒนธรรม	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
5.	ให้โอกาสบุคลากรได้ทำงานวิจัยร่วม กัน	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					
6.	ร่วมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา ดูงานวัฒนธรรมในต่างประเทศ	☐ องค์กรภาครัฐ ☐ องค์กรภาคเอกชน					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความต้องการความร่วมมือด้านบุคลากร ของ
องค์กรท่านกับองค์กรอื่น .

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายวสันต์ ชีวะสารณ์

เกิด 4 เมษายน 2490

วุฒิการศึกษา ศ.บ. (มัณฑนศิลป์) มหาวิทยาลัยศิลปากร

กศ.ม. (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองประธานโครงการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี